

PARTIZAN

Mayıs-Haziran 2008

Sayı: 65

İki Aylık Siyasi Dergi

FİYATI: 3 YTL (KDV dahil)

ISSN: 1303-0078

Katledilişinin 35. yılında Kaypakkaya...

- Ezen ulus milliyetçiliğinin panzehiri ezilen ulus milliyetçiliği değildir
- Partinin korunması ilkelere uyulmasından geçer
- Sanat Tarihi...
- İşçi hareketi için program ve amaçlar

90. yılında Ekim Devrimi yolumuzu aydınlatmaya devam ediyor! -1-

Tasfiyecilik Üzerine -1-

UMUT YAYIMCILIK
VE BASIM SANAYİ LTD. ŞTİ

Yönetim yeri: Gureba Hüseyin Ağa Mah.
İmam Murat Sok. No:8/1
Aksaray-Fatih/İSTANBUL.
Tel: (0212) 521 34 30
FAKS: (0212) 621 61 33
Sahibi ve Yazışleri Müdürü:
Çilem Önsel
Baskı: Ezgi Matbaa
Sanayi Cad. Altay Sok.
Çobançeşme/Yenibosna
0212 452 23 02
ISSN. 1303-0078
e-mail: umutyayimcilik@ttmail.com

BÜROLAR

‡ **KARTAL:** İSTASYON CAD. DÖRTLER APT.
NO: 4/2 KARTAL,
TEL: (0216) 306 16 02 Cep: 0537 270 75 60

‡ **ANKARA:** TUNA CAD. ÇANAKÇI İŞHANI
NO:11 KAT:3 DAİRE: 32 ÇANKAYA/ANKARA
TEL: (0312) 430 67 65 Cep: 0 535 562 33 72

‡ **İZMİR:** 856. SOKAK, NO: 48/203 KEMERALTI-KO-
NAK TEL: (0232) 446 78 07 Cep: 0 555 561 04 03

‡ **MALATYA:** İSMETİYE MAH. NİYAZİ MİSRİ
CADDESİ ERSOY APT. NO:9
TEL: (0422) 325 78 13 Cep: 0 542 216 48 00

‡ **BURSA:** SELÇUK HATUN MAHALLESİ, ÜN-
LÜ CAD, SÖNMEZ İŞ SARAYI KAT:2 NO: 185
HEYKEL
TEL: (0224) 224 09 98 Cep: 0 536 613 81 98

‡ **MERSİN:** SİLİFKE CAD. ÇAVDAROĞLU İŞ-
HANI KAT: 3 NO: 118 MERSİN Cep: 0 545 685
25 27

‡ **ERZİNCAN:** ORDU CAD. ORDU İŞHANI
KAT:3 TEL: 0 446 223 67 18 Cep: 0 536 697 94 19

‡ **AVRUPA MERKEZ BÜRO:** WESELER STR
93 47169 AS-DRUCK DUISBURG-ALMANYA
TEL: 0049 203 40 60 958 FAKS: 0049 203 40 60 959

Hesap Numaralarımız;
Yurtiçi: Selma Şahin:
Ziraat Bankası Aksaray İstanbul Şubesi
48209849-5002

Yurtdışı: Selma Şahin
Ziraat Bankası Aksaray Şube Euro hesap numarası:
48209849-5001

Vakıflar Bankası Aksaray Şube Euro hesap numarası:
00158048000527074

İş Bankası Parmakkapı Şube Euro hesap numarası:
1042 0175785

PARTİZAN'DAN

Merhaba

Emperyalist-kapitalist sistemin, bizimki gibi yarı-sömürge ülkelere “**yeniden yapılandırma**” adı altında yıkım politikalarını “**reform ve istihdam paketleri**” gibi isimler altında hayata geçirmeye çalıştığı, bunun da yansımalarının daha çok işsizlik, açlık ve sefalet olarak emekçi halkımıza dayatıldığı bu süreçte geçirdiğimiz 2008 1 Mayıs’ı birçok ilde geniş kitlelerin bu politikalara öfkelerini haykırdığı buluşmalar oldu. Özellikle İstanbul’da konfederasyonların yaptıkları açıklamaların ardında durmamaları, Türk-İş’in 1 Mayıs’a saatler kala kararını değiştirmesi ve DİSK ve KESK’in de alınan kararları hiçe saymasına rağmen önemli bir kitle sokak sokak direnerek 1 Mayıs’ın anlamını sahiplendi.

SSGSS yasınının Meclis’ten geçirilmesinin ardından da-
ha birçok saldırı yasınının da beklendiği bu süreçte Parti-
zan’ın 65. sayısı ile birlikteyiz.

Bu sayımızda ilk yazımız Mayıs ayı içerisinde olmamız-
dan da kaynaklı komünist önder İbrahim Kaypakkaya ile il-
gili ve “**Katledilişinin 35. yılında Kaypakkaya**” başlığını taşıyor. Sıkça ’68 dönemi tartışmalarının yapıldığı, ancak İbrahim Kaypakkaya’nın bilinçli bir şekilde saklanmaya çalışıldığı bu dönemde bu yazının faydalı olacağını ve ilgiyle okuyacağınızı düşünüyoruz.

İkinci yazımız **Atılım** gazetesi ve **Yürüyüş** Dergisinde çeşitli tarihlerde yayınlanan Kürt Ulusal Sorunu’na ilişkin yazılar üzerine bir değerlendirme. “**Ezen ulus milliyetçiliğinin panzehiri ezilen ulus milliyetçiliği değildir**” başlıklı bu yazı içinde hem söz konusu yayınlarda geçen bu konudaki yanlış ve eksik anlayışlar üzerine vurgular bulabilecekken hem de Ulusların Kendi Kaderini Tayin Hakkı üzerine bir takım doğruların tekrar hatırlatmasını bulacaksınız.

Üçüncü yazımız “**Partinin korunması ilkelere uyulmasından geçer**” başlıklı ve dördüncü yazımız ise “**Sanat Tarihi**” başlığını taşıyor. Bu yazıların da ilginizi çekeceğinizi düşünüyoruz.

Bu sayımızda Yunanistan’a da oldukça fazla yer veriyoruz. Egemenlerin saldırıları ve son dönem yaşanan direnişler açısından bakıldığında ülkemizle de önemli benzerlikler taşıyan Yunanistan’daki süreci özetleyen iki farklı tarihli yazı deneyim aktarımı açısından oldukça önemli.

Son olarak bir dosya şeklinde **Tasfiyecilik** ve **Ekim Devrimi** üzerine iki yazının birinci bölümlerini yayımlıyoruz. Bu yazıların da hem tarihi bir süreci inceleme ve hem de ders ve deneyimlerini bugünlere taşıma anlamında önemli olduğunu düşünüyoruz.

Bir sonraki sayımızda buluşmak dileğiyle...

Dostlukla

Katledilişinin 35. yılında Kaypakkaya...

Eğer bugün, sefalete itilmiş emekçiler ve proletarya saflarında Kaypakkaya adı sevgi ve sempatiyle, heyecan ve coşkuyla karşılanıyorsa ve eğer bugün, O'nun adı emekçiler katında saygıyla anılıyorsa; bunu, salt faşizm karşısında, işkenceciler karşısındaki dillere destan direnişiyile açıklamak yetmez ve bu haksızlık olur. O'nu saygın bir kişilik yapan asıl şey, ideolojik ve politik kimliğidir ve her şeyden önce de devrimimizin amaç ve hedeflerine ulaşmanın gerçek anahtarını veren teorik çözümleridir.

Proletarya Partisi'nin kurucu-kuramcısı, devrimimizin en "rafine temsilcisi", "ser verip sır vermezliğin" yıkılmaz abidesi yoldaş İbrahim Kaypakkaya'nın burjuva-feodal faşist aygıtı tarafından katledilişinin 35. yılı içindeyiz.

Yoldaş Kaypakkaya, en gerici güçlerin demir ağlarla örülü süreğen ablukası altında emeğin köleştirilmesine dayalı patron-ağa devletinin iktidarına karşı Türkiye proletaryası ve komşularının ayağa doğrulan sesi oldu. Yoğun yer altı çalışmasının en ağır koşullarla iç içe geçtiği bir mecrada, Ekim, Çin ve Büyük Proleter Kültür Devrimi'nin top seslerini komünist bir duyarlılıkla sınıf kulvarında içselleştirerek Türkiye Devrimci Hareketi'nde fevkalade bir yanıtın adı olmasını bildi. Teoriyle pratiğin, sözle eylemin, evrensel özgülün tek bir kişilikte, bir tek beyinde mayalandığı bir ağırlık merkezidi O. Tam komünist kişiliği ile devrimimizin amaç ve fikrine, karakter ve perspektifine tutarlı yanıtlar getirebilmiş kalifiye bir politik kimlikti. O, yalnızca zengin bir düşünce bolluğu ile yoğrulmuş usta bir politik kimlik değildi; aynı zamanda teorik ve ideolojik kimliğiyle de büyük önemde bir "düşünce kazıbilimcisi" idi.

Aklı ve yüreği ile ondaki her şey, o soyulu dava, o muhteşem amaç, o ateşli tutku, o yüce düşünce dediğimiz bir tek şeye bağlanmıştı: Devrim! Marks, devrimler, tarihin lokomotifidir demişti; bu lokomotif büyük bir "kuvvet"le harekete geçer. Bu kuvvet önderliktir, bu önderlikte de en önde duran önderdir. Bilinir ki, her devrim kendi önderliğini ve önderini yaratarak sürece gerçek bir yanıt olabilir. Biz biliyoruz ki, tarihte hiçbir sınıf, sürekliliği sağlanmış önder örgüt olmaksızın, devrimci süreci yönetmeye yetenekli siyasal önderler olmaksızın başarılı bir devrime ulaşamaz. Dünya devriminin Türkiye parçasında bu önder, Kaypakkaya idi. Zor dönemin güç koşulları altında metaneti kalmayanlara cesaret ve kararlılık aşılardan da, bunu kırıp yolu gösteren de, sökecek şafağı hedefleyen politik analizleriyle de, tu-

tunduğu ideolojik çekim merkeziyle de, geniş emekçi yığınlara direngen ve direşkenlikle yolu gösteren de ve en uzağa nişan almasını bilen de O idi.

Proletarya Partisi'nin saygın bir politik kimliğe kavuşmasında Kaypakkaya'nın teori ve pratiği ve de politik formasyonu muazzam önemdeydi. Eğer bugün, sefaletle itilmiş emekçiler ve proletarya saflarında Kaypakkaya adı sevgi ve sempatiyle, heyecan ve coşkuyla karşılanıyorsa ve eğer bugün, O'nun adı emekçiler katında saygıyla anılıyorsa; bunu, salt faşizm karşısında, işkenceciler karşısındaki dillere destan direnişiyi açıklamak yetmez ve bu haksızlık olur. O'nu saygın bir kişilik yapan asıl şey, ideolojik ve politik kimliğidir ve her şeyden önce de devrimimizin amaç ve hedeflerine ulaşmanın gerçek anahtarını veren teorik çözümleridir. Bu çözümler, halk demokrasisi, bağımsızlık ve sosyalizm davamızın ilerletilmesinin zengin reçeteler demetidir. Zamanlaşları küçük burjuva ihtilalci önderlerle karşılaştırıldığında, aralarındaki nitel fark da başka şeyler bir yana, bu ideolojik, politik ve teorik fikirler manzumesinin kendisindedir.

Bu dünyadan göçüp giderken ardı sıra geride bıraktığı komünist miras, aradan geçen birkaç on yıllık zamana karşın hala "referans" olmayı sürdürüyorsa, ilerleyen sürece gerçek bir yanıt olabiliyorsa ve hala ardıklarının elinde mücadele ruhlarının ateşleyicisi olarak dünyanın Türkiye denilen parçasında yakıcılığı üzerinden dönüştürücülüğünü koruyorsa ve hala devrimimizi ilerletmenin "iletken teli" olmayı sürdürüyorsa; bu demektir ki, Kaypakkaya'nın "teorisi" en yüce sınavdan, "zamanın sınavından" geçmiştir. Yaşam ve onun yaratıcı devrimci eylemi her adımda Kaypakkaya'nın teorisinin lehine tanıklık etmeyi sürdürüyor; hem de en temel sorunlarda.

Devrimci Marksizm'in evrensel öğretiletinin kendi toplumumuzun analizi temelinde ülkemiz devrimi ile bütünleştirilmesi ancak O'nun mahir ellerinde kendi öz suyuna ka-

vuşabilmiştir. Kürt ulusu konusunda bunu kırıp yolu gösteren de, Kemalizm ideolojisiyle yıllar yılı uyutulan toplumu aydınlatan da, cumhuriyet tarihini materyalist tarih anlayışı temelinde analize tabi tutup resmi tarihi hallaç pamuğunu çeviren de, iktidarın silah zoruyla ele geçirilmesinin zaruret olduğuna teorik temel sağlayarak Türkiye proletaryasının eline, “şehirlerin kırlardan” Halk Savaşı yoluyla “kuşatılması” stratejisini silah olarak veren de, niteliği, amaçları ve hedefleriyle devrimimize tutulan ışığın kaynağı da oydu. O, ortaya koyduğu bütünlüklü teori ve siyasal düşünceleriyle işçi sınıfının eylemine kendi toplumumuzun tahlili üzerinden politik bir temel sağladı. O, bu düşüncelerini yaşamın yaşayan gerçeği haline getirme pratik savaşımında, yoldaşlarıyla beraber patron-ağa devletinin kolluk güçleriyle giriştiği bir çatışmada yakalandı ve işkencede hunharca katledildi. Anlaşılır ki O, yalnızca devrimin “önderi” değil, ama “askeriydi” de.

Neydi Kaypakkaya’yı, böylesine komple bir “kişiliği” ortaya çıkaran koşullar ve etmenler?

Böylesi bir komünist önderi yaratan elverişli iç ve dış koşullar olmalıydı. Gerek Türkiye’de ve gerekse dünyada onun ortaya çıkmasında çimento rolü gören şeyler olmalıydı. O’nu biçimlendiren, onun düşüncelerine yön veren ve hamuruna maya rolü gören ve de onu kalıba döken etmenler, olgular ve unsurlar olmalıydı. Öyleyse, ‘70’li yılların eşliğine geri dönmek gerektiği ortadadır. Zira, “yaşam ileriye doğru yaşanır ama geriye doğru anlaşılır”.

Her şeyden önce dünyada nesnel koşullar devrimin lehineydi. Bunu, devrimin “nesnel koşulları” “demindeydi” diye özetleyebiliriz. Özellikle Büyük Proleter Kültür Devrimi’nin (BPKD) dünyayı sarsan etkileri çoğu ülkede volkan püskürmesine yolu açmıştı. Uzak Asya’da, Kızıl Çin’den BPKD kraterin-

den akan lavlar dünyaya yayılıyor ve oralarda uzun zamandır birikmiş bulunan yanıcı maddeyi tutuşturmada gecikmiyordu. Fransa’dan İtalya ve Almanya’ya dek en önemli gelişmiş kapitalist ülkeler toplumsal kaynama içindeydi. Öğrenciler ve işçiler ayağa kalkmıştı. Sokağın sefaletle itilen kitleleri aynı kulvarda buluşuyordu. Güneşin altı, öğrenci hareketleriyle sınısıcağı.

“Ekim”in gerçeklik kazanmasıyla birlikte dünya tarihi yeni bir gelişme aşamasına, kapitalist sistemin uzun süreli genel buhranı aşamasına girmiş ve ikinci emperyalist paylaşım savaşıyla da sistem, daha önce kazandığı nispi istikrar ve dengeyi arkada bırakmıştı. Bu durum ve bunun doğurduğu sonuçlar tabanında dünyada devrimin nesnel koşulları olgunlaşmış, tarihsel ve siyasal olarak devrim nesnel bir gerçeklik halini almıştı. “Ekim”den sonra ardarda gerçeklik halini alan emeğin iktidarına dayalı düzenlerin devrim halkalarına eklenerek kızıl zinciri uzatması, kapitalist-emperyalist sistemde yer sarsıntısı etkisi yaratmış ve bu durum, devrimin nesnel koşulları için ideal ve elverişli koşullar sağlamıştı. Anlaşılır ki, o yıllarda, hoyratça esen bir 1968 rüzgarı, sokağın sola yığılmış kitleleri ve toplumsal kaynama ile yükselen devrimci dalga her yanı sarıp sarmalamıştı. Ve arz yuvarlağı açıktan sarsıntı geçiriyordu.

Sömürge ve yarı-sömürge ülkeler açısından da durum farklı sayılmazdı. Kapitalist-emperyalist sistemin birer halkası durumundaki bu ülkelerde yalnızca “devrimin nesnel koşulları” değil, ağırlıklı bir bölümünde “devrimci durum” da “demindeydi”. Kaypakkaya’yı bize veren Türkiye parçasında ise nesnel koşulların fena haldeki baskısı, yönetenlerin yönetmedeki ağır güçlükleri ve alttakilerin de üsttekilere karşı artan hoşnutsuzluğunun dolaysız sonuçları; işgaller, direnişler, grevler ve sokağın ayağa kalkması olarak iz düşümünü buluyordu. Ne yerleşik demokratik alışkanlık ve gelenekler ve ne de gerçek

Yoldaş Kaypakkaya, en gerici güçlerin demir ağlarla örülü süreğen ablukası altında emeğin köleleştirilmesine dayalı patron-ağa devletinin iktidarına karşı Türkiye proletaryası ve komşularının ayağa doğrulan sesi oldu.

siyasal özgürlükler vardı. Sınırlı olan siyasal özgürlükler her türlü güvenceden yoksundu ve güdük demokratik öğeler de kaygan bir zemin üzerinde gidip geliyordu. Bir yandan feodal karakterli süreğen faşizm, öte yandan bununla koşutluk halinde yükselen ve alçalan bir eğride sürüp giden süreğen devrimci durum madalyonun iki yanıydı. Ulusal sorunun çözümsüzce orta yerde duruyor olmasının yarattığı dereceli kutuplaşma, ekonomik ve siyasal istikrarsızlık tabanında keskinleşen ağır iç bunalımın süreğen niteliği, gerici egemen güçlerin halka karşı kurduğu ittifak, parlamententer biçimlerle süslenmiş bir askeri despotizmi, faşizmi, devlet şekli olarak halkın tepesinde eksik etmiyordu.

İşte bu tablo içinde, bu tablonun dolaysız sonucu olarak ve bu tablonun kafalardaki

politik iz düşümü olarak başlangıçta devrim ve sosyalizme en duyarlı, en örgütlü ve en diri alan içinden, üniversite gençliği içinden Mahirler, Denizler ve de Kaypakkaya'lar tüm heybetiyle çıkageldi. Onlar ve özellikle de komünist bir önder olması bakımından Kaypakkaya, bu koşullar, etmenler ve olgular içinde mayalandı, kalıba döküldü ve süreğen sürece bir yanıtın adı olarak Demokratik Halk Devrimi'nin amaç ve politikalarına gerçek bir anahtar olarak ortaya çıktı.

Pek tabidir ki, sakin yaşam koşulları, refah toplumu değil, ancak böylesi koşullar, sınıf mücadelesi kaosunun mayalandığı, Büyük Proleter Kültür Devriminin top seslerinin bu mayalanma üzerinde fevkalade devindirici etki yaptığı, sınıfın ve sokağın canlanma içinde olduğu ve toplumun her yanıyla kay-

PARTİZAN 65

nama noktasına ulaştığı bir tablo ve tüm bunlara dünyadaki nesnel koşulların da elverişliliği Kaypakkaya gibi bir önderi yaratabilirdi. Türkiye, için için kaynayan bir yanardağdı ve kraterinden Kaypakkaya'nın ve dönemin küçük burjuva ihtilalci önderlerinin fışkırmaları hiç de şaşılacak bir şey değildi.

Anlaşılır ki 1970'li yılların eşliği ve 1970'li yıllar gerek dünya ve gerekse Türkiye'de devrim için, devrimci girişimler için, devrimci faaliyet için elverişli koşullar sağlıyordu. Türkiye'de "sola yığılma" başlamıştı bu yıllarda. Devrimci düşünceler yaygınlaşmış, devrimci eserler her yanı kaplamış, sol çevirilerin hacmi büyümüş, öğrenci gençlik ve özellikle üniversite gençliği içinde devrimci fikirler serpilmiş, sol gruplar topraktan fışkırmış ve Kaypakkaya da solun filizlenen fideliği içinde, önce TİP ve sonra Proleter Devrimci Aydınlik (PDA) ve TİİKP içinde yerini alarak kendi özgünlüğü ve özelliği ile ayağa doğrulmuştu. Özellikle işçi, köylü ve öğrenci direnişlerinin, grevlerinin, işgallerinin yaygınlaştığı bu dönemde Kaypakkaya, çoğu direnişlere, işgallere bizzat katılmış ve Mao'nun "kitlelerin gücünü örgütlemek bir siyasettir" sözünün adeta sadık bir izleyicisi olmuştu. Kitle hareketleri, direniş, grev ve işgaller, ona öz suyunu taşıyan gerçek kanallar olmuştu. Kaypakkaya'yı asıl biçimlendiren ve onun komünist fikirlerinin olgunlaşarak daha tam hale gelmesinde kendisinin bizzat kitle eylemleri içinde yer alması ve bunlardan bir komünistin çıkardığı dersleri çıkarmasıdır. Üst üste binen bu pratikler onun teorisinin ve politik tutumunun yetkinleşmesinde başat rol oynamıştır. 15-16 Haziran Büyük İşçi Direnişinin Kaypakkaya'nın düşünce gelişmesi üzerindeki etkisi ve onu şekillendirmesi küçümsenebilir mi? O, kitle mücadelesi ve eylemlerinin ateşi içinde çelikleşerek kendisine yolu açmıştır. Onda, düşüncenin nesneye sonsuz yaklaşarak bilginin sarmal hareketine yol açması, "dolaysız pratikle" ayrılmaz bir "olmazsa olmazdır".

O, gerçekten de teoriyle pratiğin, sözle eylemin parlak bir senteziydi.

Bu demektir ki, Kaypakkaya, dünya ve Türkiye'de, anın elverişli tarihsel ve siyasal koşullarının etkisi altında kitle mücadelesi ve örgütlenmesi üzerinden sınıf mücadelesinin kızgın ateşi ortasında BPKD'nin büyük ehemmiyete sahip yankısının yol açtığı bir mecrada, TİİKP'le giriştiği amansız ve zorlu iç mücadele sürecinde fikirlerini geliştirmiş, olgunlaştırmış, bir senteze; ideolojik, politik ve örgütsel bir senteze vardırıştır. Hiç şüphesiz ki bu sentez, her şeyden önce devrimci silahlı mücadele ile, "uzun süreli ve dâğılık halk-gerilla savaşı"yla ete-kemiğe bürünecekti. Mao'yu "sağa sıçrayışa" kurban edenlere karşı O, gerçek ve tutarlı devrimci Mao savunuculuğu ile muazzam önemde bir ideolojik, politik, örgütsel muharebeye girişiyordu.

Bu demektir ki, mayalanmakta olan yaşamın kendisine yolu açtığı bir mecrada Kaypakkaya, BPKD'nin ateşleyici gücünün, "sınıf mücadelesinin ateşinde" yıkanmasının ürünü olarak öz suyuna kavuşmuş, komünist bir önder olarak muharebe meydanında yerini almıştır. Elbette ki dönemin dünya ve Türkiye'deki bu özgün koşulları yalnızca Kaypakkaya gibi bir önderi ve TKP/ML gibi bir komünist partiyi değil, THKO ve THKP-C gibi küçük burjuva ihtilalci parti ve diğer gençlik önderlerini de yaratmış ve onlara da uygun bir temel sağlamıştır.

Ne ki, Kaypakkaya'yı diğer önderlerden, Mahir Çayan ve Deniz Gezmiş gibi dönemin ihtilalci gençlik önderlerinden farklılaştıran çok önemli ayırım noktaları vardı. Bu ayırım noktaları, yaşamın kenarına bırakılacak denli basit, önemsiz ve tali noktalar değildi; üzerinden atlanamayacak denli keskin, parlak ve zengin fikirler manzumesinin kendisindeydi bu ayırım hatları; ve hem de bir "nitelik" sıçramasıydılar. Pek tabiidir ki bu "sınır çizgileri", başka şeyler bir yana, her şeyden önce **ideolojik** ve **politik**ti. Türkiye

devriminin sürecine yanıt olacak ve onu muzaffer bir devrime taşıyacak politika ne olmalıydı ve bu politika hangi ideolojik şemsiye altında yaşam hakkı bulmalıydı sorularına verilen yanıtlarda Kaypakaya ile, dönemin diğer önderleri arasında derin uçurum vardı. Kaypakaya'nın Türkiye devriminin içinde bulunulan sürecine sunduğu "seçenek", dönemin diğer gençlik önderleri arasında onu apayrı bir yere oturtuyor; ve aynı zamanda ondaki derinlik ve donanımın çapını da gösteriyordu.

Neydi bu ayırım noktaları ve Kaypakaya'nın "devrimimize" sunduğu seçenek?

Kaypakaya'nın temel-teorik görüşleri devrimin niteliği, yolu ve perspektifine ekonomik ve toplumsal statünün sağlam bir analizi ile tam ve derin yanıtlar getirir. Yarı-sömürge, yarı-feodal ekonomik-toplumsal yapının gözeneklerinden uç veren anti-emperyalist, anti-feodal temel çelişmeler ülkemiz devriminin niteliğini belirler. Feodal sistemle geniş emekçi yığınlar ve emperyalizmle ülke halkı arasındaki çelişmeler olarak ifadesini bulan bu çelişmeler, devrimimizin Demokratik Halk Devrimi karakterini ortaya koyarlar. Bu devrimin hedefi emperyalizm, feodalizm ve komprador kapitalizm ve onun dayanağı burjuva-feodal devleti yıkararak, yerine Demokratik Halk İktidarı'nı kurmaktır. Devrimimizin birinci aşaması yarı-sömürge, yarı-feodal toplumu demokratik, bağımsız ve özgür bir topluma dönüştürmek, yani anti-emperyalist, anti-feodal çelişmeleri çözmektir. Devrimimizin ikinci aşaması ise, burada durmaksızın daha ileriye gitmek, devrimi kesintisizce sürdürerek onu sosyalizm ve komünizm aşamasına taşımaktır.

Kaypakaya bu kadarla da yetinmez. Devamla, burjuva-feodal faşist iktidarı alt ederek başarılı bir devrime ulaşmanın gerçek yolunun Halk Savaşı strateji ile mümkün olduğunu ortaya koyar. Bu görevi yerine getirirken "devrimci silahlı mücadele" ise devrimimizin "temel biçimi" olarak ele alınır Kay-

pakkaya'nın bütünlüklü devrim tezleri içinde. Çin Devrimi deneyimine dayanarak Mao'nun teorisi üzerinden ülkemiz için ileri sürdüğü bu tez, iktidarın ele geçirilmesinde mihenk taşıdır. Ona göre bizim gibi bir ülkede devrimin askeri çizgisi, "şehirlerin kırlardan kuşatılması" çizgisidir. Yarı-sömürge, yarı-feodal statünün üzerinden devrim ile karşı-devrim arasındaki güç dengesi, karşı-devrim zincirinin en zayıf halkasının köylük bölgelerde oluşu ve devrimin ana ordusunun ve dolayısıyla devrim cephesinin köylük bölgelerde daha güçlü ve elverişli koşullara sahip oluşu şehirlerin kırlardan kuşatılması stratejisini vazgeçilemez bir görev olarak ortaya koyar. Bu görev de, ancak, "uzun süreli, dağınık halk-gerilla savaşı" ile yerine getirilebilir. Ve "kızıl üs bölgeleri" de bu tezin stratejik bir bileşeni olarak vazgeçilemez önemdedir. Ve Kaypakaya, devrimimizin "baş"ını proletarya "gövde"sini ise köylülükte görür. Ne ki bu durum, proletaryanın devrimdeki ideolojik ve politik önderlik rolünü asla yadsımaz. Ona göre köylülük devrimimizin **temel gücüdür**. Devrimimizin ilk adımı, özü itibarıyla köylülüğün gereksinimlerini ifade der. Başka şeylerin yanı sıra, demokratik devrimin özü **toprak devrimidir**. Kapitalizmin gelişme derecesi, demokratik devrimin muhtevasını daraltmakla birlikte, bu özü değiştirmez.

Öte yandan Kaypakaya, parti, ordu ve cepheyi Yeni Demokratik Devrim'in başarısı için üç temel silah olarak vazgeçilemez önemde ele alır. Devrimci barutunu henüz bütünüyle tüketmemiş olan ulusal burjuvaziyi de halkın birleşik cephesinin "stratejik bileşeni" görür. Ve Kaypakaya, "ulusların kendi kaderini tayin hakkını" kayıtsız koşulsuz savunur, ama hiçbir özel-ulusal gelişme yolunu da asla proletaryanın amaçlarının önüne geçirmez. Her milliyetten emekçileri, sınıf kardeşliği ruhu çatısı altında ortak bir örgütlemeyi amaç edinir.

Gelelim ondaki en diri, en zengin ve en

PARTİZAN 65

Katledilişinin 35. yılında Kaypakkaya...

yeni siyasal tezlere. Anlaşılır ki bunlar, kurtuluş savaşı tablosu üzerinden Kemalizm ve cumhuriyet tarihinin son derece tutarlı bir çözümlemesi, devlet ve onun niteliği ve faşizm ve de genelde ulusal sorun özel de ise Kürt Ulusal Sorunu çözümlemeleridir. Cumhuriyet tarihinin “hangi iplikten dokunduğunu” ilk kez komünist bir bakış açısıyla sergileyen oydu. Kemalizm’in sınıf karakterini, niteliğini ve onun komprador burjuvazi ile toprak ağalarının çıkarlarının billurlaştığı faşist merkez olduğunu saptayarak, kitlelere “makyajsız gerçeği” gösteren de o oldu. Ulusların kendi kaderlerini tayin hakkı tezlerinde, ve özellikle de Kürt sorununda alışıldık tabuları yıkarak ve Kürt ulusunu yok sayan resmi statükocu tezlerin karşısına, Kürt ulusunun kendi kaderini tayin hakkını, yani ayrılıp ayrı bir devlet kurma özgürlüğü hakkının kayıtsız koşulsuz savunulmasını her milliyetten emekçi halkın kardeşçe sınıf dayanışması çatısı altında savunarak burjuva-feodal faşist aygıtı “aşıl topuğu”ndan vuran da onun tezleriydi.

1971 ihtilalci ayağa doğruluşuna rengini veren diğer devrimci önderlerin teorilerinde ve duruşunda Kemalizm ve ulusal sorunda olsun, cumhuriyet tarihinin tahlili sorununda olsun tam bir bulanıklık, karışıklık ve fena halde bir bulamaç egemendir. THKO ve THKP-C gibi örgütlerin Kemalizm’den “köklü bir kopuşu” sağlayamadıkları ve dolayısıyla bunun üzerinden cumhuriyet tarihinin tahlilinde ve Kemalizm değerlendirmelerinde küçük burjuva duruşun ötesine geçemedikleri herkesin malumudur. Ve gene Kürt Ulusal Sorunu’nda Kaypakkaya’nın tez-

lerinin yanına bile yaklaşmaları bir yana, gözle görülür bir tavır bile ortaya koyamamışlardır. Oysa Kaypakkaya bu sorunlarda kaynayan bir kazan gibidir. Herkesin ölü sessizliğini koruduğu o yıllarda Kaypakkaya bunu kırıp yolu gösterendi; kimsenin nişan alamadığı yere, en yükseklere nişan almasını bildi. Oysa ne Mahir ve ne de Denizler daha başlangıçtan beri, içinde taşıdıkları ideolojik ve politik açmazlar nedeniyle bu sorunlarda da, bu en temel politik sorunlarda da zaafı idiler ve tutarlı bir hat izlemekten oldukça uzaktılar.

Öte yandan, temsil ettiği sınıf gereği, sınıf hareketini sosyalizmle birleştiren öncü-

nün temel teorik tezleriyle Mustafa Suphi sonrası biriken elli yıllık “revizyonist pisliği” silip süpürme ve Türkiye proletarya hareketinin içine saplandığı “küflü ruh hali”nden kurtarma görevini üstlenen de O oldu. Suphi sonrası düzenle bir türlü köklü kopuşu sağlayamayan “revizyonizm salgını”na ilk etkili darbeyi vurarak pasifizme, parlamentarist budalalığa çekici çivinin tepesine vurarak yanıtlayan da Kaypakkaya idi. Ve bilinir ki, Marksizm-Leninizm kılığını bürünmüş modern revizyonizmin çürümüş saçma tezleri Kaypakkaya gibi bir komünistin “devrimci Marksizm” silahıyla hurdalığa çıkarılmıştı.

Öte yandan Kaypakkaya, proletaryanın çıkarlarının somutlaştığı ideoloji olarak Marks, Engels, Lenin, Stalin ve Mao Zedung'un güzergahını devrimimize yolu gösteren kızıl güzergah olarak görmüş ve gerek Stalin'i ve gerekse Mao'yu yok sayan ya da onları devrimci Marksizm'in öğretmenleri olarak görmeyen anlayışlarla da arasına temel bir sınır koymuş oluyordu. Onun modern revizyonizme ve revizyonizme aldığı fevkalade tavır olsun, Stalin ve Mao meselesine yaklaşımı olsun, yalnızca dönemin diğer devrimci önderleriyle farkını ortaya koymamış aynı zamanda karşı-devrimci revizyonizme de açıktan bir meydan okuma olmuştur.

Kaypakkaya'nın Türkiye devrimi konusunda ortaya koyduğu tezler her biri diğerini öngören bir zincirin ardışık halkaları gibidir. Kaypakkaya'daki bu bütünlüklü tablo devrimimizin güzergâhının en zengin resmedilişidir. Ve bu resmediliş, bilimsel yöntem üzerinden tümüyle bir "iç tutarlılığa" sahiptir.

Bu yanıla Kaypakkaya, zamandaşlarıyla yan yana konuştuğunda daima "bir baş" daha yukardadır. Öylesine ki, sosyalizm altında sınıflar ve sınıf mücadelesinin sürdürülmesi konusundaki tezleri apaçık bir uzak görüşlülükle örülmüştür.

Onun bütünlüklü tezleri Rus devrimi renginden çok, Çin devrimi rengine bürünmüştür ve bunda yadırganacak bir şey de olamaz. Zira devrimimiz, temel damarlarıyla Rus devriminden çok Çin devrimine daha yakındır; ondaki evrenselliği daha çok izler. Ondaki bu yakınlık Çin devriminin bir kopyası değil, Çin devriminin yolunu açtığı kulvar üzerinden kendi toplumumuzun ayırt edici özelliklerinin evrensel tezlerle ustaca bütüleştirilmesidir. Hiç kuşku yok ki, Kaypakkaya'nın o dönemde sınıf mücadelesinin ateşi içinde harmanladığı teorik tezleri, sınıfın titanlarının kendi eylemini dayandırması gereken bir temel olmayı sürdürüyor. Kaypakkaya da dönemin diğer devrimci ön-

derleri gibi 1971 "ihtilâlcı ayağa doğruluşuna" rengini vermiştir; ama O, 1971 devrimci hareketi içinde "komünizmi" temsil etmiştir. Zira O, temsil ettiği sınıf ve ideolojiyle, siyasal tezleriyle ve devrimimize getirdiği somut ve gerçekçi yanıtlarla devrim çanını çalarak 71'in ışıldayan bir feneri olmuştur. Zamandaşları ile yan yana konulduğunda, devrimimizin "Olimposlu Jupiter"i rolüyle görünür. Anlaşılır ki, onun yeri özgündür, özeldir ve farklıdır "71 devrimci hareketi" içinde.

Aradan geçen bunca zaman sonra çok büyük bir açıklıkla denebilir ki, Kaypakkaya'nın tezleri, sınıf mücadelesinin ateşinde yeterince sınanmış ve ilerleyen pratik onun temel teorik görüşlerinin halk demokrasisi, bağımsızlık ve sosyalizm mücadelesinin zafiri için gerçek bir temel, bizi geleceğin topluma götüren çözüm reçetesi olduğunu yeterince tanıtlamıştır.

Yukarıda ana hatlarıyla sıraladığımız Kaypakkaya'nın siyasal tezleri olsun, onun sınıf mücadelesini parlamento içi mücadeleye hapsedenlere karşı devrimci silahlı mücadeleyi esas alan hattı olsun, yasal partiyi savunan "tatlı su devrimcilerine" karşı, Öncü Partinin, amaçlarıyla, hedefleriyle ve bu amaca ulaşma araç ve yöntemi tabanına dayalı olarak devrimi hazırlama çalışması ve propagandasında "yasa dışı" olma zorunluluğunu savunusunda olsun, "zor"a dayanan devrim olmaksızın proletaryanın kendi egemenliğini kuramayacağı tezinde olsun, yasal mücadeleyi "yer altı ruhuyla birleştirme" tezinde olsun ve özellikle de bizimkisi gibi bir ülkede silaha sarılmayan bir örgütün ayakta kalamayacağı öngörüsü olsun, bugün artık yaşam tarafından yeterince ve kuvvetle doğrulanmış tezler demetidir.

Yaşanmış devrim deneyimleri ve on milyonların mücadele dersleri çok büyük bir açıklıkla tanıtlamıştır ki, faşizmin hüküm sürdüğü bir ülkede komünist partisine düşen tek görev politik görevlerini devrimci şiddet araçlarıyla (bugün için bu devrimci şiddet

PARTİZAN 65

Katledilişinin 35. yılında Kaypakkaya...

uzun süreli dağınık halk-gerilla savaşıdır) yerine getirmektir. Koşullarımızın zorlayıcı baskısı bunu önümüze kuvvetle koyuyor; ve Kaypakkaya'nın bizzat içinde yer alarak ve bedel ödeyerek buzu kırıp yolu gösterdiği şey de buydu. Biz biliyoruz ki, "büyük sorunlar halkların yaşamında ancak şiddet yoluyla çözülür". Ve devrimci Marksizm büyük bir açıklıkla tanıtlamıştır ki, "devrimci komünizmin tek programı, iç savaşın tanınmasından geçer". Yaşamın devindirici eylemi, Kaypakkaya'nın tezlerinde bunu yeterince tanıtlamış bulunuyor.

Yoldaş İbrahim Kaypakkaya'nın katledilişinin 35. yılında dünya, Ortadoğu ve Türkiye için için kaynıyor. Emperyalist sistemin genel buhranı ile birleşerek onu daha da karmaşılaştırıp ağırlaştırarak "güncel bir krizin" soluğu ABD'den başlayıp arz yuvarlağına yayılarak, sermayenin ensesinde "kaosu mayalamaya" başladı bile. Dünya ekonomisinin motor gücü konumundaki ABD'de de konut kredisi üzerinden ilk işare-

tini veren güncel mali kriz salt para krizi olarak kalmayıp üretim ve değişimin ekonomik tekerleğini patlatmaya doğru yol alıyor. Salt ABD ile sınırlı kalmayan güncel krizin etkileri Batı Avrupa başta olmak üzere emperyalizmin çevre gerisi ülkeler de dâhil olmak üzere bir dünya turu yapmaya doğru fena halde yol alıyor.

Sermaye üzerine kurulu sistemde devrevi ekonomik bunalımların "geri gelmesi" bu tarzın doğasıyla uyumludur. Zira sermayeye dayalı üretim tarzı, kendi gelişmesi içinde kendini güçten düşüren etmenleri, çelişme

ve uzlaşmazlıklarını her daim yeniden daha büyük oranda üreten sistemdir. Birinci emperyalist paylaşım savaşından bu yana "uzun süreli genel bir buhran" içinde debelenen sermayenin bu son krizi, bir yandan zararın başkalarının sırtına yüklenmesi mücadelesinde sermayeler arasındaki uzlaşmazlıkları yeğînleştirirken, öte yandan da bu çelişmeleri siyasal alana taşımadan edemeyecektir. Derinleşen kriz, sermayeler arasındaki rekabete, pazarlar uğruna savaşımı ve bu savaşımı siyasal alandaki çelişmelere dek taşıyarak gerdirecektir. Bu işin bir yanı ve sistemin efendileri cephesi. Ama öte yandan derinleşen bu krizin yükünün emekçi sınıflara fatura edilmesi de işin bir diğer yanı, yani emekçiler cephesinden görünümü. Ve elbette bir de bu krizin yarı-sömürge ülkelere, oraların sefalete itilmiş kitlelerine, ruhlarını bedenlerinde tutacak denli yiyecek bulamayan emekçi halkın sırtına aktarılması yanı var.

Elbette bu işin birinci perdesi. Ama aslolan ikinci perdedir. Bu kriz hem emperyalist mer-

kezlerde işçi sınıfının uyanışını hızlandırmada katalizör rolü görerek bura emekçilerini devrimcileştirmeye doğru iter; ve hem de emperyalistler arası ilişkilerde, sermayeler arası rekabette aralarındaki dereceli kutuplaşmaya çanak tutarak çelişmeleri kızıştırır. Bu da emekçi kuşağın kaniyle beslenen vampirlere rahat yüzü vermez. Rahat yüzü vermez çünkü, devrimler ve devrimci girişimler ancak her bunalımın ardından sökün eder. Elbetteki verili bunalımın hızı, derinliği, genişliği önemlidir; ara ara, tek yanlı ve yaltıtılmış bir bunalım sistemde çöküş varamaz.

Ne ki, sistemin depresyon bataklığı içine iyiden iyiye sürüklendiği apaçık. Dünyayı yaşanmaz hale getiren ve üretici güçlerin hakından gelemeyen ve bu noktada çoğu kez tarihsel görevine ihanet eden sistem yaşlandığının ve miadını doldurduğunun tüm kanıtlarını bize vermiş bulunuyor. Ne var ki, tüm çürümüşlüğüne ve fena haldeki durgunluk bataklığına karşın, bu krizleri “kontrollü biçimde yönetmek” için tüm çözüm reçetelerini tüketmiş de değil. Krizinin sermayeyi neden çöküşe götürmediğine yanıtın bir bölümü buradadır; birinci üretici güç insan dışında hala üretici güçleri geliştirmeye devam etmesi, üretim sürecinin teknik temelinde devrimler yapmaya devam etmesi, nispi artıdeğer yöntemlerinde hala sıçramalar yapabilme yeteneğini bir ölçüde koruyor olması ve de kâr oranı düşme eğilimi yasaının işleme önüne bulabildiği frenleyici engeller gibi etmenler de bu yanıtın öteki yüzüdür.

Fakat şu bir gerçek: Sermaye astarı olan krizle daha uzun süre yaşayamaz ve krizin çöküşle sonuçlanması bu tablonun bir bileşeni olarak sermayenin tepesinde asılı duruyor. Bilinir ki, sermaye için sorun krizin aşılması değildir; ve verili üretim sisteminde bu olası da değil; tüm sorun bu krizin nasıl yönetileceğidir. İşte bu son güncel mali kriz bu yönetme işini zora sokmuş bulunuyor. ABD Merkez Bankası'nın faiz oranlarını düşürmesi, piyasaya para pompalaması, ya da bazı finansal yükümlülükler altına girmesi gibi yollar da krizi yönetmesine yetmiyor. Her ne kadar bu kriz, para ekseninde dönen kriz de olsa ve hareket alanı banka, borsa ve mali çevreler de olsa bunun bir noktadan sonra üretim ve yeniden-üretim sürecinde ciddi dalgalanmalara yol açarak zaten içinde debelenilen depresyon bataklığını daha da derinleştirmesini işaret ediyor mevcut gelişmeler.

Serbest piyasa lapasını ve özelleştirmeyi her derde deva gören sermaye sahipleri avazı çıktığı kadar bağırarak devletin güncel

duruma müdahale etmesini talep ediyorlar. Devlet her şeyden “elini çeksin” diyenler şimdi devlet “el atsın” diyor. Anlaşılır ki ve bu son kriz de bir kez daha tanıtlamıştır ki, sermayeye dayalı iktidarlar ve kapitalist üretim tarzı ile daha uzun süre yol almak imkânsız. Bundan bir çıkış yolu bulunmalıdır. Bu yol üretici güçlerin sermaye karakterine proletarya önderliğinde toplumsal bir biçim kazandırmaktan başka bir şey olamaz.

Siyasal ve toplumsal alanda da durum emperyalist haydutları ve suç ortaklarını zorluyor. ABD ilk sırada olmak üzere, dünyanın kapitalist-emperyalistlerin soygun ve yağma politikaları, halkları köleleştirme çizgileri hemen her yerde halkların direnişinin duvarına tosluyor. Kimi yerde devrim ve sosyalizmi hedef alan sınıf mücadeleleri, kimi yerde ulusal bağımsızlık için ayağa doğruluşlar ve kimi yerde de sisteme dokunmayan ama yalnızca ABD'yi hedefe koyan karşı koymuşlar emperyalistlerin ve suç ortağı gerici-lerin uykularını kaçırmaya devam ediyor.

Uzak Asya devrimci enerji kabarmasına açıktan tanık oluyor. Nepal, Filipinler ve Hindistan'da yankılanan devrimin ayak sesleri tüm dünyada yankısını bulmada gecikmeyecektir. Dünyanın çatısında, Nepal'de devrim son seçimlerin de gösterdiği gibi kitleleri peşinden sürüklüyor. Filipin ve Hindistan'da uzun süreli dağınık halk-gerilla savaşı yolu ile gelişen devrimci girişimler mevzi kazanarak devrimi mayalamaya devam ediyor. Dünyada devrim meyvesi olgunlaşmaya yüz tutuyor, Uzak Asya'daki devrimlerin ve devrimci girişimlerin dünyanın geri kalanında devrimci patlamaların fitilini ateşleyerek “affedilemez durgunluğa” son veren fırsatı yaratması hiç de uzak ihtimal sayılmaz. Ve eğer bu ihtimal gerçeklik halini alırsa, devrim yeni bir “dünya turu” yapmada gecikmez. Kapitalizme bağlanan umutlar ve sermayenin üretici güçleri yönetmedeki zayıf, güçsüz ve basiretsizliği açığa çıktıkça ve bu toplumsal ve siyasi alandaki uzlaşmaz

gelişmeleri geldikçe, elverişli koşullar tabanından devrimin ilkbahar filizlerinin yeniden yeşermesi kuvvetle beklenmelidir.

Sermaye iktidarlarını zorlayan bir başka cephe de Ortadoğu'dur. Burada yıllar yılı sürüp giden Filistin direnişine Irak ve Lübnan halklarının direnişi de eklenmiş ve İran da emperyalistler için ayrı bir engel olarak ortaya çıkmıştır. Bu alanın dünya petrol üretiminin önemli bir bölümüne sahip oluşu alana apayrı bir özgünlük ve önem kazandırmaktadır. Başta ABD olmak üzere emperyalistler her daim Ortadoğu'ya ilgi duymuş ve bu ilginin kaynağının esası da enerji yatakları olmuştur. Ne ki bölgedeki emperyalist köleleştirme ve yağma politikaları askeri araçlar öne çıkarılarak barbarca yöntemlerle de yürütülüyor olsa, bu sürecin her santimetre karesi halkların direniş duvarında çarpmadan edemiyor. Irak'taki tam bir kaos ve yıllar yılı süren direniş ABD ve suç ortaklarına pahalıya mal olmaya devam ediyor. Filistin'de uzun zamana yayılan halkların direnişini, emperyalist güçler ve bölge gericiliği el birliği ederek Hamas'ı tecrit etmede buldu. Ne ki yaşam ve ölümün direnişe tabi olduğu Filistin'de, Filistin halkı özgürleşmeden ve gerçek bağımsızlığına kavuşmadan bu alanda alınan her önlem kendi içinde tükenmeye daha başından mahkumdur. Lübnan'daki uluslararası güçle bu alandaki direnişin önünü kesmeye çalışan emperyalist ittifakın bu alanda da özlemler beklenen günleri görmeceğini yaşam yüzlerce kez tanıtlamış bulunuyor. Ortadoğu hem kanayan yaradır ve hem de emperyalistler için çibanbaşı olmaya devam edecektir. Direnişin, işgalin ve emperyalist gericiliğin ve İsrail barbarlığının eğittiği ve bilemediği bölge halklarının direnişi emperyalistler ve suç ortağı güçlerin Ortadoğu da "hasadı toplamasına" göz yummaya devam edecektir. Ve özellikle ABD emperyalistlerini zorlayan bir diğer alan da Afganistan'dır. Afganistan'ın emperyalistlerce bir biçimde işgal altında tutulması ve bu-

na karşı gericilerin önderliğinde de olsa buna karşı halkın yükselen direnişi emperyalistlerin kolay sömürü ve yağma politikalarını boşa çıkarmış bulunuyor.

Bir diğer mücadele yatağı Latin Amerika'dır; bu alanda ABD karşıtı gelişen mücadelenin sivri ucu Venezüella'da Hugo Chavez önderliğinde gelişen mücadeledir. Yaygın bir kitlesel destekle ayakta kalan Chavez önderliğinde gelişen hareket ABD emperyalistlerinin hareket alanını daraltmakta ve bölgede bir ABD karşıtlığı cephesi yaratmış durumda. Bu alanda öne çıkan asıl güçler sırasıyla Venezüella, Bolivya ve Ekvador'dur. Ne ki Venezüella kendine özgü hareketliliği ve daha ileri hareketiyle en önde durandır. Bu alandaki hareketler her ne kadar ABD emperyalistlerine açıktan bir meydan okuma ise de, hareketlerin kendisi ve özellikle de en önde duran Chavez önderliğindeki hareketin kendisi, düzen "çerçevesini aşamayan" salt belirli "burjuva reformizmi" ile yetinen hareketlerdir ve bu hareketleri güçten düşürecek olan da, gelecekte onları kendi içinden kemiren de bu olacaktır. Ama bu haliyle bile olsa bu hareketlerin bir yandan ABD karşıtlığı, öte yandan aynı zamanda neo-liberalizmin "engelleyici freni" rolü oynaması ve öte yandan tüm bunlar üzerinden de olsa kitlelerin "sosyalizm özlemi" üzerinden "sol"a yığılması bakımından son derece önemlidir ve üzerinden atlanamazlar. Ne ki bu hareketlerde devrim ve sosyalizmi keşfedenler büyük bir yanılığ içindedir. Bu hareketlerin söylemleri ne olursa olsun, ne sosyalizmi ve ne de devrimi temsil etmedikleri apaçıktır; temsil ettikleri tek şey reformizm tabanına dayalı "burjuva soludur". Gene de bu hareketlerin sol bir toplumsal özlem üzerinden halkın aşağıdan gelen dolaysız bir zorlamasıyla ayağa doğrulduğu ve Latin Amerika'nın siyasal dış termometresi rolü gördükleri de unutulmamalıdır.

Anlaşılır ki, emperyalistler ve gericilerin soygun ve yağma politikaları öyle kolay yü-

rüyen bir biçimde yaşam hakkı bulamıyor. Her yerde, Uzak Asya'da, Ortadoğu'da, Afganistan'da ve emperyalist metropollerde sınıfın güçlerinin, emekçilerin ve sokağın heybetli direniş ve kitlesel baş kaldırışlarının ateş i içinde kafasını kolunu kırarak ancak yol alabiliyor. Sermaye üzerine kurulu düzenlerin küreselleşme üzerinden geliştirdikleri saldırılar her adımda halkların direniş i ile çamura saplanarak sistemin efendilerine, bu dünyanın iblislerine rahat yüzü göstermiyor. Bu direniş ler, Irak, Afganistan, Filistin örneğinde açıkça tanıtlamış bulunuyor ki; "efendilerin", "istediğ imi dilediğ im" gibi yağmalaram politikaları boşa çıkmıştır.

Türkiye'nin yarı-sömürge, yarı-feodal iktisadi ve sosyal karakteri onu süregelen bir krizin içinde tutmaktadır. Bu durum, sistemin efendilerine krizle nasıl başa çıkılabileceğ i ya da onunla birlikte nasıl yaş anabileceğ ini sorun olarak öne çıkarır. Kriz burjuva-feodal sistemin yapış ığı olduğ una göre, tüm çaba onu yönetebilmek olur. Geline aş amada onu yönetmek de giderek zorlaş maya başlıyor. Üretim ve yatırım tabanına yaslanmayan "ucuz döviz, yüksek faiz sarmalı" ile yol almaya çalışan bir sistemin eninde sonunda arabayı çamura saplaması ya da krizi yönetmede çamura saplanması kaçınılmazdı.

ABD'den başlayarak giderek Avrupa ve dünyaya yayılan güncel mali kriz zaten borçla zar zor ayakta kalabilen Türkiye'yi de fena halde vurmaya başladı bile. Bir yanda cami ile kış la arasına sıkış ıp umutsuzluğ un girdabına girmesi, öte yandan AB hayalinin güneş görmüş kar gibi erimesi, yıllar yılı kanayan yara olarak Kürt sorununun ağır baskısı orta yerde duruyorken, bir de yeni bir saldırıyla PKK ve Kürt halkına yönelen imha ve soykırımın toplumsal dalgalanmaya yolu açarak çeliş meleri gerdirmesi ile ülke tam bir keş mekeş içindeyken, ABD merkezli güncel mali krizin etkileri sistemi fena halde vurdu. Burjuva-feodal sistem bununla pusulayı ş aş ırmış ken, tam da bu esnada yeni bir geliş me, Yargıtay

başsavcısının AKP hakkında açtığı kapatma davası ve de Cumhuriyet gazetesinin en kıdemli yazarı İlhan Selçuk, eski YÖK Başkanı Kemal Alemdaroğ lu ve Doğu Perinçek gibi gedikli Kemalistlerin gözaltına alınması ülke üzerinde tam bir don etkisi yarattı. Resmi statükocu Kemalist güçlerle çıra döneminin ideolojisinde cennetin anahtarını keş feden güçler arasındaki cebelleş menin nereye varacağı kestirilemeyen bir sürece girdi. Her şey hareket halinde. İktidarları boyunca git gide güçlenerek yerleş ik Kemalist politikalar ve gelenekler üzerinden resmi statükonun "temel kolonlarını" adım adım zorlayan "dini gericiliğ in" güçleri ile karşıtları arasındaki çeliş menin yarattığı keş mekeş içinde yol alan bir Türkiye gerçeğ i ile karşı karşıyayız. 2008 yılı her açıdan zor bir yıl olacak sistemin efendileri için. Türkiye yalnızca çözemediğ i iç sorunların ağırlığı altında nefessiz kalmıyor, ama aynı zamanda hemen yanı başında Ortadoğ u'daki geliş melerin de baskısı altında. Irak Kürdistanı'nda PKK kamplarına ve Kürt yerleş im alanlarına yapılan saldırıda ABD'nin Türk gerici hâkim sınıflarına verdiği desteğ in karş ılıksız olduğ u düşünülemez. Açıktır ki bu destek, sistemi PKK ile dolaylı ya da dolaysız masa başına çekme ya da Kürt sorununa "reformist bir çözüm reçetesi" karş ılığ ındaydı. ABD'nin bununla yetinmeyeceğ i açıktır. Gelecekte olası bir İran saldırısında Türkiye'den birçok talebi olacağı da kamuoyunca bilinen bir gerçektir. Anlaş ılır ki, ABD'nin bölgedeki çıkarları üzerinden Türkiye'nin Ortadoğ u bataklığına çekilmesi de kapının eş iğ indeki saklı duran gerçek olarak kapının eş iğ inde bulunuyor.

Görülüyor ki, sistemin yapış ığı halindeki yapısal kriz birçok yeni etmenle adam akıllı karmaş ıklaş mış ve derinleş miş bulunuyor. Ama buna karş ın, burjuva-feodal faş ist aygıt dincilikle, bağ naz milliyetçilikle, Kürt karşıtlığı ile kitleleri kendisine bağ layarak sisteme "soluklanma" olanaklarını sağ lıyor. Onu güçten düş ürececek olan bu en zayıf etmenlerin

PARTİZAN 65

Katledilişinin 35. yılında Kaypakaya...

ona nefes borusu kanalları rolü görmesi tarihin bir oyunu olsa gerek.

Bu nereye dek sürecek? Bu olanağın bir noktada emekçi halkın duvarına çarpması kaçınılmazdır. Zira, bir yandan egemenlerin kendi aralarındaki derinleşen çelişmelerinin yarattığı yarıklık, öte yandan işçi, emekçi ve memurun emperyalizmin yeniden yapılandırma kulvarında onları açlığa ve yoksulluğa iten felaketli sonuçlarının yarattığı fay kırığından sınıf mücadelesi tavrlarının fıskırmaması için hiçbir neden yok. Ekonomik ve sosyal yıkımın yığınları sokağa itmesi ve sınıf çatışması nüvelerinin toplumsal canlanmanın odak noktası olması açısından koşullar her zamankinden olgun; eğer yığınlar dar milliyetçi önyargılarından ve dinci afyonla uyuşturularak tutsak edilmiş zihinlerini özgürleştirebilirse ve eğer kitleler burjuva yaşam tarzının tuzağıyla ayaklarına bağlanan prangayı kırabilirse.

Bunlar zor ama aşılmaz engeller değildir. Yeter ki devrimci ve komünistler asli görevlerinin bilincinde olarak işlerini layıkıyla yapabilsin; yığınların ellerine vurulan kelepçeyi, ayaklarına bağlanan prangayı, tutsak edilmiş beyinlerini kurtarma işinde kitleleri örgütleme ve mücadeleye çekme işini yapabilecek durumda olabilsinler.

Ne ki devrimcileri bekleyen görevlerle onların korkunç yetmezliği arasındaki derin uçurum, anın çıplak ama “acı gerçeği” olmayı sürdürüyor.

Ve fakat her şeye karşın durum iyi, gelecek parlaktır. Gerek dünyada sermayenin içine girdiği güncel krizin emperyalist sistemin uzun süreli genel

bunalımı ile birleşerek sistemi depresyon baktığında sürükleyerek, gelişmesi içinde kendi yıkılışının unsurlarını hazırlıyor oluşu ve gerekse dünyanın her yanında yükselen direnişler, devrimci girişimler ve metropollerde sokağın ayağa kalkan sesi ve dolayısıyla 21. yüzyılın kitleleri sola yağmaya başlaması, her şeye karşın, durumun iyi, geleceğin de parlak olduğuna işaret ediyor.

Devrimler ilk hamlesinde görelî bir yenilgi aldı ve gölgeye çekildi, fakat 21. yüzyıl sistemin “infaz edicisinin” ayak seslerine tanıklık etmede gecikmeyecektir. Biz münecim değiliz ama tarihin saati böyle işliyor ve tarih, kapitalist-emperyalist sistemin kafasında “diyalektik davulları” çalmayı sürdürecektir; ta ki toplum emek güneşi çevresinde dönünceye dek.

Ve biz biliyoruz ki, bugün, devrim ve sosyalizmin yaşam ağacına kavuşması için lehte-

ki etmenler birkaç on yıl öncesine göre daha elverişsiz de olsa bu elverişsizlik tablosu içinden lehte olan etmenleri bulup çıkarmak yalnızca bize bağlıdır. Kaldı ki dünya ve Türkiye’de ortaya çıkan güncel tablo, bu az sayıda lehteki etmenlere daha bir derinlik ve genişlik kazandıracaktır.

Elbette bu, bizim de üzerimize düşen görevi iyi yapmamıza bağlı. Tüm sorun, anın özgün koşullarının yarattığı yarıklara sızıp buradan taze bir rüzgâr gibi esebilme cüret ve kararlılığımızda, işe komünist bir devrimci direngenliği ve azmiyle sarılmamızda. Ama biz biliyoruz ki, muharebe meydanlarında sınınmış pratiği ile savaşı kazanma azim ve bilinciyle TKP/ML güncel aşamayı ve tüm bir demokratik devrim sürecini “uzun süreli, dağınık halk-gerilla savaşı”yla kazanma ruhuna sahiptir ve devrim için yeterince iddia ve inanç sahibidir. Kan ile yoğrulmuş tarihimizin tümü bunun teminatıdır. Sökecek şafağın tüm halkın üzerine doğacağı günleri yakınlaştırmak bize ve yalnızca bize bağlıdır. İşimiz zor, bunun bilincindeyiz; sorumluluklarımız büyük, bunun da farkındayız. Kitlelerin burjuva yaşam tarzı ve ideolojisi ile yolundan sapıtılıp, şaşırtılıp, aldatıldığı bir mecrada, insanlığın “küreselleşme masalının” bakış açısıyla bozulup ağılandığı anın koşullarında, zenginleşmek uğruna “her şeye ihanet etmeye yatkın” bir toplumun fidelendiği bir dönemde, insanlığın tüketim budalası terbiyeli birer maymuna çevrildiği bir dünyada ve de üstelik ilk hamlesinde yenilgiye uğrayarak sığ sulara çekilen bir devrim dalgasının mirasını sırtımızda taşıdığımız bir evrede işimizin çok daha zor olacağı açıktır. Ne ki, zorluklar olmadan, devrimin yol kazaları olmadan, ara sıra büyük gerilemeler olmadan dünya tarihi anlaşılabilir ve yol alamaz. Tersine, tarihi kendi “dar ufku-muz” içinde bağlamak olur. İdeal ve uygun olmayan koşullarla da kuşatılmış olsak, yeterince hareket serbestimizi sağlayacak olan etmenlerden de yoksun olsak, yenilgilerden, gerileme ve savrulmalardan ders çıkaracak

devrimci ruha, kararlılığa ve cürete sahibiz.

Biz biliyoruz ki ve devrimci Marksizm bize öğretmiştir ki, tüm politik yaşam, sonsuz halkalar dizisinden oluşan sonsuz bir zincirdir. Öncünün tüm mahareti, bu sonsuz zincir içinde en önemli olanı, en zaruri olan halkayı bulup çıkarmasında yatar. Parti 8. Konferansımız bu halkayı bize göstermişti; bize düşen görev onda ısrar ve inat etmektir. Ve bizler, bize “pahalya mal olmuş deneyimlerimizden” ne denli çok öğrenirsek, kendi “öz yanılgılarımızla” kendimizi ne denli iyi eğitirsek ve hatalarımızı “felaket görmeyip” onların “sonuçlarından” ne denli çok dersler çıkarırsak, kitlelere o denli iyi önderlik eder ve halk savaşını o denli iyi örgütleriz. Ve elbette ısrarla yinelenen bir mücadele ruhunu asla yitirmeden.

Ama her şeyin başında cüret, cüret ve gene cüret gelir.

Zamanında ne de güzel demiş Stalin: Zafer hiçbir zaman kendi kendine gelmez; her zaman sökülüp alınır.

Şimdi o zaferi sökülüp alma zamanıdır; sefaletle itilmiş kitlelere, sınıfa ve dünya proletaryasına karşı yükümlülüklerimizin emrettiği yegâne şey budur. Marks, Engels, Lenin, Stalin ve Mao Zedung’un ışıldayan feneri, parlak ideolojik silahımız Marksizm Leninizm Maoizm, 21. yüzyılı kucaklamaya kuvvetle muktedirdir. Partimiz TKP/ML, bu yol gösterici ışığı ile bu yüzyılı devrimle karşılayacak çapta ve donanımdadır.

Hatalar da yaptık, yanılgılar ve falsolar-dan başışık olmadık, savaşı istenilen düzeye de çıkaramadık ve üstelik proletarya ve komşularının beklentilerine de yeterince yanıt olmadık; ancak, kurucu-kuramcımız ve önderimizin İbrahim Kaypakaya’nın katlihişinin 35. yılında ısrar, inanç ve inatla yineliyoruz ki, “gelecek” bizimdir ve “çelişkilerin kavşağı” haline gelmekte olan Türkiye’de, “geleceği”, uzun süreli dağınık halk gerilla savaşı ile “ateş nehrinden” geçerek koparıp almaya muktediriz.

Ezen ulus milliyetçiliğinin panzehiri ezilen ulus milliyetçiliği değildir

Ortak mücadelenin mümkün olduğu gerçeğini tüm ezilenlerin çıkar birliğini ortaya koyarak savunmalıyız. Doğru görüşlerin savunusunu yaparken, aynı zamanda yanlış ve zararlı fikirlerin eleştirisinden geri durmamalıyız. Gücümüzün yetmezliği doğru fikirlerden uzaklaşmaya, bunların savunulamazlığına neden olmamalıdır.

Ulusal Sorun, Türkiye'deki devrimci hareketin/hareketlerin kendilerini görme, sınama anlamında uğraşmak durumunda kaldıkları/oldukları en önemli konulardan biri olmuştur.

5 Ocak 2008 tarihli ve 2007-53 (190) sayılı **Atılım** Gazetesinin "Polemik" köşesinde **Yürüyüş** Dergisinin Ulusal Sorun ve Ulusların Kendi Kaderini Tayin Hakkı hakkındaki görüşlerinin eleştirilerini okuduk. Açıkçası eleştirilen yazının eksik, yanlış anlayışlar ve tutumlar içerdiğini kabul etmekle beraber, **Atılım**'daki yaklaşımın da doğru ve kabul edilebilir olduğunu söyleyemeyiz. Konu yeterince önemli olduğundan tartışmaya ilgisiz kalmak mümkün olmadığı gibi, aynı zamanda savduğumuz görüşlerin eleştirisini de içermesinden dolayı söz konusu eleştiri yazısındaki bazı belirgin yanlışları ele almayı **gerekli/zorunlu** gördük.

Ulusal Sorun, Türkiye'deki devrimci hareketin/hareketlerin kendilerini görme, sınama anlamında uğraşmak durumunda kaldıkları/oldukları en önemli konulardan biri olmuştur. **İbrahim Kaypakkaya'nın ortaya koyduğu tespitler ve görüşler sorunun ger-**

çekliğini ve devrimdeki rolünü aydınlığa çıkarmış olsa da ve aynı zamanda bu sorunun sınıflar arasındaki mücadelede ne derecede belirgin çizgiler oluşturduğunu apaçık belli etmişse de, **çok açık doğruların dahi eğilip büküldüğünü, anlaşılmaz hale getirildiğini görmekteyiz.**

Kuşkusuz sınıf mücadelesi aynı zamanda bunları içerir, çok açık doğrular anlaşılmaz, kavranmaz ve inkar edilebilir. Şaşırtıcı olmadığını bilmekle beraber, Marksizm-Leninizm adına bu durumu kabullenmek mümkün değildir.

Atılım Gazetesi, **Yürüyüş** Dergisinin meseleyi mevcut ulusal hareketin yargıları, tutumu ve amacı dışında almasına olumsuz tepki verirken aynı zamanda sorunun gerçekliğini ve hakkındaki Marksist-Leninist tezleri çarpıtmış, inkar etmiştir. Aynı şekilde **Atılım**, bu çok önemli konuyu burjuvalar arasındaki mücadelede mazlum olanın tarafını tutmakla sınırlamıştır. Başından beri meseleye pragma-

tist ve orta yolcu yaklaşan Atılım, bu sayede son yıllarda daha da pervasızlaşan Marksizm-Leninizm'e yönelik saldırılara objektif olarak katkı sunmuştur.

İlkin Ulusal Sorunun ne olduğunu, neye dayandığını ve esasta ulusun hangi sınıflarını ilgilendirdiğini veya hangi sınıfların çatışmasını içerdiğini anlamamız olumlu olacaktır.

Ulusal Sorunun kapitalizmle birlikte doğduğunu ve onunla geliştiğini kabul etmeyen yoktur. **(Elbette kimi ırkçıların, şovenlerin kendi milletlerinin varlığını tarih öncesine kadar götürme saçmalığını varsaymazsak)** Feodalizmin yıkılmasına ve kapitalist pazarların oluşumuna paralel olarak burjuvazinin pazarlara hakimiyet kavgası da gelişmiştir. Ulusal devletlerin oluşumu da pazardaki egemenlik sürecine dayanmaktadır. **Burjuvazinin “pazardaki hakimiyet” kavgasının ürünü olan milli birlik siyaseti günümüzdeki ulusal sorunların da özüdür.** Pazarda egemenlik kuran ya da pazardan en yüksek payı alan kesimler ayrı milletlerin kendi pazarlarında egemenlik kurma istemlerine karşı koyarlar. Bu da ulusal baskının varlığını koşullar. Sonuç olarak ayrışmayı olasılaştıracak her türlü millî ayrılığı inkar eder, görmezden gelir ve nihayet baskılarlar. İktisadi alanda başlayan mücadele siyasi alana mecburen, kendiliğinden taşınır. Dolayısıyla sözünü ettiğimiz ulusal sorun halen çoğu siyasetin belirttiği gibi salt demokratikleşme, hatta ezilen halkın kurtuluş mücadelesi değildir, bunu içermekle beraber esas/öz olarak pazar sorunudur. **Hangi güce dayanırsa dayanısın, amacını ne şekilde belirlerse belirlesin ulusal sorunun özünde pazar sorunu olduğu gerçeğini hiçbir hareketin varlığı değiştiremez.** Ancak ulusal hareketlerin niteliği, devrimin dostu ya da düşmanı olduğunu açığa çıkarırken bunlar belirleyici düzeyde önem taşır.

Atılım, Yürüyüş Dergisini **haklı olarak** olumsuzlarken, ulusal baskının esas olarak hangi kesimlere uygulandığı konusunda ondan

daha büyük bir hata yapmaktadır. Yürüyüş Dergisi ulusal baskının esas olarak ezilen ulus işçi ve emekçileri için geçerli olduğunu iddia ederken Atılım “hayır!” diyor, “ulusal baskı ezilen ulusun tüm kesimlerine yönelik” diyor!

Atılım Gazetesi ya anlamıyor ya da çarpıtıyor. Yürüyüş Dergisi'nden yaptığı alıntı, onun ulusal baskının ulusun tüm kesimlerine uygulanmadığı iddiasını taşıyor. Dikkatten kaçmaması gereken ifade oradaki “esas olarak” ifadesidir. Zaten düğümün çözüleceği nokta da burasıdır. Aksi durumda Atılım'ın yaptığı gibi anlamayarak, çarpıtarak hareket edilirse düğüm üzerine düğüm atılmış olur. Maksudın bu olmadığını umuyoruz. “Esas olarak” ifadesi esas olmayanın varlığını da içerir. Kısacası Yürüyüş'ten yapılan alıntı, onun ulusal baskının ulusun tümüne uygulandığı gerçeğini inkar ettiğini göstermez.

Ancak, dediğimiz gibi çarpıtmaları ya da basit anlamamaları konu hakkındaki görüşümüzü açıklarken, düğümü çözerken önemseyeceğiz.

Yürüyüş, ulusal baskının esas olarak ezilen ulusun işçi ve emekçilerine uygulandığını ya da Atılım ulusal baskının ezilen ulusun bütününe eşit (**“esas olarak” ayrımını reddettiği için böyle diyoruz**) olarak uygulandığını iddia ederken neye dayanıyorlar? Bunun bir yanıtı yok. Çok önemli bir belirleme yapmaktasınız, ama somut dayanaklar sunmuyorsunuz! Atılım, açık ki eleştiri yapan olduğundan Yürüyüş'ün belirlemesinin Ulusların Kendi Kaderini Tayin Hakkı ilkesini tahrif etmek olduğunu açıklıyor. Bir nebze soruyu yanıtlıyor ama düğüm çözen bir yaklaşımdan uzak durarak. Gene de Atılım bu açıklamasıyla ulusal sorunun sınıfsal sorundan farklı olduğunu kabul ettiğini göstermiş oluyor.

Eğer ulusal baskı esas olarak işçi ve emekçilere uygulanıyorsa bunun sınıfsal baskıdan farkı ne?

Ulusal baskı ve sınıfsal baskı iki ayrı şeydir. Ezilen ulusun ezilen sınıfları üzerindeki baskı sınıfsal baskı nedeniyle daha yoğun iken, ezi-

len ulusun burjuvazisi üzerindeki baskı sadece ulusal baskıdan ibarettir. **Ulusal baskının özü pazar sorunu ise, bu sorun burjuvazinin gelişimine koşut ortaya çıkıp gelişmişse, kapitalizm dönemine ait bir sorunsu onun esas olarak işçi ve emekçilere uygulandığını nasıl iddia edebiliriz?** İşçi ve emekçilerin pazar kaygısı mı vardır ya da kapitalizmin nimetlerinden faydalanma olanağı mı vardır? Hayır! Pazara hakim ol-

ma amacını taşıyan işçi ve emekçiler değildir, ezilen ulusun burjuvazisidir. Kuşkusuz pazara kimin hakim olacağı kavgasından çıkan ulusal baskı ulusun tümüne uygulanır ama **esas olarak** belirttiğimiz nedenlerle **ezilen ulusun burjuvazisine** dayanır. Amaç onu pazar mücadelesinde saf dışı etmektir.

Bunu iddia ederken bizler, ulusal baskının işçi ve emekçilere daha az uygulandığını söylemiş olmuyoruz. Aksine dil yasağı, siyaset yasağı, örgütlenmeye ve kültürünü yaşatmaya ve geliştirmeye konan yasaklar

işçi ve emekçilerin de en zorlu cezalara çarptırılmalarına neden olur. Ancak baskının özünü ortadan kaldırmaz ve bu nedenle de ezilen ulus burjuvazisinin baskının esasını gördüğünü kavramamıza engel olmaz. İki ordu arasındaki savaşta orduyu oluşturan askerlerin en büyük cezayı çekiyor olmaları savaşın iki orduyu yönetenlerin savaşı olduğu gerçeğini görmemize nasıl engel olmuyorsa burada da durum aynıdır.

Marksist-Leninist klasiklerde sorun tartışılırken, ulusal baskının çeşitleri, biçimleri ortaya konurken daima ezilen ulus burjuvazisine karşı alınan önlemlerden söz edilmesinin ne-

deni de budur. Bazıları bunu “ezilen ulusun halkı (devrimden çıkarı olan kesimler) üzerindeki baskı inkar ediliyor” diyerek eleştiriyor. **Oysa halk üzerindeki baskı esas olarak sınıfsal baskıdır ve ancak bu baskının kalkması/kaldırılmasıyla gerçek kurtuluşlarına ulaşacaklardır.** Egemen ulusun ve egemen sınıfların tüm baskısına maruz kalan işçi ve emekçiler elbette en katmerli baskıyı yaşayanlardır. Ancak bunun nedeni ulusal bas-

kının esasen onlara uygulanması değil, aynı zamanda sınıfsal baskıya da maruz kalmalarıdır.

Yürüyüş yazarları, ulusal sorunun özünü görmekten muzdariptirler. Bu hastalık onların ezilen Kürt ulusunun burjuvazisinin ulusal baskıya karşı mücadelesini inkar etmelerine neden olmaktadır. Atılım ise aynı dertten muzdarip olduğu halde, ezilen ulusun burjuvazisine gereğinden fazla misyon yüklemektedir ve gerçek çözümü burjuvaziye bırakmaktadır.

Atılım şöyle ilan etmektedir. “**Ezilen ulusun han-**

gi sınıf ve tabakalarına mensup olduğu tayin edici değildir... (Ulusal baskıya maruz kalmak için bn) Kürt olmak yeterlidir.” Bu açıklama ulusal sorunun nedeni hakkında bir şey söylememektir ve gerçeği gizlemektir. Oysa Atılım, Yürüyüş’ü ulusal baskının esas olarak kimlere uygulandığı konusunda eleştirirken “Ulusların Kendi Kaderini Tayin Hakkı” ilkesini tahrif etmekle suçlamıştı ve “*bunun yerine ulusal sorun ezilen ulusun işçi ve emekçilerinin sorunu haline gelmiştir dersiniz, esasında sorunun ulusal sorun olmaktan çıkmış olduğunu söylemiş olursunuz*” demişti. Bu iddianın sahipleri ulusal sorunun özgünlüğü hakkında hiçbir şey söylemediklerinin

Ordu arasındaki savaşta orduyu oluşturan askerlerin en büyük cezayı çekiyor olmaları savaşın iki orduyu yönetenlerin savaşı olduğu gerçeğini görmemize nasıl engel olmuyorsa burada da durum aynıdır.

farkında değiller. Ulusal baskı, tüm ulusa aynı amaçlarla uygulanıyorsa bu baskının özgünlüğü nedir? Ve devamla, neden çözümde farklı yaklaşımlar gelişmektedir? **Ezilen ulusun burjuvazisi ya ayrılıktan ya da pazardan pay almasını sağlayacak çözümlerden yana olurken komünistler neden çözümün devrime katkısını esas almaktadırlar?** Bu soruların yanıtı sorunun ortaya konuşundan kopuk değildir. Atılım, tüm ulusu eşitleyen ezilen ulusun burjuvazisinin sunacağı çözüme de güvenebileceğini, güvenilmesi gerektiğini savunmaktadır. Üstelik bunu ulusal sorunu kendi gerçekliğinde kavradığını iddia ederek yapmaktadır. Böyle davranarak Atılım, Kürt burjuvazisine karşı Kürt işçi ve emekçilerinin mücadelesini inkar etmekte ve her zaman yaptığı gibi Kürt milliyetçiliğinin değirmenine su taşımaktadır. **Atılım Yürüyüşü Türk şovenizmine düşmekle eleştirirken kendisinin Kürt milliyetçiliğine destek oluşunu perdelemektedir.** Belki de bu yüzden anlaşılması gayet basit ve mümkün olan “esas olarak” ifadesini görmeyebiliyor ve öyle olmadığı halde Yürüyüş yazarlarını “ulusal sorunun ezilen ulus işçi ve emekçileri ile sınırlamış” olmakla itham edebiliyor!

Dediğimiz gibi, Yürüyüş’ün attığı düğüm böyle değildir, yani Yürüyüş, ulusal sorunu ezilen ulusun işçi ve diğer emekçileriyle sınırlandırmamaktadır; bizim bildiğimiz “esas olarak” kavramı esas olmayı dışlamaz, aksine içerir. **Yürüyüş’ün attığı düğüm ezilen ulusun burjuvazisinin ulusal baskıya karşı mücadelesinin demokratik muhtevasını inkar etmesi ve bu noktada ezen ulus milliyetçiliğine düşmüş olmasıdır.**

Biz her iki yaklaşımın da yanlış olduğunu belirtiyoruz. Her iki yaklaşım da, biri ezen ulus diğeri ezilen ulus milliyetçiliğinden muzdariptir. Sonuç olarak her ikisi de Türk ve Kürt emekçilerinin birliği önünde engeldir ve mücadeleye zarar verir.

Atılım’ın temel bir yanılgısı da Yürüyüş’ü eleştirirken yaptığı şu açıklamasında ortaya çıkmaktadır: “Yürüyüşçü arkadaşlar, ulusal kurtuluşçu bir devrimin nesnel temeli yok derken ezilen ulusun kendi kaderini tayin için bir devrime kalkışmasına karşı çıkıyorlar. Ezilen ulusun devrimci potansiyelini küçümsüyor, ulusal mücadelesine güvenmiyorlar.” Yürüyüş’ün Ulusların Kendi Kaderini Tayin Hakkı’nı Kürt ulusunun ayrılmak yönünde kullanmasına karşı çıkmasına Atılım bu yönde eleştiri getiriyor. Yukarıda Yürüyüş’ün “ulusal baskı esas olarak ezilen ulusun işçi ve emekçilerine uygulanır” tezindeki Kürt burjuvazisinin mücadelesindeki demokratik içeriği görmezden gelen ve ezen ulus milliyetçiliğinin yardımına koşan tutumundan ayrı olarak, burada Atılım kendi ezilen ulus milliyetçiliğini propaganda etmektedir.

Her koşulda Ulusların Kendi Kaderini Tayin Hakkı’nı savunmak komünist olmanın bir gereğidir. Ancak bu, her koşulda ulusların ayrı bir devlet kurmasını savunmak demek değildir. Bu ikisi farklıdır.

Yürüyüş, Kürt ulusunun ayrılıp kendi devletini kurmasının Kürt işçi ve emekçilerinin lehine olmadığını savunmaktadır. Bizce bu tespit doğrudur. Bunun Atılım’ın iddia ettiği gibi Ulusların Kendi Kaderini Tayin Hakkı’nı kullanmaya karşı olmak olmadığını görelim. Bu ancak bu hakkın hangi yönde kullanılmasının devrim için olumlu olacağına karar vermektir. Ulusal hareketlerden bağımsız olarak sınıf mücadelesine dayanan hareketler bu konuda kendi görüşlerini oluşturmaktadır. Çünkü ezilen ulusun işçi ve emekçileri için neyin yararlı olduğuna ulusal hareketler değil esas olarak sınıf hareketleri karar vermelidir. Bunu reddetmek, başından beri belirttiğimiz gibi ulusal sorunun çözümünü ulusal burjuvaziye bırakmaktadır. Elbette ulusal burjuvazinin belirlediği bir ulusal iradeye de, eleştiri hakkı olmakla beraber karşı durmak, onun gerçekleşmesine engel olmak komünist bir

tutum olamaz; olsa olsa ezen ulus milliyetçiliğinin devrimci kılıf giymiş hali olur.

Bu konuda Atılım görülmektedir ki, ezen ulus milliyetçiliğinin karşısına ezilen ulus milliyetçiliğini çıkarmaktadır. Üstelik şu cümlelerle içeriği ağır ithamlarda da bulunmaktadır; “Devrimciler ne zamandan beri ezilen uluslara kendine güvensizlik örgütlemeye başladılar? Devrimcilerin ulusal sorunda görevi başaramazsınız, kazanamazsınız propagandası yürütmek mi?”

Bu soru cümleleri kendi içinde “ulusal sorunun çözümü mevcut ulusal harekete aittir ve ona güvenmek ve her kararını desteklemek” devrimcilerin görevidir, anlayışını taşımaktadır. “Devrimcilerin” ezilen ulusa yönelik ezilen ulusun işçi ve diğer emekçilerinin çıkarlarının esas olarak kendi kaderlerini tayin etme yönünde tavır almamalarında olduğunun propagandasını yapmaları, bunun kurtuluş olmayacağını açıklamaları ne zamandan beri bu şekilde eleştirilir oldu? Ulusların Kendi Kaderlerini Tayin Etme Hakkı, ulusun ayrı bir devlet kurma hakkıysa eğer, devrimciler ayrı bir devlet kurmanın ezilen ulus işçi ve diğer emekçilerin yararına olmayacağını savunduklarında neden yanlış bir görev icra etmiş olsunlar? Açık ki bu tutum ulusal sorunda ulusal burjuva hareketlerin yönelimine kayıtsız şartsız boyun eğmektir ve ezilen ulus burjuvazisine karşı ezilen ulus işçi ve diğer emekçilerinin mücadelesini yok saymaktadır... Bu sınıfsal mücadeleye dayanan bir güç açısından tümüyle yakışıksızdır...

Son zamanlarda PKK'nin de savunduğu biçimiyle Ulusların Kendi Kaderini Tayin Hakkı'nı ille de ayrılmak biçiminde yorumlamak ise apayrı bir konu olarak gündeme taşınmaktadır. Oysa “ille de ayrılma” tavrı ezilen ulus burjuvalarının bir yaklaşımıdır. Ulusların Kendi Kaderini Tayin Hakkı'nı ayrılıp ayrı devlet kurmak biçiminde formüle etmek düpedüz burjuva çıkarlarına göre davranmaktır. PKK'nin “**Bağımsız Kürdistan**” projesi **bu yüzden** komünistler tarafından eleştirilmiştir. Bunun nesnel koşullarının olup olmadığı

bir tarafa tüm işçi ve diğer emekçiler arasına ulusal çitler çekmek komünistlerin savunacağı bir yaklaşım olamaz. Bu gibi yaklaşımlara ezilen ulustan geliyor diye güven beslemek ve destek olmak komünistlerin esas görevini, tüm ezilenlerin çıkarını esas almak sorumluluğunu unutmak demektir.

Atılım'ın güvendiği ve güvenilmesini, anti-propagandasının yapılmamasını devrimci bir şart olarak koştuğu şey ezilen ulus burjuvazisinin yönelimidir, kararlarıdır. Örneğin PKK başından beri Ulusların Kendi Kaderini Tayin Hakkı'nı ayrı devlet kurmak biçiminde yorumladı, yani bu ilkenin aynı zamanda birliği de içerdiğini görmezden geldi. PKK, Marksist-Leninist olduğunu iddia ederken, burjuva çıkarılara göre yorumladığı ilkeyi, Marksizm'i-Leninizm'i aştığını iddia ettiği bu dönemde terk ettiğini açıklamaktadır. Çünkü PKK “Bağımsız Kürdistan” hedefini artık gerçekçi bulmuyor. O halde salt ayrı devlet kurmak amacını içeren Ulusların Kendi Kaderini Tayin Hakkı da geçerliliğini yitirmiştir, diyor. Bu M-L ilkenin aynı zamanda ve komünistlerin esas olarak savunduğu biçimiyle ayrılmamak, kendi devletini kurmamak şeklinde de tezahür edebileceğini kavramamaktır. Bu kavrayışsızlık onun burjuva karakterinden ileri gelmektedir.

Atılım'ın devrimcilere güven zorunluluğunu yüklediği ve anti-propagandası yapılamaz kabul ettiği şey aslında budur.

Atılım'ın bir diğer eleştirisi de Yürüyüş'ün ezen ulusun işçi ve emekçilerinin ezilen ulus işçi ve emekçileri üzerindeki ulusal baskısını gizlediğidir. Açıkçası, Atılım'ın bu sonucu çıkarttığı alıntı böylesi bir tespit için uygun değildir. Yürüyüş'ün bu yadsınamaz gerçeği inkar ettiğini, söz konusu alıntı ispatlamaz. Ancak yine de şunu görmek ve savunmak gerekir: **Ezen ulus halkının üzerinde şovenizmin ciddi derecede etkileri vardır, buna karşı mücadeleyi önemsizleştirmek ciddi bir politik suçtur.** Biz buna ezilen ulus milliyetçiliğinin ezilen ulus halkı üzerindeki etkisine dikkat çekerek meseleyi bü-

tün olarak kavramak gerektiğini düşündüğümü ekleyelim. Elbette esas olan ezen ulusun işçi ve emekçilerini şovenizme karşı bilinçlendirmektir, ancak bu, ezilen ulus işçi ve emekçilerinin milliyetçiliğe karşı bilinçlendirilmesi görevini yok etmez. Atılım işte bu görevi yok saymaktadır.

Yürüyüş, ülkemizdeki başlıca çelişmeleri sıralarken ilkin “**emperyalizm ve oligarşi bloku ile halklar arasındaki çelişkiyi**” saymaktadır. Parantez açarak şöyle demektedir. “**Bu çelişki egemen sınıf blokuyla, ezen ve ezilen ulusun arasındaki çelişkidir.**”

Biz burada çokça bilinen kavram ayrışmalarına girmeyeceğiz. Ancak konu ile ilgisi bulunduğundan “halklar” kavramına değinme ihtiyacı duyuyoruz.

Halk kavramı üzerine

Halk bütün komünistlerin üzerinde anlaşmaları gibi “**devrimden çıkarı olan sınıfları**” içerir. **Halk kavramı, sınıf mücadelesi tarihi boyunca var olan geniş kitleleri anlatır.** Dolayısıyla, ulusa göre halk tanımı yapmak ve ülkemizdeki işçi, köylü, küçük burjuva ve bir kısım ulusal burjuva kitleyi birden

fazla halk varmış gibi “halklar” diye tanımlamak yanlıştır. **Bu şekilde ifade kitleyi devrime göre değil, ulusa göre tanımlamaya tekabül eder. Ülkemizde Türkiye halkı vardır, halkları değil. Ama ülkemizde farklı uluslar ve milliyetler vardır.** Her ulusun ve milliyetin içinde halk da vardır, halk olmayan da. Bunlar arasında ayırım yapmamak sınıf bakış açısından uzaklaşmak demektir. Atılım nasıl “Ulusların Kendi Kaderini Tayin Hakkı” ile “Halkın Kaderini Tayini” arasında fark koyuyorsa ve bu ayrımı yaparken halk kavramının milli değil sınıfsal karakter taşıdığını görüyorsa, aynı şekilde “halklar” kavramındaki milli içerikli etiketi de görmeli ve reddetmelidir. Ama bunu yapmıyor.

Ülkemizdeki bu baş çelişmenin tespitini Yürüyüş’ün belirlediği gibi yapmak ulusal sorun gerçeğini önemsizleştirmez. Elbette Yürüyüş özgülündeki değindiğimiz hakim ulus milliyetçiliğini bir tarafa koyarak, baş çelişmeyi ulusal soruna rağmen yapmak mevcut durumda gerçeğe uygundur. Ayrıca çelişmeler sıralanırken ezen ve ezilen uluslar ile milliyetler arasındaki çelişmelerden söz etmek gerekir.

Hakim ulus ile diğer ezilen ulus ve milliyetlerin arasındaki çelişki baş çelişkinin belirlenmesinde tayin edici değildir. Nihayet Yürüyüş'ün belirlediği gibi belirlersek eğer ezilen ulus ve milliyetlerin ulusal baskıdan kurtulmalarını "emperyalizm ve oligarşi bloku ile halklar arasındaki çelişki"nin çözümü hızlandırır, kolaylaştırır demiş oluruz. Yoksa denildiği gibi onu önemsizleştirmiş olmayız.

Atılım bu apaçık gerçeği neden eleştiriyor? Yine aynı sebepten dolayı. Çünkü Atılım ulusal baskının sonlanması görevini "devrimciler" değil ulusal hareketlere bırakmak yanlısıdır. Ona göre ezilen ulusun sözde bütünü, gerçekte ise burjuvazisi bunu yapacak yegane güçtür ve "devrimcilerin" bunu kendi devrimlerine endekslemeleri yanlıştır!

Her şeyden önce şunu kabul etmeliyiz, ulusal sorun, kendi özgün sürecini de yaşamaktadır. Dolayısıyla "devrimciler" devrimi ilerletemedikleri halde ulusal sorunun çözümü yolunda gelişmeler olması mümkündür. "Devrimciler" bu gelişmeler olduğunda bunları görmezden gelerek hareket edemezler. O yüzden sadece baş çelişkinin çözümünün getireceği yarardan söz etmeleri yeterli değildir. Aynı zamanda ulusal sorunun aldığı yeni biçimleri de ele almak, tartışmak, somut görevler saptamak durumundadırlar. Bu konuda başarısız olduğu bir gerçektir. Atılım bu yönde eleştiri ve özeleştiri yaptığı durumda haklıdır.

Ancak tartıştığımız polemik yazısı bunu içermiyor ve bununla yetinmiyor. O bizden daha doğrusu Yürüyüş'ten- baş çelişme içine ulusal sorunu da yerleştirmemizi istiyor. Bu noktada milliyetçiliğin üzerindeki etkisini de açığa vuruyor.

Yürüyüş'ün ulusal baskının sosyal tabanının emperyalizm ve oligarşi olarak kavraması açık bir yanlıştır. Böylece Yürüyüş, egemen sınıfların bizzat ürettiği bir politikayı dışsal ilan etmekte ve bir ölçüde egemen sınıfların suçunu hafifletmektedir. Bu tutum kendi içinde emperyalizmin farklı milliyetçilikleri desteklediği gerçeğini de görmemeyi getirir ve bu ne-

denle tehlikelidir. **Ulusal baskının sosyal tabanı burjuvazidir, egemen burjuvazidir; ülkemizde de burjuvazinin siyasi bakımdan en geri kesimleri ve feodal artıklardır, emperyalizm değildir.** Ancak emperyalizm dışsal bir güç olarak genellikle ezen ulus milliyetçiliğini de destekleyebilir. Rus Sosyal Emperyalizmi'nin bu yönde epey politikası olmuştur. Son zamanlarda Ortadoğu'da, Balkanlar'da küçük devletler kurulmasını teşvik eden ABD ve AB politikaları bu yönde yaklaşımlar göstermektedirler. Bosna Hersek, Kosova, Irak Bölgesel Kürt Yönetimi...

Yürüyüş'ün bu konudaki açık yanlışı Atılım'ı eleştirisinde haklı çıkarmıyor ama. Atılım bu yanlıştan eleştirisinin sonucunda ortak mücadeleyi esas alma anlayışını mahkum etmekte ve baş çelişmenin çözümünün sağladığı olanağı propaganda etmeyi "devrimciliğe" yakıştıramamaktadır! Şöyle diyor: "*O halde ortak mücadeleyi esas almalı, emperyalizm ve oligarşi devrildikten sonra 'ulusal baskının sosyal temeli' nasıl olsa ortadan kalkacak kendi kaderini serbestçe tayin etmelerinin nesnel koşulları yaratılmış olacak!*"

Atılım bunun Ulusların Kendi Kaderini Tayin Hakkı değil, Halkın Kendi Kaderini Tayini olduğunu iddia ediyor. **Oysa bizim bundan anladığımız Ulusların Kendi Kaderini Tayin Hakkı'nın devrim sonucunda Kürt ulusuna devrimin tanıdığı bir hak olacağı iddiasıdır.** O durumda Kürt ulusu, isterse ayrılıp kendi devletini de kurabilecektir. Neden bunu anlıyoruz? Çünkü ortak mücadele sonucunda Ulusların Kendi Kaderini Tayin Hakkı'nın nesnel koşullarının yaratılmış olacağından söz edilmektedir. Bir şeyin koşullarının yaratılmış olması ile o şeyin gerçekleşmesi aynı şey değildir. Bu apaçık gerçeği de Atılım görmezden geliyor ve ayrı örgütlenmeyi, ulusal hareketin ezilen ulus milliyetçiliğini sahiplenmek pahasına bir kez daha çarpıtmaya başvuruyor.

Sonuç olarak; Yürüyüş'ün ezen ulus milliyetçiliğine denk gelen yaklaşımlar savunduğu doğru olmakla beraber Atılım bunu eleştirme-

yi ve mahkum etmeyi başaramamıştır. Çünkü kendisi ezilen ulus milliyetçiliğinden muzdariptir. Pragmatist ve orta yolculuğu onu çarpıtmalara başvurmaya dahi götürmüştür. Az dikkatli bir okuyucunun bile görebileceği anlaşılır saptamaları görmezden gelmiş ve inkar etmiş olan bir yazı asla ikna edici olamaz.

Her iki yayın da, ulusal sorunun özde pazar sorunu olduğunu görmemekte ve böylece ya ezen ya da ezilen ulus milliyetçiliği karşısında silahsız kalmaktadır. **Yürüyüş ezilen ulusun burjuvazisi üzerindeki ulusal baskıyı görmeyerek, bu kesimini verdiği mücadelenin demokratik içeriğini inkar ederken Atılım da ezilen ulus burjuvazisi ile ezilen ulusun işçi ve diğer emekçileri arasındaki çelişkiye gözünü kapamakta ve böylece ezilen ulus burjuvazisinin ayrıcalık elde etme yönelimini, amacını inkar etmektedir.** Hatta ona güvenmeyi, hakkında anti-propaganda yapmamayı “devrimcilerin” görevi kabul etmektedir!

Yürüyüş ezen ulus milliyetçiliğinin halkımız üzerindeki etkisine karşı mücadelede yeterince açık davranmamakta ve emperyalizmi ulusal baskının sosyal temeli ilan ederek hem emperyalizmin dışsal bir güç olduğu gerçeğini, bu nedenle ezilen ulus milliyetçiliğini de destekleyebileceğini olumsuzlamakta hem de egemen burjuva gericiliğinin ve feodal politikanın suçunu hafifletmektedir. Atılım, Yürüyüş’ün yanlışların ortak mücadeleyi anlamsızlaştırarak ve baş çelişkinin çözümünün uluslar arasındaki çelişkinin çözümünü hızlandırabileceği ya da kolaylaştırabileceği gerçeğini reddederek ezilen ulus milliyetçiliğini desteklemeye devam etmektedir.

Yine her iki yayın “halklar” kavramını kullanarak ülkemizdeki farklı ulus ve milliyetlerin varlığından hareketle halkı da çoğullaştırmakta, tümüyle sınıfsal olan bu kavramı milli esaslara göre ele alıp bozmaktadır.

Yürüyüş ulusal sorunun kendine özgü gelişimini, örgütlenişini ve bunun içindeki dev-

rimci muhtevayı görmeyerek ulusal hareketin, demokratik yanı karşısındaki sorumluluklarını önemsemezken, Atılım bununla yetineyerek ulusal sorunun devrimci çözümünü işçi ve diğer emekçiler lehine olabilecek çözümü anlamsız gördüğünü açıklamaktadır.

Nihayet her iki akım da işçi ve diğer emekçilerin birliğini baltalayıcı yönde tavır geliştirmektedir.

Her iki anlayışla da aramıza çizgi çekmeliyiz. Ezilen ulusun, demokratik muhteva taşıyan mücadelesini desteklerken aynı zamanda onun içinde burjuva yönün ayrıcalıklar elde etme peşindeki politikasını da görmeli ve ezilenlere göstermeliyiz. **Kurtuluşun ve ulusal baskının son bulmasının aynı yoldan mümkün olduğunu propaganda etmeliyiz.** Hakim ulusun ezilenlerinin milliyetçilikten etkilenmiş olduğu gerçeğini görmeli ve bununla mücadeleyi kesinlikle omuzlamalıyız. **Ortak mücadelenin mümkün olduğu gerçeğini tüm ezilenlerin çıkar birliğini ortaya koyarak savunmalıyız.** Doğru görüşlerin savunusunu yaparken, aynı zamanda yanlış ve zararlı fikirlerin eleştirisinden geri durmamalıyız. Gücümüzün yetmezliği doğru fikirlerden uzaklaşmaya, bunların savunulmazlığına neden olmamalıdır. Aksine görülmektedir ki doğru fikirler nesnel süreç tarafından doğrulanmaktadır. Ancak doğru fikirlerin örgütlenmeye dönüştürülemediği gerçeği orta yerde durmaktadır. Bu da hem darlıklardan hem de doğru fikirleri şartlara uygun olarak savunamamaktan, propaganda edememekten ileri gelmektedir. Önümüzde iki örnek var: Atılım ve Yürüyüş. Savunduklarının yanlışlığı ve hatta Atılım’da göze çarpan pragmatizm ve orta yolculuğu ortadayken hala mücadelede çekingen davranmamız gerçeğimizi görmememizden kaynaklıdır.

Kendi gerçekliğimizi görmemiz pek mümkündür. Ve ancak gerçekliğimizi gördüğümüz durumda, temel politikaların doğruluğunu kavradığımız durumda atak davranmaya, cüret etmeye hazır olacağız.

Partinin korunması ilkelere uyulmasından geçer

Eğer çalışma tarzımızda yanlışlar dizisi varsa, bu demektir ki, proleter kaynaklardan yeteri kadar beslenmiyoruz. Bir yaşam tarzı olan devrimcilik felsefesinden yeteri kadar nasibimizi almamışızdır. Hâla eski burjuva-küçük burjuva alışkanlıkların, düşünüş ve yaşam tarzlarının etkisi altındayız. Bunun ara yolu yoktur. Ya devrimci bir yoldur ya da burjuva bir yoldur. Hiç şüphesiz biri diğerine dönüşebilir; mücadelenin sürekliliği ve her şeyin zıddıyla birlikte var olması böylesi sonuçların ortaya çıkmasını sağlar.

Birinci bölüm

Proletarya Partisi dediğimizde ilk aklımıza gelen olgulardan biri de ilkelerdir. Çünkü ilkeler Proletarya Partisi'nin örgütlenmesini, çalışma tarzını, savaşmasını belirleyen ana faktörlerdir. Bu demektir ki; bir partiyi parti yapan o partinin ilkeleridir. İlkelerine uygun olarak yaşaması ve savaşmasıdır. İlkelerinden uzaklaşan bir parti, yozlaşır ve sınıf mücadelesi içinde ya yok olur ya da etkisizleşir. İlkesiz duruşlar, sınıf savaşımında başarısızlıkların, yenilgilerin temel taşlarını örür. Her şeyden önce burada ideolojik anlamda bir bozulma söz konusudur. Eğer siyaset, örgüt, çalışma tarzı vb. tüm ilkeler gücünü ideolojiden alıyorsa ve bunlara çeki düzen veren ideoloji ise, ortaya çıkan tüm bozulmaların, çürümelerin nedenini de var olan ideolojik duruşta, şekillenişte aramamız gerekir.

Daha da somutlayacak olursak, günlük siyasal çalışmalarımızı veya taktik ve stratejik görevlerimizi ilkelerimize göre uyguluyorsak, bu demektir ki, proleter ideolojide, proleter kavrayışımızda bir problem vardır. Yani gerekenleri yapmamamızın temel nedeni, proleter sınıf bakış açısından yoksun olmamızdan kaynaklanmaktadır.

Peki, doğru ve yanlışların beslendiği kaynakların aynı olduğunu söyleyebilir miyiz? Elbette ki hayır. Eğer çalışma tarzımızda yanlışlar dizisi varsa, bu demektir ki, proleter kaynaklardan yeteri kadar beslenmiyoruz. Bir yaşam tarzı olan devrimcilik felsefesinden yeteri kadar nasibimizi almamışızdır. Hâla eski burjuva-küçük burjuva alışkanlıkların, düşünüş ve yaşam tarzlarının etkisi altındayız. Bunun ara yolu yoktur. Ya devrimci bir yoldur ya da burjuva bir yoldur. Hiç şüphesiz biri diğerine dönüşebilir; mücadelenin sürekliliği ve her şeyin zıddıyla birlikte var olması böylesi sonuçların ortaya çıkmasını sağlar.

Ama her halükarda o süreci, o ana yönü belirleyen bir anlayış vardır. Bu anlayış Marksist-Leninist-Maoist bir çalışma tarzını içeriyorsa, o süreçte ortaya çıkan yanlış pratik duruşları düzeltmek mümkündür. Daha da önemlisi, çalışma tarzında yanlışların asgari düzeye indirilmesi, partinin **siyasal ve örgütsel anlamda** alacağı her türlü darbeyi daha aşağılara çekmek anlamına gelir.

Çünkü örgütsel sorun veya örgütsel ilkelerin yozlaştırılarak çignenmesini ideolojik-politik duruştan bağımsız olarak ele alamayız. Bu cephedeki bozulma bütün alanlardaki düşünüş ve hareket tarzını etkiler: Nasıl düşünüyorsa öyle yaşar esprisinin temel felsefesi de budur.

Örneğin zihinsel anlamda tembel olan bir devrimci militan, inceleme ve araştırmada, üretmede zaafı olur. Böyle bir militan, iradenin ona vermiş olduğu tüm görevleri de mekanik bir tarzda yerine getirmeye çalışır. Ve bu mekanik pratik, somut sonuçlara ulaşmayınca da güvensizlikler, sonu gelmeyen mazeretler dizisi alır başını gider. Yeniden başa dönüp bu başarısızlığın, bu yetmezliğin temel nedenlerini ararsak, karşımızda militanlığın gereklerine uygun ideolojik-siyasal-örgütsel olarak şekillenmeyen bir kişilik görürüz. Diğer bir ifadeyle, duvar ustası olarak tanımladığımız kişiliğin ustalığı problemlidir. Ustalığı tartışmalı olan birinden binanın inşasını beklemek, hayal sarhoşu olmak demektir. **Hal böyle olunca, karşımıza ilk çıkan görev, işinin gereklerini azami düzeyde yerine getiren bir militan kişiliğin yaratılmasıdır.** Bu sağlanmadıktan sonra ilkelere dair tüm yazılan-çizilenlerin, ortaya konulan kurallar dizisinin bir anlamı, bir değeri olmaz.

Partinin illegal örgütlenmesi bir zorunluluktur

Sınıf bilinçli proletaryanın iktidar yürü-

Devrim iki sınıfın çatışmasıdır. İktidarın, bir avuç egemen sınıfın mı yoksa ezilen-emekçi milyonların mı olacağı sorusunun yanıtlanmasıdır.

yüşü için parti olmazsa olmazdır. Partisiz devrim, partisiz iktidar yürüyüşü düşünülemez. Devrimin bir aracı olan parti bizim gibi emperyalizme bağımlı ve faşist diktatörlüklerin hüküm sürdüğü ülkelerde illegal temelde bir örgütlenme ve çalışma tarzıyla faaliyetlerini yürütmek zorundadır. Bu bir niyet veya istem sorunu değildir. Bu tamamen **koşulların** dayattığı bir sorundur.

Diğer bir anlatımla niye illegal bir temelde örgütlenmemiz gerekir sorusunun yanıtı özet olarak şudur. Faşist diktatörlüğün hüküm sürdüğü, MLM temelde partilerin kurulmasının yasaklandığı, yasa dışı ilan edildiği, üyelerinin tutuklanıp katledildiği bir coğrafyada yaşıyoruz. Birakalım MLM temelde partilerin kurulmasına, özgürce propaganda ve ajitasyon faaliyetlerinin yürütülmesine ve yine sistem içi reformist-

parlamentarist güçlerin faaliyetlerine engeller çıkartıldığı, sınırlandırıldığı bir ülke gerçekliği ile yüz yüzeyiz.

Tüm bu veriler bize illegal çalışmayı, illegal örgütlenmeyi dayatıyor. Illegal çalışmayı yadsıyan, onu anlamsız ve gereksiz gören tüm çevreler yalnız bu nesnel gerçekleri yadsımıyor; aynı zamanda devrim istemlerinde samimi ve dürüst olmadıklarını bu pratik duruşlarıyla da belgeliyorlar. Illegal örgütlenme ve çalışma tarzını yadsıyan tüm örgütlerin sistem içi çözümlere kilitlenmeleri tesadüf olabilir mi? Tabii ki tesadüf değildir. Bu açıkça devrim iddiasından vazgeçmektir. Devrim mi reform mu ikileminde tercihi reformdan yana yapmaktır.

Bu, sorunun bir yanını teşkil ediyor. Biz burada esas olarak sınıf bilinçli proletarya için bu ilkelerin neden zorunlu olduğu ve nasıl uygulanması gerektiği sorularına yanıt aramaya

çalışacağız. **Devrim iki sınıfın çatışmasıdır. İktidarın, bir avuç egemen sınıfın mı yoksa ezilen-emekçi milyonların mı olacağı sorusunun yanıtlanmasıdır.** Şöyle ki; bugün kapitalist-emperyalist sistem ve işbirlikçi-uşaklarının devrimci komünist güçleri yok etmek için, legal-illegal her türden militarist örgütlenmeleri yarattığı hiç kimse için bir sır değildir. Diğer bir ifadeyle tepeden tırnağa militarist bir yapılanma içinde olan mevcut burjuva-feodal egemenlik sistemini yıkmak-yok etmek için illegal bir örgütlenme, illegal bir çalışma tarzı olmazsa olmazdır. Bu yönde sergilenecek her zafı tutum, beraberinde yıkımı ve yok olmayı getirir. **Açık olan şu ki; sınıf düşmanların seni yalnız fiziki olarak değil, aynı zamanda ideolojik olarak da dejenere edip yok etmeyi varlık gerekçesi sayıyor.** Dahası iktidarı ve geleceği için egemen sınıfların yapamayacağı hiçbir şey yoktur. Bunun böyle olduğu tarihi tecrübelerle ortadadır.

Tarihi tecrübelerle ortada olan diğer bir gerçek ise; düşmanını doğru tanımayan, yani onun taktik gücünü (zayıf ve güçlü yanlarını) kavramayan bir devrimin kolay kolay başarıya ulaşamayacağıdır. Düşmanını tanıyan, ona karşı tereddütsüz bir savaşım içine giren ve saldırılarına karşı partiyi korumak ve karşı saldırıları gerçekleştirmek için illegal tarzda örgütlenmek ve çalışma tarzını bu eksen üzerine oturtmak olmazsa olmazdır. Eğer partinin çalışma tarzı ve örgütlenmesi bu temel anlayış üzerinde inşa edilemezse düşman saldırıları karşısında korunamaz. Partinin ideolojik dejenerasyonunun sağlanması ve örgütsel iskeletinin da-

ğıtılması veya ağır darbelere maruz kalması beraberinde devrimin yenilgisini getirir.

Dolayısıyla partinin korunmasını sadece bir güvenlik sorunu olarak ele alamayız. Bu temelde bir yaklaşım oldukça sığ ve dar bir yaklaşımdır. **Partinin ideolojik saflığının, Marksist-Leninist-Maoist çalışma ve örgütlenme anlayışının korunması, her türlü saldırıya karşı savunulması tüm tehlikelerin panzehiri niteliğindedir.** Bu temelde bir korunma ve savunma, ilkeler üzerinde titizlikle yürüme ve onlara sonuna kadar sadık kal-

İllegal çalışma, illegal örgütlenme kitlelerden saklanmak-kaçmak değildir. Bilakis kitlelerle kurulacak geniş bağlar, parti hücrelerinin daha rahat gizlenmesini sağlar. Bazı özgün örgütlenmeler ve görevlendirmeler dışında tüm çalışmaların bu perspektifle ele alınması bir zorunluluktur.

maktan geçer. Bu anlamıyla, partinin korunması tartışmasını ilkelere bağlı kalmanın gerekliliği tartışmasından ayrı düşünemeyiz. Dahası ilkeler üzerinde yürütülecek bir çalışma tarzı ve savaş pratiği, kaybedilen mevzilerin yeniden kazanılmasına, nitel ve nicel anlamda ortaya çıkan zayıflıkların giderilmesine hizmet eder.

İllegal çalışma, illegal örgütlenme kitlelerden saklanmak-kaçmak değildir. Bilakis kitlelerle kurulacak geniş bağlar, parti hücrelerinin daha rahat gizlenmesini sağlar. Bazı özgün örgütlenmeler ve

görevlendirmeler dışında tüm çalışmaların bu perspektifle ele alınması bir zorunluluktur. Şu açık ki, yeteri kadar misyonumuzun bilincinde olursak, kitle içinde yürüttüğümüz çalışmalarda hitap şeklimiz, nerede neyi nasıl ifade etmemiz gerektiğini kavrama konusunda pek de fazla bir zorluk yaşamayız. Tam aksine şu iki noktada bir netlik sağlamış oluruz.

a) Ben illegal bir partinin militanıyım. Ve her an tehlikeyle karşı karşıyayım.

b) Tüm bu tehlikelere rağmen parti çalışmasını yürütme, partiye geniş yığınları kazanma görevim vardır. Ve bu görevi yapmak benim varlık gerekçemdir.

Yani, tehlikelerin varlığı işlerimizi yapmamızın önünde engel olmamalıdır. **Bilakis tehlikeler içinde işlerimizi yapma sanatında ustalaşmamız gerekir.** Faaliyete aksatan, faaliyetten soyutlanan bir illegalite olmaz. Dahası böylesi bir illegal çalışmanın olumsuz sonuçlara yol açması kaçınılmazdır. Burada temel sorun şu; **Bizi çevreleyen zor şartların esiri olmayacağız. Şartlar ne olursa olsun görevlerimizi azami ölçüde yerine getirmeyi ilke edineceğiz.** Tüm davranışlarımız, tüm eylemlerimiz proleter kimliğimize, stratejik ve nihai hedefimize hizmet etmelidir.

Yine illegal çalışmada, doğal davranma, amaç ve hedeflerimizi uygun bir dille anlatma perspektifine uygun olarak hareket etmeliyiz. Her türlü biçimsel tutum ve davranıştan vazgeçmeliyiz. Bu tür davranışların sınıf mücadelesine kazandıracağı bir şey olmayacağı gibi, tam aksine süreç içinde sahibini vuracak bir silah haline dönüşebilir.

İllegal çalışmada herkese gereken bilgileri sunmadan, her türlü gereksiz dertleşmeden, bilgi alışverişinden uzak durmak çalışmalarımızda ana prensibimiz olmalıdır. Bölgeler arasında koşullardan kaynaklı farklılıkların yanı sıra, ideolojik anlamda yaşanan dejenerasyonun da etkisiyle ciddi problemlerle yüz yüze olduğumuz açıktır. Oysa ister kırdada, hapishanelerde, isterse yurt dışında olalım, yukarıda altını çizdiğimiz kurallara uymamız gerekir. **Koşulların farklı olması bu farklı koşulların bize sunduğu bazı imkanlardan daha çok yararlanmamız bize uymamız gereken bu kuralları göz ardı etme hakkını vermez.**

Teorik olarak düşmanın her yerde olduğunu ve sınıf mücadelesinin tüm alanlarda sürdüğünü ifade ediyorsak; çalışmalarımızı da buna uygun olarak yürütmek zorundayız.

Burada kural şu olmalıdır; **Emperyalist-kapitalist sistem ve tüm işbirlikçi-üşakları bizim düşmanımızdır. Bizi yok etmeye çalışanlara karşı yürüttüğümüz savaşta gizlilik kurallarına uymak bir zorunluluktur.** Bu konudaki her zaaflı duruşun bize sıkılan bir kurşuna döndüğünü görmek gerekir.

Tüm çalışma alanlarımızın kendine özgü farklılıkları olduğu bir gerçektir. Ama gerçek olan başka bir şey daha vardır, o da bizim aynı hedefe kilitlenen bir parti çalışması içinde olduğumuzdur. Demokrasi, bağımsızlık, sosyalizm ve nihai hedefimiz olan komünizm davası için mücadele ettiğimizdir. Bu demektir ki; tüm komünizm düşmanları için biz bir tehlikeyiz. Etkisiz hale getirilmesi gereken bir gücüz. Koşulların farklılığı bu gerçeği değiştirmiyor. Ve nitekim düşman her yerde düşmanlığını yapıyor. O halde biz de her alanda ilkelere uygun bir çalışma perspektifiyle hareket etmeliyiz.

Bunu yapmak için proleter bir kimliğe sahip olmak, yüklenilen görev ve sorumlulukların bilincinde olmak şarttır. Sınıf mücadelesi ciddi bir iştir. Boş söylemlere, arkasında durulmayan kararlara, uyulmayan kurallara dair söylenen hiçbir şeye değer vermez. Çünkü tüm bu söylemlerin sınıf mücadelesi açısından anlamı yoktur. Eğer bir yerde teori ile pratiğin uyumu yoksa orada ifade edilen tüm söylemler hükümsüzdür. Bir dindarın duayla başlayıp duayla biten günü gibi, sürekli Bolşevik örgütlenmeden, illegal partiden söz etmekle ne Bolşevik olunur, ne de illegal bir çalışma tarzı sağlanır. Bolşevik olmak, Bolşevik ilkeleri özümsemektir-yaşamla bütünleştirmektir. Böylesi bir şekilleniş, böylesi bir düşünüş tarzı, illegaliteyi, ilkeleri, bu ilkeler üzerinde şekillenen kurallar dizisini günlük yaşamın bir parçası haline getirir.

İkinci bölüm

Bu bölümde de mümkün olduğu kadar hem yukarıda değindiğimiz bazı noktaları

daha da derinleştirmeye hem de yeni bazı konulara dikkat çekmeğe çalışacağız. Aslında tüm bunlar belli yönleriyle bir tekrarı da içeriyor. Şöyle ki; parti, bu ve benzeri tartışmalara yabancı değildir. Yeni genç militanlar eğer geçmiş parti belgelerini yeteri kadar inceleme şansına sahip olmamışlarsa, doğal olarak bu yönlü tartışmalar onlar için yeni sayılabilir.

Tüm bunlarla birlikte bizim esas olarak üzerinde durmamız gereken nokta; eğer üzerinde defalarca tartıştığımız sorunların pratik uygulamasında hâla olumsuz şeyler yaşıyorsak, mutlaka orada kavramada bir problem olduğudur. Soruna yaklaşımdaki ciddiyette, sorumlu davranma pratiğinde eksik ve yetersiz duruşlar söz konusudur. Böylesi durumlarda her türlü kaygıdan uzak bir temelde hata ve eksikliklerin üzerine gitmek gerekir. Elbetteki çıkış noktamız hataları kavratmak ve düzeltmek olmalıdır.

İllegal kuralların uygulanmasında kitlelerle olan ilişki düzeyimiz temel ve kilit bir sorundur. Eğer tabanımız sürekli genişliyorsa, destek güçlerimiz sürekli artıyorsa, profesyonel çalışan güçlerimizin hareket alanları her bakımdan genişliyor demektir. Böylesi bir durumda aynı yerde kalma yerine, farklı yerlerde kalma seçenekleri artar. Aynı insanlara birden fazla iş yaptırma yerine, farklı insanlar arasında bu işleri bölüştürecek tarzda bir çalışma imkânına sahip olunur. Bunu daha farklı örneklerle çoğaltmak mümkündür. Sıkça verilen deniz-balık örneği bu sorunu yeteri kadar aydınlatacak niteliktedir. **Kitleselleşmek, kitle bağlarını genişletmek illegal güçleri korumak için çok önemli bir faktördür.** Ama her şey de değildir. Çok iyi biliyoruz ki; kitlelerle daha geniş bağları olan bazı güçler de özellikle şehir çalışmalarında büyük darbeler almaktadır. Bunda elbette ki düşmanın teknolojik alanda sahip olduğu olanakların büyük rolü vardır. Ama esas sorun mevcut faaliyetçilerin profesyo-

nel bir çalışma tarzını içselleştirmemeleri gerçeğidir.

Bu durumda şu iki noktanın altının önemle çizilmesi gerekir.

a) Partiyi düşmandan korumak için geniş yığınları örgütlemeyi başarmak.

b) Bu faaliyeti yürütecek güçleri illegal çalışma tarzını içselleştirmiş bir niteliğe kavuşturmak.

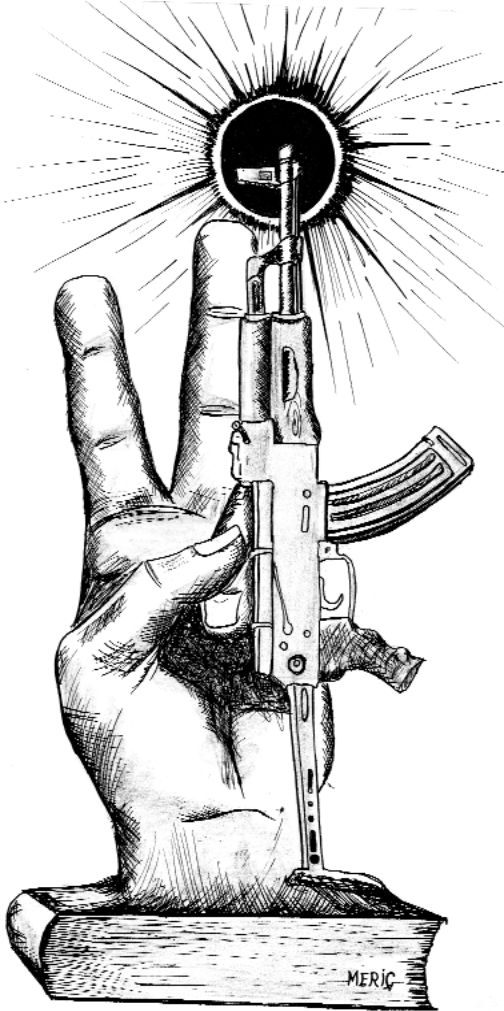
Kitle bağlarının genişliği ve profesyonellece yürütülecek bir çalışma tarzıyla düşman saldırıları önemli oranda boşa çıkarılır.

Sorunun daha iyi anlaşılması açısından Lenin yoldaşın şu değerlendirmelerine kulak verelim: “Örgüt esas olarak, devrimci çalışmaya profesyonel olarak katılmış kişilerden meydana gelmelidir. (...) Müstebit bir devletin bulunduğu bir ülkede böyle bir örgütün üyelerini siyasi polisle mücadele sanatında pişmiş profesyonel devrimcilerle ne kadar sınırlı tutarsak, örgütün açığa çıkması da o ölçüde güç olur.” (Lenin. SE. Cilt.5)

Bu demektir ki bizim gibi, faşist diktatörlüklerin hüküm sürdüğü ve iktidarın tepeden tırnağa militarist bir yapıyla şekillendiği ülkelerde parti ancak bu gerçeklere göre eğitilmiş profesyonel militanlarla faaliyetlerini yürütebilir. Daha doğrusu çalışmasının tüm kilit noktalarında görev alan faaliyetçilerin asgari düzeyde bu niteliklere sahip olmaları gerekir. Nitelik anlamındaki zayıflıklar, kağıt üzerinde en iyi şekilde çizilmiş örgüt şemalarını, gizlilik kararlarını anlamsız kılar. Çünkü sonuç itibarıyla iş uygulayıcılar da bitiyor.

Böylesi durumlarda örgüt biçimlerinde değişiklikler yapmak, kolektif irade ve hareket birliğini zayıflatmayacak tarzda bölgeler arasındaki ilişkilerde sınırlamalara gitmek, koordineyi sağlayacak olan organları daha profesyonel faaliyetçilerden oluşturmak gerekiyor. Organların niteliksel gücünü artırıp sayısal anlamda darlaştırarak düşmanın takiplerini belli oranda etkisizleştirmek mümkün olabilir.

Bugün devrimciler ve komünistler açısından en dezavantajlı durum kitlelerle olan bağların zayıflaması ve çalışmaların deşifre olmuş bir kitle içinde yürütülmesidir. Darlaşmış ve deşifre olmuş ilişkiler ağı üzerinde denetim kurmak daha kolaydır. Durum böyle olunca, bizim çalışma tarzımızın-oluşturacağımız örgüt biçimlerinin de bu gerçeği dikate alacak tarzda olması gerekir. Diğer bir ifadeyle bu ilişki ağını tümünden terk edemeyeceğimize göre, burada yapacağımız örgütlenmeleri bu nesnel gerçeğe göre düzenlememiz şarttır. Şu açık ki; nitelik olarak zayıf olan militanlarla bu zemin üzerinde illegal bir örgüt inşa etmek kolay değildir. Ama bu zoru görmek; bu zora uygun olarak yeni örgüt araçları yaratmak pekâlâ mümkündür.

Yeter ki bunun gerekliliğine inanarak pratik adımlar atma cesaretine sahip olalım.

Sınıf düşmanlarımızın bizi yok etmek için teknolojik imkanlardan nasıl yararlandığı herkesçe bilinmektedir. Onların denetimi altında olan bu imkanları gelişi güzel kullanmak, saldırılarına davetiye çıkarmaktır. Zorluklarla yaratılan değerleri çok kolayca onlara sunmaktan başka bir şey değildir. **Dolayısıyla haberleşmede kolay değil, daha zor ve güvenilir yolları tercih etmek gerekir.** Takipleri asgari düzeye indirmek-iletişim ağını sınırlamak için yapılan toplantılarda, bölge ve alanların bir dahaki toplantıya kadar olan görevlerini daha bir netleştirmek, sık sık görüşmelerin yapılmasını engelleyecek bir yöntemdir. Görevlerin netleşmesi, zorunlu yapılması gereken görüşmelerin daha sınırlı olmasını sağlar. Tabii burada alanların daha çok inisiyatif almaları, ortaya çıkan sorunların çözümü için daha çok çaba sarf etmeleri de gereksiz birçok görüşmeyi engelleyebilecektir. Yine partinin güvenliği konusunda aynı kaygılar taşınırsa, illegal kurallara riayet etme, gereksiz görüşmeleri engelleme, haberleşme vb. konularda daha hassas davranma eylemi kaçınılmaz hale gelir. Ve bu pratik duruşla da birçok saldırı boşa çıkarılabilir.

Burada ortaya koymaya çalıştığımız genel bir anlayıştır. Bu anlayış bölgelerin somut durumuna göre belli özgünlükler içerecektir. Bu özgünlükleri açığa çıkaracak ve ona uygun bir çalışma rotası belirleyecek olan elbetteki alan önderlikleridir. Somut durumu gözardı eden her türden mekanik yaklaşımları reddetmeliyiz.

Yeniden Lenin yoldaşa kulak verelim: “*İllegal insanın örgütsel biçimlerini yerel koşullara uygulamak kesinlikle zorunludur. İllegal çekirdekleri gizleme biçimlerinin çeşitliliği ve çalışma biçimlerini yerel ve genel yaşam koşullarına uygulamada mümkün olan en büyük esneklik, illegal örgütün hayatiyetini güvence altına alır.*” (Partileşme Süreci)

Düşmanımızı tanımalıyız ve tecrübelerden öğrenmeliyiz

Düşmanını tanımak, kapitalist-emperyalist sistem ve işbirlikçilerinin devrimciler-komünistlere ve diğer bazı güçlere karşı geliştirdikleri saldırı taktiklerini sürekli izleyerek tecrübelerden öğrenmeye çalışmak temel prensiplerimizden biri olmalıdır. Savaş iki gücün çatışmasıysa, çatıştığın gücün cephesindeki gelişmeleri izlemek bir zorunluluktur. Düşmanı izlemek, aynı zamanda zayıf noktalarımızı tespit ederek zamanında gereken tedbirleri almak anlamına gelmektedir. Bugün düşmanın elinde var olan teknolojik imkanları hiç kimse görmezden gelemez. Bu imkanları görmek, düne göre daha farklı ek tedbirler almak anlamına gelir. Hiçbir şey olmamış gibi davranılamaz.

Bu nedenle yaşanan olumsuz tecrübelerden çıkarılan derslerin örgüt bütününe mal edilmesi oldukça önemlidir. Değerlendirmelere neden ihtiyaç duyuyoruz? Elbette ki zayıf noktalarımızı tespit edip gereken tedbirleri alarak partinin güvenliğini korumak için. Yani, hatalarımızdan ders çıkararak çalışma tarzımızı düzeltmek için. Eğer tüm bunlar asgari düzeyde yerine getirilmiyorsa, yapılan değerlendirmelerin bir anlamı olabilir mi? Tabii ki olmaz. Ne yazık ki, bu ve benzeri pratiklerle zaman zaman yüz yüze kalıyoruz. Hiçbir şey olmamış gibi hareket edilmeye devam edilirse, aynı noktada aynı yöntemlerle yeni saldırılara davetiye çıkarılır. Burada tecrübelerden öğrenme söylemi anlamsızlaşacaktır.

Tecrübe, yeni durumda sorunların çözümü için ışık görevi görüyorsa, yapılan değerlendirme tartışmaları neticesinde ortaya çıkarılan sonuçların bir anlamı olur, bir değer kazanır. Aksi takdirde, zaman kaybindan başka bir anlam ifade etmez. Bunun için de iradi müdahale, denetim ve daha da önemlisi kendiliğindenci yaklaşımları ortadan kaldıracak, planlı ve sistemli bir çalışma yürütme

pratiğini hayata geçirmeyi başarmak gerekir.

İllegal çalışmanın gerekliliği ve zorunluluğu noktasında parti içi eğitimin önemi oldukça büyüktür. Bu konuda hem kendimizin hem de dışımızdaki diğer ilerici güçlerin olumlu ve olumsuz tecrübeleri vardır. Hem bu tecrübelerden hem de tarihi deneyimlerimizden öğrenmeliyiz. Bunun için de sistemli bir eğitime, çalışma tarzını düzenleyen kurallar ve bu kurallara uyulmasını sağlayan denetimlere süreklilik kazandırmalıyız. Ve yine bu konuda ortaya konulan zaaflı tutumlara karşı parti ilkelere uygun bir tavır takınılmalıdır.

Yani eğitim içerikli yaptırımlar uygulanmalıdır. Unutmamak gerekir ki, bu ve benzeri sorunlarda içine düşülecek her liberal yaklaşım, beraberinde yeni büyük sorunları getirecektir. O halde yeni ciddi sorunlarla yüz yüze kalmamak için değiştirmeyi ve dönüştürmeyi içeren ilkeli bir yaklaşım temel prensibimiz olmalıdır.

Keza diğer önemli bir sorun ise, demokratik kurumlar ile illegal komiteler arasındaki ilişkiyi doğru bir tarzda yakalama sorunudur. Doğru tarzda kurulmayan bir ilişki her bakımdan çalışmaları sekteye uğratar. Daha da önemlisi yanlış çalışma tarzıyla sağlanacak bir deşifreyon saldırılar için uygun zemin hazırlayacaktır. Bu anlamıyla, her kurum, her komite misyonunu ve hangi koşullar altında çalıştığı gerçeğini asla göz ardı etmemelidir. Dolaylı ve direkt mesaj vermeye çalışanların örgütsel konumlanışları ve hareket tarzları farklı olmak zorundadır. Bunları aynılaştırmak veya aralarındaki farkı silikleştirmenin doğru bir çalışma tarzı olmayacağı açıktır.

Gerçek olan şu ki; kolektif iradenin belirlediği sınırlar ve koyduğu kurallar çerçevesinde hareket etme başarısı gösterilirse, birçok tehlikenin önüne geçilerek, Bolşevik bir çalışma tarzı oturtulabilir. Tüm bu nesnel gerçekler bize çalışmalarımızda gizlilik kurallarına azami ölçüde riayet etmeyi dayatıyor. Ve bunun gereklerini yerine getirmek zorundayız.

İşçi hareketi için program ve amaçlar Taksiki Poria-Sınıf Yürüyüşü

Yunanistanlı işçi ve emekçilerin sorunları ülkemiz açısından önemli benzerlikler taşımakta. Bu nedenle mücadele deneyimleri de aynı büyük önemi taşıyor. Yunanistan işçi sınıfının örgütü Taksiki Poria (Sınıf Yürüyüşü)'nün Şubat 2005 tarihli yazısının ve daha sıcak gelişmeleri içeren ve ülkemizdeki Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortasının benzeri bir yasanın geçirilmesine karşılık işçi ve emekçilerin mücadelesini aktaran Nisan 2008 tarihli yazının deneyimlerden öğrenme anlamında yararlı olacağını düşünüyoruz.

(SUNU)

İşçi sınıfının ve genelde emekçilerin mücadelesinin, bu mücadelenin politik ve sınıfsal yönelimi temel arzusu ile, politik-sendikal bir gücün oluşturulması için 22-23 Şubat 2005 tarihindeki merkezi toplantı başarı ile gerçekleştirildi. Toplantıya, ülkenin 13 farklı ilinden, inşaat, fason üretim, ticaret, hastane, belediye, matbaa vb. gibi farklı işkollarında faaliyet yürüten onlarca emekçi ile birlikte pek çok sendika şubesinde yönetime seçilmiş sendikacı da katıldı.

Farklı bölgelerden gelen ve toplantıda yer alan katılımcılar faaliyet yürüttükleri alanlardaki sorunları ve deneyimleri sunarak, ülke genelindeki sendikal faaliyetin ortaklaştırılması anlayışının var olması gerektiği ifade ettiler.

Toplantıda verilmesi kararlaştırılan “**TAKSİKİ PORİA-SINIF YÜRÜYÜŞÜ**” ismi, inanıyoruz ki önümüzdeki süreçte işçi ve sendikal harekete sınıfsal yönelimin yolunun açılması için, verilmesi gereken çabaların niteliğini ifade etmektedir

Bu yayında, toplantının kararlarını yayınlıyoruz.

A- Sermayenin saldırısı ve işçi sınıfı direnişinin zorunluluğu

Güvencesizliğin tüm olgularını içinde barındıran kritik bir dönemde bulunuyoruz. Hem ülkemizde hem Avrupa’da ve yine dünyanın her köşesinde işçi sınıfı, emekçi kitleler ve gençlik, emperyalist-kapitalist dünyanın ve sermayenin uzun süreli karşı saldırısının sonuçlarını yaşamaktalar. Halkların ve emperyalist bağımlılık altındaki ülkelerin yağmalanması ve zenginliklerin kapitalist metropollere taşınması olarak ifade edilen vahşi bir saldırı yaşanmakta. Halklar, ABD’nin başını çektiği ve son kurbanın Irak halkı olduğu, ülkeleri bölen, halkları kıyımdan geçiren emperyalizmin saldırganlığını yaşamaktalar. İşçi sınıfı diğer emekçi katmanlar, zenginliklerin alt katmanlardan sermayeye aktılması ile sonuçlanan sürekli bir

kemer sıkma politikasını yaşamaktalar. Sermayenin bu girişimleri, işçi sınıfı için çok daha fecidir. Katolik barbarlığın, adaletsizliğin ve sefaletin olduğu yeni bir orta çağ dayatılmaktadır. Bu perspektif hiç de uzak bir gelecek değildir. Zaten, işçi sınıfı bu olguları günlük yaşamında yaşamaktadır.

1- EKÜ’ye (Avrupa Ortak Para Birimi) giden yol

Ülkemizde, tüm önceki yıllarda iktidar olan **PASOK (Tüm Yunanistan Sosyalist Hareketi)** hükümeti, sermayenin hesabına halk ve emekçi kesimler açısından trajik sonuçları olan halk-karşıtı acımasız politikalar dayattı ve uyguladı. Aynı zamanda boyunduruk politikası ile ABD ve AB’ye olan bağımlılık güçlendirildi ve emperyalist saldırganlıklarla aynı çizgide buluştu. Aynı dönemde **ND (Nea Demokratia-Yeni Demokrasi) Partisi** de, gerek iktidarda bulunduğu 1990-1993 yıllarında gerekse muhalefette olduğu süre içinde, sürekli olarak, ABD ve AB’ye bağımlı gerici ve emek karşıtı politikaları dayattı ve dayatmaya devam ediyor. PASOK’un halk karşıtı, işçi karşıtı politikası aynı zamanda ND’nin de politikasıdır. Bu iki parti bütün bu yıllar boyunca, zaman zaman keskinleşen biçimde, sermayeye ve onun yabancı efendilerine kim daha iyi ve sonuç alıcı hizmet eder noktasında mücadele etmiştir. En son Mart (2004) seçimlerinde değişen esasta rollerdir: Muhalefete PASOK, iktidara ise ND geçmiştir.

Kuşkusuz, işçi sınıfının ve halkın sömürü koşullarının daha da şiddetlenmesi ve büyük bir yıkım olarak nitelenen EKÜ süreci ND desteğinde, PASOK tarafından hayata geçirilmiştir. Hükümet bu olguyu saklamakta güçlükle çekiyordu. Bu kesimler, emek karşıtı önlemlerin geçici olduğuna, fedakârlıkların zorunluluğu ve EKÜ üyeliğinin kabulü ile işçilerin bunun faydasını görecekleri üzerine yemin ediyorlardı. Bugün herkes PASOK’un şiddetini ve yönetimini hatırlamakta. Ülkenin EKÜ üyeliğinin kabul edilmesi ile öne sürülen ve uygulanan

Güvencesizliğin tüm olgularını içinde barındıran kritik bir dönemde bulunuyoruz. Hem ülkemizde hem Avrupa'da ve yine dünyanın her köşesinde işçi sınıfı, emekçi kitleler ve gençlik, emperyalist-kapitalist dünyanın ve sermayenin uzun süreli karşı saldırısının sonuçlarını yaşamaktalar.

emek karşıtı politikalar, “korumacılık” adı altında yeni politikalarla desteklendi. Böylece, ONE öncesi ONE sonrası süreçte işçi sınıfının ve halkın temel kazanımlarını hedefleyen saldırı dalgası hükümet-sermaye birlikteliği ile devam ettirildi.

Enflasyon, kamu açığı ve kamu borçları ile ilgili konularda üyelik koşullarının yerine getirilmesi için ulusal politikaların değiştirilmesi bağlamında, halka ve sınıfa karşı saldırılara girilmekte. Bu çerçevede, bütün AB ülkelerinde saldırının meşrulaştırılması için sözde rekabetçilik, sermaye tarafında tek değer ve temel ideolojik yapı olarak sunulmakta. İşçi sınıfının ve halkın en temel hak ve kazanımları hedeflenmekte, işçi sınıfının sömürüsü için en uç biçimler dayatılmaktadır. O dönem işçi sınıfı hareketinin yaşadığı olumsuz süreç ile birlikte tamamen burjuvalaşmış Sovyetler Birliği ve Doğu Avrupa rejimlerinin yıkılması sermayenin değirmenine su taşımıştır. Ortaya çıkan yeni

olgular zemininde, saldırı daha şiddetli ve yıkıcı olmakta, hemen sonuç alma arzusu ile sermayenin işçi sınıfı üzerindeki tam hâkimiyeti hedefi ile stratejik hedef daha da netleşmekte. Bu hedefe ulaşılması, başta sabit ve tam gün iş hakları olmak üzere çalışma yaşamındaki temel haklara saldırılması, çalışma koşullarının esnekleştirilmesi vb. genelleştirilmiş reformlarla yapılmakta. Esnek üretim vb. saldırılar özellikle Maastrich anlaşması sonrasında, bütün AB ülkelerinin ortak tercihi olarak hayata geçirilmiştir. Bu durum ONE sürecinde ve sonrasında da devam etmiştir.

2- EKÜ sonrası dönem

Eurostat (Avrupa İstatistik Kurumu)'ın 2001 yılında AB üyesi 15 ülkede yaptığı araştırmaya göre; ücretli (maaşlı) çalışanların % 30'u, sözleşmeli olarak part-time veya geçici işlerde çalışmakta, yani genel iş gücünün % 10'u işsizdir. Bu olgulardan hareketle diye-

biliriz ki, çalışan kesimin en az % 40'ı, esnek üretim ve sınırlı haklara sahip olarak üretimde yer almaktadır. Büyük olasılıkla yukarıda belirttiğimiz oranlar, bugün çok daha yüksektir. Fransa, Almanya, İngiltere vb. ülkelerdeki durum oldukça çarpıcıdır. 2001-2002-2003 yıllarında işe alınanlardan % 80'i bireysel sözleşme yapılarak işe alınmıştır. Ülkemizde ise, 2003 yılında ticaret iş kolunda part-time olarak işe alınanların oranı % 60'dır, bu oran süper marketlerde % 80'lere kadar ulaşmakta.

Çalışma koşullarının düzensizleştirilmesini ve reforme edilmesini sağlamayı amaçlayan bir çeşit "esnek yapı" mevcuttur.

- İşyerindeki haklara saldırı
- Tam ve düzenli iş hakkına saldırı
- Çalışma saatlerinin esnekleştirilmesi
- Part-time çalışmanın yayılıp, gelişmesi
- Mevsimlik ve geçici çalışma
- Vardiya sistemi; sabah, akşam, gece ve hafta sonu (dördüncü vardiya)
- Pek çok durumda Pazar da dahil olmak üzere, süper marketlerde, alış-veriş mağazalarında ve hizmet sektöründe çalışma saatlerinin serbest bırakılması
- Mesai saatlerinin 10'a bölünmesi
- Rahatlama ve oturma alanlarını iş alanına çeviren fason sistemi ve tele-iş sistemi
- Fazla mesai ve birden çok işte çalışma

Sermaye açıkça her şeyi talep etmektedir. Hem uygulamak istediği biçimlerde hem de genel olarak çalışma koşullarında uygulamayı amaçladığı yöntemlerde her türlü serbestliği ve esnekliği talep etmektedir.

- İşverenler arasında, bazen birinin bazen de diğerinin kiralayabileceği "işçi kiralaması-köle pazarı" sistemi

- Uzun süreler işçileri sokağa atacak olan "açığa alma"

- Meslek edindirme

Yukarıda öne çıkanlar olarak belirttiğimiz sömürü biçimleri, işçi sınıfının bütününe tesir etmekte ve sınıfın gücünü paramparça etmektedir. Aynı zamanda bu tarz çalışma koşulları, işsizlik, kemer sıkma politikaları, verim artırma yöntemi, güvencesizliğin yaygınlaşması ile birleşerek işçi ve ailesi için çalışma ve özgür vaktinin fark edilmemesine neden olmaktadır. Kaygı verici bu gelişmeler, emekçinin çalışma alanının dışında kalan zamanının karşısına dikilmektedir. Sermaye açıkça her şeyi talep etmektedir. Hem uygulamak istediği biçimlerde hem de genel olarak çalışma koşullarında uygulamayı amaçladığı yöntemlerde her türlü serbestliği ve esnekliği talep etmektedir. Sadece düzenli ve tam saat çalışma hakkına değil, aynı zamanda emekçinin işyerindeki haklarına ve eylem hakkına karşı geniş bir saldırıya girişmektedir. Emekçileri, özel mülkiyetindeki ham

maddeleri ve makineleri kullandığı gibi kullanmak istemekte, emekçi üzerinde tam hakimiyet kurmaya çalışmaktadır. Bugün emekçiler pek çok problemle karşı karşıyadır, çalışma koşullarının yıkıma uğratılması ve bir dizi başka saldırıyı PASOK hükümetleri döneminde (1994-2004) yaşadılar. Bu süreç ayrıca, sosyal güvenlik ve emeklilik sistemine sürekli saldırı dönemi olarak da değerlendirilmekte ve devamında EKÜ'ye üyelik kriterlerinin yerine getirilmesi için uygulanan kemer sıkma politikaları saldırının bütünlücüsü olmuştur.

Gerçek şudur ki, Yeni Demokrasi (ND), kendi iktidarı döneminde üç yasa değişikliği ile sosyal güvenlik sisteminin temellerini dinamitlemiştir. Bu yasalarla, emeklilik yaşını yükseltti, emekli ve malul emeklisi olma şartlarını zorlaştırdı, asgari ücret üzerinden emekliliğin hesaplanmasını zorunlu hale getirdi, farklı koşullar dayatarak emekçileri yeni ve eski olarak ikiye böldü, binlerce emekliyi sefaletle sürükledi, diğerlerini ise daha az kazanımla erken emekliliğe sürükledi. Devamında ise, '95-2002 döneminde bu görevi PASOK devraldı ve sosyal güvenliği saldırının ana teması olarak ortaya koydu. Reppa (PASOK Çalışma Bakanı)'nın son yasası ile daha da saldırgan bir tutuma girildi. İşçi sınıfına ve genel olarak emekçi kesimlere yapılan saldırı, sınıfsal çıkarlara kadar dayanmakta. Yeni Demokrasi Partisi'nin amacı, PASOK hükümetleri döneminde uygulanan emek karşıtı politikaları daha da geliştirip yaygınlaştırmaktır. Yeni Demokrasi Partisi liderliği yıllardır, her fırsatta ve her tonda, yabancı ve yerli sermayeye hizmet eden, geniş emekçi ve gençlik kitlelerini sefaletle ve yoksulluğa sürükleyen gerici ve emekçi karşıtı politikalarını ifade etmekte. Bu politikaları uygulamaya başlamıştır ve sonuna kadar da götürmeye fazlası ile isteklidir. PASOK, ND'nin halk karşıtı ve gerici politikalarına ne muhalefet edebilir ne de muhalefet etmek istemekte, çünkü kendisinin de savunduğu ve uyguladığı politikalarıdır. İki de aynı yoldan ilerlemektedir.

- Kemer sıkma dönemi devam ettirilmek-

te, yoksulluk dramatik boyutlarda yayılmakta ve daha geniş emekçi kitleleri kucaklamakta.

- Yeni Kalkınma Yasası sermayeye yeni olanaklar sunmakta, emekçilerin soyulmasından elde edilen gelirler, sermayeye destek olarak aktarılmakta. Yeni vergilendirme sistemi, sermayenin yükünü hafifletirken, tüm yükü emekçilere yüklemekte.

- Sosyal güvenlik sorunu, ilk mağduru olan banka çalışanları ile yeniden gündeme getirilmekte. Emperyalistlerin direktifleri ile yerli banka sermayesi yaşadığı çıkmazı emekçilerin ve onların sosyal güvenlik haklarının sırtından aşmaya çalışmakta. Sosyal güvenlik alanındaki saldırı genele yayılmakta, "üç kapı" sistemi ve özel sigortaların istilası ile sermaye, değişikliklerin uygulanması noktasında baskı yapmaktadır.

- Özelleştirme dayatılarak, binlerce emekçi işsizliğe sürüklenmekte, özelleştirilen işletmelerdeki çalışma koşulları daha da kötüleşmekte. Postaneler, telefon işletmesi (OTE), elektrik işletmesi (DEİ), Olimpik (havayolu işletmesi) özelleştirme sırasında bekleyen kamu kuruluşlarından sadece bazılarıdır.

- İşsizlik oranlarının yükselmesi beklenmekte. Kapanan fabrikalar, rekabete dayanmayan küçük mağazalar, toptan yok edilmeye çalışılan köylülük ile on binlerce emekçinin yoksulluk batağına sürüklenmesi beklenmektedir.

- Tam gün çalışma hakkının tehditle karşı karşıya olduğu kamu ve özel sektörde, esnek çalışma derinleştirilmekte. Sermaye emeklilik, saat üzeri çalışma, mevsimlik işler, yarım gün işler, fason üretim, tele-iş, işçi kiralaması ve diğer destek programları vb. uygulayarak karını artırmaya çalışmakta. Bunlarla, emekçilerin çalışma güvencesine ve kolektif mücadele haklarına el konulması arzulanmakta. Sermayenin ihtiyaçları ölçüt alınarak, emekçi gerçek bir köleye dönüştürülmekte, kendisine ve ailesine ait yaşamın ve serbest zamanının olmaması istenmektedir.

- Çalışma koşulları her geçen gün kötüleşmekte. Verim artırma, çalışma saatlerinin ihlal

edilmesi, iş kollarındaki güvenlik önlemlerinin ihlal edilmesi emekçi için pahalıya mal olmuştur. Resmi rakamlara göre 2004 yılında hayatını kaybeden işçi sayısı 119'dur.

- Son olarak, devlet terörü, politikaların uygulanmasında tamamlayıcı bir unsur olarak iş yerlerinde uygulanmakta. Sermaye, işsizlik ve işten çıkarma korkusunu dayatarak, emekçinin sadece işyerindeki yaşamına değil, özel yaşamına da hükmetmek istemekte. Devlet ve "adalet sistemi" bu saldırıları destekleyici güç olarak, emekçilerin mücadelelerini ya yargılamakta ya da baskıyla ezmeye çalışmaktalar.

Bütün bunlar ve daha pek çok gelişme emekçilerin bazı şeyleri görmeye başlamalarını sağlamakta; gerek PASOK, gerekse Yeni Demokrasi Partisi, aynı halk karşıtı politikayı uygulamakta ve yeni önlemler öne sürmektedirler. Aralarındaki tek fark, kimin daha iyi ve sonuç alıcı olarak sermayeye ve yabancı efendilerine hizmet edeceğidir. İki partinin iktidar değişimi, yerli ve yabancı sermayenin dayattığı sömürüyü sonlandırması mümkün değildir. Bunun dışında bir değerlendirme, işçi sınıfı ve halk için kendini kandırmaktan bir şey olmayacaktır.

3- İşçi hareketi ve sendikal liderlik

Eğer işçi sınıfı ve hareketi dağınlık sürecinde olmasaydı, bütün bu olanlar bu denli ilerleyemezdi. İşçi sınıfı hareketi, ideolojik, politik ve örgütsel olarak dağınlıktır. Tersine bir durumda burjuva sınıfının tüm ideolojik çarpıtmaları sınıf içinde zemin bulamazdı. Hiçbir gerekçeleri yeterli olmayacaktı. Hiçbir saldırısı yanıtız kalmayacaktı. İşçi sınıfının temel haklarına ve kazanımlarına saldırıldığı bir dönemde, kitlesel ve kolektif direniş zorunludur. Ancak, sendikal işçi hareketi daha önce hiç olmadığı kadar, karşı durmakta zayıftır. Özellikle özel sektörde, durum daha da dramatiktir. Bu alanda, sadece 5 işçiden biri sendika üyesidir (ki bunların aktif olup olmadıkları ayrı bir noktadır). İş güvencesinin sürekli azalması sonucu,

sorunun daha da yayılması beklenmekte. Bunun sonucunda, son yıllarda yapılan toplu sözleşmeler, devletin istemleri doğrultusunda yapılmış. Sınıf cephesinde ise çok küçük iyileştirmelerden öteye gidilememiştir.

GSEE (Tüm Yunanlı İşçilerin Genel Konfederasyonu), inatla hiçbir eylem yapmamaktadır. 15 Aralık 2004 yılında yapılan ve sınıf tepkisinin yükseldiği bir noktada, PASOK ve ND arasındaki uyum onaylanarak (Konfederasyon tarafından) geri adım atılmıştır. Sosyal güvenlik ile ilgili olarak sunulan ikinci yasa (Reppas Yasası) hiçbir direniş olmadan geçmiş, "sosyal diyalog"a katılan GSEE Başkanı bunu emekçiler için olumlu olarak değerlendirmiştir.

Burjuva sınıfıyla ve onun politik temsilcileriyle sıkı ilişkileri olan bir sendikal önderlik mevcuttur. Bu üst düzey sendikal liderlikler, burjuva sınıfının ve AB'nin ciddi olanakları ile geniş bir sarı sendikal alanda kendilerini ifade edebilmekte ve kendi geleceklerini kurmak için bu olanakları sonuna kadar kullanmaktadırlar. Bunlar hükümet ve sermaye temsilcilerinden oluşan bir dizi komite içinde bol miktarda maaşlar almaktalar. Bu şahıslar sendikadaki sandalyelerini terk ettikten sonra, devlet dairelerinde, kamudaki yönetim kademelerinde, yerel yönetimlerde vb. üst düzey mevkilerde görevlere gelmekte. Siyaset sahnesinde ise sermaye devletine hizmetleri sonucu, bakanlıklarla, bakanlık yardımcılıklarıyla, milletvekillikleriyle ödüllendirildiklerinin kanıtları fazlasıyla mevcuttur. Sermayeye ve hükümetlerine bağımlı olan bu sendikal liderlikler, sendikal harekete hakim durumdadır. Buna karşı, işçi sınıfı ciddi bir mücadele verebilmiş değildir. Bundan dolayı bu sendikal liderlikler verilecek mücadelenin hedefi olmak zorundadır. Yakın zamanda ortaya çıkan Yeni Demokrasi (ND) ve DAKE (ND'nin sendikal oluşumu) anlaşmazlık göstermektedir ki, burjuva partilerdeki anlaşmazlıklar, var olan egemen politikada esasta bir sapmaya mahal vermemektedir.

Tüm bu sorunların cevabı, politik çalışmalarda, emekçilerin siyasal düzeylerinin güçlendirilip, geliştirilmesinde, işyerlerinde ve sendikalarındaki faaliyetlerinde bulunmaktadır. Çözüm, iş kollarındaki sendikal komitelerin oluşturulmasında ve bunların üst düzeylerde ortak faaliyetlerinde aranmalıdır. Emekçilere, sendikalarda ve sendikal faaliyetlerde -daha doğru- su zafiyetlerde- yaşanan sorunun politik olduğunu anlatmak ve kavratmak zorundayız. Sendikalarda, GSEE (Tüm Yunanlı İşçilerin Genel Konfederasyonu) ve ADEDİ (Kamu Çalışanları Konfederasyonu) tarafından; kemer sıkma, hak ve kazanımların tırpanlanması, 8 saatlik ve 5 günlük çalışma hakkının kaldırılması demek olan EKÜ'ye üyeliğin desteklenmesi durumunda, bunların sınıfın haklarını savunması beklenebilmir mi? İşte bundan dolayı, bu liderlikler sendikaların dışına atılmalıdır.

Diğer önemli bir sorumluluk da reformizme aittir. Uzun süre etkin güç olması sonucu bugünkü durumun sorumlusudur. Bu güçler, sistemle uzlaşmayı, ortak sorumluluk anlayışını savundular. Sendikaları partilerinin çıkarları için araç olarak kullandılar. Burjuva sınıfla politik ve ekonomik bağımlılık ilişkisini güçlendirdiler ve sendikal alanda farklı görüşe sahip diğer sol hareketleri engellemeye çalıştılar. Bundan dolayı reformizm ağır bir sorumluluğa sahiptir. Her ne kadar bugün "devrimci" lisanı kullansalar da, kontrol ettikleri sendikalarda

uyguladıkları yöntemler kanıtlamaktadır ki, özde değişen bir şey yoktur. Günümüzün şartlarında, GSEE'yi hükümetle işbirliği yapmakla yarğlayan **PAME (YKP'nin sendikal örgütlenmesi)** sınıf sendikacılığının bir gücü olarak kendini sunmaktadır. Burada ayırt edici nokta, emekçi çıkarlarının pratikte ne kadar savunulduğudur. Bunun için de PAME'nin gerçekliği hiç de görüldüğü gibi değildir.

Geçen süreçler boyunca PAME ve **Aftonomi Premvasi (Sinaspismos'un sendikal örgütlenmesi)** güçlerinin varlığı, sermayenin saldırılarının daha sonuç alıcı olması noktasında tamamlayıcı etken oldu. Bunlar, işçi sınıfının yolunun şaşırtılmasında etkili bir rol oynadılar ve hala da oynamaya devam ediyorlar. İşçi sınıfının ideolojik ve politik olarak zayıflaması, sendikal hareketin örgütsüzleştirilmesi onların da işidir. **Sinaspismos (SIN)** 1991 yılında Maastricht Anlaşması'na imza atarak, sınıf ve halk karşıtı saldırıların ortaya konulmasında açıkça rol oynamıştır. PAME ise buna karşı eleştiride bulunurken, diğer taraftan da yine aynı yıl imzalanan toplu sözleşmelere -sınıfın çıkarına olmayan- kendisi de imza atmıştır. Bu, Maastricht Anlaşması'nı aratmayan bir anlaşma olmuştur. Talepkar çerçevede sundukları onlarca madde ile işçi sınıfının güncel ihtiyaçlarına yanıt olduklarını vurgulamaktalar. Asgari ücretin 1.200 Euro olması, yevmiyenin de 48 Euro olması talepleri arasında yer

alan maddelerden sadece bazılarıdır. Bu talepleri öne sürerken, elde edilmeleri için hiçbir şey yapmamakta, emekçiler için hiçbir perspektifi ve içeriği olmayan “sınıfsal” bir görüntü sunmaya çalışmaktan öteye gitmemekteler. PAME, bir tarafta GSEE’i günlük 1 Euro’ya tekbül eden toplu sözleşmelere imza atmamakla eleştirirken, başka tarafta ise kendi kontrol ettiği sendikalarda ve konfederasyonlarda aynı tarz sözleşmelere imza atabilmektedir. Toplu sözleşmeler döneminde sürekli “karşı saldırı”dan bahseden ama bir tane dahi grev yapmayan anlayışa ne denebilir ki? PAME’nin bir yanda “sınıf gücü” olarak kendini tanıtır, ardından da kitlesel işçi sınıfı hareketinin oluşturulması çabalarından sürekli kaçması tesadüf olmasa gerek.

İnanıyoruz ki önümüzdeki dönemde direniş odakları yeniden ve daha çok oluşmaya başlayacaktır. Zaten şimdiden pek çok işyerinde emekçiler, işyerlerinde, maaşlarında, sosyal güvenlik haklarında vb. haklarının savunulması için mücadele etmekte. Sonuç alıcı direnişler için, işçi sınıfının birliği, kolektif mücadele ve talep edicilik olmak zorundadır. İşçi sınıfının kendisi için bir sınıf olabilmesi için, bölünmüş ve çok parçalı yapının aşılması gerekmektedir. Sermayeye ve burjuva sınıfa karşı, ortak çıkarlar bilince çıkarılmalıdır. Bu oluşumun ön koşulu, burjuva ve reformist bağlardan ve ideolojiden bağımsız olmaktır. Yeniden yapılanma, ortak sorunlar ve hedefler çerçevesinde gerçekleştirilmelidir.

- Her şeyden önce, işçi sınıfının toplum içinde sınıf olarak nitelendiren çalışma hakkı sadece herhangi bir hak veya talep olarak görülemez. (İşi olmayan bir işçi sınıfından bahsedilemez!)

- Esnek üretim ve 8 saatlik çalışma haklarına yapılan saldırılara karşı ve işçiyi sermayenin oyunağı gibi gören politikalara karşı, tam ve düzenli çalışma hakkı.

- Serbest ve rekabetçi piyasaya hizmet eden politikalara karşı, yaşanabilir bir ücret hakkı.

- Çok parçalı ve bölünmüş yapıya, sermayenin oluşturmaya çalıştığı korku ve terör atmosferine, kişileri baz alan çözümlere karşı, işçi sınıfının ortak çıkarları doğrultusunda ortak mücadele ve özgür müzakere hakkı.

- İşçi sınıfı ortak mücadelesiyle bugün oluşturulan olumsuz oluşuma cevap olabilir. Mevcut yapıyı daha parçalı kılmak sermayenin çıkarıdır. İşçi sınıfının çıkarı ise bu yapıyı yıkmaktır. Nasıl olacağı, nereye doğru yol alacağı ve zamanı bize bağlıdır.

4- İşçi sınıfının parçası GÖÇMENLER

Göçmenlerin, trajik koşullarda yaşadıkları ve çalıştıkları noktasında kimsenin kuşkusu yoktur. Günlük yaşamda sürekli olarak, yarına ilişkin kendileri ve aileleri için duydukları **belirsizlik**, sürekli bir sınırdışı tehdidi altında yaşadıkları **güvencesizlik**, hayatlarına da mal olan **ırkçılıkla** karşı karşıyadırlar. Bütün bu gerçeklik, başta devlet ve onun mekanizmaları olmak üzere medya ve gerici odaklarca yaratılmaktadır. Göçmenler aynı zamanda, hakları olmaksızın sağlıksız ve zor koşullarda çalıştırılarak, patronların sömürü aracı olmaktadır. İrkçi ve şovenist propaganda, göçmenleri işsizliğin nedeni olarak görmekte; “işlerimizi elimizden aldılar” vb. bildik ahmaklıklarla, Yunanlı emekçilerle ile göçmenler arasındaki ilişkiyi zehirleyerek kendi ırkçı ve şoven fikirleri için zemin yaratmaya çalışmaktalar.

İşsizlik sorunu göçmenler gelmeden önce de vardı ve sonra da olmaya devam edecektir. İşsizlik kapitalizmin bütününi oluşturan bir parçadır. Göçmenler birakalım başkalarının işlerini ellerinden almayı tam tersine kendi işleri ile yeni iş alanları yaratmaktalar. İş olanaklarını ortadan kaldıran kapitalizm ve onun, aynı ürün miktarını daha az işçi ile üretmek için duyduğu aşırı kar hırsıdır.

Göçmenlerin sorunları oldukça fazla ve keskinleşmiş durumdadır. Ve bu sorunlara **milliyetinden bağımsız**, ortak mücadele içinde acil ve köklü çözümler sunmak gerek-

mektedir. Emek karşıtı saldırının durdurulması ve direniş odaklarının inşa edilmesi için, demokratik ve sendikal özgürlükler ve çalışma alanındaki haklar için, ön şart olmadan tüm göçmenlerin yasal haklarının verilmesi için, işyerlerinde, sendikalarda, mahallelerde, şehirlerde ve ülkenin her noktasında ortak mücadele verilmesi gerekmektedir. Göçmenleri en ağır sömürü koşullarına mecbur bırakan koşullara, güvencesizliğe ve belirsizliğe karşı mücadeleye edilmeli. Sermaye ve devlet tarafından korunan rehin ve esaret düzeni yıkılmalı, burjuva propaganda ve pratiklerin yarattığı bölücülüğe karşı durulmalıdır.

5- Acil politik görev olarak Direniş

İşçi sınıfı, hala kritik ve kararlı mücadelesini vermemiş, politik ve örgütsel bütünlüğünü sağlayamamış, mücadelesini politikleştirememiş ve gücünü biçimlendirememiştir. Her şeyden önemlisi direnişin olması için pek çok şeye ihtiyaç vardır. Burada pek çok şey değerlendirilmelidir. Bugünün ve yarının olguları ve daha önemlisi perspektifin olması gerekmektedir. Bugünün sendikal hareketi, işçi sınıfının gerçek ihtiyaçlarını ve beklentilerini temsil etmemektedir. Mevcut sendikal hareket reformizmi temsil etmektedir. İşçi sınıfı başka bir şey, sendikal hareket başka bir şeydir. İşçi sınıfının gerçek beklenti ve ihtiyaçları 2001 bahar döneminde, sosyal güvenlikle ilgili sokaklara çıkan ve hükümete geri adım attıran yüz binlerce emekçi tarafından dillendirilenlerdir. Ülkemizde ve dünyada, işçi sınıfı halk kitleleri arasında şaşırtıcı düzeyde cereyan eden ve gelişen olaylara sadece görünen kısımlarından bakar ve değerlendirsek yanlış sonuçlara ulaşırız.

İşçi sınıfının gerçek görüntüsü, geçen yılın başından sonuna (2004'e) kadar sokaklarda ifade edilendir. İnsanlığı sarsan, anti-emperyalist ve savaş karşıtı dalgadır. ABD-İngiliz saldırıganlıklarına ve katliamlarına direnen milyonlarca emekçinin görüntüsü gerçek görüntü-

dür. Proletarya ve emekçi kitleler içinde büyük olanaklar saklı durmakta. Bunlar önemli ve zorunlu ihtiyaçlara verilecek cevaplarla ve ortaya konacak hedeflerle ortaya çıkarılabilir. Bu cevap günümüzün şartlarına, saldırının genişliğine ve niteliğine uygun olmak durumundadır. İşçi sınıfının birliği, bölünmüşlüğü aşılmaması gibi sorunlar ortak sorunlar ve amaçlar etrafında birleşilerek aşılabılır. Bu durum halkın diğer tüm kesimleri için de geçerlidir, böylece saldırının durdurulması ve yeni umut yollarının açılması mümkün olacaktır.

Gireceğimiz yeni süreç çok daha zor olacaktır. Zorluk sadece birçok ülkedeki saldırıların sonuçlarının birikmişliğinden değil, aynı zamanda saldırının keskinleşip yayılmasından dolayıdır. Bu koşullarda, direniş çok daha zorunlu ihtiyaç olmaktadır. Direniş, keskinleşmiş sorunlarla yüz yüze kalan işçi sınıfının tüm parçalarının bütünleştirilebilmesi için en önemli görev olarak beklemektedir.

Hak ve kazanımlara saldırılara karşı kitlesel ve militan mücadele beklentisi kendini dayatmaktadır. Tek çözüm, her alanda, saldırıya karşı direniş mevzilerinin kurulmasıdır.

B- İşçi sınıfı karşıtı saldırının politik önemi*

“Yeni ekonomi”, “EKÜ’ye uyum kriterleri”, “kurmay-devlet”, “küreselleşme” burjuva sınıfının ve sermayenin işçi sınıfına, halka ve gençliğe karşı, ideolojik, politik saldırılarının araçlarından sadece bazılarıdır. Hepimiz için açıkça görüldüğü gibi, yeni süreçte sermaye sadece sınıf karşıtı saldırıya girişmemekte, bunun ötesine de geçerek, sınıfın tamamen kendine tabii olmasına ve onun üzerinde tam hâkimiyetini kurmaya çalışmaktadır. Yeni saldırı dalgası, işçi sınıfının suyunun çıkarılmasıyla, çalışma ritimlerinin geliştirilmesi ve işçi giderlerinin azaltılması ile değil aynı zamanda, sınıfın kendisi için örgütlenmesi, direniş olanaklarının ve yaşamsal hakların talep edilmesi, insanın insan tarafından sömürülmesinin ortadan kaldırılması için hedefler konmasıyla da ilişkilidir.

Kimi zaman kurtarıcı, kimi zaman da öcü olarak sunulan sözde küreselleşme, işçi sınıfı üzerindeki her tür değişim ve sömürü ilişkilerinin kaçınılmazlığı zemininde desteklenmekte ve meşrulaştırılmaya çalışılmakta. “Küreselleşme” mantığının sunulması ile emperyalist-kapitalist sistemin acil hedefi meta üretimi değildir. Daha da ötesi insanın ihtiyaçlarının karşılanması değil, aşırı değerinde meta üretimi - ödenmeyen iş gücü ile-, atmosfer dengelerinin altüst oluşu ve bunun sonucunda da ülkelerin ve halkların tahrip olup sefalete sürüklenmesidir. Atmosfer değişikliklerinin aynı düzeyde ve bütünlüklü olduğu söylenmekte ama öyle değil. Emperyalist merkezlerde, zenginlik yüksek bir hızla toplanmakta, uzun yılları bulan ve ağır bedeller sonucu oluşan örgütlü emek hareketini dağıtmak için donanmaktadır.

EKÜ gibi emperyalist birlikler halklar için bir perspektif değil tam tersine, bağımlı ülkelerden sömürü, bağımlılık ve üretim egemenliği içinden, zenginliklerin alınarak emperyalist merkezlere taşınması olmaya devam etmektedir. Emperyalizm çağında, “küreselleşmenin” altında dengesiz kalkınma temel nitelik olarak var olmaya devam etmekte. Bugünkü koşullarda tek değişen, bu çelişkinin en uç noktasına ulaşmış olmasıdır. Ürkütücü düzeylerdeki zenginlik birikimi birkaç elde toplanırken, bunun karşısında ise yoksulluk dehşet verici boyutlara ulaşmıştır. Aynı zamanda, işçi sınıfı hareketinin geri çekilişi, sermayenin en gerici ve saldırgan güçlerinin serbest kalmalarına neden olmuştur. “Küreselleşme”, emperyalist güçlerin ortak paydası olan, halkların ve proletaryanın sömürülmesi, örgütlenme ve direniş olanaklarının dağıtılması, kazanılmış hak ve özgürlüklerin geri alınmasından başka bir şeye benzemektedir.

Ülkemizde ise hiçbir şey bundan ayrı değildir. EKÜ'ye tam üyelik kriterlerine uyum dayatması sonucu ülke, sömürünün en uç noktalarına sürüklenmiştir. Burjuva sınıfın girişimiyile açılan saldırı cephesi ülke içindeki ve dışındaki burjuva ve ekonomik merkezlerce koor-

dinele yürütülmektedir. Bu saldırı şiddetli bir biçimde, sömürü koşullarının kötüleşmesiyle, emekçilerin kazanımlarının azalmasıyla, işçi maaşlarının, zamanının azalmasıyla ve işçi sınıfının direniş ve örgütlenme olanaklarının parçalanmasıyla devam ettirilmekte. Özelleştirmeler sonucu elde edilen zenginlikler sermaye sınıfına ve buradan da batılı emperyalistlere akmakta. Bugünü önceki yıllardan ayıran noktada, saldırının boyutu, derinliği ve şiddetidir. Saldırıların uygulanması noktasında diğer bir gelişme, baskı ve zor aygıtlarının da (polis, ordu vs.) buna uyumlu hale getirilmeleridir. Sermaye tüm hızıyla sosyal güvenlik ve sağlık hakkını özelleştirme yolunda ilerlemekte. Ücretli çalışanlar, çalışma süresi ve boyutu yani kârı direkt ilgilendiren tüm unsurlar saldırının ilk hattında bulunmaktadır. Çalışma koşullarını ilgilendiren yasayı yakın zamanda meclise sunması beklenen hükümet bununla, mevcut sömürü koşullarını yıkarak yerine yenisini getirmek istemektedir. Hükümet, mevcut haftada 8 saatlik 5 günden oluşan 40 saatlik çalışma süresi programını değiştirerek, aşırı çalışmayı ve fazla mesaiyi dayatmakta. Esnek üretim sistemiyle patronlara, fazla mesai ödeme zorunluluğu olmadan çalışanların istendiği gibi ve istendiği zaman çalıştırılması olanağı verilmekte. Bunlarla beraber, işveren ödenekleri içinden yapılacak kısıtlamalarla işçi giderleri azaltılmakta, bu da sosyal güvenceden mahrum kalınması anlamına gelmektedir. İşten çıkarma oranlarının artışı işverene çalışma hakkına saldırı olanağı vermektedir.

Esnek üretim, genel saldırının önemli noktalarından birini oluşturmakta. Bununla, işçi sınıfının örgütlenme ve ortak karşı koyma olanağı elinden alınmakta. **Yerel İşe Alım (TSA)** anlaşmaları yasası ile saatli, mevsimlik, geçici işçiler kapitalist sömürüye sunulmakta, insanlık dışı ve gerici biçimlerde kapitalizmin tam egemenlik kurmasının önü açılmakta. Yani yasayla, bireysel sözleşme sistemi dayatılmakta ve toplu sözleşme süreç içinde tamamen ortadan kaldırılmaya çalışılmakta.

Bu saldırılara karşı, **ücretlere ve yevmiyelere gerçekçi artışlar, tam ve sabit iş hakkı, fazla mesainin kaldırılması ve sömürüye karşı mücadele** esas yönelimlerimiz olmalıdır.

1- Özelleştirmeler

Hükümetin kamu kuruluşlarına ilişkin elden çıkarma çalışmaları açıklanandan ve görünenden daha da ötesidir. Ve sadece satış girişimleri ile de yetinilmemektedir. Yerli ve yabancı sermaye daha fazlasını istemektedir. Kuruluşların iyi bir fiyata satılmasının dışında bu alanlardaki kazanılmış emekçi haklarının da silinmesini istiyor. Özelleştirme karşıtlığı, sorunun sadece ekonomik ve manevi yönüyle değil; daha önemlisi, politik yönüyle meşgul olmalıdır. Çünkü işletmelerin çalışmasında ve gelişiminde halkın uzun yıllar verdiği mücadeleler sonucu elde ettiği kazanımların kelepirci satışlarla ortadan kalkması anlamına gelecektir. Bize göre, karşı duruşun temel zemini

ne ekonomiktir ne de manevidir. Esasen politiktir. Açıklayalım: Devlet mallarının kullanıcısı olan hükümet, bunları doğru fiyatla kelepirci çıkardığını düşünebilir mi? Ne olursa olsun, sorunun politik yönü değişmeyecektir, yani, sermayenin istem ve hedefleri. Olayın manevi yönünde ise işçi sınıfının varlığı ile biriken zenginlikte devlet çalışanları özel hakları olmayanlar olarak ele almakta. Yani, bu işletmelerdeki çalışanların, kapitalistlerde çalışanlardan daha fazla hakkı yoktur.

Burjuva ve reformistler tarafından yaratılan, -tarafsız devlet, sınıfsız devlet, herkesin devleti- anlayışları gerçekliği yansıtmadığı gibi

daha da önemlisi, işçi sınıfının ödenmeyen haklarından kurulan bu zenginliğin işçi sınıfınca mülkleştirilmesini de engellemektedir. İşçi sınıfı önderliğinde sınıfsal bir devlet zorla kurulmadıkça, mülkleştirme de olamaz.

Bizim özelleştirmelere karşı duruşumuzun politik olması ne anlama gelmekte?

Özelleştirmelerle, yağmacı ve özellikle yabancı sermayenin güçlenmesini sağlayacak, buna paralel ülkenin emperyalist merkezlere bağımlılığı derinleşecektir.

Hava Yolları İşletmesi -Olimpik-e Luftansa'nın, Telekomünikasyon işletmesine de Yahoo ve Frans Telekom'un ilgi göstermesinde öne sürdükleri koşul, bu işletmelerin kontrolü veya büyük bölümüne sahip olmaları ve genel

planlamaları katılmalarıdır. Kendi -şirketlerin değerlendirilmesine göre bu, daha fazla kar getirecektir. Bu uluslararası işletmelerdeki şartlar, OTE (Telekomünikasyon), DEİ (Elektrik işletmesi), OA (Hava yolları işletmesi)'da olduğu gibi sosyal ve sağlık haklarını içermeyecektir. Özelleştirilmiş kurumlardaki işleyiş ve alt yapı da bugünkü gibi olmayacaktır. KİT'lerin ülkenin en ücra köşelerine kadar götürdükleri -ihtiyaca cevap verecek düzeyde olmasa da- hizmetleri, yağmacı sermaye tarafından ortadan kaldırılacaktır.

Kamu işletmelerinin özelleştirilmesi ile kolektif kapitalistten temel insani ihtiyaçlar için

hak talep etme mantığı da hedef alınmakta. Bu bilinç halkı ve işçi sınıfını devlete karşı mücadele etmede ve hak talep etmede birleştirmektedir. Üretici dinamiklerin ve hizmetlerin sermayeye devredilmesi devletin çıkarıdır. Temel insani ihtiyaçlarla bütünleşen hak ve kazanımların şiddetli yıkımı öngörülmektedir. Devletçe desteklenen kamu kurumlarının hizmetleri emekçi dinamiklerin varlığını sağlarken, özelleşmeleri durumunda, hizmetlerin maliyetleri kazanılan maaşa yansıtacaktır.

Son ve en önemli nokta ise, alıcı şirketleri işletmenin bedelinden ziyade ilgilendiren nokta, işletmelerdeki; işçi hakları, ücretler, çalışma saatleri, örgütlenme, sosyal güvenlik hakları vb. sorunlardır.

2- Sosyal Güvenlik

Sosyal güvenlik sorunu hükümetin işçi sınıfına karşı bir sonraki cephesini oluşturmakta. Birçok olgunun gösterdiği gibi, hükümet için EKÜ'ye uyumun önünde duran temel mesele sosyal güveniktir. Haklı görünmek ve halkı yanıltmak için her gün aynı yalanlara başvuruyorlar. Bununla insanları daha kötü şartlara sürüklemek istiyorlar. Bu şartlarda, çok az kişi emeklilik ve sağlık güvencesinden yararlanabilecek, diğerleri ise özel hastanelere ve kurumlara ödeme yapmak durumunda kalacaklar. "Çalışanlar iş gazilerinin parasını ödüyor" denilerek sosyal güvenlik sistemine sürekli saldırılmakta.

Mevcut sosyal güvenlik sistemini çıkmaz olarak değerlendirip, yerin dibine sokanlar, buna karşı "kapitalistleşmeyi" öne sürüp özel sigortaları desteklemekteler. İşçilerin az olduğunu, buna bağlı sosyal güvenlik kurumlarının gelirlerinin az olduğunu ve emekli maaşlarının karşılanamadığını iddia etmekteler. Bir yanda, çalışan nüfusun azaldığını iddia edenler aynı anda, işsizliği iteklemekte, esnek üretim yöntemlerini geliştirip gelirlerin azalmasına neden olmaktadır ve işverene ait sosyal güvenlik giderlerinin iptal edilmesini istemekteler. Kapitalist sistemin sosyal güvenlik ve sağlık güvencesi

hakkında ileri sürdüğü öneriler üç sacayağına dayanmaktadır. Bunların nasıl sonuç getirecekleri ise oldukça çarpıcıdır. Buna ilişkin çarpıcı bir gelişme, ele alınan çalışma koşullarını düzenleyen yasa tasarısıdır. Yasa tasarısı ile işveren sosyal güvenlik yükünden kurtarılmaktadır.

Bize göre işçi sınıfı tamamen farklı bir yönde harekete geçmelidir. Sorun sosyal güvenlik sisteminin yeterli olup olmaması değildir. Sınıfı soyanlar, işçilerden elde ettikleri gelirleri doğrudan veya dolaylı olarak özel sektöre kaydırmaya çalışmaktalar. Sorun, işçi sınıfının kendisine ait olanlar için mücadele edip etmemesidir. Emekli maaşlarının gerçekçi artışı, emeklilik yaşının azaltılması, tam ve bedava sağlık hakkı için mücadeledir esas sorun. 90-93 döneminde geçirilen sosyal güvenlik yasalarının iptal edilmesi için, yeni saldırıların geçmesi için mücadele etmelidir.

3- Acil mücadele sorunu

Açıktır ki, işçi sınıfına yapılan saldırılar geçici ya da dönemsel değil, aksine sistemli ve düzene hizmet edenlerin politikalarına bağlıdır. Daha önce de ifade ettiğimiz gibi saldırılarda; sömürü ilişkilerinin işçi sınıfı üzerine yüklenmesi, sermayenin işçi sınıfı üzerinde tam hâkimiyet kurması, sınıf örgütlülüğünün dağıtılması ve emekçilerin çağdaş kölelere dönüştürülmeleri hedeflenmektedir. Emekçiler, sendikal liderliklerin bu saldırı dalgalarını hem kıramayacaklarını hem de bunu istemediklerini kendi gözleri ile görmekteler. Bu liderlikler tartışmalarda dahi karşı duruş sergileyememekteler. Bunların tek istedikleri, yeniden köleleştirilen işçi sınıfı içinde bir roldür. Bu rol, işçi sınıfı karşıtı, bölücü ve tehlikeli olacaktır.

Mücadele dinamikleri buna karşı olacak arayışla ilişkilenebilir ve işçi sınıfının aşağıdan yapacağı basınçla yaratılmalıdır. Bütün devrimci lafazanlığına rağmen reformcu sol, ekonominin üretim bazında yeniden yapılandırılması, emekçileri ve işsizleri rahatlatabilecek mantıklı ve olanaklı düzenlemelerin yapılması mantığı

ile hareket etmektedir. Ancak sendikal liderliklerin bölücü örgütsel girişimleri kendilerine bu olanağı tanımamaktadır.

Gerek sermayeye gerekse burjuva sendikal liderliklere karşı mücadele, sınıf sendikacıları için acil görev ve zorunluluktur. Sınıf güçlerinin koordinasyonu, güvenilir ve sonuç alıcı girişimlere bağlıdır. Bu güçler, kapitalist saldırıganlığa karşı politik mücadeleyi öncelikli olarak ele almalıdır.

Direnişlerin güçlendirilmesi, mücadelelerin politikleştirilmesi ve işçi sınıfı mücadelelerinin sonuç alıcı olması için mücadele etmelidir. Mücadele, var olan hak ve kazanımlara karşı girişilecek saldırılara karşı şekillendirilmelidir. Sınıf sendikacıları, reformist ve burjuva sendikaları aşarak sendikal organlarda yer almalı ve mevcut hak ve kazanımları savunmalıdır. Sömürüyü ve parçalı yapıyı güçlendiren toplu sözleşmeler yerine sınıftan yana toplu sözleşmeler öne sürülmeli. Yağmaya karşı gerçekçi ücret artışları, tam ve ücretsiz sağlık hakkı, tam ve düzenli iş hakkı için mücadele edilmelidir.

(*Bu makale, acı kaybımız Vasilis Gemisto tarafından, 2000 yılında ülke genelinde bir işçi örgütlenmesi oluşturmak amacı ile yazılmıştır. Beş yıl önce yazılan bu yazı, bugün yaşanan gerçeklikleri yansıtmaları anlamı ile önemlidir.)

Bazı güçler, işçi sınıfının ve genel olarak emekçi kesimlerin mücadelesinde ve yöneliminde, dün olduğu gibi bugün de nüfuz etmekte.

C- Sendikal harekete ilişkin bazı görüşler ve Taksiki Poria (Sınıf Yürüyüşü)'nün oluşumu

Bazı güçler, işçi sınıfının ve genel olarak emekçi kesimlerin mücadelesinde ve yöneliminde, dün olduğu gibi bugün de nüfuz etmekte. PASOK'a bağlı olan PASKE ve Nea Demokratiya'ya bağlı DAKE burjuva ve hükümetçi güçleri, kapitalist sistemi savunmakta, ülkenin AB'ye, NATO'ya katılımını desteklemekte, sendikaları sınıf işbirlikçisi organlara dönüştürmeye çalışmaktalar. Bunlar, işçi sınıfının ücretli köleliğinin kaldırılması için verdiği mücadeleden vazgeçip, sermayenin istemlerine boyun eğmesini istemekteler. Bu hedeflerine ulaşmak için, mücadele arzusunu ifade eden emekçilere ve onların ilerici dinamiklerine karşı, mücadele etmekte, sınıf barışını ve sınıfsal işbirliğini desteklemekte ve güçlendirmekte. Bu zeminde GSEE (işçi konfederasyonu) ve ADEDİ (memur konfederasyonu) sendika ağaları, sosyal diyalogu mücadelelerin yerine geçirmekte. Sendika ağaları sosyal diyalog adına en küçük eylemlere dahi engel olmaktadır. Hükümetle ve işverenlerle istihdam için konuşurken, işsizlik de artmaya devam etmektedir. Sosyal güvenlik haklarını konuşurken, hükümet yeni karşı yasalar geçirmekte. Sekiz saatlik çalışma hakkını hükümet ve SEV (Sanayiciler Odası) tartışırken, sermayenin ihtiyaçları

doğrultusunda sekiz saatlik çalışma hakkını “lastik” yapan yasalar peşi sıra geçirilmekte. İşçi sınıfının hiçbir sorunu veya talebi sınıf lehinde tartışma konusu olmamıştır.

Bu güçler devletin müdahalelerine -ister yasalar düzeyinde olsun, isterse de devlet ve polis şiddeti ve terörü düzeyinde olsun- açık destek sunmakta ve emekçilerin mücadelelerini bastırıp sınırlamaya çalışmaktalar. Sınıf işbirlikçiliği çizgisi ve bölücü girişimler sadece saydığımız bu güçlerin ürünü değildir. Aynı zamanda sistemin sol koltuk değneği olan PAME'nin de ürünüdür. PAME'nin konfederasyon veya işçi merkezleri liderliklerinde yer almamaları, kendilerini sorumluluktan kurtarmamaktadır. Burjuva reformist sendikal hareketin ve sorunlarının bir parçasını teşkil etmektedirler. Sistem kendilerine ihtiyaç duyduğunda, sınıf karşıtı anlaşmalara ve belgelere kendi imzalarını atmaktan geri durmadılar. Bu koşullarda GSEE'nin burjuva sınıfla ve zaman zaman hükümetlerle anlaşmış olması PAME'yi mesafe almaya zorladı. PAME açısından bunun iki temel nedeni var;

- Sendikal liderlikler tarafından savunulan sınıf barışı çizgisi, kendi içlerinde de parçalanmalara yol açmıştı. Bunu tersine çevirmek için öncesinde ortak olduklarından bağlarını kopararak, “sınıf sendikacılığı” çizgisini ortaya koymak.

- İkinci neden, o dönem uzun mücadeleler sonucu kazanılan hak ve kazanımlara karşı, sermayenin artan ve sertleşen saldırısına karşı durmak.

Bu koşullarda sermaye, hiçbir şekilde geri adım atma niyetinde değildir. Tam tersine sınıfın sahip olduğu her şeyi talep etmekte, kendi güvencesinde olmayan hiçbir kazanım bırakmak istememektedir. Bu koşullarda, PAME, emekçileri rahatlatabilecek kimi geri adımlar atması, küçük iyileştirmelerin yapılması veya bazı önlemler alınması noktasında sermayeyi etkileyemeyeceğini görmekte. Bundan dolayı da reformist çizgisi havada kalmakta. Gerçek şudur ki, hiçbir şey talep edemez, çünkü ken-

di sendikaları da örgütsüz ve dağıntıdır. Açlığa denk gelen toplu sözleşmeler imzalamak zorunda kalmaktadır. Sözde militan talepler (1200 Euro asgari ücret, haftalık 35-günlük 7 saat ve 5 gün vb.) demagoji ve acil taleplerden ve hepsinden önemlisi de saldırılara karşı direnişin inşa edilmesinden kaçıştır. Bu “sınıfsal” söylemleri, sendikal hareketteki reformist çizginin esas ifadesi olmalarını da gizlemektedir.

PAME'nin diğer bir mücadele biçimi ise çarpıcı eylemler yapmaktır, kamu binalarının işgali, bakanlıklara vs. pankart asılması, polisle kontrollü çatışmalara girerek basın dikkatini çekmeye çalışmaktadır. Bu tarz eylemler sadece kitlesel nitelik taşıdığı zaman olumlu olabilir. Hareketin geri ve varlık gösteremediği durumda PAME “kitlesel” bir şekilde yaptığı eylemlerle hareketin yerine geçmektedir. Mücadelenin gelişmesi ve yaygınlaşması için hiçbir gerçekçi adım atmamaktadırlar. Bu şartlarda sermaye, işçi sınıfının en temel hak ve kazanımlarına karşı saldırılarını artırmakta. Çalışma alanlarında, esnek üretim, tam ve düzenli çalışma hakkının kaldırılması, işyerindeki hakların yok sayılması vb. işçi sınıfını oluşturan haklara saldırılar öncelikli saldırılardır. Saldırı sert, insanlık dışı ve gündelikdir ve bu toplumu yeni bir ortaçağa sürüklemektedir. Saldırıların sonuçları, güvencesizliği yaşayan emekçi kitleler açısından boğucu ve dayanılmaz olmakta. Saldırıların dağıtılması noktasında direnişin gerekliliği kendini her zamankinden daha fazla dayatmaktadır. Zorunluluk keskinleşmiştir ve acil cevaplar beklemektedirler ve bunlar ancak direniş içerisinde ortaya çıkarılabilir.

Direnişin sonuç alıcılığı, bugünkü koşullarda işçi sınıfı için çok önemli bir görevi teşkil etmektedir. Direniş, sınıfın somut ihtiyaçlarını ve taleplerini ifade etmeli ve haklarını, kazanımlarını ve her türlü sınıf çıkarlarını savunmalıdır. Direniş; sadece kitlesel katılımı gerekli gören bir mücadele biçimi değil, aynı zamanda, halk ve sınıf karşıtı politikaların dağıtılması için şartları hazırlayan önemli bir politik pratiktir. Ekonominin farklı alanlarında ve farklı iş kollarında

meydana gelen direnişler, belirli derecede geliştirilip genelleştirilebilir ve saldırının temel niteliğine karşı merkezileştirilebilir. Saldırı, sermayenin işçi sınıfı üzerinde tam hakimiyetini amaçlamakta. Böylesi bir egemenlik sermayeye ve onun politik sözcülerine hak ve kazanımları geri alma ve geniş emekçi kitlelere ortaçağ yaşam koşullarını dayatma olanağını vermekte.

Direniş, saldırıların geri püskürtülmesini amaçlayan bir araçtır. Direniş, saldırı ve önlemlerin geçmemesi için acil politik görevdir. Çünkü emekçilerin ihtiyaçları keskinleşmiştir ve acil cevap beklemektedirler, bu cevaplar ancak direniş içinde verilebilir.

Direniş, ekonomik, çalışma, sosyal, politik vb. kazanımların savunulmasıdır. Sefalet ve yoksulluk saldırıların yıkımı demektir. Direniş, işçi hareketinin mücadeleleri kazanması ve kazanımlar elde etmesi için sınıf güçlerinin bütünleştirilip güçlendirilmesidir. Reformist güçler direniş sorununu geçici, gerici olarak ele almakta ve o "militan" -1200 Euro, 35 saat vb.- taleplerinde ısrar etmektedirler. İşçi sınıfı içinde faaliyet yürüten diğer küçük örgütler de benzer anlayışları ortaya koymaktadırlar. Bu noktada, kapitalizm koşullarında siyasal iktidarın, devletin ve devlet araçlarının sermayenin elinde olduğunu vurgulamamız gerekmektedir. Bu olgu, her defasında sınıf çıkarlarını güçlendirecek politik müdahalelerde bulunma olanağını kendisine vermektedir. Özellikle işçi ve devrimci hareketin yenilgisi ile niteliğini bulan bugünkü koşullarda, güç dengeleri sermayenin ve emperyalizmin lehine değişmiştir ve bu açıkça ortadadır. Sermaye bu olanağı kullanarak her şeye sahip olmak istemekte. Hepsinden önemlisi, işçi sınıfından tarihi rövanşı almak istemekte. Kuşkusuz içinde olduğumuz süreç zordur. İşçi sınıfı ve onun mücadelesi açısından yıkıcı sonuçlar bulunmakta, çünkü sınıf ortaçağ düzeniyle tehdit edilmekte. **Burada tek bir soru karşımıza çıkmakta: İşçi sınıfı saldırılar karşısında direnecek mi, yoksa teslim mi olacak?**

Direniş sorunu, işçi sınıfının varlığı açısından temel sorunu teşkil etmekte. Peki bu denli ciddi bir sorun "1200 Euro" gibi bir taleple eşdeğer tutulabilir mi? Bu talebi dile getiren ve daha önce de bahsini ettiğimiz bu güçler -direnişi- savunma olarak ve var olanı korumak olarak (kendilerinin söylemi) değerlendirmektedirler. Buna karşın, 1200 Euro talebi daha ileri bir taleptir ve emekçilerin günümüz ihtiyaçlarına yanıt vermektedir. Anlaşılması gereken nokta, direniş en üst politik pratiktir. Saldırının temel niteliği ile toptan bir çatışmayı ve karşıtlığı hedeflemektedir. Bu derecede ifade edilen mücadele, diğerlerinin iddialarının tersine çok daha ileri kazanımlar ve zaferler getirebilir. Direniş görevinin öne çıkarılması ve kimi "küçük" zaferlerin kazanılması, yenilgi havasının da dağıtılmasını sağlayabilir. Emekçilere kendi güçlerine ve mücadelelerine inanma olanağı verecektir. Hareketin kitleselleşmesine etki edecek, sorunlarının sınıfsal doğasını kavrayacaktır. Hareket içerisindeki burjuva ve reformist güçlerle olan çelişkiler de etki edecektir. Sınıf mücadelesini keskinleştirecektir. Sınıf hareketinin gelişme ve güçlenme sürecini hızlandıracaktır.

Elbette, bütün bunlar hareketimizin görev ve amaçlarıdır. Ancak sadece bizim çabamız sonuç alıcı olmayacaktır. Bunun için ortaya koyduğumuz ihtiyacı anlayan tüm güçlerle olabildiğince geniş çabaların sarf edilmesi gereklidir. Ortak mücadele, direniş odaklarının güçlenmesi ve sonuç alıcı olmasında belirleyici rol oynayacaktır.

Ortak mücadeleden ne kastediyoruz?

Ortak mücadele, kalıcı işbirlikleri anlamına gelmemektedir. Somut hedefler etrafında eylemde ortaklaşmadır.

Aynı zamanda, amaç; tek, kesin, somut ve tüm katılımcılar için ortaklaşabilecekleri bir konu olmalıdır. Ortak mücadele, örgütlerin hareketlerin katılımının yanında esas olarak emekçilerin katılımını esas almalıdır. Bu çizgiyi, savunuyor, uyguluyor ve olabildiğince çok

gücün ortak çizgisi olması için çalışıyoruz. Diğer taraftan, farklı mantıklar ve anlayışlar da ifade edilmekte. Bunlara göre, “işçi sınıfı hareketinin bağımsız bir sınıf örgütü” olmalıdır. Bu ve benzer anlayışları dile getiren güçlere göre bugün eksik olan, üst düzeyde ideolojik-politik bir birlikteliktir. Bu güçler, hangi düzeyde olursa olsun birliktelik kurma hakkına sahiptir. Ancak bu, hareketin sınıfsal kutbunu oluşturamamaktadır. Özünde, bunun olması politik-sendikal güç birliklerinin oluşturulması sonucunda olmaktadır. Eğer böyle bir oluşum “sınıfsal bir kutup” olarak adlandırılacaksa, bu başka bir durum olacaktır. PAME zaten aynısını yapmaktadır. İdeolojik-politik çizgide oluşturduğu örgütlü güçlerini “sınıfsal kutup” olarak betimlemektedir.

İşçiler dışında bir kutup olamaz. Bu sadece emekçi güçlerin katılımı ile olanaklıdır. İşçi sınıfının ihtiyaçları, mücadelesinin zorunlulukları, saldırılara ve politik niteliklerine karşı çatışması ile ancak bir kutup var olabilir. Bu kutup ancak mücadeleler içinde gösterilebilir. Bir gücün çekim merkezi olması, onun gerçekçi mücadelelerde ne kadar olduğu, ortak direnişe ne ölçüde katıldığı ve kazandığı zaferlerle ancak mümkündür. Özetlersek, çekim merkezi olmak, bazı örgütlerin bir araya gelip anlaşması ile değil, ifade edilen direnişin sonuçlarıyla olanaklıdır.

1- Sınıf Yürüyüşü (Taksiki Poria)'nün oluşumu

Sınıf Yürüyüşü'nün oluşumu, bugüne kadar dağınık işleyen ve ortak ifadesi olmayan güçlerin sınıfsal yönelimde birleştirilmesi, burjuvalığa ve reformizme karşı mücadele hedefi ile gerçekleşmiştir. İnanıyoruz ki, bu çaba hem Sınıf Yürüyüşü'ne hem de diğer örgütlülüklere katkı sunacaktır. Diğer örgütlülüklerin kendilerini merkezi yönelim doğrultusunda sendikal ve politik olarak örgütlemelerinde, farklı içeriğe kavuşmada ve daha da sonuç alıcı olmada öncekinden daha olumlu olacaktır. İnanıyoruz ki, çeper örgütlülükleri güçlendirilip geliştirildikçe, Sınıf Yürüyüşü da-

ha fazla olanaklar ve talepler için politik olgunluğa ve yeterliliğe erişecektir.

Sınıf Yürüyüşü, işçi sınıfı içinde faaliyet yürüten diğer örgütler gibi bir örgütlülük olmayı amaçlamamaktadır. İşçi sınıfının geri adım atmayan ve bağlantısız sınıf mücadelesini destekleyen ve güçlendiren sınıf güçlerinin ifadesi olmayı arzulamaktadır. Sınıf Yürüyüşü'nün temel görevi, sendikal hareketin sınıfsal ve politik yöneliminin ve çizgisinin güçlendirilmesidir. Bu, sendikalar içerisinde örgütlenmesi ve güçlenmesi ve sermayenin adaletsizliğine karşı direnmesi anlamına gelmektedir. İş gücünün daha iyi şartlarda karşılığını bulmasını talep etmeli, ekonomik, sosyal, politik yaşam koşullarını geliştirmelidir. Talepleri, direnişi ve sınıf karşıtı saldırıların dağıtılması acil görevidir. Temel ve esas cepheyi, sermaye hükümetlerine ve burjuva sınıfına karşı siyasal çatışma oluşturmalıdır. Aynı zamanda, hükümet yanlısı çizginin sahibi ve savunucusu sarı sendikal liderliklere de politik cephe açılmalıdır. Diğer bir cephe de her renkten reformizme ve oportünizme karşı olmalıdır. İşbirlikçiliğe, “sınıf barışına”, sosyal diyaloglara karşı cephe alınmalıdır. Benzer şekilde, işçi alanında bulunan -ütopyaçılara, reformistlere, işbirlikçilere- ve mücadele dinamiklerini yanlış yönlere saptıranlara da karşı cephe açılmalıdır.

Sınıf Yürüyüşü'nün temel görevlerinden biri de, işçi ve sendikal hareket içinde ortak mücadelenin ileri sürülmesidir. Aynı düzeyde önemli diğer bir nokta ise ortak mücadelenin, emperyalizme, savaşa ve ülkelerde bulunan askeri üslerin gitmesi içinde ortak mücadelenin güçlendirilmesidir. Yunanistan'ın AB ve NATO'dan çıkması mücadelesi verilmelidir. Ülkemiz işçi sınıfının, Irak, Filistin ve sosyal ve ulusal kurtuluş mücadelesi veren diğer halklarla kitlesel dayanışmasını ifade etmesi için ortak mücadele güçlendirilmelidir.

Sınıf Yürüyüşü, örgütsel bütünlüğe ve politik olarak sağlam bir yapıya sahip olmalıdır. Başlanan bu yürüyüşte, politik belirlemeleri ve mücadelesi ile özellikle kitleler içinde sı-

nıfsal yapısını sağlamlaştırmalıdır. Kitleleşerek, girişimlerde bulunacak olanaklara sahip olmalı, işçilerin sınıfsal anlayışlarının ve hareketinin güçlendirilmesi sağlanmalıdır.

İnanıyoruz ki, bu kararımızla işçi sınıfının ve onun sınıfsal yöneliminde önemli bir adım attık. Bu; zor, sabır ve zaman isteyen bir görevdir. Onun içinde Sınıf Yürüyüşü'nün sınıfsal niteliğinin gelişmesinde ve kitleleşmesinde görev alan herkes bu anlayışla hareket etmelidir.

(Şubat 2005)

Sosyal Güvenlik; Sınıfsal bir çatışmanın muhasbesi*

Yunanistan işçi sınıfı ve emekçi halkı üç aydan uzun bir zaman, sosyal güvenlik ve emeklilik hakkı için çok ciddi bir mücadele verdi. Mücadele, hükümetin uzun süre üzerinde çalıştığı hak gasplarına karşı verildi. Mücadele işçi sınıfının toplumsal yerinin korunması içindi.

Gerek kamu sektöründe gerekse özel sektörde, yüz binlerce emekçiyi harekete geçiren ve birleştiren etkileyici bir mücadeleydi. Gerçekleştirilen her üç genel grev bir öncekini kitlese düzeyde aşarak, emekçi kitlelerin, saldırılara karşı direnme ve saldırılarına boşa çıkarmadaki kararlılığını ve isteğini kanıtlamıştır. Bu mücadele, sistemi ve hükümeti oldukça zorlamıştır. Daha mücadelenin başlangıcında dahi sistem uzun süre öncesinden hazırladığı –ideolojik, politik düzeyde- saldırısında hem hükümet hem de

onun temsilcileri sıkıntılar yaşamıştır. Birinci genel grevden sonra (13 Aralık 2007) Çalışma Bakanı Magina'nın istifa etmek zorunda kalması, Başbakanın direkt müdahale ederek partisini sosyal güvenlik saldırısı etrafında odaklaması (ND-Yeni Demokrasi içindeki kimi milletvekilleri bu yasaya karşı çıkmaktaydı çn.), polis ve mahkeme terörünün emekçiler üzerinde estirilmesi, sistemin yaşadığı sıkıntıları kanıtlamaktadır. Hükümetin emekçi cephesini dağıtma çabalarına karşın, mücadele hem kamu alanından hem de özel sektörden destek almaya devam etti. Kamu kesimini ilgilendiren sosyal güvenlik yasasının mahkemeye taşınması dahi, kamu çalışanlarını rahatlatmaya ve mücadelelerini durdurmaya yetmedi.

Hükümetin sözde “sosyal otomasyon”u işler kılma girişimi de başarısız kaldı. DEİ (Kamu Elektrik Kurumu) ve OTE (Telefon İşletmesi)'in de var olan uzun süreli grevleri karalama ve provoke etme çabaları da sonuç vermedi. Çünkü emekçilerin çoğunluğu bu mücadeleleri, sosyal güvenlik haklarının savunulması için verilen genel mücadelenin ve kendi mücadelelerinin bir parçası olarak görmekteydi.

Sosyal güvenlik yasası, sermaye çevreleri ile emek cephesi arasında yaşanan üst düzey mücadelenin bir ifadesidir. Sosyal güvenlik haklarına saldırı sermaye için en temel saldırıdır. Amaç, işçi sınıfının sınıfsal ve mücadele bilincinin somutlandığı hak ve kazanımların ortadan kaldırılmasıdır.

İşçi hareketinin nedenleri

İşçi ve emekçileri bu denli harekete geçiren neydi? Yüz binlerce emekçiyi tekrar tekrar ve kararlı bir şekilde sokaklara döken neydi?

Bu güç birliğini yaratan etkenlerin ilki, sosyal güvenlik saldırısının ve sosyal güvenlik hakkının niteliğiydi. Bu sınıfsal çatışmanın en önemli sorunudur. Sömürü derecesinin yoğunlaştırıldığı ve çalınan artı değerlerin geri

dönmesi anlamında yaşanan bir sorundur. 8 saatlik çalışma hakkında olduğu gibi sosyal güvende de, işçi sınıfının sermayenin sömürü ve aşırı kâr hırsına karşı direnişini ifade edilmekte. Sosyal güvenlik, sağlık hakkı ve emeklilik hakları, toplumsal zenginliği yaratan işçi sınıfının bilincinde yer etmiştir.

Bununla beraber, bu mücadele işçi ve emekçi kitlelerinde oluşan genel tepkinin de direkt ifadesidir. Sömürüye, pahalılığa, işsizliğe, özgürlükleri ve hakları sınırlayan politikaya, baskı ve terör politikalarına karşı bir öfkedir bu. Gelecekleri çalınan toplumun (ezici çoğunluğun), aşırı zenginleşen azınlığa karşı tepkisidir. Ve bu etken, mücadeleye politik nitelik veren, saldırıya karşı ortak mücadele anlayışını geliştiren olgudur.

Hükümetin başından beri açıkça ortaya koyduğu önlemler, emekçileri mücadele etmeye itti. Daha önceki yasalar yeni işçileri kapsarken, son saldırı yasası, özel sektörde çalışan işçilerin bütünü ve kamunun ise bir bölümünü (kimi fonların kaldırılması, emeklilik yaşı, emeklilik ücretleri vb.) kapsamaktadır. Sosyal güvenlik fonlarında biriken paraların yolsuzluklarda kullanılmasının birkaç ay önceden ortaya çıkarılması da ortak mücadelede önemli etken oldu...

Sermayenin saldırısı neden sosyal güvenlik etrafında yoğunlaştı

Sosyal güvenlik yasası, sermaye çevreleri ile emek cephesi arasında yaşanan üst düzey mücadelenin bir ifadesidir. Sosyal güvenlik haklarına saldırı sermaye için en temel saldırıdır. Amaç, işçi sınıfının sınıfsal ve mücadele bilincinin somutlandığı hak ve kazanımların ortadan kaldırılmasıdır. Sermaye, işçi sınıfı mücadelesinin gerilemesinden ve komünist hareketin yenilgisinden yararlanarak, politik rövanş almak istemektedir. Sosyal güvenlik ile ilgili haklara saldırıların sözde sosyalist rejimlerin yıkılmasından sonra yapılmaya başlaması (ülkemizde bu saldırı '90 yılında Siüfa

Yasası ile PASOK döneminde başlatıldı) tesadüf değildir. Sosyal güvenlik haklarına yönelik saldırı son 15 yıldır sermayenin en temel talebidir. Bu istek, pek çok ve farklı biçimlerde gelen hükümetlere tekrar tekrar dayatılmaktadır. Hem yerli sermaye hem de yabancı sermaye ister var olan organizmaları ile isterse de bunlardan bağımsız olarak yaptıkları baskıyla sosyal güvenlik haklarının ortadan kaldırılmasını istemektedirler. SEV (Yunanistan İş Adamları Derneği), IMF, AB vb. kurumlar, ülke hükümetlerine, sosyal güvenlik haklarının "çözümlemesini" net bir biçimde dayatmaktadır. Böylece anayasa reformunu geçiremeyerek borçlu duruma düşen Yeni Demokrasi (Nea Dimokratia) hükümetinin, yaşamasının tek yolunu sosyal güvenlik saldırısı oluşturmaktadır.

Sosyal güvenlik haklarına yönelik saldırı, genel haklara yönelik saldırıların (8 saat, iş güvencesi, işsizliğe karşı önlemler, toplu sözleşmeler, özgür sendikal mücadele vb.) bir parçasını oluşturmaktadır. Bu saldırıdaki başarı sonraki adımların da ön koşulunu oluşturmaktadır. Örneğin, Emporiki Bank (Ticaret Bankası)'daki özelleştirme başarısı devamında çalışanların bağlı olduğu fonun da kaldırılmasını beraberinde getirmişti. Bundan sonraki süreçte hükümetin planı: İşten çıkarma koşullarının düzenlenmesi, toplu sözleşmeler, çalışma koşulları, özelleştirmeler, kamuda sosyal güvenlik sisteminin değiştirilmesi, ağır ve yıpratıcı iş kollarında yeni düzenlemeler de bulunmaktadır.

Açık olan şu ki, yapılan saldırının niteliğinin **sınıfsal** ve **siyasal** olduğudur. Ve bu, işçi sınıfı tarafından açıkça kavranmalıdır. Burjuva basın ve ideologlar tarafından "sosyal güvenlik sisteminin krizi" olarak tanımlanan anti propagandaların amacı, a) saldırının gerçek niteliğini gizlemek, b) emekçilerin terörize edilmesi, c) "çözüm" arayışları çerçevesinde uyum yaratılması, d) karşılıklı güvence fikrinin öne sürülmesi, f) sosyal güvenlik alanının özel sektöre açılmasıydı. Propagan-

da saldırısı sistemli idi ve bunun için basının tümü, her çeşit analist, yorumcu kullanıldı.

Gerçek olan birdir: Burjuva sınıfı, sosyal güvenlik sistemini ne çözebilir ne çözmek istiyor. Böyle bir şey onu ilgilendirmiyor. Ne fonların ıslah edilmesi, ne de emekçilerin emeklilik haklarının sonraki 20, 30, 40 yıl için garanti altına alınması onları ilgilendiriyor. Burjuva sınıfını ilgilendiren bunların tam tersidir; sosyal güvenlik haklarının tamamen ortadan kaldırılması, hak olmaktan çıkarılması, karşılıklı güvence fikrinin yaratılması, bu alanın özel sektöre açılmasıdır. Neticede yasa meclisten geçerek bu noktalarda hiçbir kuşkuya da yer bırakmadı.

Mücadelenin noktalanması

Kuşkusuz, yapılan eylemler oldukça etkiyiciydi. Hem Aralık, Şubat ve Mart grevlerine hem de yapılan eylemlere katılım kitlesel ve militanca oldu. Yüz binlerce emekçi, yasanın geçmemesi için ve öfkelerini haykırmak için yollara çıktılar. Fakat yasanın geçmesini engelleyemediler. Maalesef mücadele emekçilerin fazlasıyla ihtiyaç duydukları zafere ulaşamadı. Ancak, verilen mücadele ileride verilecek mücadeleler için önemli bir emanet olma niteliğini taşımakta.

Diğer yandan, Karamanlis ve hükümeti grevlerden dolayı geçirilen sıkıntılı dönemden sonra kendini rahatlamış hissetmektedirler. Bununla beraber, yerli ve yabancı efendileri tarafından da ödüllendirilmiştir. Peki, emek dünyasına karşı verdikleri mücadeleyi kesin olarak kazandılar mı? Çalışanlara, kadınlara, gençlere, emeklilere ve işsizlere karşı kazandılar mı? Emekçilere, daha zor ve ağır koşullarda çalışmaya ve yaşamaya devam edeceklerdir. İşte, emekçiler tam da buna karşı mücadele etti. Gelişmeler şimdi farklı bir şekilde gelişmekte.

Sonuçta, burjuva sınıfı ve siyasal temsilcileri, yeni saldırılar hazırlamakta ve örgütlemektedir. Bu saldırılar, emekçilerin bir bölümünü yeniden mücadele sahasına çekecek ve verile-

cek mücadelede sınıfsal çatışma daha da yoğunlaşacaktır. Şu an için emekçilerde bir durgunluk hakim durumda. Bunun nedeni, bir taraftan yasanın geçmiş olması, diğer taraftan ise yasadan hemen sonra imzalanan toplu sözleşmelerdir (2 yıl için enflasyonun altında bir ücret artışına imza atılmıştır). Bu sözleşme, sömürüyü yasallaştırarak, sermayenin daha fazla talepte bulunma isteğini artırmaktadır.

Sanayiciler Derneği, anlaşmayı “**önemli bir barış anlaşması**” olarak değerlendirirken, sendika ağaları ise “**onurlu bir sözleşme**” olarak değerlendirmekteler. Ve bütün bunlar, işçi sınıfının haklarını korumak için kitlesel olarak sokaklara çıkıp mücadele etmesinden sonra oldu. Mücadelenin sunduğu olanağı, sendika ağaları onur kırıcı ve zedeleyici bir biçimde kenara ittiler. Grevciler öfkeyle yollara çıktıkları sırada, hükümetin yasa meclisten geçirdiği günlerde, sendika ağaları mücadeleye son vererek sermaye temsilcilerine gidip, iki yılı içeren ve emekçilerin çıkarlarını satan sözleşmeye imza atmaktaydılar. Yirmi yıldan fazla bir süre, sendika ağalarının ve etkili olan grupların imzaladıkları anlaşmalarla emekçi aileleri mağdur edilmekte. Devletin istatistik kurumunun resmi açıklamaları, bugünkü ücretlerin 1984 yılı değerlerinde olduğunu kanıtlamakta. Milli gelire oranla **AB'nin en düşük ücretleri** (hem özel hem de kamu sektöründe) Yunan emekçilerininindir. Bu, işbirlikçi GSEE ve ADEDİ sendikalarının yarattığı bir sonuçtur.

Sorumlular

Yasa noktasında emekçiler tarafından ortaya konan; çalışanların büyük bölümünü sokaklara döken böylesi bir mücadeleye rağmen neden saldırı engellenmedi, sorusunun altı çizilmelidir.

Birinci ve ikinci derece şubelerde sosyal güvenlik yasasına ilişkin başlayan tartışmaların, şu sonuçlara ulaşması gerekirdi. Geniş

emekçi kesimlere, yenilginin sorumluları ve ne derecede sorumluluklarının olduğu anlatılmıyordu. Tartışmaların genişletilip, sonraki mücadele hedefleri ve yönelimlerinin kitleler nezdinde açıklığa kavuşturulması gerekirdi. Yenilginin sorumluları, kesinlikle kitlenin içinde dolaşmamalıdır. İşçi sınıfını ortaçağ koşullarında çalışmaya iten bu unsurlara kesinlikle müsaade etmemeliyiz. Aynı zamanda sendika ağlarının bu yönelimini kolaylaştıranlar da damgalanmalıdır. Yaratılacak tartışmalarda, gerçek mücadele alanlarının, gerçek başrol oyuncularıyla yani işçi sınıfının kendisiyle güçlendirilmesi gerekmektedir. Emekçi halka, daha kötü günlerin, yeni saldırı hazırlıklarının yapıldığını ve bunların daha da ağır olacağını anlatmalıyız. Burjuva sınıfı ve siyasi figüranları, elimizdeki her şeyi yıkmak ve daha önemlisi direniş olanaklarımızı elimizden almak için küstahça saldırmaktadır. Küstah YD hükümeti yeni saldırı dalgası hazırlığındadır. Şimdiden, OTE (Telefon İşletmeleri), DEİ (Elektrik İşletmeleri), limanlar, havayolu şirketi Olympic, hava yolu işletmeleri, kamu kurumlarının bütünü nü ilgilendiren yapısal değişiklikler ve kamuyu ilgilendiren sosyal güvenlik yasası hedefe konmuş durumdadır.

Gerek ülkemizde gerekse de dünyada saldırıların arttırıldığı bir süreçten geçmekteyiz. Dün PASOK, bugün ise YD hükümetleri, yerli ve yabancı sermayenin hesabına halk ve işçi karşıtı saldırılara girişmekte. Kitlesele katılımı gerçekleştirilen grev, kitlelerin uyanış sürecine girdiğini göstermekte ve verilen mücadele bunu destekleyici niteliktedir. Mücadele zafere ulaşamadı ve önünde engel olarak duran mevcut yapıyı yıkması gerekir. İşçi sınıfı, siyasal ve örgütsel olarak dağınıklığını sürdürmekte. Burjuva ve reformist güçlerin hakimiyeti devam etmekte. Her ne kadar verilen mücadele büyük de olsa, sınıfsal-siyasal çatışma niteliğini kazanmamıştır. Sendika ağları buna engel oldular.

Bu, temel sorun olarak önümüzde durmakta ve eğer yanıt olunmazsa mücadelelerin sonuç alıcı olması da o kadar zorlaşacaktır.

Sözde “sınıfsal sendikalar”

Emekçilerin bütün mücadele sürecinde YKP (Yunanistan Komünist Partisi) ve PAME (YKP'e bağlı sendikal örgütlenme çn.) mücadeleyi destekler görünürken diğer taraftan da küçümsemekteydi. Bütün süreç boyunca, YKP üyeleri, yaptıkları değerlendirmelerde, Radikal'deki (YKP' in gazetesi çn.) yazılarında yasanın geçeceği tahminlerinde bulunmaktaydılar. Bu tahmin YKP'nin ve PAME'nin mücadeledeki pratik hattını belirleyen etken oldu. Mücadele sırasında nasıl olur da böyle tahminler yapılabilir? Bu tahminler nasıl bir katkı sunabilir? Elbette mücadeleye katılan bir liderliğin hareketin olanaklarına ilişkin tahminler yapması, onun geleceğine ilişkin müdahalelerde bulunması gereklidir. Ancak mücadele aşamasında ne olursa olsun bu tarz değerlendirmeler yanlışdır. Ülkenin onlarca şehrinde yüz binlerin sokaklara taşıdığı bir an bu değerlendirmeler ne kadar yerindedir? Tam tersine mücadelenin geleceğine ilişkin yapılan benzer değerlendirmeler yalanlanmalı ve zafere kadar elden ne geliyorsa yapılmalıdır. Sosyal güvenlik yasasının meclisten geçmesi ve mücadelenin sonlanmasından hemen sonra, YKP önderliği yaptığı açıklamada "...halka doğru yeni bir yürüyüş başlamıştır" ve devamında ise "... sadece bir hareket sermayeyi ve partilerini korkutup sonuç alıcı olabilir" ifadelerinde bulunmakta. Çünkü böyle bir hareket bugün bulunmamakta ve YKP önderliği yukardaki sonuca ulaşmakta. Yani sözün özü, emekçilerin mücadelesi hemen sonuç alıcı olamaz -onlara göre-. YKP'nin ve PAME'nin bütün mücadele sürecinde içinde bulunduğu duruş şimdi açıklığa kavuşmakta. Bu duruşu kısaca açıklayalım.

Bazı şeylerin daha anlaşılır olabilmesi için vurgulamamız gereken bir nokta var. YKP ve PAME önderlikleri, GSEE grevine katılan-

ları, sendika ağalarını, sermayeyi, hükümeti, düzen partilerini, AB'yi vb. desteklemekle yargılamaktadır. Bu, kitle hareketine karşı sapıkça bir anlayış ve kitlelere hem de kendi üyelerine -kitle hareketlerine katılmamaları için- karşı utanmazca bir şantajdır. Asıl konumuza yeniden dönersek. Üç büyük grev ve kitlesel eylemler yapılırken, YKP herkesçe bilinen hedefleri doğrultusunda, tek başına ve ayrı olarak eylemler örgütlemeye ısrar etti. Fakat PAME üyeleri, GSEE'deki yetkili organlara katılarak, alınan kararları görüşmekte. Keza, GSEE bakanlık vb. ziyaretlerini gerçekleştirirken oluşturduğu komitelere, tersi durumda bakanların sendika ziyaretlerinde oluşturulan komitelere katılmaktadırlar. Ve bu liste daha da uzamakta. Bütün bu iddialarına rağmen, PAME, sendika ağalarının eylemlerinin veya girişimlerinin arkasından gitmekte. Kendilerine mücadele olanağı verildiği zaman ise, bunu kullanmayarak GSEE'ye havale etti-

ler. Daha açık ifade edersek, 13 Şubat genel grevinden hemen sonra, PAME grev kararı aldı ve bu karar kendine bağlı sendikalarca da onaylandı, ancak sonrasında bu grevin "tarihi bir türlü tespit edilmedi".

Radikal gazetesi, 24 Şubat tarihli sayısında, "Mücadelenin kararlılıkla gelişmesi için, PAME'ye bağlı sendikalar grev kararı aldılar" diye belirtmekte. Birkaç gün sonra ise, hükümetin saldırılarının (mahkemeler, polis vb.) hedefine giren, DEİ, OTA (belediye te-

mizlik işçileri), banka, liman işçilerinin grevleri gündeme geldi. Hükümet bütün araçları kullanarak, DEİ ve OTA emekçilerini yasaları çiğnemekle suçladı. Hükümet yanlısı basın ve bütün televizyon kanalları, kurdukları "mahkemelerde" grevcilerin "yasaların dışına çıktığı" görüşünü empoze ettiler. Siyasi ortam keskinleşmekte, emekçilerin öfkesi artmakta ve militanca mücadelelerine devam etmekteydiler. Tam da bu sırada (6

Mart 2008) hükümet sosyal güvenlik yasasını meclise getirdi. Çok kritik bir sürece girilmekteydi ve mücadele genel karakterini büyük grevden (13 Şubat) sonra almaya başlamıştı. GSEE sendika ağaları, grevin bu dönemde yapılacağı sözünü vermelerine rağmen, tarihi 19 Mart olarak açıkladılar. PAME ise, GSEE'ye 12 Mart'ta ve sonrasında ise 18 Mart'ta grev yapılmasını önerdi. Beklendiği gibi GSEE bunu kabul etmedi. PAME ise, kendine bağlı sendikaların 12 Mart'ta grev kararı almalarına rağmen bunu hayata geçirmede. PAME, DEİ ve OTA grevleriyle keskinleşen ortamı daha

fazla keskinleştirmek, yasaları çiğnemek ve önlenemez gelişmelere neden olmak istemedi.

Ülkemizde ve dünyada sert bir sınıf mücadelesinin yaşandığı bir dönemden geçmekteyiz ve bu, egemen reformist-sendikal güçlerce temsil edilemez düzeydedir. Tam tersine bu güçler emekçilerin mücadelesinin dışına çıkarılmalı, bunun yerine sınıfsal yönelimi hakim hale getirecek gerçek politik-sendikal güçler mücadelede rol almalıdır.

Gerek ülkemizde gerekse de dünyada saldırıların arttırıldığı bir süreçten geçmekteyiz. Dün PAMESOK, bugün ise YD hükümetleri, yerli ve yabancı sermayenin hesabına halk ve işçi karşıtı saldırılara girişmekte. Kitlesel katılımı gerçekleştirilen grev, kitlelerin uyanış sürecine girdiğini göstermekte ve verilen mücadele bunu destekleyici niteliktedir.

Radikal solun durumu

Radikal sol bu mücadeledeki çizgisiyle ciddi sorunlar ortaya koydu. Sorun, bu güçlerin güçlerinin ve kitlelerle olmayan ilişkilerinin düzeyinden çok, sosyal güvenlik meselesine yaklaşımda, mücadelenin inşasında ve niteliğinde ortaya çıktı. Solun büyük çoğunluğu, sosyal güvenlik sistemi ve fonlara ilişkin ortaya konan burjuva korku senaryolarıyla farklılaşamadı. Başından itibaren (fonların içinin boşaltılmasından), ortaya attığı, “fonların sahiplenilmesi” ve “çalınan paraların geri getirilmesi” sloganları ile sorunun özünü ayırt edemedi. “Fonlardan Elinizi Çekin”, “Çalınan Paraları Geri Getirin” sloganlarındaki ısrar, ortak yönetim ve sorumluluk anlayışından, farklılaşamadı. Bu sloganlara, “işçilerin tam kontrolü”, “fonların ortak yönetimi”, “vergi kaçakçılığına karşı mücadele” vb. önerilerde, krizden çıkışın formülleri olarak eşlik etti. Bu alanda yukardaki soruna bağlı olarak yaşanan diğer önemli sorun, yasa karşı direnişin ve yasanın geri çektilmesinin küçümsenmesidir.

Sonuçta, radikal sol, resmi sendikaların (sarı sendikalar çn.) ve reformistlerin işçi sınıfını içine sürüklediği çıkmazdan çıkaracak, farklı bir yol ortaya koyamadı.

Sistem ile olan tüm hesaplar açık, somut zeminde mücadeleyi örgütleyelim!

Sosyal güvenlik saldırısı artık yasaladı. Fakat işçi sınıfı ve emekçi kitlelerle açılan hesaplar hala açık. Yasayı uygulayacak olan bakanlık kararları hala beklemede. Benzer biçimde, kamu ve ağır işler için geçerli olan sosyal güvenlik değişiklikleri de hala beklemede. Bu anlamda, sosyal güvenlik hakkının savunulma mücadelesi daha bitmedi.

İşçi hareketinin militan güçlerinin odaklanmaları gereken en önemli nokta, hareketin olanaklarının ve yetmezliklerinin muhasebesinin yapılmasıdır. Bu değerlendirmeler,

mücadele için gerekli olan sonuçların çıkarılmasına yardım edecektir. Muhasebe, emekçilere verdikleri mücadeleyi tartışma ve sorular sorma olanağı verecektir. Bununla, gerçek sorumlular ortaya çıkacaktır. Sendikal liderliklerin geçen süreci “tartıştırmadan” geçıştirmeleri tesadüfi değildir.

Böylesi bir süreç,

Sermayeye karşı verilecek mücadelelerin somut zeminde ön hazırlığının yapılması niteliğine sahip olmalıdır.

Süreç,

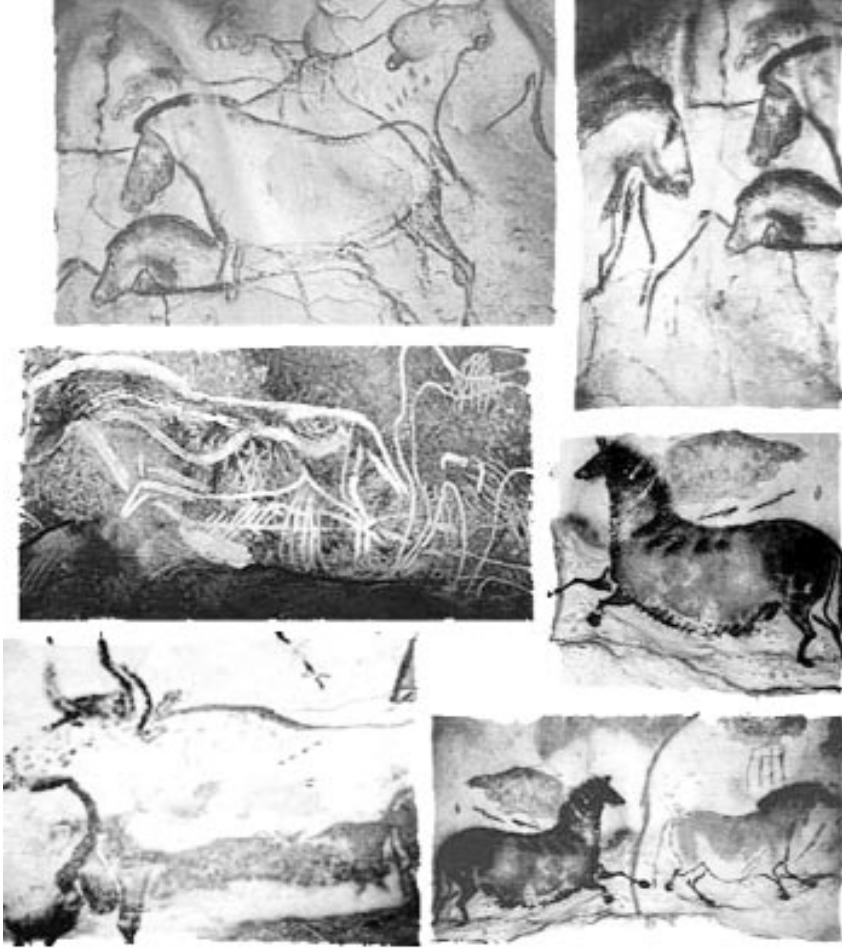
Burjuva sınıfının, işçi sınıfının mücadele anlayışlarını yok etme olanağını elinden alacaktır. Burjuva sınıfının, işçi sınıfı üzerindeki etkilerini zayıflatacaktır.

Sosyal güvenlik noktasında burjuva ideolojisine karşı ideolojik ve genel mücadele olanağı sunacaktır.

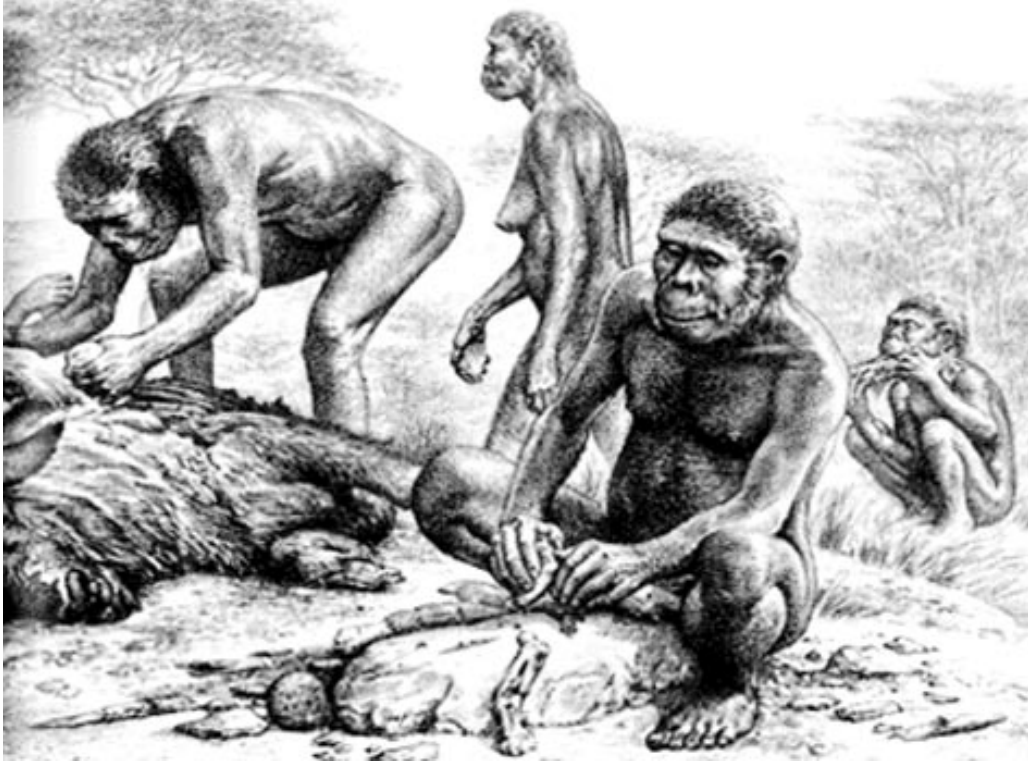
Yasanın bütün uygulama girişimlerine karşı, nerede olursa olsun direniş ortaya konmalıdır. Aynı zamanda, hükümetin açmaya hazırlandığı yeni cephe için siyasal ve örgütsel olarak hazırlanmalıdır. Özelleştirme, çalışma koşulları, toplu sözleşme saldırıları, karşılarında kararlı ve kitlesel bir işçi hareketi bulabilmelidir. Ve bunun sorumluluğu, satılmış sendikal liderliklere bırakılmaz. Emekçilerin, siyasal ve örgütsel eylem hazırlığı sarı sendikalarca desteklenemez. Sermayenin ve hükümet saldırılarına karşı yapılacak mücadeleler, yeni dengeler yaratacak ve sendika ağlarının tecrit edilmesinin koşullarını inşa edecektir. Ortak mücadelenin güçlendirilmesiyle. Hareketin ihtiyaçlarına ve her tür olanağına saygı duyularak. Zaffer sarhoşluklarına veya hayal kırıklıklarına düşülmeden. Bu yönelimde, sınıf güçleri mücadelelere önderlik etmelidirler. Çünkü, mücadele zorlu fakat umut vericidir.

***Bu yazı, YKP (M-L)' in 19 Nisan 08 tarihli “Proletarya Bayrağı” gazetesinde yayımlanmıştır.**

Sanat Tarihi...

Sanatın başlangıç noktası olarak ilkel sanat yaratımlarına değineceğiz. Dolayısıyla ilkel insanı, onun düşünüş biçimi, toplumsal yaşantısı ve onun dış dünyayla ilişkisini açıklarken de materialist diyalektiği esas alacağız. Bunu sadece ilkel komünal toplumlar için değil, onu takip eden diğer toplumsal sistemler (köleci, feodal, kapitalist, sosyalist) içinde yapacağız. Hem maddi üretim hem de düşünsel faaliyetleri anlamak için ekonomiden yararlanacağız. Çünkü toplumsal dahilinde olan ana belirleyeni ekonomidir.

İnsanı, doğayı ve onların evrimini, birbirlerini nasıl etkilediklerini, bunun insan zihnindeki yansımalarını, sürekli olarak değişen şeyle (ilerleyen ve gerileyen, olan ve biten) nedenleri vb. doğru anlamak materyalist diyalektik yöntemle mümkündür. Böyle bir görüşle; milyonlarca içkin değişim sürecinin ürünü olarak doğa insanı yaratmıştır. Fakat insanı yaratan şey başka bir anlamda da -kültürü kullanarak- kendisidir.

Doğadaki diğer tüm canlılardan farklı olarak insan emek harcayıp aletler yapan, düşünen, tasarım yeteneğine sahip olan ve içinden çıktığı dış dünyayla mücadele halinde olan, bu bağlamda da özgürlüğünü arayandır. Ve bu özellik başka hiçbir canlıda yoktur. İnsan, kültürü yaratmıştır ve kültür de insanı belirleyen faktörlerinden biri olmuştur. İnsan bu özelliğini bulduktan sonra artık içinden çıktığı doğayla (dış dünya) arasına -dış dünyanın sunduklarını kullanarak- kültürü -her türlü üretim- koyar. Böylece doğadan bir kopuş, bir uzaklaşma başlar. Ve insan

hayvanlar dünyasından uzaklaştığı oranda da dış dünyayla arasında olan çatışmanın farkına varacaktır.

Kuşkusuz dış dünyanın insana sunduğu deneylerden yararlanmaksızın onları beyninden imal edeceğini düşünemeyiz. Aksi halde metafizik anlayışa saplanır, insanı da dış dünyadan her anlamda bağımsızlaştırır, bu anlamda da ikisini de anlamakta zorlanırsınız. İnsan ürünü olan kültürü, bunun içinde sanatı da aynı şekilde...

Sanatın başlangıç noktası olarak ilkel sanat yaratımlarına değineceğiz. Dolayısıyla ilkel insanı, onun düşünüş biçimini, toplumsal yaşantısını ve onun dış dünyayla ilişkisini açıklarken de materyalist diyalektiği esas alacağız. Bunu sadece ilkel komünal toplumlar için değil, onu takip eden diğer toplumsal sistemler (köleci, feodal, kapitalist, sosyalist) için de yapacağız. Hem maddi üretim hem de düşünsel faaliyetleri anlamak için ekonomiden yararlanacağız. Çünkü toplumsal dahilinde olan ana belirleyeni ekonomi-

dir. Bu da bize alt-yapı ile üst yapı arasındaki ilişkiyi verecektir.

Toplumsal sistemlerin bütününe olduğu gibi ilkel komünal sistemde de bu ana belirleyen kişisel istemlere göre ve onlar istediği için oluşmamıştır. Bu, doğanın zorlaması ve insanın toplumsal varlık olma karakterinin gereği olarak varolmuştur. Doğaya karşı mücadelede ekonomik faaliyet her bakımdan bir zorunluluğu ifade eder.

İnsan, hayvanlar dünyasından ayrılıp da kendisini (yeteri kadar olmasa da) dış dünyanın deviniminden uzaklaştırmaya başladığı andan itibaren; yani toplumsal bir varlık olduğu andan itibaren bir parçası olduğu ve içinden çıktığı dış dünyanın egemenliğiyle bir çatışmaya girmiş demektir. Şüphesiz toplumsal bir yönelim, dış dünyaya karşı verilen mücadelede kültürel varlığıyla daha örgütlü olduğundan atalarıyla kıyaslanamayacak denli avantajlıdır. İnsan artık emek (çalışma) sarfedip, üretimde bulunabilecek ve bu haliyle hayvanlar gibi bir bütün -tam- olarak dış dünyaya boyun eğmeyecektir. Onun özgürlük yürüyüşü, daha önce üyesi olduğu dünyanın elemanı olan hayvandan farkını ortaya koyar. İnsan artık bir parçası olduğu doğaya karşı sadece biyolojik bir varlık olarak var değildir. O bundan daha güçlü bir varlık olarak oldukça etkindir. Onun bu etkinliğe ulaşması milyonlarca yıl süren aralıksız yinelenen deneyimler sonucunda gerçekleşmiştir.

Bu, dış dünyanın egemenliğinden bir kopuş çabasıdır. Bu çaba dış dünyayla insan arasındaki bir çatışmadır. Son tahlilde özgürlük dış dünyaya başkaldırıdır.

Dış dünyayla insan arasındaki bu çatışma insanın kafasında doğmuş, iradi bir mesele değildir. İnsan iradesinden bağımsız olarak doğmuştur. Fakat insan zihninde yeni deneyimler için fırsatlar dizisi de sunmuştur. Bu da onun gelişiminin körüğüdür. Burada çatışma bütün sürecin (ve bütün süreçlerin) ebesidir demeliyiz.

İnsan, varlığını sadece biyolojik olmaktan

çıkardığı andan itibaren başlayarak dış dünyayla savaşımı belirginleşmekte, sertleşmektedir. Bu belirgin çatışmada ölçüt kültürdür. Bunun ifade biçimini **insansallaştırma** olarak veririz. İnsanı her türlü maddi (ekonomik) belirleyendir. Elde edilen şey insanın bilinçlilik düzeyi ve dış dünyayla ayrışma sınırlarıdır.

İlkel insanlardan bahsediyoruz: onun bilinçlilik durumu duygusaldır. Yine de doğayla giriştiği mücadeleyle (ondan ayrılma çabasıyla) geldiği aşama çok büyük, çok görkemli bir aşamadır. Hayvanlar dünyasıyla kıyaslanamayacak denli özel bir aşamadır. Fakat hayvansı atalarının yüz binlerce yıllık deneyimlerinin de bu evrim zincirinin bir halkası olduğunu unutmamak gerekir. İlkel insan bir anda ortaya çıkmamış kendinden önceki süreçlerin iç çatışmaları ve dönüşümleri üzerinden yükselmiştir. Beynin özel bir hal alması ve zihnin deneyimlere cevap verip şekiller oluşturması homosapiensin özelliğiyken bunu toplumsal bağlam içinde düşünürüz ve onun -toplumun- dışsal etkilere karşı tavrı olarak yorumlarız.

İnsansallaştırma eylemi, insanın yaşamsal ihtiyaçlarını gidermelerine yöneliktir. Belli bir bilinçlilik gerektirir. Onun ihtiyaçları her zamankinden üst boyuttadır. Kültürel noktadadır. Ekonomik faaliyetlerde bulunabilmesi hayvanlarda olduğu gibi içgüdüsel davranışlarla gerçekleşemez. Ekonomik üretim dış dünyanın toplumsal algılayışıyla gerçekleşir. İlkel insanın kendisini bulma çabasında etkin güç, toplumsal deneyimlerin dış dünyaya müdahale etmedeki araçları yaratıp onu kullanma yetisidir.

Dış dünyayla insan arasındaki orantısız güç ilişkisi -bu çelişki- elbette insana üretme kapasitesinin ne kadar yetersiz olduğunu hatırlatıp duracaktır. Hem de binlerce yıl yinelenen acı deneyimlerle. Sayısız kez yinelenen bu deneyimlerden zihinde oluşan şekiller de gelişti. Fakat içinden çıktığı ama kopamadığı dünyayla hala bütünlük içinde yaşayan,

Marx'ın deyimiyle "kendinin farkında olmayan" ilkel insanın ekonomik faaliyeti her halükarda son derece yetersizdi. Birkaç aletle gerçekleştirilen ekonomik üretimi yeni yöntemlerle geliştirmesi gerekiyordu. Ve inanılmayacak denli etkin bir araç buldu. Bu büyüdü.

Şimdi burada biraz duralım, büyüye geçmeden önce ilkel insanımızı biyolojik varlık olarak hatırlayalım. Böylece "ilkel" dediğimizde kafamızda canlanan varlığın meziyetlerinin sınırlarını daha iyi anlayabiliriz.

İnsanın evrim sürecinde öne çıkan üç sıçrama noktası görüyoruz. 6 milyon yıl önce bir Afrika maymunundan türedikten sonra 2.5 milyon yıl aralığına kadar birden fazla iki ayaklı türün ortaya çıktığı bulgulanmıştı. Bu türlerin tümünde bedenün üst yarısı maymuna daha yakındı. Bu durum beyin boyutu açısından da böyleydi.

Ön insan diye tabir edebileceğimiz türlerin arasında maymun ölçeğini aşan beyinliler 2.5 milyon yıl önce taşı taşıla yontarak basit alet yapımını öğrendiler. Böylece sadece bitkisel gıdalara mahkum olmaktan kurtulup gıdalarına av hayvanı etini de eklediler. Onların kemiklerini kırıp iliklerine ulaşma imkanı yakaladılar. 2 milyon yıl sonra da Afrika'dan Avrasya'ya göçler başladı. Yaklaşık 1 milyon yıl önce değişik kıtalarda fiziksel olarak farklı insan tipleri ayrışmaya başladı.

Modern insanın evrimi ise Afrika'da başladı ve 50.000 yıllarında da Avrasya'ya ve Avrupa'ya doğru yayıldı. Neanderthal ve öteki ön insan türlerini sürüp tarihsel yolculuğuna tek başına yürüdü.²

Daha önce hiç olmadığı kadar mükemmel insanın 50.000'lerde ortaya çıktığı konusunda hemen her kaynak hem fikirdir. İnsanın evrim sürecinde 50.000'lerde beyinde

genetik bir değişimle insan sembollerle düşünme ve iletişim yeteneğini kazanmıştır.³ Bu bir sıçramadır, fakat bir anda olmayıp uzun bir sürecin birikimi neticesinde olmuştur. Dolayısıyla insanın ve onun kazandığı yeteneklerin her anlamda yeterli olduğu söylenemez. Engels'in tanımıyla "insanlar hayvanlar dünyasından nasıl çıkarlarsa -dar anlamda- tarihe öyle girerler. Henüz yarı hayvan, kaba, daha doğa güçleri karşısında hayvanlar denli yoksul ve ancak onlar denli üretken"⁴ bütün süreçlerde her sonraki evre bir öncekinden izler taşır ve yeninin basının gelmesiyle bu izler (eski) silikleşir. Bu devamlılık arz eder, yasa hiç değişmez. Can-

lıların yaşamı da bu yasadan bağımsız olmadığından ilkel insanın hayvansal özellik taşıması anlaşılırdır.

Maddenin gelişiminde karmaşık bir yapıya sahip olan proteinler yaşamın maddi temelini oluşturur. Ve metabolizmada oynadığı rolle hayati etkinliğe sahiptir. Organik dünyanın gelişiminin üst düzeylerinde yüksek sinir sistemlerinin etkinliği ve psikik etkinlik dediğimiz olay en basit canlılara

özgü bu uyarılabilme özelliğine dayanır. Tek hücreli canlılarda bile uyarılara karşı daha duyarlı elemanların farklılaştığı görülür. Çok hücreli canlılar ortaya çıkınca, hücrelerin özel bir şekli oluşur; bunlar görevleri dıştan gelen dürtüleri uyarılara dönüştürmek olan hücre gruplarıdır. Hayvanların ve insanın sinir sistemi, organizmasıyla dış ortam arasındaki bağlantıyı ve çeşitli organların birbirine bağlı olarak çalışmasını sağlar. Yüksek memelilerde gelişmiş beyin zarı pek çok sayıda kıvrımlar oluşturur ve yarı küreler beyin bütün diğer kısımlarını kaplar. Beyin zarı en çok gelişmiş olan canlı insandır. İnsan beyni, bütün sinir sistemiyle bağlantısı olan bir araçtır; yüksek si-

Maddenin gelişiminde karmaşık bir yapıya sahip olan proteinler yaşamın maddi temelini oluşturur. Ve metabolizmada oynadığı rolle hayati etkinliğe sahiptir.

nirsel eylemi oluşturan organdır.⁵ Beyin zarı “bütün organizma etkinliğinin düzenleyicisi dağıtıcısı..... organizmanın bir yüksek kısmının vücutta meydana gelen bütün olaylara kumanda eder.”⁶

Çevresel etkiler sinir uçlarını uyarır. Bu uyarı toplayıcı sinirler tarafından beynin ilgili bölümüne taşınır. Burada dağıtıcı sinirler aldıkları uyarıları çeşitli organlara iletir. Böylece organ harekete geçerek refleksi meydana getirir.

Hayvanlar da insanlar da uyarılara refleks gösterir. Ama insan vereceği refleksi zihninde oluşturarak gösterebilme yetisiyle hayvandan farklıdır. Bu onun üretebilme becerisinden -emeğinin- bir ürünü olarak meydana gelmiştir. Hayvanlarda böyle bir şeyden bahsedemeyiz. Hayvanlar doğayla doğrudan ilişkidir. Doğayla iç içedir. İhtiyaçları karşılamak için bir araç kullanmaz, onu üretmez. İnsansa, doğaya yönelimde kendisiyle doğa arasında ürettiği aracı koyar, onu kullanarak ihtiyaçlarını karşılarken beyinin gelişimini de sağlamıştır. Hayvanların doğaya pasif uyumuna, doğanın kendiliğinden verdikleriyle yetinmesine karşın, insan doğaya etkin bir uyum sağlar, daha önce doğada kendiliğinden bulunmayan koşulları yaratır ve böylece emek insanı (ve insan beyini) yaratmıştır da demeliyiz.

Beynin gelişimi onun evrimini destekleyen yeni olanaklar yarattı. Böylece doğada çok daha fazlasını koparıp alarak toplumsal yaşama aktarma ve böylece nüfusun çoğalma, çok daha zorlu coğrafyalara göçme ve yerleşebilme olanağı yakalandı. Darwin’in “doğal ayıklama”sına atıfla “doğal ayıklama süreci daha iri beyin ayakta kalmasına yol açıyorsa bu giderek daha fazla ya da daha gelişmiş bilginin işlenme ihtiyacından olmalı.”⁷

Beynindeki sinirsel doku evriminin en önemli kazanımı dili, hece sesli konuşmayı başlatmış olmasıdır. “Bütün modern dillerde gerekli olan her türlü sesi çıkartmaya elveren organımız Larynx, hançere, yani gırtlakta ses

tellerinin bulunduğu yuva, insan yavrusunda ve şempanzede gırtlığın üst tarafına yakındır. Bu konu, çıkartılabilecek ses zenginliğini sınırlar ama aynı anda hem yutkunup hem nefes almayı kolaylaştırır. Hançerimiz çocukken; 2-15 yaşlarında aşağı kaymaya başlar; konum olarak boğulmaya neden olabilecek noktaya kadar iner. Tehlikeyi artırmasına rağmen doğal ayaklanma açısından, yine de türünün sürdürülebilmesi için gerekli olmalı. En belirgin harar şu oluyor. Ses telleri aşağıya doğru kaydıkça ses yelpazemiz genişliyor: bildiğimiz tüm hece sesli diller için gerekli olan sesleri çıkarabiliyoruz.”⁸

Dil bir anlamda altıncı duyumuz olmaktadır. İnsan 5 duyu organıyla edindiği bilgiyi başka insanla paylaşabilme olanağı elde ediyor. Böylece öğrenme süreci dil aracılığıyla da gerçekleşiyor. Zihinde modeller üretebiliyor. Bunun paylaşılmasıyla da toplumsal yaşamın örgütlenmesi de kolaylaşıyor. İnsanla dış dünya arasındaki karmaşık ilişki insanlar arasındaki ilişkiyi karmaşık kılarken, insan ortak üretimde bulunuşunu hayvanların çıkardığı sınırlı kaba seslerden farklı olarak konuşma dili aracılığıyla destekleyip karmaşık ilişkiyi belli bir düzene soktu. Ortak dilin oluşmasıyla “uygarlaşma” anlamında gerçek bir sıçramanın yaratılmış olduğunu söyleyebiliriz. Çünkü nesnelerin kavramları ve aralarındaki ilişkileri kurabildi. Elbette insan düşüncesi de varolabildi. Bu da beynin gelişmesine etki etti. Unutulmamalıdır ki dil düşünceden önce gelir. Dil olmadan düşünce olmaz.⁹

“Emek insanın toplumsal yaşamı dil, insan beyinin gelişimini ve düşüncenin ilerlemesini sağlayan temel etkendir.”¹⁰

İnsan “emek ile hayvanlıktan kurtulmuş”¹¹ doğada etkin olarak var olmaya başlamıştır. Türünün devamı için “birleşmiş gücü ve ortak emeğiyle”¹² bu etkinliğini doğayla olan çatışmasında kullanarak tarihsel yolculuğunu güvenceye almıştır. Araçlar yaratıp dış dünyayla ilişkisini dolaylı hale getirmesi onu (insanı) dış dünyadan uzaklaştırırken,

Hayvanlar da insanlar da uyarılara refleks gösterir. Ama insan vereceği refleks zihninde oluşturarak gösterebilme yetisiyle hayvandan farklılaşır.

üretimde bulduğu yeni bir teknikle, aldatıcı olan büyüyle de kendisini dış dünyanın elemanlarıyla özdeşleştirerek daha fazla bağlanmıştı. İlkel insanın, bir çelişki gibi görünen bu davranış biçiminin nedenlerini açıklayacağız ve ilk sanat örneklerinin büyüsel nedenlerle yaratıldığını söyleyeceğiz: sanat, üretme ihtiyacının koşullanmasıyla doğdu diyeceğiz.

İnsanın alet yapmadaki en büyük tecrübesi taşları yontmaktır. Bu ustalığın, iletişim kurma ve sembollerle düşünebilme becerisi kazanıldıktan sonra sadece ev aletlerinin (kesmek, delmek, yontmak vb.) yapımı için değil son derece göz alıcı heykelciklerin yapımında da gösterildiğini biliyoruz. Tarih öncesi resim ve süs eşyalarında da mükemmel yaratıcılık sergilenmiştir. Fakat bilinen yanıyla, sanatın

ilk örnekleri heykellerdir. Sanat heykellerle başlamıştır dersek yerinde olur. Belki de bunun nedeni tarih öncesi ilkelerin hiç de yabancılık çekmediği ham maddeyi taşı yontmaya olan yoğun ilgisinden kazandığı beceridir.

1894 yılında Garone Irmak Vadisi'nde (Fransa) bulunan mamut dişine işlenmiş dört santim boyundaki kadın başını tasvir eden heykelcik bilinen en eski heykelciklerden birisidir. Saçları yüzüne dökülmüş olarak işlenen bir heykelciğin tarihlenmesi 40.000 yıllarına işaret eder.

1922 yılında yine aynı bölgede bulunan ve yine mamut dişine işlenmiş Lespugue Venusü olarak adlandırılan 15 cm boyundaki heykelcik keskin kenarları olmayan aksine "küre" biçimlerinin üst üste gelecek şekilde işlenmesiyle oldukça hayranlık uyandıracak

görselliğe sahiptir ki, kadınsı özelliğin her bakımdan yansıtılış şekli günümüz sanatçısını kısıktırarak denlidir. Tarihlemesi 30.000'lere varan heykelciğin bu özelliği Anadolu'da bilinen Kybele heykeliyle tasvir bakımından benzerlik gösterir.

Almanya'da Vongelhend Geissenklösterle, Hohlenstein-Stadel mağaralarında erken avrignac katmanlarında fildişinden yapılmış 17 adet heykelcik çıkarıldı. Bu heykellerde tehlikeli hayvanlar tasvir edilmiştir. Hohlenstein-Stadel'den çıkarılan 30 cm boyundaki heykelde gövdenin üzerine insan yerine aslan başı işlenmiştir.

Avustralya'da Galgenberg Tepesi'nde 32.000 yıl öncesinden kalma 7 cm boyunda bir kadını tasvir eden heykelcik bulundu. Kadının sol kolu havada sağ kolu dirsekten bükülü, kalçasına dayanmış, sol göğsü yana doğru ileri çıkmış.

Örnekler çoğaltılabilir, ama mesele bunların çok olması değil, yapılmış nedenleridir. Buzul çağı gibi zorlu bir dönemde yaşayan, birkaç aletle yetinerek doğadan bir şeyler koparmaya çalışan insan neden hiçbir ekonomik getirisi olmayan (ekonomik fayda) bu tür heykeller yapmakla zaman harcanmıştır? Aslında böyle bir soru sormak yanlıştır. Bizim düşünüş biçimimize göre (eğer ticaretini yapmayacak ve estetik bir yan aramıyorsak) heykel yapmak ilkel insan için gereksizdir. Çünkü bize göre hiçbir ekonomik fayda sağlamıyordur. Ama ilkel insanın düşünüş ve davranış özelliklerini daha iyi anladığımızda bu heykellerin büyüsel nedenlerden dolayı yapıldığını ve de büyü'nün hayatiyet derecesinde ekonomik yarar sağladığını anlarız.

Yukarıda verilen, insanlığın ilk plastik sanat örnekleri hiç de güzellik duygusunun, sanatsal kaygının ürünü olarak yapılmış değildirler. Çünkü insan henüz doğanın deviniminin, dolayısıyla kendisiyle dış dünya arasındaki ayrımın farkında değildir. Haliyle "kendinin farkında olmadığı" soyutlama yeteneği-

ni kazanmış olmadığından dış dünyadan bilinçli bir kopuş söz konusu değildir. O halde dış dünyanın elemanlarıyla özdeşlik kurma eğilimiyle bir nevi savunmadır. Zihinsel faaliyeti bilinçli değil duygusal olduğundan yeteneğinin sınırları dardır ve kullandığı aletlerin buna orantılı olarak sınırlı çeşitliliğiyle koruma ve beslenme gibi temel ihtiyaçlarını giderirken oldukça yetersizdir. Dış tehditlere karşı oldukça savunmasızdır ve kaçabileceği başka bir dünya da yoktur. Onun bütün dünyası yabancı tehlikenin tam ortasındadır. Doğayla kurduğu orantısız güç ilişkisi yaşadığı dünyanın tehlikesini her an ispatlamaktadır. İnsanın içinden çıktığı dünyaya karşı verdiği savaşım hem zihinsel, hem de fiziksel olarak yorucudur. Bu savaşta kullandığı sınırlı tekniğe eklediği, aldatıcı teknik olarak büyüyle heykel, resim, dansları yaratmıştır. Büyücülüğün öne çıkan özelliği gerçeğin imgesini yaparak gerçek üzerinde egemenlik kurmaktır. Yani gerçek olanı etkileyerek ondan talepte bulunmaktır. Bunu bir örnek üzerinden şöyle açıklayabiliriz.

"Kant Begoven, N. Casteret'yle birlikte Hout-Garanne'a, Montespon'a yakın bir mağara buldu. Bu mağaradaki geçitlerin birinin ortasında kilden yapılmış bir hayvan figürü gördü. Kabaca yapılmış, ayrıntılara dikkat edilmemiş bir figürdü bu, ama ön ayaklarını gererek çömelmiş bir hayvan olduğu belliydi. Bu hayvanın bir özelliği de kafasının kopuk olduğuydu. Tümünüyle çocukların kışın yaptığı kardan adam gibi kaba bir işti. Ama işin kaba oluşu kafanın neden kopuk olduğunu açıklayamıyordu. Figür bütün genel çizgileri, bacak yapısı, güçlü yuvarlak butlarıyla bir ayıyı andırıyordu; gerçekten de hayvanın ön ayakları arasında bir ayının kafatası bulundu"

Yazar bunun ne anlama geldiğini açıklamak için günümüzdeki bir ilkel kabileden törenden örnek veriyor.

"Bir aslan ya da bir pars bir insan yediği zaman bir çalılıkta kurban töreni düzenlenir

ve hayvan öldürülür. Daha sonra çalılığın bir köşesinde 'Mulikorre Nyama' denen özel bir yer ayrılır. Bu orta yerine, kilden başsız bir av hayvanı konan yuvarlak bir diken çitidir. Bundan sonra öldürülen aslan ya da parsın derisi başı olduğu gibi bırakılarak yüzülür. Bu deri başka birlikte kilden figürün üstüne gerilir. Bunun üzerine bütün savaşçılar dikenli çitin çevresinde toplanır, avcılar hayvanın etrafında dans etmeye başlarlar. Bu arada öldürülen hayvanın gövdesi gömülür."¹³

Bu iki örnek arasındaki bağlantı dikkat çekici. Gerçekte tehlike yaratan bir şeye karşı o şeyin imgesi kullanılmış ve gerçek üzerinde etkin olunmuş olmaktadır. Daha önce de söylediğimiz gibi bu özdeşleşme ile mümkün görünmektedir.

Dış dünyada olup bitenleri taklit etmekle başlar büyü. Ki, dış dünyanın olup bitişleriyle iç içe geçmiş bir bilincin, kendinden daha güçlü olduğunu hissettiği başka bir gücü taklit etmesi anlaşılır bir davranıştır. Bunun nedeni onun gücüne sahip olup doğadan daha fazla şey koparmaktır. Yani ekonomik neden yatar altında.

Anlamadığı doğa yasalarının bir sonucu olarak ortaya çıkan olayları, aldatici da olsa büyü yoluyla engelleyebileceğini sanır ve çaba harcar. Bu çabası ona başarı getirecek, işini kolaylaştıracaktır.

Bu hafife alınır bir yöntem değildir. Bugün bile modern toplumlarda bir düzine büyüünün olduğunu biliyoruz, duyuyoruz. İnsanlar olmasını istedikleri şey için başvurur bu yöntemlere. Bunu yaparak aldatici da olsa umutlarını korurlar, kendilerini rahat hissediler. Çaresizlik içinde bulunanların son metodudur büyü.

Farklı koşullar altında bulunan ilkel insan biçim olarak farklı da olsa aynı nedenlerden dolayı büyü yapmaktadır. Gerçek üzerinde etkin olmak.

Şu ayrımı yapmalıyız; büyü ilkel toplumların ürünüdür. İlkel toplum sınıfsızdı. Din ise sınıflı toplumların ürünüdür. Buzul çağıının ilkel insanının büyüsel ritüellerinden bahsederken bunda dinsel bir içerik aramayız. Bu ritüeller, bilinçsizliğin çok ilkel aşamasına bağlı olarak yaşamın her alanında aktifti. Eğer ilkel insanla konuşma fırsatımız olsaydı ve ona 'bu ritüeller olmasa ne olur' diye bir soru sorabilseydik ve o da bize ce-

Dış dünyada olup bitenleri taklit etmekle başlar büyü. Ki, dış dünyanın olup bitişleriyle iç içe geçmiş bir bilincin, kendinden daha güçlü olduğunu hissettiği başka bir gücü taklit etmesi anlaşılır bir davranıştır.

vap verebilecek olsaydı 'hepimiz öldük' gibi bir cevap verirdi herhalde. Böyle bir cevabın ilkel bir insandan beklenebilecek bir cevap olması büyüünün hayatiyetine bağlanmalıdır. Örneğin yağmur yağmasını istiyorsa yağmurun hareketini benzetleyerek (taklit) istediği şeye kavuşmaya çalışıyordu. Vahşi bir hayvanın postuna girerek ona karşı gücünü muktedir kılıyor, onun gücüyle ondan korunuyordu. İşte bu büyüdür. İlkel insanın, ki binlerce yıl evvelden bahsediyoruz, gerçek tekniğin tamamlayıcısı olarak bulduğu yöntemin,

biraz önce bahsettiğimiz farklarına rağmen bugün bile etkisini sürdürüyor olması düşündürücüdür. Hem de bulunan yöntemin nesnel olmayıp da öznel bir tutum ve de aldatici olmasına rağmen.

Büyünün önce taklitlerle başladığını daha sonra benzerini yapmaya dönüştüğünü söylemiştik. Taklitle ilgili bir örnek verip sonra da heykellerin haricinde resimle devam edeceğimiz ve 'benzerini yapma'nın dış dünyanın elemanlarıyla nasıl özdeşlik kurmaya yaradığına değineceğiz.

Büyük esnasında taklit edilen şeyin sadece hareketler ya da seslerle değil, hem ritmik (ezgisel) sesler, hem de gelişigüzel olmayıp gerçeğine benzetme amacı güden ritme uygun hareketlerle yansınması yapılır. Burada konuşma dilinden değil, mesela şimşek gürlemesinin, yağmur şakımasının, av hayvanlarının seslerinin ezgisel bir ifadeyle yansıtılmasından söz ediyoruz. Yapılmak istenen şey ses tonlamasının coşkulanımının ritmik ifade biçimidir. Ve yine gayet anlamlı olan benzetilmiş hareketlerin bir ezgiye uygunluğu, bir yandan olması istenen şeye işaret ederken diğer yandan da ahenge bürünür. Neticede ortaya ses ve hareketlerden doğan bir dans çıkar.

Magri bir patates dansı vardır. Körpe ürünlerinin doğu rüzgârlarından zarar görmemesi için genç kızlar tarlalarda dans ederler. Gövdeleriyle rüzgârın esişini, yağmuru, büyüyecek olan ürünleri temsil ederler. Türküleriyle de bitkilerin kendilerine uymalarını isterler.¹⁴ Bu aldatıcı bir yöntem ve büyücülüktür. Doğaya ve bitkilere hiçbir etkisi olmasa da ürün ve üretici arasındaki ilişkiyi özel bir biçime sokar. Dansların patatesleri koruyacağı inancı üreticiye güç ve güven verir.

İlkel insanın büyüsel ritüellerinde bir özen göstermenin olduğu açık ama bu öznen bilinçli bir beğeni olduğu söylenemez. Ritüellerin devinimleri de dikkate alınarak, gerçeğe uygunluğu esasa alır. Burada uygunluk imgenin gerçekliğine benzerliğidir. Bu sanatsal bir kaygı değildir. Değişimin esas oluşuna uygun olarak atalarından bu yana edindikleri deneyimlere yenilerini ekleyerek toplumsal varlığını dış dünya karşısında daha güçlü kılar. Bir imge, gerçeğine ne denli benziyorsa başarı o denli olanaklıdır. Topluluk o denli var olacaktır. Edinecekleri gücü arttıkça ki bunu maddi toplumsal üretim ve zihinsel faaliyetinin gelişkinliğiyle ölçeriz. "... Yalnızca kendisi için bilinçlilik değil kendisi hakkında bir bilinçlilik edinecektir."¹⁵

Kendisini çevreleyen yasaları deneyimliyerek öğrenecek ve zorunlulukların farkına varmaya başlayacaktır. Bu, her şey demek olmayacaktır. O doğa karşısında güçsüzdür. Bir anlamda doğayla olan karşıtlığında kendi güçsüzlüğüyle de mücadele etmek zorundadır. Bu da yine dış dünyayla olan mücadelesiyle doğrudan ilintilidir. Çünkü özgürlüğe giden bütün yollar oradan geçer.

Tarih öncesi çağlara dair en etkileyici sanat örneklerinde biri de 1863 yılında girişi tıkayan toprakların çökmesi sonucu açığa çıkan İspanya'da Santillan Del Mor yakınlarındaki Altamira mağarasının duvarlarında bulunan hayvan resimleridir.

Altamira'daki resimlerin konusu genelde o çağın bölgedeki hayvanları oluşturur. Bizon, geyik at gibi... Gündelik yaşamın önemli bir kısmını avlanarak geçirmek zorunda kalan ilkel insan için resimlerde bu av hayvanlarının resimlerinin yansıtılması anlaşılır. Duvar resimlerinin boyları 1-2 metre arasında değişmektedir. Bu haliyle gerçeğe bağlı kalmadıkları anlaşılıyor, fakat gerçekle imge arasında oran bakımından fark olmasının bir sorun yaratmadığı düşünülebilir. Zaten dönemin insanı boyutların bire bir gerçeğine uygun olmasına dikkat etmiyordu. Heykellerden ve resimlerden anlaşıldığı kadarıyla imgenin gerçek boyutlara benzerliği pek aranan bir durum değildir. Aranan en önemli özellik özdeşliği sağlayacak imgenin gerçekliğiyle biçim bakımından benzerliğinin sağlanmasıydı. Altamira'da da bu vardı. Resimlerdeki hayvanların vücut yapıları kendi içinde oranları ve hareketleri kusursuz gibidir. Zaten topluluk için bu kadarı yeterlidir. Çünkü temel prensip, imge gerçeğine ne kadar benzerse gerçeği üzerinde o kadar etkin olunabilir. İlkel büyücülerimiz bunu yeteri kadar yerine getirebiliyorlardı. Hatta o resimlerden birini gören Picasso'ya "hiçbir şey öğrenmemişiz" dedirtecek kadar iyidirler.

Altamira mağarasındaki duvar resimlerin-

PARTİZAN 65

de kalem biçimine yakın yontulmuş taş veya topraktan yapılmış aletler kullanılmıştı ki, bir çizim aletlerinden bir kaçının kalıntıları bulunmuştur. Resimlerde kırmızı, siyah, sarı ve kahverengi renkler kullanılmıştır. Doğada çokça rastlanan mavi ve yeşil renklerin neden kullanılmadığı bilinmiyor. Dönem insanı ya bu renkleri elde edemiyor ya da bu renklerde kullanılmış ama zamanla hepten ortadan kalkacak biçimde dışsal etkilere maruz kalmış. Resimlerin yapılış biçimleri oldukça ilginç: önce kenar çizgileri oyulmuş, sonra araları renklendirilmiş. Bazı resimler sadece kenarları çizilerek bazıları ise dediğimiz gibi kenar çizgileri kazılarak yapılmış sonra içleri iki, üç renk kullanılarak boyanmış. “Bunların her birinin çok ayrı çağlara ait olduğunu tahmin etmek her buluşun ilk insan hayatında yeni bir gelişme devresini karşıladığını kestirmek güç bir şey değildir”¹⁶

Tarihleme yöntemlerinde yeni gelişmeler kaydedildiğinde çözümlenebilecek bir sorun olarak aynı alanda üst üste yapılan birçok resimden hangi resmin hangi tarihte yapıldığı sorunu çözüm bulabilir. Resimlerin dönem bakımından ayrıştırılması hangi resimde hangi tekniğin kullanıldığı ve topluluğun davranışsal özelliğine ait bilgiler vermesi açısından önemlidir.

Altamira'daki resimlerin (ve Afrika'da

Asya'da pek çok mağarada) sanatçımız boyalı elini basarak izini bırakmıştır. Genel anlamda bir el izleri var olduğunu ispat, bir aidiyet vurgusu içindir. Ama sanatçımız bu iz ile “bu resmi ben yaptım” demek istiyor gibidir.

Mağara resimlerinden en görkemlilerinden biri 12 Eylül 1940 yılında bir grup meraklı çocuğun Lascaux (Fransa)'da bir delikten içeri girmesiyle bulunan resimlerdir. Lascaux duvarlarında devasa boyutta çizilmiş bir öküz resmi vardır. Resimdeki hayvanın hareketleri ve oran bakımından gövdesi ve özellikle de renklendirilmesi mükemmele yakındır. Bilimsel araştırmalar resimlerin nasıl yapıldığını bize anlatabilmektedir. Resim yapıcısı, renkli tozu suda yahut yağlı bir maddede eziyordu. Bunlar maden oksitletiydi. Sulu yahut katı halde kullanılabilirdi. (Daha eski çağlarda da vücutlarını maden oksitleriyle boyayan insanların varlığını biliyoruz.) Önceleri parmakla sürülen boyalar daha sonraları otlardan yapılmış fırça veya ezilmiş dal parçasıyla sürülmeye başlandı.

Resimlerin kenarları siyahla ya da ince bir uçla kazılarak belirginleştiriliyor. Sonra da bunların içi boya püskürtülerek dolduruluyor. “Bir boruya boya tozunu doldurarak, püskürtüyor ya da ellerini kalıp gibi üzerine boya püskürttükten sonra duvarda resminin kalmasını sağlamaları... hele sınırları kesin

olmadığı için at yelelerinin böyle resmedildiği gayet bellidir.”¹⁷ Mağarada içi boya dolu kemiklerin bulunması Avustralya yerlilerinin kullandığı bir yöntemle benzerleştirilerek böyle açıklanıyor. Ayrıca Afrikalı bazı kabilelerde de büyülü boynuzlara av hayvanlarının kanının doldurulduğunu ve bununla resimlerin yapıldığını biliyoruz.¹⁸

Lascaux resimlerinde konu edilen şey diğer mağ-

ra resimlerinde olduğu gibi yoğunluklu olarak dönemin av hayvanlarıdır. Bizon, geyik, gergedan, at vb.

Lascaux birbirine bağlanmış iki büyük galeriden oluşur. Geçitte dahi duvarların hemen her yeri resimlerle doludur. Lascaux'ta birden fazla klanın yaşamış olduğu genel kanıdır. "Kendilerini idare eden bir sihirbazları olduğu resimlerde ki sahnelerden anlaşılıyor."¹⁹ Lascaux'taki resimler şu ana kadar tarih öncesine dair bilinen en büyük resimleri içerisinde barındırıyor ama aralarında küçük figürler de mevcut. Bunların da farklı zaman aralıklarında yapıldığı biliniyor.

Resimlerdeki hayvanların mükemmel gerçeklikle yansıtılmış olması resim yapıcısının gelişkin gözlem yeteneğindeki ustalığını da ele verir. Farklı ebatlardaki resimlerin hemen hepsinin hareketli işlenmiş olması da ayrıca dikkate değer bir özelliktir. Bu hareketi yakalamadaki beceriyi gösterirken tasvirlerin bazen yandan gösterilmesine rağmen örneğin hayvanın ayak tırnağının iki çatal yani önden yine boynuzların önden gösterilmesi ilginçtir. Resimlerin gerçekliğe uygunluğu hareketlerin mükemmel yakalanışı, vücut oranlarının harikulade verilebiliyor oluşuyla düşünüldüğünde bahsedilen çelişik ifadenin bir becerisizlikten ya da perspektif bilmezlikten kaynaklanmış olduğunu düşünmek zor. Nitekim insanın aklına, ister istemez mükemmel ustalar olan Mısırlı sanatçıların resimlerde vücutların sadece omuzdan göğüs altına kadar bölümünü önden gösteren ya da Mezopotamya sanat ürünlerindeki benzer ifade biçimleri geliyor. Lascaux resimlerindeki her çelişik ifade biçimi resmin büyüklüklerini de hesaba katarak resme konu olan hayvanın özelliğinin ve tehlikesinin anlatımda etkileycilikle yansıtılması için olabilir.

İnsan ya da hayvan figürlerinin dışında mağarada dama ya da karelere bölünmüş bazıları boyalı, bazıları boş bırakılmış ama ne anlama geldiği tartışmalı olan şekiller de

mevcut. Bazı resimlerin hemen altında ve resimle aynı renge boyanmış benzer işaretler, bir görüşe göre resmin yapıcısının imzası olarak düşünülmelidir.

Loscaux'un belki de en önemli özelliği içine insan figürlerinin de sokulduğu konulu resimlerdir. Bu resimler bir olay örgüsü içinde ele alınmaktadır. Kuyu içinde bağırsakları deşilmiş bizon, uzaklaşan gergedan, sırtüstü yatmış 'kazık gibi' kuş kafalı adam, direğe tünemiş kuş sahnesi. Hiçbiri ayrı ayrı ele alınmayıp anlatılmak istenen şeyin bütünlüğü içinde belli bir düzene göre ele alınmıştır. Hayvanların hareket halinde tasvir edilmesi, gerçeğe yakın bir ifadencilik varlığını gösterir. Uzman 'Abbe Breuil'in görüşü, resmin bir av sahnesi olduğu yönünde. Av esnasında bir adam ölmüştür. Bizon yaralanmakla beraber ayakta. Başı da geriye dönüktür. Ölüyü de ayakta gösterir. Ama insanı sırtüstü yatırmış, kollarını iki çizgi halinde yana açmış. Bizon avcısını öldürüyor. Arkadan gelen bir gergedan da bizonun bağırsaklarını delip geçiyor. Ama direğe tünemiş kuş izahını bulmuyor.

Bu kuş da bugün birçok Alaska, Orta Afrika, Avustralya ve Sibiry kabilelerinde ruhun temsilcisi diye tasvir edilir.²⁰ (Burada dikkat edilmesi gereken şey ilkelde dinsel bir anlayışla ruha inanılmaz, ruh maddi olarak 'ellenebilen, görülebilen' bir ağaç, kuş, bir aslan vb. olarak da kabul edilebilir.) Ayrıca Mısır 'hiyerogliflerinde resmedilen kuşun insan bedeninden ayrılışı, ölüm anını dile getirir".²¹

Hem Altamira hem de Loscaux resimlerinin oldukça becerikli ellerden çıktığı çok açık. Büyücülük ürünleri olan bu resimlere ilk bakışta yapıcısının fevkalade bir hayvan gözlemcisi olduğu anlaşılır. Tabi, aralarında çok kötü resimlerin de olduğunu belirtmek gerekir. E. Ficsher, ilkel insanın bu denli iyi gözlem yeteneğini şöyle açıklıyor. "Bu çocuk beyninin daha yepyeni olmasının her izlenimin toplumsal karmaşıklıkların ve geleneklerin bilinciyle bo-

zulmadan algılamasının bir sonucu olabilir. Bir çocuk dünyanın ancak çok küçük bir parçasını görür, o parçayı.”²²

İlkel insan mağara duvarlarına resim yaparken bundaki amacı, bağlı olduğu topluluğun güvende olmasını sağlamaktı. Bunun için duvara bir şeyin resmini çizmek (benzerini yapmak) gerçeği üzerinde etkileyici olmak anlamına gelmekteydi. Örneğin bir bizonu ya da bir geyiği çizmek bizonun ya da geyiğin kaderini elinde tutmak anlamına geliyordu. Önceleri, benzerini yapmadan çok önceleri hayvan postlarını kullanarak yapılan bu büyücülük sonraları benzerini yapmakla gerçekleştirilmeye başlandı.

İlkel insanın dış dünyayı algılayışında ve bunu zihinsel sürece tabi tutmasında ve de belli bir üretim gerçekleştirmesinde bilinçli estetik kaygı ürünü olduğu düşünülmemelidir. Onun (ilkel) için, bir mızrak, ok ya da taş balta yapmakla bir imgenin üretilmesi arasında yararlılık bakımından fark yoktur. Her ikisinin de (alet

ve imge) bilinçli toplumsal üretim olması dışında ortak noktaları temel ihtiyaçların (avlama-korunma vb.) karşılanması için gördükleri işlevdir. Üretilen aletleri amacına uygun olarak örneğin besin elde etmek için kullanıp ihtiyaçlarını giderebilir. Yaptıkları resimlerle de (dans, şarkı, heykel vs.) doğadan talepte bulunur. Bunda da amaç ekonomik olur. Böylece yapılan maddi üretimle, gerçekleştirilen büyüsel ritüeller iç içe geçer, birbirinin parçaları olur, birbirini tamamlar. Bu, ilkelerde büyüyle gerçek arasındaki ayrımın belirsizliğini gösterir. Bu karışıkların birliğidir.

Afrikalı yerli çoban, sürülerinin resmini yapan bir Avrupalıya dehşet ve korku içinde

şöyle diyor; “hayvanlarımızı alıp götürürsen neyle yaşarız?”²³

Yerlinin içinde bulunduğu duruma tepkisi onun gerçekliğe dair görüşlerinin bir ifadesidir ve bu ifadenin taşıdığı anlam hayatidir. O derece de gerçektir. Yerlinin hayvanını alıp götürmekle hayvanına işaret eden bir imgenin alınıp götürülmesinin yerliye vereceği zarar eşit olacaktır. İlkel için gerçek olanla onun “benzeri” olan arasında bir fark yoktur. Mağara duvarlarına yapılan resimler de aynı nedenlerden dolayı yapılmıştır.

İlkel insanın düşüncesi soyutlayıcı değildir. Bir şeyin biçimi neyse o şey odur. Biçimin ötesinde bir ayrıntıyı sorgulayamaz. Bu durumda dıştan gelen bilgiye de kapalı olur, çözüm de gerektirmez.

İlkel insanın düşüncesi soyutlayıcı değildir. Bir şeyin biçimi neyse o şey odur. Biçimin ötesinde bir ayrıntıyı sorgulayamaz. Bu durumda dıştan gelen bilgiye de kapalı olur, çözüm de gerektirmez. Dolayısıyla nesnenin iç yapısının bir anlamı yoktur. Bunun farkında da değildir. Nesnenin biçimi yeterlidir. Göz neyi görüyorsa görünen şeyin bütünü -bütün özellikleriyle birlikte- odur. Resimde, heykelde, dansta gerçeğine ben-

zetmeye çalışmanın temel amacı bu biçimsel benzerliği yakalama arzusudur. Bu benzerlik ele geçirilirse gerçeğine de egemenlik gerçekleşecektir. Bu arzu gerçekleşirse olunmak istenen şeyle bir özdeşlik kurulacaktır.

Totem insanının ortaya çıkmasından sonra ve günümüz ilkel topluluklarında özdeşleşme hemen her şeyle gerçekleşebilmektedir. Ama buzul çağı ilkelerine baktığımızda bu özdeşleşme insanın hayvanla özdeşleşmesi biçimindedir. Hayvanlar dünyasından yeni ayrılmış ve soyutlama yetisi olmayan bir canlının, içinden çıktığı dünyanın elemanlarıyla bağ kurabilmesi, onun için hayati bir koşul gibidir. Bu bağ, yoğun duygusal bir durumla gerçekleşir. Fakat bir başka ko-

şul daha vardı: Yaşayabilmek için daha önce üyesi olduğu dünyaya beslenmek amacıyla 'saldırmak'. Aradaki duygusal bağın güçlülüğünü düşününce sanırız kendisini kardeşini öldürmüş gibi, yani bir katılmış gibi hissediyordu. Taş çağı insanının hayatta kalabilmesinin en önemli aracı olan avlanma meselesi sürüp giden yaşantısının vazgeçilmez yer kaplayan faaliyetiydi. Denilebilir ki neredeyse yaşamının bütünü av ve avlanma üzerine ve onunla bağlantılı faaliyetlere ayrılıyordu. Bu bakımdan dönem insanının kendisini avıyla özdeş görmesi anlaşılirdir. Ne de olsa insanın kardeşini öldürmesi için çok ciddi nedenleri olmalı. İlkel insan bu zorunlu ekonomik faaliyeti, kardeşine layık olduğu törenlerle bütünlük. Böylece bir cinayet işlediği fikrine kapılmaz. Böyle bir fikri yadsır. Özdeşlik onun tek ve en etkin başarı aracıdır. Avcının av hayvanlarına öykünmesi, danslarında av hayvanlarının hareketlerinin taklit edilmesi özdeşlik duygusunun ürünüdür. Bu büyüçülüktür işte. Hayvan ile insan arasındaki ayrım çizgisinin, ilkel insan kafasında silik-belirsiz olması, içinden çıktığı hayvanlar dünyasından kopmasına da engel olmaktadır. O hayvanlar dünyasının bir parçasıymış gibi davranış göstermeye devam ediyordur.

İlkel insanın bu davranış biçimi ne lokal ne de ayrıksıdır. Birbirinden ne kadar tecrit olursa olsun benzerlerini dünyanın pek çok bölgesinde, tarih içinde görüyoruz. İnsanla hayvan arasındaki bağın ne denli duygusal yoğunluk içerdiğini gösteren çarpıcı örnekler var.

Kuzey Doğu Hindistan'da Noya'lar kurdada dönüşebilmektedir. Tizu vadisindeki yerliler leopar adam inancına sahiptirler. Aynı şekilde Ao köyü yaşlıları da leopara dönüşebildiklerini iddia etmektedirler. "Khuivi şefi Sakhuto 1 Mart 1913 tarihinde sırtındaki taze yarayı göstererek bir süre önce leopar bedeni içersindeyken birinin ateş ederek kendisini yaralamış olduğunu söyledi."²⁴

Benzer örnekler, Mali, Malezya, Sierra Leone, Kongo, Liberya, Gabon, Kamerun,

Güney Amerika, Kutup Halkları ve daha pek çok yerde görülmektedir.

Bu örneklerde bir özdeşleşmeden bahsederken Animist yorumlar yapılamaz. Zira burada bir tapınmadan bahsedemeyiz. İki ayrı varlıktan birinin diğerinin biçimini alması; bir başka ifadeyle diğerinin bedenine bürünmesi söz konusudur. İnsan hangi hayvanın bedenine bürünüyorsa onun gücünü ve yeteneklerini de elde etmektedir. Biçimi veren post ortadan kalktığında tekrar insana dönüşülür.

İnsan ve hayvan bütünleşip bir özdeşleşme gerçekleştiğinde bu iki varlık tamamıyla birbirinin içinde erimektedir. Bir anlamda insan hayvan olmuştur ama hiç kimse o insanın sonsuza kadar bir hayvan olarak kalacağına inanmaz. Ya da hayvanı avlarken onun içinde bir insan olduğunu düşünmez. İnsan sadece bu bütünleşmede hayvanın biçimine girerek onu kontrol altına almıştır. Hepsi bu. Burada sadece büyücü değil, kabilenin bütünü bu sayede amaçlarına ulaşacaklar ve kendilerini emin, güvende hissedecekler. "İlkel insanlar bireyi kafalarında tek başına bir varlık olarak temsil edememektedirler. Onlar için grubu ya da türüyle birleştiği ölçüde birey diye bir şey vardır."²⁵ Bu yüzden birey hiçbir zaman sadece kendisi olmamaktadır. Büyücünün de yaptığı büyüler grubun tamamını etkiler. İnsan, hayvanların da tıpkı kendileri gibi yaşadıklarına inanırlar. Bir aileleri vardır. Ailelerin büyükleri yavrularını beslemek için gün boyu çalışır ve akşam evlerine dönerler. Dolayısıyla hayvanlar da kendi aralarında (aynı tür hayvanlar) dayanışma halindedir. İçlerinden biri öldürülecek olursa onun intikamını almak için diğer hayvanlar (öldürülen hayvanın ailesi akrabası) insanlardan intikam alacaklardır.

Böyle bir düşünüş haline sahip insanın bir hayvanı öyle hemencecik öldürülmesi, sonunu hesap etmemesi düşünülemez. Neticede bir nevi yakarış, af töreni olacaktır. "Arka daşlarına, kendi cinsinden olanlara canını yaktığımızı söyleme, senin canını biz alma-

dık, tam tersine biz sana yiyecek, içecek, tatlı su, aletler ve hoşuna gidecek şeyler sunuyoruz. Yoldaşlarına sana iyi davranacağımızı söyle.”²⁶ Bu avdan önce yahut sonra yapılan ritüellerdir. Burada öldürülen hayvandan af dileniyor ve yapılan şeyin bir cinayet olduğu reddediliyor. Eğer ortada cinayet yoksa intikam da yoktur.

İlkel insandaki kolektif düşünüş biçimi hiçbir bireyselliğe izin vermemektedir. Bu durumda insan sadece kendisi olmamaktadır. O, çevresindeki varlıklarla özdeşdir. Bu da onun, Marx’ın deyiimiyle kendinin bilincinde olmama durumunun ifadesidir ki, bunun sonucu olarak bireyselliği ortaya koyabilecek bir sözcüğe ihtiyaç duymamaktadır. Örneğin ona, “bu arazi kimin?” diye sorulduğunda, “benim” diyecektir fakat buradaki ‘ben’ kelimesi, onun bağlı olduğu grubun tümünü işaretler. Yoksa birey olarak ‘ben’, yani bizim anladığımız birinci tekil şahsı belirtmek için kullanılmamaktadır. Elbette tekil bir insan olarak acı, mutluluk, hüzün, korku gibi hislere sahip olduğunun farkındadır. Mesela yüz kızartıcı bir suç işlediğinde ya da grubun herhangi bir üyesine zarar

verdiğinde, ormana girip kendini asarak intihar edebilecek kadar bireyseldir tavrı. Burada hepimizin aklından geçen şey, bireyin kendini cezalandırdığıdır. Bu bir bakıma doğrudur. Fakat grup üyelerinin hiçbiri kendini özne olarak görmemekte, dolayısıyla ne klanın diğer üyeleriyle ne de kendisini çevreleyen canlı cansız nesnelere bir zıtlık içinde görmektedir. Bu, onun fark edebileceği bir durum da değildir. O, içinden geldiği hayvanlar dünyasıyla kendini özdeş görmektedir.

Bunu şöyle açıklamakta yanlışlığa düşmemek için fayda var. İlkel insan kendisini, örneğin bir pars ya da bizonla özdeş görebilir fakat bunun nasıl bir şey olduğunu açıklayamaz. Çünkü bu durum onun kafasında canlandırabileceği bir şey değildir. O sadece hissetmekle yetinir. Zihninde gerçekleşen duygulanımlarından öteye geçecek bir ifade biçimi yoktur. ‘Ben parsım’ derse, ona “bu nasıl böyle oluyor” diye bir soru sorulmayacaktır. Eğer böyle bir soru sorulmaya düşülecek olursa karşısındakini zihinsel körlükle suçlayacak ve cevabı yine aynı olacaktır; “Ben parsım”.

İlkel insanın bu düşünüş biçimi onun için doyurucu olabilir ama bizim açımızdan bir belirsizliğin olduğu açık. Tabi duygusal unsurlarla beslenen ilkel zihniyet, bu yine ilkel anlamda kendini hayvanlardan ayırıştırması bakımından bir kimlik sorununu da çıkarıyor ortaya. Çünkü ilkel insan kendini dış dünyanın elemanlarıyla aynı görmekte, biri diğeri olmakta. İşte bu özne ile nesne arasındaki belirsizliktir. Haliyle kimlik anlayışı sadece biçimsel (bedensel) olarak varolmaktadır. Kimlik sorunundan kastımız budur.

Fakat bu bir sorun mudur sorusunu ilkel düşünüşle sormak zor. İnsan etrafındaki varlıklarla türdeş ve kolektif zihniyet bununla şekilleniyorsa bir "bütün" gördüğün varlıklar arasında -biçim farkının dışında- ayırım yapma ihtiyacı duyulmaz. Sadece yine avlanmak ve korunmak gibi temel meselelere dikkat çekilmesi zorunlu olan ve sürekli hissedilen soruna yoğunlaşılır. Bu yüzden bazı varlıklara karşı konumunu farklılaştırır. Neticede her sorunun çözümümüğü gibi kafasında kıvılcımlar çakmasını sağlamayacak ama deneyimler kesintiye uğramadığı için zihinde işlemeye devam edecektir. İlkel insan, zihnini geliştirmek için bir kaygı gütmese de deneyimler zaman içinde onu daha özgür kılacaktır. Şimdilik o edindiği deneyimleri kendinden sonrakilere aktarır. Bunun öncülüğünü yapan, grubun en deneyimlileri olan büyücülerdir. Zaten ilkel sanat da bütün bunların pratik yansımasından başka bir şey değildir. Özdeşleşme, tehlikelerden korunmak ve besin kaynakları üzerinde egemen olmak içindir. Yani ekonomik temellidir.

Sınırlı alet, sınırlı yaşam alanı, sınırlı besin kaynakları... Bütün bunların sınırını belirleyen sınırlı insan zihni, toplumsal biçiminin nasıl olacağını ya da gelecekte onu bu bakımdan ne gibi sorunlar beklediğini bilemezdi. Bu yüzden onun önem listesinde bu ve buna benzer kaygılar hiç yoktur. O, soyutlama, tasarım yeteneğinden yoksundu. Sadece gözün gördüğü şekillerle ilgileniyordu. Bütün gündelik yaşamı

bu şekiller ve onlarla kurduğu doğal ilişki üzerine kuruludur. Bu ilişkinin dışında oluşabilecek hiçbir ilişkiye ihtiyaç duymuyordu. Ki, o zihniyetin böyle bir ihtiyacı kapsayacak kadar geniş sınırları yoktu.

Diyelim gözünüzü kapattınız, kendinizi 40.000 yıl öncesinde bir mağarada bir grup insanın arasında buldunuz. Onların anlayabileceği bir şekilde yaşamlarını kolaylaştırabilecek, onların sahip olmadığı bilgileri anlattınız. Onlar da sizin ne demek istediğinizi anlamış olsun. Peki ilkel o bilgileri kullanabilecek midir? Hiç tereddütsüz kabul etmeyecektir. Çünkü kendi deneyimlerinden oluşmayan, **doğallığına yabancı** hiçbir bilgi onun açısından ihtiyaç kabul edilmeyecektir. Aksi halde bütün düzeninin bozulacağını ve başına kötü şeyler gelebileceğini hisseder. Doğal seyri dışında alışkanlıklarının değişmesini kabullenemez. İlkel insan için pratiğin önceliği ve devamlılığı vardır. Alışkanlıkları bu pratikle doğallığında yol alır, ihtiyacı bu belirler. Zaten biçimi olmayan hiçbir şeyin önemi olmadığından aktarım yoluyla verilmek istenen bilginin de ilkel nezdinde bir kıymeti olamayacaktır. Marx ilkel toplum için diyalektik maddeci bir yaşam der. Doğrudur bu. Kendi koşulları içinde bu ilkeldi ama böyle olması onun isteğine bağlı olamazdı. Bir zorunluluktu. İnsanın tarihi sonsuz kez yeniden başlayacak olsa bile bu süreç hep aynı olacaktır. İlkel insan da bir kolektif yaşam ve düşünüş biçimini aynı şekilde gösterecekti. Maddi temel bunu zorunlu kılacaktır.

Kuşkusuz ilkelerde hiçbir davranış hiçbir bakımdan derinlemesine açıklama gerektirmez. Davranışlar, atalardan alınan özelliklerdir ve bu özelliklerin nesne-özne arasındaki bağıntısı sadece zihinsel çağrışımlar yoluyla kurulur, bunun ötesine geçilemez. Örneğin av ile ilgili bir ritüel yapılacaksa, bunun nedenleri ve sürecin öğeleri üzerine derinlikli bir zihinsel yaklaşıma ihtiyaç duyulmaz. İlkelin bildiği şey bu ritüelin gerekli olduğu ve bu gerek yerine getirilmezse işlerin yo-

lunda gitmeyeceğidir. Bütün bu süreç duygulanımlarla yol alır ve şeylerin öz-işsel özelliklerinin aksine biçimselliğe yönelen yoğunlaşmayla doğal bir akış görülür. Onun biçime verdiği önem, duygusal durumunu muhafaza etmesine neden olur, böylece dış dünyanın hâkimiyetine de bir anlamda boyun eğmiş gibidir. Nesnelere olan bu güçsüz, duygulanımlarla gerçekleşen bağ onun zihinsel hareket alanını da sınırlar. Dış dünyadaki nesnelere kurulan özdeşlik kendisiyle özdeşlik kurulan varlığın aynı öze sahip olduğu hissiyle birlikte nesne ile özne arasındaki çizginin silikleşmesine neden olur. Sonuçta nesneye yaklaşırken bir özne hâkimiyetiyle değil de, aynı öznenin olan bir şeye yaklaşıyor gibidir. Bu durumda daha ihtiyatlı bir yaklaşım gösterir. Çünkü vereceği zarar da yapacağı yardım da ilkeli yakından ilgilendirir. Herhalde hiç kimse bu kadar önemli bir durum karşısında işi şansa bırakmayı göze alamaz. İşte ritüellerdeki hareketlerin yakarış sözlerinin, resimlerin vb. nedeni bu ihtiyatlı yaklaşımlardır. Ortaya şöyle bir yaklaşım çıkıyor: İlkel insan dış dünyayı tanımlamıyor ve zaten buna ihtiyaç duymuyor. Nesnelere öz temel özellikleri hakkında bilgiye de sahip değil. Dış dünyayla kurduğu ilişkinin duygulanım ağırlıklı oluşu, bir yandan onun dış dünyayla olan ilişkisine belli bir sınır getirirken diğer yarıyla da bu bağı güçlendiriyor. Nesnelere yöneliminin ana çizgisini onunla kurulan ekonomik ihtiyaç belirliyor. Nesnenin yararını kullanma güdüsü süreci yönlendiriyor. Bu bağlamda dış dünyayı anlamlandırma kaygısı güdülmeyip bir sınıflandırma yapılmıyor, o anki ihtiyacın giderilmesine yönelik çabalara başvuruluyor. Anlam ve sınıflandırmanın olmadığı yerde farkları belirlemek gerekmediğinden geriye basit yaşamsal ihtiyaçların giderilmesi tek sorun olarak kalıyor.

Yine de ilkel düşünüş biçimi için bu bile yeteri kadar zahmetlidir. Dış dünyanın "sürprizleri" her dönem ilkel yaşantısının bir

parçası olur. Gelecek olan sürprizin iyi mi kötü mü olacağı bilinemediğinden kullanımı sınırlı olan aletlere farklı bir metot olarak eklenen büyü bu sürprizleri ortadan kaldıracaktır. İlkel adam sürprizleri sevmez. Her sürpriz yeni bir sorundur. Ve hem nesnenin, hem de nesneyle kurulan ilişkinin niteliğine yönelmeye zorlayan bir yan taşır ki bu da zaten yeteri kadar zorlanan zihne farklı fazla görevler yükler. İlkel zihnin sınırlarını düşününce bunun ne kadar zor bir görev olacağı anlaşılır.

Bu noktada devreye giren büyü, sürprizleri ortadan kaldırır. Av başarılı geçecek, ürün verimli olacaktır. Ve de dış tehlikelere karşı korunulacaktır. Bu sürecin neredeyse bütünü paylaşılan ilkel, sürecin elemanlarının bir parçası, dolayısıyla onlarla bir bütünlük halinde olmayı arzu eder. Bu da onu dış dünyayla, bizim düşünce biçimimizle açıklamakta zorluk çekeceğimiz bir bağ kurulmasına neden olur.

Görülebileceği gibi, bütün ekonomik faaliyetlerde ikili bir yan çıkıyor karşımıza; birincisi, dış dünyaya hükmetme ve ihtiyaçlarının giderilmesi için ona müdahale (öldürerek, keserek, doğal sürece özne olarak etki) etmek, ikincisi ise dış dünyayı duygulanımlar yoluyla anlamaya çalıştığı için daha güçlü bir bağ kurarak müdahale ettiği dış dünyaya daha farklı bir yönden bağlanmak.

Bu gün bile pek çok kıtada yerli halklar arasında, hayvanla insan arasında bir fark olmadığı düşüncesi yaygındır. Kabilelerin yerleşik bulunduğu bölgeye göre değişiklik gösteren hayvanlar bu özdeşliğin elemanları olurlar. Malezya'da kaplan, Kenya'da timsah, Karayipler'de balık... Hayvanlar da insanlar gibidirler; sabah işe giderler akşam evlerine dönerler. Onların da aileleri vardır bakmakla yükümleri oldukları. Klimanjero'da yaşayan Şaga'lar şöyle der; "hangi açıdan bakarsanız bakın arılar insandır."

Hayvanı kardeş görme, aynı özden varoluşuna inanma ve yoğun duygusal bağ elbet-

te törensel ilişkiyi doğuracaktır. İnsanla hayvanın aynı olduğu düşüncesinde şaşılacak bir biçime bürünmesinde, şaşılacak bir yan yok. Bu değişime özniteliğini veren özellikte bir değişme olmadığı görülüyor. Hayvanlar insanı kendi dünyalarına kabul etmekte ve insanlarına saldırmayacaklarına dair söz vermektedirler. İnsanlar da bu yabancı tehlikenin öç almasından kurtulmaktadırlar. Büyücünün yaptığı da bu süreci işletir ve bahsettiğimiz duygusal bağ güçlenir.

Şakirpera ve Kimbiri adında iki komşu ormana bal toplamaya giderler. Şakirpera dört, Kimbiri ise bir bal dolu ağaç bulur. Kimbiri yakınlarına Şakirpera'dan daha şanssız olduğunu yakınır. Akşam olduğunda Şakirpera bir aslan tarafından parçalanır ki bunun tanıkları da vardır. Şakirpera'nın yakınları cinayetin gerçek suçlusunu bulmak için Kimbanda (ka-

hin)'yi görmeye giderler. Kimbanda elindeki kemikleri yere atarak Şakirpera'yı kıskanç Kimbiri'nin öldürdüğünü söyler. Şakirpera'nın çok bal toplamasını kıskanan Kimbiri, aslan kılığına girerek intikam almıştır. Fakat Kimbiri bunu reddeder. Kral devreye girip suçlunun zehir içme sınavından geçmesini ister. Zavallı Kimbiri bunun üzerine suçlamaları kabul eder ve sonrasında öldürülür.²⁷

Burada başka bir biçime bürünebilmenin ne kadar ciddiye alındı ve sonucunun ne denli önemsenip etkin olduğu ve hayvan ile insan arasındaki bağın güçlülüğüne dikkat

çekicidir. Bu ve buna benzer hikâyeler oldukça çoktur. Sayısız kaynakta, zamanın işgalci, sömürgeci askerlerin, misyonerlerin, seyyahların, doktorların ve araştırmacıların gözlemleri yazılıdır. Bize tuhaf gelen bu davranış biçimleri, ilkeller açısından bir düzenin temellerini oluştururlar. Çünkü sıklıkla belirttiğimiz gibi insanla hayvan arasındaki ayırım belirsizdir. Birinin adı aslan, timsah, balık, arı olur, diğerrinin adı Kimbiri, Şakirpera, Kimbanda olur. Fakat bunlar bir tanımlama değil sadece onları ayırt etmeyi sağlayan öze değil de biçime işaret eden farkları gösterir. İlkeller hiçbir süreçte doğadan şüphe duymazlar. Bu yüzden de doğaya karşı zıtlık içerecek bir açıklamaları yoktur.

İlkelerde yaşamın ortak olması tek tek her insanın büyücülük yapmasını engelliyor. Bunu yapabilen en tecrübeli yaşlı erkeklerden oluyor. Onun yaptığı bütün büyüler grubun tamamı adınadır ve tamamına etki eder. Ritüeller büyücünün önderliğinde, yerine göre grubun tamamının katıldığı etkinliklerdir. Ritüellere katılanların tamamına zihninde tanımlama gibi net belirgin canlandırmalardan çok ilkel düşünüş biçimine uygun canlandırılmış

şekiller vardır. Ayrıklılık içermeyen bu durum gayet doğal algılanmakta. İlkel, bu ritüeller anında yaşadığı bu duygusal durumu açıklamada zorlansa da bir özdeşliğin sağlandığının aksine inanmaz. Biz kesin tanımlamalara sahip kavramlarla düşünmeye alışkınızdır. Dolayısıyla ilkelin zihinsel canlandırma sürecini anlamakta zorlanırsınız. Ama dediğimiz gibi bu onun için zaten detaylı bir açıklamadan ziyade hissettikleriyle yetindiği bir durumdur. Kullandıkları dilin şiirselliği, kullandıkları eşyaların işlevlerinden, ortaya çıkardıkları sanatsal öğelerden, anlamak için böyle bir zihne ulaşma-

mızın kolay olmadığını anlıyoruz. Belki de yapmamız gereken en önemli şey, çocukluğumuzda kafamızda bazı canlandırmalara neden olan, kurt adam, leylek, vb. hikâyelerini düşünmek, ilkeleri anlayabilmek için bütün ön yargı ve kalıp düşünceleri -bilgiler; bir kenara bırakmak ilkelerin düşünce yapılarındaki becerisizlikte şaşkırtıcı bir yan yok, yanlışlık o zihinde bir kesinlik, belirginlik aranmasıdır.

İlkel insanın dış dünyayla kurduğu ilişki biçiminde büyüünün oynadığı güçlü rol, bilme ihtiyacını alt düzeylerde sıkıştırır, böylece ilkelin öğrenme amacı “spekülatif” merakla bağlar, sonuç hep gizemli ve kalıplaşmış yanıtlara ulaşır. Yine de bir bilgi çıkar ortaya ve gelişme hep vardır. Açık seçik olmayan zihinsel canlandırmalar yani duygulanımlarla şekillenen düşünsel sürecin beraberinde yoğun ilişkiler gelişimin hızını keser.

Toparlarsak imge ve gerçeği arasında kurulan bağa dair birkaç şey eklenmeli. Bir şeyin imgesi onun kişiliğini oluşturmaz. Ama imge o şeyi oluşturan parçadır, imge elde edilirse o şeyle bir bütünleşme sağlanabilir. Mağara resimleri, heykeller vs. bu maksatla yapılmıştır. Bizim bildiğimiz benzerlik iki şey arasındaki ilişki biçiminde diğerinin özelliğini taşıması anlamına gelir. Örneğin aynada ya da suda yansıyan aksimiz bizim kişiliğimizi etkilemez. Ya da fotoğrafta görülen şeye “bu benim” dediğimizde bir özdeşleşmeden değil benzerlikten söz ediyorsunuzdur. Ama fotoğrafın yırtılması ona zarar verilmesi ya da kötü davranılması canımızı hayli sıkabilir. Yine de resmin başına gelenler bizim de başımıza gelecek diye düşünmeyiz. Çünkü onun geleceğimize yön veremeyeceğini biliriz. İmge bizi en fazla duygusal açıdan etkileyebilir. İmgenin, bizim yeniden üretilmiş görsel halimiz olduğunun bilincindeyiz. Fakat aynı bilinci ilkelerde arayamayız. Onun bakışı farklıdır. İmge asıl varlığın yeniden üretilmesidir. İmge gerçeğin kendisidir. İlkel insan imgeye yaklaşırken biçimsel bir benzerlikmiş gibi yaklaşmaz. Ona imgenin aslıymış gibi yaklaşır. Do-

layısıyla bir varlığa yaklaşmakla, o varlığın imgesine ulaşmak arasında bir fark görmez. İmgeye yönelik yapılan her türlü davranışı aslına yapılmış gibi sayar.

Elbette ilkel insan -ne kadar ilkel olursa olsun- bir şeyin gerçeğiyle aslı arasındaki farkı bilir. Bunların bir anlamda birbirinden bağımsız olduğunun farkındadır. Bu iki şeyi birbirine karıştırmaz. Fakat bu durum imgeyle gerçeğine ulaşma çabasına girmesini engellemez. Çünkü ilkel insan nesnel deneye dayanarak ve denetleyerek yaşam sürdürmez. Tesadüflere inanmaz. Bu, binlerce defa yinelenen davranışlarından sonuç çıkarılmadığı anlamına gelmez. Algılama sürecindeki farklılığın davranışını da farklılaştırdığı anlaşılır. İmge ile gerçeğinin arasındaki farkın bilinmesi ilkel insan açısından, bir önem taşımaz. Bunu inkâr da etmez. Sadece görmezlikten gelir. Kullanmak istediğinde farkın ortadan kalkacağını bilir. Aslının da bundan etkileneneğinden adı gibi emindir. O durumda iki ayrı şey işlev bakımından aynı şey olur. Yani hem birbirinden ayrı, hem de tek varlık olma hali.”²⁸

İnsanın özgürlüğü dış dünyaya karşı olan mücadelesidir. İlkel insanın yaptığı şey de bilincinde olmadan, aynı şeydi. Ürettiği her şey bu nedene bağlı olarak oluştu. Büyü de onun özgürlük yürüyüşündeki aldatıcı, çarpık bir yan olarak var oldu. Büyü yardımıyla kendisini daha fazla dış dünyanın bir parçası haline sokarken “kendinin bilincine” varmaya da başladı. Bir yandan ekonomik faaliyet yürüyor, bunu yaparken bilinç geliyor, insan değişiyordu. Bu durum, dış dünyayla insan arasındaki etkileşiminin doğal zorunlu diyalektik sonucudur. İnsan daha tarihsel yolculuğunun başındadır, ilkeldir ve pek çok şeyi çok kere deneyimleyerek öğrenmek zorundadır. Bu ‘istekler’ onun toplumsal davranış biçimine denk düşer. Böylece Marx’ın deyişiyle ‘insanın kendini duyuşu’ başlar. İnsanın kendini duyuşuyla birlikte dış dünyadan uzaklaşma gerçekleşirken aynı za-

manda da dış dünyaya yansımaları gerçekleşir. İnsanlaştırmayla anlatılır bu durum. Bu, dış dünyayla gelişen bağının nedenselliğinin farkına varılacak olmasıyla ölçülür. Alet üretimi ve kullanımı onun için çok önemli bir kapıyı aralar, bu anlamda; Alet üretimi ve kullanımı bilince giden yolun anahtarındır.

İlkel insan, henüz yoğun duygulanımlarla yön bulur, alışkanlıkların ağır bastığı deneyimlemelerin sürekli ve sürekli tekrarlandığı ve de her türlü yanılmalara açık bir toplumsal oluşum sürecindedir. Kendi toplumsal yasalarına sahip oluşu doğa yasalarına karşı bir duruşu (oradaki ilişkiyi) ifade eder ki, bu da özne ile nesne arasındaki çelişkinin hareketini ele verir. İnsan bilinciyle maddi üretimin boyutu arasındaki doğrudan ilişki bu konuda bize fikir verir. İlkel insanın içinde bulunduğu böylesi zor bir süreci düşününce, dış dünyayla neden bu kadar etkin bir ilişki içerisinde olduğunu anlıyoruz. Bu ilişkiye mahkum görülen insanın, yaptığı büyüsel ritüeller bu ilişkiyi özel kılıyor ve büyü insanın dış dünyaya yansıttığı yanının önemli bir tekniği oluyor. Bu tekniğin aldatıcı olduğu ve ama uygulayıcısını güçlü kıldığını bir defa daha hatırlatmak gerek. Büyünün insanı güçlü kılışının daha çok psikolojik bir durum olduğunu biliyoruz. (Tabii psikolojik olarak rahatlamamanın motivasyonu nasıl artırdığını ve bu coşkulanımla görülen işten elde edilen verimin bariz arttığını da herkes bilir. Öte yandan, beyinde gerçekleşen zihinsel faaliyetler neticesinde vücuttaki bir takım kimyasal salgıların harekete geçtiğini ve bunun da yapılan işte önemle bir etken olduğunu biliyoruz.) İnsan sanki görüngüler dünyasına hükmediyordur. Sanki görüngüler dünyası insanın emrindedir. (Eğer şafak vaktinden az önce dua ederseniz çok geçmeden güneş doğacaktır.) Durum bu olunca dış dünyayı algılayış, zihinsel sürece tabi tutuş, yine aynı bilincin kalıbında şekillenir. Burada sonuçta belirleyici olan toplumsal bilinçtir. Yoğun duygulanımlarla gerçekleşen bu kolektif bi-

linç ise topluluğun her bireyi hissettiği duyguya sıkı sıkıya bağlıdır.

Bu bağlam içinde, dış dünyanın etkisini karşılarken topluluğun bütününe neredeyse eşit yansır bu karşılama. Bu hayatı daha kolaylaştırır. Öne çıkan hiçbir zaman birey olmaz. Dolayısıyla her türlü faaliyet buna göre biçimlendirilir. Dış dünyanın yaratacağı felaketler ya da ondan bulunulacak talepler için yapılacak büyüsel ritüeller de buna uygun olarak toplumsal işlev görür. Toplumsal ilişkiler maddi üretimin zorunlu sonucudur ve onun tarafından belirlenir. Büyü de bir ekonomik toplumsal işlev görür. Başka bir anlamda ekonomik üretimle, büyüsel ritüellerde işlenen vaatler elde edilir. Neticede büyü ekonomiden doğmuş demeliyiz. Fakat büyüün yanıtıcı yanını hatırlatıyor ve öz olarak büyü ekonomiyi çelişki halindedir diye de ekliyoruz. Yine de daha önce dediğimiz gibi büyü maddi üretime etki eder. Neticede büyü hiçbir zaman ekonomik üretimden kopuk olmaz, bilakis onun farklı (çarpık-yanıltıcı) yan dalı olarak, farklı bir teknik olarak vardır. Fakat ilkel insan için oldukça etkin bir yöntem olarak kullanılması büyüün bu yanıtıcı yanını gölgeler.

Yine de ilkel insan büyüyle maddi faaliyetleri birbirinden ayırt etmese de hiçbir zaman bütün etkinliğine rağmen büyüü maddi üretimin yerine koymaz. Büyü hep bir yardımcı teknik olarak varolur. Büyü üretimin başarılması ve bereketi için bir yardımcı araçtır. Büyü soyut olanın insan tarafından hissedilir hale gelmesidir.

Sonuç olarak ilkel insan bütün davranış biçimleriyle kendisini hayvanlar dünyasının bir parçası sayar gibidir. Avustralya, Polonya, Havai, Papua Yeni Gine, Kutuplar ve daha pek çok yerli halklarda hayvan yavrularının emzirmesi, hatta çocuğunu öldürüp onun yerine köpek yavrusunu emziren yerli halkların var olduğunu, Kadim Mısır'da pek çok hayvana tapıldığını hatta mumyalarının bulunduğunu²⁹ biliyoruz. Dolayısıyla hayvanlar insanlar aç-

PARTİZAN 65

sından gizemli değil oldukça korkutucu bir hal aldı. Çünkü insan hayvanları tıpkı kendileri gibi sayarlardı. Ve avcı bir topluluk olmanın zorunluluğu olarak hayvanları öldürüp yemek zorundaydılar. Bu durumda hayvanlar intikam alabilirlerdi. E. Fischer şöyle diyor. “insan avcı olunca, kan dolu bir uçurum açıldı insan ve hayvan evrenleri arasında; insan hayvanları hala ataları ve yakınları saymakla birlikte onları öldürmeye başlamıştı. Böylece hayatın birliğini yıkmıştı. Öldürdüğü hayvanı yemekle, onu yalnızca kendisinin bir parçasını yaptığını, hayvanın yaşayan insan organizmasının bir parçası olduğunu ileri sürerek suçunu örtmeye ve kendisini kandırmaya çalışıyorsa da belki atası ve kardeşi saydığı hayvanın kendisinin de oç alacağından da korkuyordu.”³⁰

Ama ilkel insan öldürmek zorundaydı. Bu cinayetin intikamından korunmak içinde öldürdüğü hayvanla ilişkisini özel bir biçime soktu. Bunu sağlayan resimler, heykeller, danslar, şarkılar oldu. Resim ve heykelle hayvanı ele geçirdi; bir şeyin benzerini (imgesini) ele geçirmek, o imgenin gerçeğini ele geçirmektir. Danslarıyla hayvanı taklit etti. Çünkü yansılama, yansıtılan şeyi kontrol etmektir. Şarkılarıyla hayvana yakarıştı bulundu. Çünkü hayvanı ikna edemezse, hayvanın akrabaları intikam için gelebilirlerdi. Bunların hepsi apaçık büyüdür. Böylesi bir ilişkiden doğan büyü zamanla maddi üretimin her alanına yayıldı. Neye hitap edilmek istendiye o şeyle bir özdeşleşme kuruldu. Böylece o şey üzerinde bir egemenlik sağlandı.

Büyücüler, imgelerin gerçeğine elverdiğince benzetilirken bizim anladığımız tarzda bir estetik kaygı gütmemezler, o sadece gördüğü şeyi yansıtır, ötesine geçemez. Onun için bir resim yapmakla mızrak yapmak arasında yararlılık bakımından bir fark yoktur. İkisi de pratik bir ihtiyaca yöneliktir. Burada öne çıkan şey büyücünün, eserini yaratırken, büyücünün kendi kişisel yaklaşımı değil topluluğun beklentilerini sorumluluk edinmesidir. Bu sorumluluğun yükseldiği temel maddi üretimdir.

YARARLANILAN KAYNAKLAR

- 1) Marx/ Toplum Kuramı/ Aktaran Orhan Hançerlioğlu/ Felsefe Sözlüğü/ Syf:293
- 2) R. G. Klein- B. Edgar/ Uygarlığın Doğuşu/ Epsilon Yayıncılık/ Syf: 7-8
- 3) Evrensel Gazetesi/ 7 Ekim 2005
- 4) F. Engels- Anti-Duhring/ Sol Yayınları/ Syf: 294-295
- 5) Bkz. Marksizm-Leninizmin İlkeleri/ Yar Yayınları/ Syf:49-50-51
- 6) Pavlov/ Akt. Age. / Syf: 51
- 7) Henry Jerison/ Akt. Uygarlığın Doğuşu/ Syf: 141
- 8) R. G. Klein- B. Edgar/ Uygarlığın Doğuşu/ Epsilon Yayınları/ Syf: 211
- 9) Bkz: Marksizm ve Dil/ J. Stalin/ Evrensel Yayınları
- 10) Marksizm-Leninizmin İlkeleri/ Yar Yayınları/ Syf:54
- 11) F. Engels/ Ailenin-Özel Mülkiyetin ve Devletin Kökeni/ Sol Yayınları/ Syf: 243
- 12) Age./ Syf: 43
- 13) Leo Frobenaus/ Akt. Ernest Fischer/ Sanatın Gerekliliği/ Payel Yayınları/ Syf: 154
- 14) Bkz: George Thomson/ Marksizm ve Şiir/ V Yayınları/ Syf: 13
- 15) Christopher Caudwel/ Ölen Bir Kültür Üzerine İncelemeler-2/ Metis Yayınları
- 16) Zahir Güvenli/ Sanat Tarihi/ Varlık Yayınları/ Syf: 13
- 17) Age/ Syf: 15
- 18) Bkz. Leo Frobenaus/ Akt. Ernest Fischer/ Sanatın Gerekliliği/ Payel Yayınları/ Syf: 155
- 19) Zahir Güvenli/ Sanat Tarihi/ Varlık Yayınları/ Syf: 19
- 20) Age./ Syf: 17 bkz
- 21) Ergun Candan/ Antik Mısır Sırları/ Sınır Ötesi Yayınları/ Syf: 260
- 22) Ernest Fischer/ Sanatın Gerekliliği/ Payel Yayınları/ Syf:154
- 23) Bkz. E. H. Gombrich/ Sanatın Öyküsü/ Remzi Yayınları/ Syf: 21
- 24) J. H. Hutton/ Leopard-men In The Noya hills/ Akt. İlkel İnsanda Ruh Anlayışı/ Doğu-Batı Yayınları/ Syf: 191
- 25) Lucien Levy- Bruh/ İlkel İnsanda Ruh Anlayışı/ Doğu-Batı Yayınları/ Syf: 191
- 26) Age/ Syf: 64
- 27) Age/ Syf: 47
- 28) Age
- 29) Ali Narçın/ A'dan Z'ye Mısır/ Ozan Yayıncılık
- 30) Ernest Fischer/ Sanatın Gerekliliği/ Payel Yayınları/ Syf: 157

90. yılında Büyük Ekim Devrimi yolumuzu aydınlatmaya devam ediyor! -I-

**Her şeyden önce Ekim, sosyalizm aracıyla emeği burjuva boyun-
duruktan kurtarmanın yoludur ve dahası Ekim, kapitalizmin çelişkilerini çözenin fevkalade yöntemidir de. Marks'ın Kapital'deki ünlü sözleriyle, Ekim, mülksüzleştirilenlerin mülksüzleştirilmesidir.**

Hiç kuşkusuz ki, birkaç ay ömürlü Paris Komünü deneyimini saymazsak, Ekim Devrimi insanlığın kurtuluşu yolunda en büyük hamle, emeğin egemenliği için atmosferin altındaki en büyük, en köklü ve en ilk eylemdir. Ekim’le emeğin köleleştirilmesine dayalı kapitalizmin surlarında fena halde bir gedik açılarak buz kırılmış, proletarya ve komşularının muzaffer zaferi için yol gösterilmiştir. Ve Ekim, toplumsal gelişmenin frenleyici engellerinden toplumu kurtarmanın sihirli anahtarını bize vermiştir.

Her şeyden önce Ekim, sosyalizm aracıyla emeği burjuva boyunduruktan kurtarmanın yoludur ve dahası Ekim, kapitalizmin çelişkilerini çözenin fevkalade yöntemidir de. Marks’ın Kapital’deki ünlü sözleriyle, **Ekim, mülksüzleştirilenlerin mülksüzleştirilmesidir.** Anlaşılır ki, bu devrimle üretim araçları burjuvazi ve büyük toprak sahiplerinin elinden çekip alınmış ve insanlık tarihinde ilk kez yeni bir devlet tipi, tarihte adına proletarya diktatörlüğü denilen üstün bir devlet tipi kurulmuş ve bu büyük hamleyle proleter devrimleri çağı açılmıştır.

Dün olduğu gibi bugün de Ekim yolu, tüm canlılığıyla acilliyettir ve Ekim referans noktasıdır. Ekim’in genel, temel ve evrensel damarlara sahip referans noktaları bugün de üzerinde yükseleceğimiz temeldir. Nedir bunlar?

Birincisi, Komünist Parti Manifestosu’ndaki şu son paragraf Ekim ve sonrası devrimler deneyimiyle apaçık tanımlanmış bulunuyor. **“Komünistler ... hedeflerine ancak tüm mevcut toplumsal koşulların zorla yıkılmasıyla ulaşabileceğini açıkça ilan ediyorlar.”** Ekim ve onu izleyen tüm başarılı her devrim devrimci zor’un “gerici zor”u alt etme deneyiminin muhteşem bir başarısı olarak tarihte yerini aldı. Bu yöntem bugün de dayanabileceğimiz ve asla vazgeçemeyeceğimiz temel çıkış noktasıdır; her devrimin temel koşulu bu ilkede ısrarlı olmasıdır.

İkincisi, devrimci bir geçiş dönemi olarak proletarya diktatörlüğünün Ekim’le teorik bir olgu olmaktan çıkıp canlı yaşamın kendisi haline dönüşmesidir. Ekim’le burjuva ve büyük toprak sahiplerinin egemenliğine tarihte ilk kez son verilerek bunun yerine çoğunluğun egemenliğine dayalı devrimci sınıf diktatörlüğü olarak azınlık üzerinde, burjuvazi ve yarıdakçılar üzerinde proletarya diktatörlüğü kurulmuş oluyordu. Tarihte ilk kez proletaryanın iktidarı kuruldu Ekim’le.

Üçüncüsü, Marks’ın proletaryanın önderlik rolü teorisinin açık, anlaşılır tanımlanışıdır Ekim.

Dördüncüsü, özel mülkiyete dayalı düzenlerin alt ediliş pratiğidir Ekim.

Beşincisi, Ekim deneyi, sosyalizmin zafere ridir. Ama nihai zaferi değil. Zira Ekim, iki yol, iki sınıf, iki çizgi arasındaki mücadelede kimin kazanacağı sorusuna yanıtın sonradan Mao’da çözüme kavuştuğu deneyin adıdır.

Altıncısı, Ekim, insanlığın kapitalizmden ve sömürücü iktidarlardan kopup sınıfsız ve sömürsüz kulvara giriş konağıdır.

Yedincisi, Ekim, yalnızca kapitalist-emperyalist sistem zincirinin bir halkada kırılarak bu sistem ablukası altında sosyalist bir merkezin oluşması değildir, o aynı zamanda Stalin’in sözleriyle dünya devriminin ilk aşaması ve onun sonraki gelişmesi için güçlü bir temeldir de.

Sekizincisi, Ekim, yeni devrimler cephesi yaratarak sosyalist batı ile köleleştirilmiş doğu arasında bir köprü olmuştur. Ve o, ulusal sorunun ufkunu genişleterek bunu; “ulusal baskıya karşı özel bir sorun olmaktan çıkararak ezilen halkları, sömürge ve yarı-sömürgeleri emperyalizmden kurtarmak gibi bir mesele haline getirmiştir.” Böylece Ekim, köleleştirilmiş doğuyu, emperyalizme karşı ortak mücadele eksenine çekmiştir.

Dokuzuncusu, Ekim, köylülüğü proletaryanın çevresinde toplama gücünün ifadesidir.

Dün olduğu gibi bugün de Ekim yolu, tüm canlılığıyla acilliyettir ve Ekim referans noktasıdır. Ekim'in genel, temel ve evrensel damarlara sahip referans noktaları bugün de üzerinde yükseleceğimiz temeldir.

Onuncusu, Ekim, proleter devrimleri dönemini başlatmakla dünya çapında büyük bir çağı başlatmış oldu.

Biz, bu yazımızda Ekim Devrimi'nin bu tarihsel derslerinin yanı sıra, Ekim'e giden yolun nasıl çizildiğini, Bolşeviklerin nasıl bir politik taktikle Ekim'i zafere taşıdıklarını da belli tarihsel kesitleriyle incelemeye çalışacağız.

Rusya'da Sosyal Demokrat İşçi Partisi'nin kurulması savaşı

Rusya diğer ülkelere kıyasla kapitalist gelişme yoluna çok sonra girdi. Toprak serfliliğine dayanan mülkiyet biçimi Rusya'nın ekonomik biçimini belirliyordu. Rusya'da fabrika sayısı oldukça azdı. Gelişmeler Rusya'da belli değişimlerin habercisi gibiydi. Kırım Savaşı'ndan sonra yenilgiye uğrayan Çar, toprak ağalarına karşı ayaklanan köylülerin önünü

kesmek için 1861 yılında toprak köleliğini ortadan kaldırdı. Toprak köleliğinin ortadan kaldırılması köylülere bir refah getirmede. Toprak ağaları köylülere ezmeye devam etti. Değişen tek şey köylülerin serbest olmasıydı.

Çarlık Rusya'sı "**bir uluslar hapishanesiydi**". Çarlık dönemi boyunca Rus olmayan milliyetler sürekli bir baskı ve aşağılanmayla eziliyorlardı. Milliyetler arasında düşmanlık tohumları ekme ve Rusya'da yaşayan milliyetleri birbirine kırdırma, Çar'ın sürekli başvurduğu bir politikaydı.

Rusya'da toprak köleliğinin kaldırılmasından sonra sanayi alanında hızlı bir ilerleme kaydedildi. 1865'ten 1890 yılına kadar fabrika ve demiryollarında işçi sayısı bir milyonun üzerine çıktı. Sanayide görülen bu hızlı yükselmenin arkasındaki esas olgulardan biri de demir yolları yapıymıydı. Birçok ülkede olduğu gibi, Rusya'da da devrim öncesi sana-

yinin yükselmesiyle birlikte, işçi sınıfına indirilen büyük darbelerle işsizlik büyük oranda artmaya başladı. 1903 yılında Lenin, “**Rusya’da yoksul köylüler**” adlı broşüründe 10 milyon köylüden 3.5 milyonunun yoksul köylüler olduğunu tespit ediyordu. Buna karşın 10 milyon köylü içinde 1.5 milyon zengin köylünün olduğu, bunların yoksul köylüleri sömürerek zenginleştiklerini ve zamanla tarım kapitalistleri haline geldiklerini söylüyordu.

Rusya’da 1870-1880 ve 1890 yılları arasında işçi sınıfı içinde bir uyanmanın ve kapitalistlere karşı mücadelelerin başlamış olduğunu görüyoruz. Bu tarihlerde çalışma saatleri 14 saatin altında değildi. Ve buna karşın işçiler ayda ancak 7-8 Ruble maaş alıyorlardı. Sağlık sigortası yoktu. Sağlık hizmetleri özel olarak karşılanıyordu. İşçiler arasındaki uyanış, onları birçok eylemde buluşturuyordu. Fabrika sahiplerine karşı ortak taleplerde bulunuyor, karşılanmayan taleplere karşın grevler yapıyorlardı. 1875 yılında Petersburg’ta **Rusya İşçileri Kuzey Sendikası** kuruldu. Sendikanın programı Batı’daki sosyal demokrat işçi partilerinin programına benziyordu. Sendika son derece adaletsiz olan düzeni yıkmayı hedef olarak koyuyordu.

Rusya’da Marksist gruplar ortaya çıkmadan önce çalışmaları, Marksizm’in düşmanı Narodnikler yürütüyordu. Rusya’da ilk Marksist grup 1883 yılında Plehanov’un Cenevre’de kurduğu “**Emeğin Kurtuluşu**” grubudur. Bu grup Marksizm’in Rusya’ya yayılmasında büyük emek harcadı. Narodniklerin yanlış görüşlerinin eleştirisini yapan da ilk olarak Plehanov oldu. Narodnikler, kapitalizmin Rusya’da tesadüfi bir şey olduğunu ve dolayısıyla işçi sınıfının Rusya’da gelişmeyeceğini, köylülerin ve aydınların yöneteceği bir “sosyalizm” öngörüyorlardı. Plehanov’un yapıtları ve Narodniklere karşı savaşımı aydınlar üzerinde büyük bir etki bıraksa da, bu akımın düşünce olarak tamamen sona erdirilmesi görevini Lenin yerine getirdi.

1893 yılında Petersburg’a gelen Lenin, burada verdiği konferanslarla Marksistler üzerinde büyük etki bıraktı. Marksizm üzerine olan derin bilgisi, Rusya hakkındaki çözümlenmeleri herkeste bir hayranlık uyandırıyor.

Lenin, 1895 yılında Petersburg’ta sayısı yirmiyi geçmeyen Marksist işçi derneklerini bir çatı altında “İşçi Sınıfının Kurtuluşu Savaşım Birliği”nde biraraya getirerek devrimci Marksist partinin kuruluşuna giden yolda ilk adımı atmış oldu. Lenin işçi sınıfıyla geniş bir bağ kurmayı “Savaşım Birliği”nin önüne bir görev olarak koydu.

Bu adım 1898 yılında, birkaç “Savaşım Birliği” -Petersburg, Moskova, Kiev, İkatereinoslav Savaşım Birlikleri- ile Bund, tek bir sosyal-demokrat partisinde birleşmek üzere ilk atılımı yaptılar ve bu amaçla 1898 Mart’ında, Minsk kentinde Rusya Sosyal Demokrat İşçi Partisi’nin I. Kongresini gerçekleştirdiler. Lenin o sırada sürgünde olduğundan kongreye katı-

lamadı. Kongre adına yayımlanan manifesto birçok yönüyle eksikti. Bu manifesto proletaryanın politik egemenliğinden ve proletaryanın dostlarından söz etmiyordu. Tüm bunların yerli yerine oturması, Rusya Sosyal Demokrat İşçi Partisi'nin diğer Marksist grupları da içine alması ve teorik düzlemde yolunu bulması işini Lenin yerine getirdi.

1901-1904 yılları arasında işçi sınıfı hareketi, devrimci hareketin de yükselmesini birlikte getirdi. Rusya'da artan sosyal demokrat örgütlerle birlikte siyasal tartışmalar ve yol arayışları da artıyordu. Bu dönemde ortaya çıkan ekonomistlere karşı Lenin çetin bir savaşım veriyordu. Bu savaşımında "Iskra" gazetesini önemli bir rol oynuyordu. Bu dönemin en belirgin özelliği, amatör ve dağınık çalışmanın sona erdirilmesi oldu. Dağınık gruplar bir birine bağlandı. 1903'te Rusya Sosyal Demokrat İşçi Partisi'nin II. Kongresinde partinin programı ve tüzüğü kabul edildi. İkinci kongrede verilen politik mücadelede Rusya Sosyal Demokrat İşçi Partisi içinde iki grup ortaya çıktı. **Bolşevik Grubu** ve **Menşevik Grubu**.

Kongre sonrası Bolşevikler ve Menşevikler arasında başlıca tartışma örgüt sorunu üzerine oldu. Menşevikler parti içinde ekonomistlerin yerini aldılar. Menşevikler, Leninist tipte bir parti anlayışının karşısına geçtiler. Bolşevik parti, kuruluşundan itibaren parti içinde iki çizgi mücadelesini yoğun olarak yaşadı. Bu mücadele devrim sonrasında tüm yoğunluğuyla devam etti. Stalin Ekim Devrimi'ni değerlendirdiği bir makalesinde şunları vurguluyordu;

"Siyasal ve ideolojik yönetim sorunu... Bu demek midir ki, mücadele sona ermiştir ve sosyalizmin daha sonraki saldırısı gereksiz bir şey diye yüzüstü bırakılmalıdır? Hiç de değil?

Bu demek midir ki, parti, içinde her şey yolundadır, partide artık hiçbir sapmanın

ortaya çıktığı görülmeyecektir, öyleyse, şimdi artık başarı çelenklerimizde gölgesinde rahat yatabiliriz.

Hiç de değil.

Partinin düşmanları, her renkten oportünistler, her türlü milliyetçi sapmanın kışkırtıcıları yenilgiye uğratıldı. Ama onların ideolojilerinin kalıntıları, bazı parti üyelerinin kafalarında hala duruyor ve sık sık da ortaya çıkıyorlar. Partiyi kendisini kuşatan insanlardan ayrı, ilgisiz bir şey gibi düşünmemelidir. Parti, bu kendisini kuşatan çevre içinde yaşar ve davranışta bulunur.

Konunun bir özeti ve ana fikri olarak şunu rahatlıkla belirtebilirim ki, Sovyet Devrimi (ve Bolşevik Partisi'nin) tarihi; üç devrimin tarihidir; 1905 Burjuva Demokratik Devrimi'nin, 1917 Şubat Burjuva Demokratik Devrimi'nin ve 1917 Büyük Ekim Sosyalist Devrimi'nin tarihidir."

Bu üç devrim tarihini incelemekle aynı zamanda Ekim Devrimi'ni anlama ve ders çıkartma konusunda da belli bir bilgiye erişmiş olacağız.

Rusya'nın bazı tarihsel kesitleri, Rus-Japon savaşı ve 1905 Ekim Devrimi'ne giden yol...

Çarlık, Uzakdoğu istilasında başka bir yırtıcı emperyalist güçle karşı karşıya geldi. Bu yeni gelişmekte olan Japon emperyalist gücüydü. Japonya daha önce Çin'den birçok taviz koparan Çarlığı bu kıtada saf dışı bırakmak istiyordu. Bir yandan Çar, bir yandan Japonya Kora'yı ve Mançurya'yı ele geçirmek istiyordu. İngiltere el altından Japonya'yı destekliyordu. Rus Japon savaşı başlamak üzereydi. Rusya savaş ilan etmeden Japonya Rusya'ya savaş ilan ederek Ocak 1904'te Rusya'nın Port Arthur Limanı'ndaki Arthur Kalesi'ne ansızın saldırdı ve burada bulunan Rus donanması ağır kayıplar verdi.

Çar, bu savaştan karlı çıkacağını ve daha güçleneceğini hesaplamasına rağmen tersine oldukça zararlı çıktı. Ve üç yüz bin kişilik çarlık ordusu 120 bin kişilik bir kayıp vererek Japonya'yla barış antlaşması imzaladı. Buna karşılık Çar da, Port Arthur, Kora ve Sahalin Adası'nın yarısını Japonlara bıraktı.

Bolşeviklerle Menşeviklerin bu savaş karşısında tavırları farklıydı. Troçki de içinde olmak kaydıyla Menşevikler, Çar'ın, toprak ağalarının ve kapitalistlerin "**Anavatan Savunması**" durumuna düştüler. Bunun tam tersi Bolşevikler Çar'ın yenilmesinden yana tavır takındılar ve bunun Çar'ı zayıflatacağından hareket ettiler. Çar ordularının yenilgisi halk yığınlarının gözünde Çar'a karşı büyük hoşnutsuzlukları iyice artırdı.

Bir devrim için nedenler oldukça çoktu.

Aralık 1904'te Bakü'de Bolşeviklerin önderliğinde büyük bir grev oldu. Ve petrol işçileriyle patronlar arasında imzalanan bu görüşmeyle işçiler büyük bir zafer kazandılar. "**Bakü grevi, tüm Rusya'da Ocak ve Şubat aylarındaki şanlı hareketlerin başlangıcı oldu.**" Bu grev, Büyük Devrim öngününde boradan önce parlayan bir şimşek gibi çaktı.

3 Ocak 1905'te Peterburg'un en büyük fabrikalarından Kirov fabrikasında grev başladı. Grev öncesi burada Ajan Papaz Gapon tarafından kurulan "**Rus Fabrika İşçileri Derneği**"nin toplantısında Papaz Gapon korkunç bir planla işçilerin Çar'a bir dilekçeyle başvurmasını önerdi. İşçiler bunu kabul ettiler ve 9 Ocak günü 140 bin işçinin katıldığı sessiz bir yürüyüşle Çar'ın sarayına doğru yürüyüşe geçtiler. Çar derhal saldırılması emrini verdi. Binden fazla işçi ölürken, iki bin işçi de yaralandı. Çar'ın bu kanlı saldırısı çok geçmeden ülke sathına yayıldı ve 440 bin işçi greve gitti. Rusya'da devrim başlamıştı. Grevler işçi yığınlarının daha yoğun olduğu Bakü, Varşova, Riga, Moskova ve Peter-

burg'ta daha sağlam ve örgütlü idi. Grevler, ekonomik grevden politik greve dönüştü. 1 Mayıs gösterilerinde işçiler Çar askerleriyle silahlı çatışmalara girerek ilerliyorlardı.

İşçilerden sonra köylüler de ayaklandı. Köylüler, büyük kitleler halinde toprak ağalarının çiftliklerine saldırıyor, yakıyor, toprak ağalarının ellerindeki toprakların köylülere verilmesini istiyorlardı. Sosyal Demokratlar köylerde daha etkin olmaya başladılar.

Haziran 1905'te Karadeniz'de bulunan Potemkin Zırhlısı'nda ayaklanma oldu. Lenin bu ayaklanmaya büyük önem veriyordu. Lenin Bolşeviklerin bu ayaklanmayı yönetmelerini, işçilerin köylülerin ve yerel garnizonların hareketlerine bağlanmalarını zorunlu görüyordu. Potemkin Zırhlısı'nda birkaç gün kızıl bayrak dalgalandı. Ne var ki, 1917'de olduğu gibi bu hareketin başında da Bolşevikler yoktu. Menşevikler ve Sosyalist Devrimci ve Anarşistler vardı. Potemkin Zırhlısı dışarıdan yardım alamayınca Romanya Limanı'na yanaşarak Romanya hükümetine teslim oldu. Bu ayaklanmaya katılan denizciler Çar tarafından yargılandı, birçoğu idam edildi, geri kalanlar ise ağır cezalara çarptırıldılar.

İşçilerin, köylülerin ve Potemkin Zırhlısı'nın ayaklanması, Rusya'da halkın silahlı bir ayaklanma için şartların olgunlaştığını gösteriyordu. Tüm gelişmeler, liberal burjuvaziye ciddi bir şekilde harekete geçirmek zorunda bıraktı. Liberal burjuvazi Çar'ı devrimle korkutuyor ve halka belli tavizler vermeye zorluyordu. Toprak ağalarının bir kısmı "**topraklarımızın bir kısmını köylülere verelim, yoksa kalelerimizden oluruz**" diyordu.

Çarlık hükümeti, işçileri ve köylüleri hunharca ezmeye devam ediyordu. Buna rağmen şiddetin çare olmadığını biliyordu. Bunun için politik manevralara başvurdu. Bir yandan Rusya'daki çeşitli milliyetlerden halkları birbirine karşı kıskırtıyor, Yahudi katli-

amı düzenliyor, Tatarları birbirine kırdırıyordu. Öte yandan da, bir Zemski Sobar (Zemski Sobar; Rusya'da 16. ve 17. yüzyıllarda hükümete danışmanlık eden sosyal zümre temsilcileri meclisi) ya da Devlet Duma'sı biçiminde bir **temsilciler meclisi** toplamayı vaat etti ve bakanlardan Bulingin'i yasa çıkartma hakkı verilmemek koşuluyla böyle bir meclisin planını hazırlamakla görevlendirdi. Bolşevikler Bulingin Duması'nı boşa çıkartmak için seçimi boykot etiler. Menşevikler, tam tersi Duma'nın toplanmasının boşa çıkartılmaması için Duma'ya katılmayı zorunlu gördüler.

Sosyal Demokrat Parti'nin yeni taktikler saptaması gerekiyordu. Yükselen devrim hareketi bunu emrediyordu. Silahlı ayaklanmayı hazırlamak, Çarlık hükümetini devirmek, geçici bir hükümet kurmak ve Bolşevikler olarak bu hükümete katılmak vb. proletaryanın önündeki zorunlu görevler olarak duruyordu.

Menşeviklerin taktik ayrılıkları giderek netleşmiş ve Sosyal Demokrat Parti ikiye bölünmüştü, gerçi bu bölünme resmileşme-

mişti. Tüm bunların giderilmesi için III. Parti Kongresinin bir an önce toplanması gerekiyordu. Ama Menşevikler kongreye yanaşmıyorlardı. Bolşevikler III. Parti Kongresini toplama görevini üzerlerine aldılar. Tüm Bolşevik ve Menşevik parti örgütleri kongreye çağrıldı. 1905 yılı Nisan'ında Londra'da Rusya Sosyal Demokrat İşçi Partisi'nin III. Kongresi toplandı. Kongreye 20 Bolşevik komiteden, 24 delege katıldı. Menşevikler Kongreye gelmediği için Kongre Menşevikleri partiden kopmuş bir kesim olarak tanımladı. Menşevikler de aynı tarihte Cenevre'de toplandılar, azınlık oldukları için toplantılarına Kongre yerine Konferans dediler. Lenin "iki ayrı kongre, iki ayrı partidir" tespiti yaptı. III. Parti Kongresinin taktik çizgisi olarak Lenin şunların altını çiziyordu; "İlerlemekte olan devrimin burjuva-demokratik niteliğine ve bu devrimin, içinde yaşanılan şu anda kapitalizmin çerçevesi içinde mümkün olanın ötesine geçemeyeceği gerçeğine karşın, kongre, devrimin tam zaferinden en başta proletaryaya, kendisini örgütlemeye, politik bakımından yükselmeye, emekçi halk yı-

ğınlarına öncülük etmede deneyimce zenginleşmeye ve burjuva devriminden sosyalist devrime geçmeye olanak vereceği düşünce-sindeydi.

Menşevik Konferansı'nın taktik çizgisi ise devrim, mademki burjuva devrimiydi, o halde devrimin öncüsü ancak liberal burjuvazi olabilir.”

Kongreden iki ay sonra Lenin Sosyal Demokrasinin İki Taktiği adlı eserinde Menşeviklerin köklü bir eleştirisini yaptı. Bu eleştiriler sadece Rus Menşeviklerini hedef almıyor, aynı zamanda uluslararası oportünizmi de hedef alıyordu. Lenin'in bu eserinde geliştirdiği esas taktik ise, proletaryanın Rusya'da Burjuva Demokratik Devrim'in öncüsü ve yöneticisi olabileceği ve olması gerektiğidir. Lenin bu devrimin burjuva niteliğini kabul ediyordu; çünkü kendisinin de gösterdiği gibi, bu devrim “sırf demokratik bir devrimin sınırlarını doğrudan geçme yeteneğinden yoksundu” ama, Lenin, bu devrimi, yukarıdan gelme bir devrim değil, halkın tümünü, tüm işçi sınıfı ve tüm köylüyü harekete geçiren bir halk devrimi sayıyordu. Bu yüzden Lenin, bu devrimin proletarya için önemini küçümsemeye, devrimde proletaryanın rolünü aşağılamaya ve proletaryayı bu devrimden uzak tutmaya yeltenen Menşeviklerin girişimlerini, proletaryanın çıkarlarına ihanet sayıyordu. Ve devamla; “Devrimin çarlığa karşı kesin zaferi demek, proletaryanın ve köylülüğün devrimci demokratik diktatörlüğü demektir.... Ve, bu yolda bir zafer, özellikle bir diktatörlük olacaktır; çünkü böyle bir zafer yasal yoldan 'barışçıl yoldan' kurulmuş şu ya da bu kurumlara değil, ister istemez silah gücüne, silaha sarılan yığınların ayaklanmasına dayanacaktır. Bu, ancak bir diktatörlük olabilir. Çünkü proletarya ve köylülük için, kaçınılmaz olarak hemen yapılması gerekli değişikliklerin gerçekleştirilmesi, toprak ağalarına, büyük burjuvaziye ve

Çarlığa var güçleriyle direnmeye yöneltecektir. Diktatörlük olmadan bu direnişi kırmak, karşı-devrimci başkaldırıları ezmek olanaksızdır. Ama bu, elbette ki, sosyalist diktatörlük değil, bir demokratik diktatörlük olacaktır. Bu diktatörlük (devrimci gelişmede bir dizi aşamalar geçirmeden) kapitalizmin esaslarına dokunmayacaktır. Bu diktatörlük, olsa olsa, toprak mülkiyetinin köylünün çıkarlarına olarak baştan başa yeniden dağıtılmasını, bir cumhuriyetin kurulması içinde, tam ve sona erdirici bir demokrasiyi, yalnız köy yaşamından değil, fabrika yaşamından da Asya köleliğinin bütün ezicilerinin kökünden sökölüp atılmasını, işçilerin durumlarında ciddi bir iyileşmeye, yaşama düzeylerini yükseltmeye doğru adımların atılmasını ve sonuncu olarak- sıra bakımından sonuncu, ama önem bakımından sonuncu olamayan- devrim yangınının Avrupa'ya yayılmasını gerçekleştirebilir. Böyle bir zafer, henüz burjuva devrimimizi sosyalist devrime asla dönüştüremez. Demokratik devrim, burjuva sosyal-ekonomik ilişkilerin çerçevesini doğrudan aşmaz; ama gene de böyle bir zaferin gerek Rusya'nın gerek tüm dünyanın ileriki gelişmesi için önemi ölçülemez derecede büyüktür” tespitinde buluyordu.

Bu tespitin ne kadar doğru ve isabetli olduğu 1905 Devrimi sonrasında ortaya çıktı.

1905 yılının sonlarına doğru özellikle de Ekim ve Kasım aylarında işçilerin grevleri giderek yükseliyordu. Bu yığınların yaklaşan devrime karşı gösterdikleri ilginin de bir ifadesi olarak büyük bir önem taşıyordu.

Sadece işçilerin değil, köylülerin de toprak ağalarına karşı direnişleri giderek artıyordu. 1905 Devrimi'nin silahlı bir ayaklanmaya evrilmesi an meselesiydi. Bolşevikler gördükleri bu durum karşısında işçileri ve köylüleri Çar'a karşı silahlı bir ayaklanmaya çağırıyorlardı. Ve bunun kaçınılmaz olduğunun

propagandasını yapıyorlardı. Askerler arasında da devrimci çalışmalar yapıyordu. Ordu içinde Parti'nin askeri birimleri kuruldu. Büyük kentlerde işçilerden silahlı direniş komiteleri kuruldu. Sadece içerden değil, Rusya dışından da temin edilen silahlar gizlice ülkeye sokuluyor ve bu silahlar işçiler arasında dağıtılıyordu.

1905 Aralık ayında Finlandiya'nın Temmerfors kentinde Bolşevikler bir konferans örgütlediler. Her ne kadar Bolşevikler ve Menşevikler bir partinin içinde görünüyordusalar da, esasında iki ayrı merkezi olan iki parti gibiydiler. Bu konferansın iki önemli kararını belirtmek gerekir, bunlardan **birincisi**, partinin birliğinin yeniden sağlanması, **ikincisi** de, Vitte Duma'sını boykot etme kararıdır. Konferansın olduğu günlerde Moskova'da silahlı ayaklanma başlamak üzeredir. Konferans'ta, Konferans'ın bir an önce bitirilmesine ve delegelerin ayaklanmaya katılması için bölgelerine gitmelerine karar verildi. Çar, yaklaşan tehlikenin farkındaydı ve büyük bir saldırıya geçmek için hazırlanıyordu.

Yeni takvimle, 20 Aralık günü Moskova'da grevler başladı. Bu sefer grevler politik grevler olarak ilerliyordu. Moskova'nın birçok yerinde barikatlar kuruldu. Ancak bu grevler, ülkenin diğer yerlerinden fazla destek görmüyordu. Çarlık çok geçmeden işçilerin üzerine birkaç misli fazla asker gönderdi. Binlerce işçi 9 gün boyunca kahramanca çarpıştılar. Çar bu durum karşısında direnişi ancak Petersburg, Tever ve diğer şehirlerden yeni takviyeler getirerek bastırabildi. Bolşeviklerin Moskova Komitesi tutuklandı. Silahlı ayaklanma birbiriyle bağlantısı olmayan şekilde ülkenin diğer yerlerinde de baş gösterdi. Bir merkezden yönetilmeyen direniş, daha çok savunma durumunda kaldı. Lenin'in de sonradan belirttiği gibi, bu durum başarısız Moskova Ayaklanması'nın asıl kay-

nağı ve ayaklanmanın uğradığı yenilginin temel nedenlerinden biriydi.

Ayaklanmadan sonra Menşevik Plehanov, "silaha sarılmamalıydılar" diye Partiyi eleştirmeye başladı. Ayaklanmanın gereksiz ve zararlı bir şey olduğu, barışçıl bir şekilde de kazanılabileceği düşüncesindeydiler.

Buna karşı Lenin şunları söylüyordu tam tersine; "Silaha daha kararlı, daha enerjik ve daha keskin bir saldırı atılımıyla sarılmalıydık; yığınlara öyle yalnız kavgasız barışçı yoldan grevlerle yönetilemeyeceğini ve amansız silahlı savaşımın kaçınılmaz olduğunu anlatmalıydık."

Aralık 1905 Ayaklanması'yla devrim en yüksek doruğuna ulaştı. Aralık'ta Çarlık, devrimi yenilgiye uğrattı. Çar bu yenilgiden alabildiğince yararlandı, Polonya, Estonya, Transkafkasya ve Sibiry'a da tam bir katliam gerçekleştirdi. Ve Rusya'da Stalin'in deyişiyle gerici yılları başladı, 1905'ten sonra birçok çevre devrim fikrinden vazgeçti,

Ve böylece Birinci Rus Devrimi yenilgiyle sonuçlandı.

Bolşevikler bu yenilginin nedenlerini şöyle tespit ettiler;

1-Devrimde, Çarlığa karşı, henüz sağlam bir işçi-köylü bağlaşması yoktu. Köylüler, toprak ağalarına karşı savaşıma geçtiler ve toprak ağalarına karşı işçi sınıfıyla bağlaşmaya yanaşmadılar. Ama, köylüler, Çarı devirmedikçe toprak ağalarını devirmenin olanaksızlığını henüz anlayabilmiş değillerdi. Çarın toprak ağalarıyla birlikte hareket ettiğini kavrayabilmiş değillerdi.(...)

2- (...) Çarlık ordusunun tek tek birliklerinde kargaşalıklar ve ayaklanmalar çıktı. Ama, askerler işçi grevlerini ve işçi ayaklanmalarını bastırmakta Çara yardım ettiler.

3- İşçiler de hareketlerinde yeterince dayanışma göstermediler. İşçi sınıfının öncü müfrezeleri 1905 yılında kahramanca bir devrim savaşımı verdi. Daha az bilinçli taba-

PARTİZAN 65

kalar -sanayileşme yönünden geri illerin işçileri, köylerdeki işçiler -daha ağırdan aldılar. Bunlar devrim savaşımına özellikle 1906 yılında daha güçlü bir biçimde katıldılar. Ama o zamana dek işçi sınıfının öncüleri büyük ölçüde zayıflamış bulunuyordu.

4- İşçi sınıfı devrimin öncüsü ve temel gücüydü; ama, işçi sınıfının partisinde, saflar arasındaki yeterince birlik ve dayanışma yoktu. Rusya Sosyal Demokrat İşçi Partisi -işçi sınıfının partisi- iki parçaya, Bolşevik ve Menşevik gruplarına ayrılmıştı. (...)

5- Çarlık istibdadının 1905 Devrimi'ni bastırmasına Batı Avrupa emperyalistleri yardım ettiler. Yabancı kapitalistler, Rusya'daki sermaye yatırımlarının ve sağladıkları muazzam kârların elden gitmesinden korkuyorlardı. (...)

6- Japonya'yla 1905 Eylül'ünde imzalanan barış, Çarın çok işine yaradı. Savaş alanlarındaki yenilgi üstüne yenilgi ve devrimin heybetle yükselişi, Çarı bir an önce barış imzalamak zorunda bırakmıştı. Savaşın kaybedilmesi Çarlığı zayıf düşürmüştü.

Barış, Çarın durumunu güçlendirdi.

Çarlık sadece şiddet kullanmakla kalmıyor, devrime yeni bir darbe de "Yasama Duması" kurarak vurmak istiyordu. Böyle bir Duma toplamakla Çarlık hükümeti köylülere devrimden yüz çevirtmek istiyordu. Çar, bu Duma'yla seçimlere gidileceğini ve köylü-

lerin toprağa kavuşacağını ileri sürüyordu. Bunlar tam bir aldatmacaydı. Seçimler demokratik değildi, zira 2 milyon işçi ve kadın oy hakkından yoksundu.

Anayasacı Demokratlar, Menşevikler ve sosyalist-devrimciler, halkın gereksim duyduğu düzenin ayaklanma olmadan da gerçekleşebileceğini ileri sürerek, işçileri ve köylülere aldattılar. Ve Bolşevikler, Tamersfors Konferansı'nda kabul edilen kararı hayata geçirerek Duma'yı boykot ettiler. Aynı konferansta alınan birlik kararının işçiler tarafından iyice benimsenmesi üzerine Bolşevikler bunu da hayata geçirdiler.

Rusya Sosyal Demokrat İşçi Partisi'nin Birlik Kongresi olarak da bilinen IV. Kongresi 1906 yılında Stockholm'de (İsveç) toplandı. Bolşevikler, bu kongreye Aralık yenilgisinden dolayı kaybettikleri güçlerinden dolayı istedikleri düzeyde kongreye katılmadılar. Menşevikler ise devrimcilikle ilişkisi olamayan

birçok çevreyi saflarına almışlardı. Bu gelişme Stockholm Kongresi'nde çoğunluğun Menşeviklerde kalmasına neden oldu. Ve dolayısıyla birçok sorunda alınan kararlar da Menşevik nitelikte oldu. Bu kongrede birlik sadece kağıt üzerinde kaldı, Bolşevikler de Menşevikler de kendi kararlarına göre hare-

ket ettiler. Kongrede Menşevikler Devlet Duma'sını göklere çıkardılar. Menşevik Martinov, devrimde proletaryanın hegemonyasına açıktan karşı çıktı. Stalin “**ya proletaryanın hegemonyası, ya demokratik burjuvazinin hegemonyası. İşte parti içindeki sorun budur, aramızdaki anlaşmazlığın nedeni budur**” diyordu. Bu kongrede 3 Bolşevik, 6 Menşevik Merkez Komitesi'ne girdi.

1906 yılında Çar I. Devlet Duma'sını yeterince uyumlu olmadığı gerekçesiyle dağıttı. Halka karşı baskı ve şiddet arttı. Yahudi katliamları iyice hızlandı ve Çar II. Devlet Duma'sının en kısa zamanda toplanacağını açıkladı. Bolşeviklerin II. Duma'ya girmeyi ya da boykot etmeyi kararlaştırmaları gerekiyordu. Ve Lenin bu durumu sonradan değerlendirdiğinde I. Duma konusunda şöyle diyecekti; “Bu boykot başarılı olmuştu, çünkü halkı Çarcı Anayasa yolunun tehlikesine karşı uyarmakla kalmamış, Duma'yı daha doğmadan mezarına gömmüştü; bu boykot başarılı olmuştu, çünkü devrimin yatışmaya yüz tuttuğu bir sırada değil, devrim dalgasının yükselmeye başladığı bir sırada yapılmıştı.” II. Duma konusunda Bolşevikler bu Duma'ya katılmaya karar verdiler. Ama, Bolşevikler, Duma'ya Menşeviklerin yaptıkları gibi Anayasacı Demokratlarla bir blok oluşturmak, organik “yasama” işlerinde bulunmak için değil, onu devrimin yararına bir kürsü olarak kullanmak için giyorlardı. Bunun tersine Menşevik Merkez Komitesi, Duma'yı Çarlık hükümetini yola getirmek için bir yasama kurumu gözüyle bakıyor, Anayasacı Demokratlarla seçim anlaşmaları yapılmasını ve onların Duma'da desteklenmesini istiyordu.

Bolşevikler bu sırada yeni bir parti kongresinin örgütlenmesi için çalışıyorlardı. Parti örgütlerinin çoğu Menşeviklere karşı olduklarını açıkladılar. 1907 yılında Londra'da V. Parti Kongresi toplandı. Kongrenin başlıca gün-

dem burjuva partilerine karşı izlenecek politikaydı. Kongre Bolşeviklerin politikasını onayladı. Kongre gerek “Rus Halkının Birliği”, Monarşistler, Birleşmiş Soylular Kurulu gibi bütün aşırı gerici partilere karşı, gerekse “17 Ekim Birliği”ne (Oktobristler), Ticaret ve Sanayi Partisine, “Barışçı Yenilik Partisi”ne karşı amansız bir savaşım yürütülmesine karar verdi. Bütün bu partiler açıktan karşı-devrimciydiler.

Çar, II. Duma'nın da istediği gibi oluşmadığını gördüğü için bunu da dağıttı. Saldırıları sürüp gitti.

I. Emperyalist Savaş'tan önce işçi sınıfı hareketinin yeniden yükselişi ve yaklaşan I. Emperyalist Savaş

Stolipin gericiliğinin elde ettiği başarı uzun sürmedi. Halkı katleden ve baskı uygulayan bir hükümet fazla ileriye gidemezdi. Halk, uygulanan baskı ve şiddetten artık korkmuyordu. 1905 devrim yenilgisinin getirdiği eziklik yavaş yavaş kaybolmaya başladı. Gelişmeler devrimin kaçınılmaz olarak yeniden yükseleceğini gösteriyordu. Olaylar Bolşevikleri her geçen gün daha da doğruluyordu. 1911 yılı içinde grev yapan işçilerin sayısı çoktan 100 binin üzerine çıkmıştı. 1912 yılında toplanan Parti Konferansı yükselen işçi sınıfının durumuna dikkat çekti. Ve 4 Nisan 1912'de Sibiry'a da Lena Altın Madenleri'ndeki grev sırasında, Çarlık jandarmalarından bir subayın emriyle 500'den fazla işçi öldürüldü, birçoğu da yaralandı. Devrimci işçi hareketinin başında Petersburg'un kahraman proletaryası yürüyordu. Petersburg'u Baltık Bölgeleri, Moskova, Moskova ili ve Rusya'nın güney bölgeleri izliyordu. 1913 yılında hareket, batı bölgesini, Polonya'yı ve Kafkasya'yı tümüyle sardı. Resmi rakamlara göre, 1912 yılında 725 bin

işçi, daha geniş istatistiklere göre bir milyondan fazla işçi grevlere katıldı. 1913'te resmi rakamlara göre 861 bin, daha genişletilmiş istatistiklere göre bir milyon 272 bin işçi grevlere katıldı. 1914'ün ilk yarısında, grevlere katılan işçilerin sayısı artık bir buçuk milyonu buluyordu. 1912 sonrası devrim dalgasının yükselişi 1905'teki yeni bir devrimin habercisi gibiydi. Bu tarihteki grevler geniş halk yığınları için bir dönemim noktası gibiydi. Kapitalistler işçi grevlerine misilleme olarak lokavt yaparak karşılık veriyorlardı. 1913 yılında Moskova'da 50 bin dokuma işçisi işten atıldı. İşçi grevleri köylüleri de harekete geçiriyordu.

Bolşeviklerin, tüm Rusya çapında legal olarak çalıştıkları bir alanda IV. Devlet Duma'sıydı.

1912 yılında Hükümet Dördüncü Duma için seçim yapılacağını ilan ettiğinde Bolşevikler Duma seçimlerine katılmaya büyük bir önem verdiler. Bunun nedeni, Bolşeviklerin legal alanda kitleler arasında çalışmaya verdikleri önemdi. 4. Duma seçimleri 1912 sonbaharında yapıldı. Duma seçimlerinin istediği gibi sonuçlanmasını isteyen hükümet, Ekim'de birçok fabrikada işçilerin oy haklarını ellerinden almaya kalktı. Bunun üzerine Bolşevikler fabrikalarda işçileri grev yapmaya çağırdılar. Güç duruma düşen hükümet kararını geri almak zorunda kaldı.

Devrimci hareketin yükseldiği 1912 yılında Bolşevikler, işçi sınıfının başına geçerek, hareketi Bolşevik hedefler doğrultusunda yeni devrime doğru seferber etmek için çalıştılar. Parti bu dönemde legal ve illegal çalışmayı ustalıklı yürütmeyi başardı.

Bolşevik Parti I. Emperyalist Paylaşım Savaşı'nın öngününde işçi sınıfının devrimci hareketine bizzat önderlik etti. Bolşevik Parti emperyalist savaşın en çetin döneminde enternasyonal bayrağı açarak girdi.

I. Emperyalist Paylaşım Savaşı ve Bolşeviklerin tutumu

Bolşevikler savaş başlamadan önce savaşın patlak vereceğini çok önceden tespit etmişlerdi. Lenin uluslararası kongrelerde savaşın patlak vermesi durumunda Bolşeviklerin izlemesi gereken taktikler ve devrimci çizgi konusunda saptamalarda bulunuyordu.

Lenin, emperyalizmin kaçınılmaz olarak savaşlara yol açacağını belirtiyordu. Yabancı toprakların yağma edilmesi ve yeni pazarların ele geçirilmesi eski kapitalist ülkelerin fetih savaşlarında sık görülen olaylardandı.

Kapitalizm, 19. yüzyılın sonlarında ve 20. yüzyılın başlarında, gelişmesinin son ve en yüksek aşamasına, emperyalizm aşamasına ulaştı. Savaşlar özellikle kaçınılmaz bir hal aldı. Emperyalizm döneminde güçlü kapitalist birlikler (tekeller) ve bankalar, kapitalist devletlerin yaşamında belirleyici bir rol oynadılar. Mali sermaye, kapitalist devletlerin efendisi oldu. Mali sermaye, yeni pazarlar, yeni sömürgeler ele geçirmek, sermaye ihracı için yeni sürüm pazarları ve yeni hammadde kaynakları ele geçirmek istiyordu. 1914 savaşı, dünyanın ve nüfus bölgelerinin yeniden paylaşılması uğrunda bir savaştı. Bu savaşı bütün emperyalist devletler çoktandır hazırlıyorlardı. Bu savaşın suçluları bütün ülkelerin emperyalistleriydi. Ama bu savaş özellikle, bir yandan Almanya ve Avusturya, öte yandan Fransa ve İngiltere ve onlara bağımlı olan Rusya hazırladılar.

Dünyanın yeniden paylaşılması için patlak veren bu yağma savaşı, bütün emperyalist ülkelerin çıkarlarını ilgilendiriyordu. Bu yüzden Japonya, Amerika Birleşik Devletleri ve öteki daha birçok devlet de sonradan bu savaşa sürüklendiler.

Çarlık Hükümeti 14 (yeni takvimle 27) Temmuz 1914'te genel seferberlik ilan etti. 19 Temmuz (1 Ağustos'ta) Almanya Rusya'ya savaş ilan etti. Rusya savaşa girdi.

Lenin, emperyalizm çağında, sömürgeler ve bağımlı ülkelerde devrimci buhranın gitgide daha fazla derinleşeceğini, emperyalizme karşı ayaklanan güçlerin, emperyalizme karşı kurtuluş savaşlarının gitgide daha fazla büyüyeceğini gösterdi.

II. Enternasyonal partilerinin ihaneti

Lenin, II. Enternasyonal oportünizmi ve liderlerinin kaypak tutumu konusunda birçok uyarıda bulunmuştu. II. Enternasyonal'in liderlerinin savaşa yalnızca sözde karşı olduklarını, savaş başladığı zaman bunların tutum değiştirip emperyalist burjuvaziden yana olabileceklerini ve savaş taraftarlığı yapacaklarını, Lenin birçok kez söylemişti.

1910 yılında II. Enternasyonal'in Kopenhag Kongresi'nde, Parlamentodaki sosyalistlerin savaş kredileri aleyhinde oy vermeleri için karar alınmıştı. 1912'de Balkan Savaşı sırasında Basel kentinde toplanan II. Enternasyonal'in uluslararası kongresi, kapitalistlerin kârlarını artırmaları için işçilerin birbirlerine ateş etmelerinin bütün ülkelerin işçilerine karşı bir cinayet sayıldığını ilan etmişti.

1914'ün Ağustos'unda Alman Sosyal-Demokratları, parlamentoda savaş kredileri lehinde oy verdiler, emperyalist savaşı desteklediler. Fransa, İngiltere, Belçika ve öteki ülkelerde de sosyalistlerin büyük bir çoğunluğu aynı biçimde hareket ettiler. Yalnız Bolşevik Partisi, emperyalist savaşa karşı, anında ve hiç duraksamadan, kararlı devrimci savaşım bayrağını açtı. 1914 sonbaharında, savaş üzerine yazdığı tezlerinde Lenin, II. Enternasyonal'in uğradığı çöküntünün bir rastlantı olmadığını belirtiyordu. Ve oportünistler sosyal-şoven oldular. Savaşın daha ilk günlerinden itibaren Lenin, yeni bir enternasyonalin, III. Enternasyonalin kurulması için güçleri bir araya getirmeye başladı. Daha 1914 Kasım'ında Bolşevik Partisi Merkez Komitesi, yayınladığı savaş aleyhtarı manifestoda, rezilce iflas etmiş olan II. Enternas-

yonel'in yerine, III. Enternasyonal'in kurulmasını önerdi.

Eylül 1915 başlarında, Simmerval'de Enternasyonal'in ilk konferansı toplandı. Lenin bu konferansı, savaşa karşı enternasyonal hareketin gelişmesinde "ilk adım" sayıyordu.

Savaş, barış ve devrim sorunları üzerine Bolşevik Partisi'nin teori ve taktikleri

Bolşevikler, her tür savaşa karşı değil, yalnızca fetih savaşına, emperyalist savaşa karşıydılar. Bolşeviklere göre iki tür savaş vardı;

1- Fetih savaşı değil, bir kurtuluş savaşı olan, halkları yabancı ve boyunduruk altına almaya karşı savunmak için, ya da halkları kapitalist boyunduruktan kurtarmak için, ve en sonu sömürgelerin ve bağımlı ülkeleri emperyalizmin boyunduruğundan kurtarmak için yürütülen haklı savaşlar ve;

2- Fetih savaşları olup, yabancı ülkeleri fethetmek için, yabancı halkları boyunduruk altına almak için yürütülen haksız savaşlar.

Lenin'in savaş sırasında yaptığı teorik çalışmaların bütün ülkelerin işçi sınıfı için büyük önemi vardı. 1916 ilkbaharında Lenin, "Kapitalizmin En Yüksek Aşaması Emperyalizm" adlı yapıtını yazdı. Lenin bu yapıtında, emperyalizmin, kapitalizmin en yüksek aşaması olduğunu ve bu aşamada kapitalizmin artık, ilerici döneminden asalak dönemine girdiğini, çürüyen, can çekişen kapitalizm haline geldiğini gösterdi.

Lenin, emperyalizm çağında, sömürgeler ve bağımlı ülkelerde devrimci buhranın gitgide daha fazla derinleşeceğini, emperyalizme karşı ayaklanan güçlerin, emperyalizme karşı kurtuluş savaşlarının gitgide daha fazla büyüyeceğini gösterdi.

Lenin;

"1-Eşit olmayan ekonomik ve politik ge-

leşme, kapitalizmin değişmez bir yasasıdır. Bundan dolayı, sosyalizmin başlangıçta birkaç ülkede, hatta bir tek kapitalist ülkede zafere ulaşması olanaklıdır. Bu ülkenin muzaffer proletaryası, ülke içinde kapitalistlerin malını mülkünü zorla çekip aldıktan, sosyalist üretimi örgütledikten sonra öteki ülkelerin ezilen sınıflarını kendi davasına kazandırarak, kapitalist dünyanın karşısına dikilebilir.

2- Kapitalizm, değişik ülkelerde son derece eşit olmayan bir biçimde gelişmektedir. Emtia üretimi siteminde başka türlü de olmaz. Bundan şu kesin sonuca varılır: Sosyalizm bütün ülkelerde birden zafere ulaşmaz."

Bu teori, emperyalizm öncesi kapitalizm döneminde yaşayan Marksistler arasında egemen olan görüşten temelden farklı bir teoriydi. Eskiden sosyalizmin tek bir ülkede zafere ulaşmasının olanaksızlığı, devrimin bütün uygar ülkelerde aynı anda gerçekleşeceği düşünülüyordu. Lenin, "Kapitalizmin En Yüksek Aşaması Emperyalizm" adlı ünlü yapıtında emperyalist kapitalizmin gerçeklerinden hareket ederek, bu teorinin artık geçersiz olduğunu gösterdi.

Lenin'in geliştirdiği sosyalist devrim teorisinin en büyük önemi, yalnızca Marksizm'i zenginleştirmiş ve ilerletmiş olmasında değil, aynı zamanda her bir ülkenin proletaryasının önüne devrimci bir görüş açısı getirmesinde, kendi ülkesinin ulusal burjuvazisine karşı saldırıya geçme girişkenliği kazandırmasında, bu saldırıya hazırlanırken bir savaş durumundan yararlanmayı öğretmesinde ve proletaryanın proleter devrimin zaferine olan inancını pekiştirmiş olmasıdır.

Şubat Devrimi, Çarlığın yıkılışı ve ikili iktidar

Ocak 1917'de Rusya'da grevler başladı. Petrograd'da, Moskova'da başlayan grevler

ülkenin diğer yerlerine de sıçradı. Büyüyen politik grevler ayaklanmaya dönüştü. Polis ve jandarmanın silahlarına el koyan işçiler böylece silahlanıyorlardı. Çar'ın emirleri yerini bulmuyordu ve askerler silahlarını direnişteki işçilere çevirme yerine işçilere ateş açan polise çevirmeye başladılar.

Bolşevik Partisi yayınladığı 11 Mart bildiriyle Çarlığa karşı silahlı ayaklanmanın sürdürülmesini ve geçici bir hükümetin kurulmasını önerdi. Petrograd'da devrimin zafer sağladığı haberi ülkenin diğer bölgelerine yayıldığı anda hızla işçilerin saflarına geçen asker ve polisler Çarlığın memurlarını tutuklamaya başladılar. **Şubat Devrimi başarıya ulaşmıştı.** Devrimin ilk haftalarında Lenin şöyle diyordu; "Devrimi proletarya yaptı. Proletarya kahramanlık gösterdi. Kanını verdi, yoksul emekçi halkın en geniş yığınlarını arkasından sürükledi.

Sovyetler, devrimin daha ilk günlerinde doğdu. Zafere ulaşan devrim, işçi ve asker temsilcileri Sovyetlerine dayanıyordu. Ayaklanan işçiler ve askerler, İşçi ve Asker Temsilcileri Sovyetlerini oluşturdu. 1905 Devrimi Sovyetlerin birer silahlı ayaklanma organı olduğunu ve aynı zamanda yeni devrimci iktidarın çekirdeğini oluşturduklarını göstermişti. Bu bakımdan Sovyetler, işçi sınıfı yığınlarında canlı bir düşünce olarak yaşıyordu; Çarlık yıkılır yıkılmaz, daha ikinci gün, işçiler bu düşünceyi gerçekleştirdiler. Ancak bu farklı bir biçimde oldu: 1905'te yalnızca İşçi Temsilcileri Sovyetleri oluşturulmuştu, ama bu 1917 Şubat'ında Bolşeviklerin girişkenliğiyle İşçi ve Asker Temsilcileri Sovyetleri olarak ortaya çıktı."

Bolşevikler, yığınların savaşımını sokaklarda doğrudan yönetirken, uzlaşıcı partiler, Menşevikler ve Sosyalist Devrimciler, Sovyetler'de çoğunluk sağlayarak temsilci sayılarını artırmaya bakıyorlardı."

Ve bunların temsilcileri serbestçe dola-

şırken Bolşevikler sürgünde ve hapisanede bulunuyorlardı. Stalin'in Sibiry'a'da sürgünde bulunması, Lenin'in ülke dışında bulunması durumu da buna fırsat veriyordu.

27 Şubat (12 Mart) 1917'de Devlet Durması'ndaki Liberal temsilciler Sosyalist Devrimciler ve Menşeviklerle anlaşarak Devlet Duması Geçici Hükümeti kurdular ve bunun başına da 4. Duma'nın başkanı, bir toprak ağası olan Rodzyanko'yu getirdiler. Birkaç gün sonra da kendi aralarında anlaşarak, Bolşevikler'den gizli olarak Rusya'nın yeni hükümetini kurmak için anlaştılar. Bu hükümet de, Çar'ın kendi hükümetine başkan yapmak istediği Prens Lvov'un başkanlığında bir burjuva hükümeti olacaktı. Demokrasinin temsilcisi olarak da hükümete sosyalist devrimci Krenski alındı. Lenin'in dediği gibi "burjuvazinin ve burjuvalaşmış olan toprak ağalarının temsilcilerinden oluşan yeni burjuva devlet iktidarı" işte böyle kuruldu.

Böylece ikili iktidar kuruldu. İki diktatörlük, kendisine özgü bir biçimde birbiriyle kaynaştı. Geçici hükümetin temsil ettiği burjuva diktatörlüğü ile İşçi ve Asker Temsilcileri Sovyet'in temsil ettiği proletarya ve köylü diktatörlüğü.

Bolşeviklerin, Sovyetler Cumhuriyeti sloganını daha 1917 Nisan'ında ifade ettikleri biliniyor. Kurucu Meclis'in, Sovyetler Cumhuriyeti ile apaçık bir biçimde çelişkide olan bir burjuva parlamentosu olduğu da biliniyor. O halde nasıl oldu da Bolşevikler, Sovyetler Cumhuriyeti'ne doğru yürürken, aynı zamanda, Geçici Hükümet'ten, Kurucu Meclis'in hemen toplanmasını talep ettiler? Nasıl oldu da, Bolşevikler, sadece seçimlere katılmakla kalmayıp, Kurucu Meclis'i kendileri topladılar? Nasıl oldu da ayaklanmadan bir ay önce, eski düzenden yenisine geçiş olurken, Bolşevikler, geçici bir Sovyetler Cumhuriyeti ve Kurucu Meclis birleşimi olanağını kabul ettiler?

Bütün bunlar “oldu”, çünkü;

1- Kurucu Meclis fikri, nüfusun geniş kitleleri arasında en çok tutulan fikirlerden biriydi;

2- Kurucu Meclis'in hemen toplanması sloganı, Geçici Hükümet'in karşı-devrimci niteliğini daha kolaylıkla açığa çıkartmaya olanak veriyordu;

3- Kurucu Meclis fikrini halk yığınlarının gözünden düşürmek için, bu yığınların toprak, barış, Sovyetler iktidarına değinen talepleriyle, Kurucu Meclis duvarlarının hemen içine getirmek ve böylece onları gerçek ve canlı Kurucu Meclisle yüz yüze getirmek zorunluymdu;

4- Bu kitlelere, Kurucu Meclis'in karşı-devrimci niteliğine ve onu dağıtmaya daha kolay inanmalarını sağlamak için tek yoldu;

5- Bütün bunlar, Kurucu Meclis'i ortadan kaldırmayı amaçlayan yollardan biri olarak, geçici bir Sovyetler Cumhuriyeti ve Kurucu Meclis bileşimini doğal kabul ediyordu;

6- Böyle bir birleşim eğer bütün iktidarın Sovyetler'e geçmesi koşuluyla gerçekleşmiş olsaydı, bunun tek anlamı Kurucu Meclis'in Sovyetler'e bağlı olması, Sovyetler'in bir tek haline dönüşmesi, acısız bir ölümle sona ermesi olurdu.

Şubat Devrimi'nden sonra Rusya'da durum, Bolşevik Partisi'nin gizlilikten çıkışı, Lenin'in Nisan Tezleri ve Bolşeviklerin Sosyalist Devrime geçişi

Gelişmeler ve Geçici Hükümet'in durumu Bolşevikleri her geçen gün biraz daha doğruluyordu. Geçici Hükümet'in izlediği politika, barıştan yana değil, savaştan yana olduğunu, ekme vermek istemediğini açık olarak gösteriyordu. İşçiler ve köylüler Monarşinin kökünü kazımak isterken, Geçici Hükümet açıktan Monarşinin korunması için çalışıyordu.

Halk yığınlarının Geçici Hükümet'e beslediği güven sona ermek üzereydi.

Şubat Devrimi'nden sonra ortaya çıkan ikili iktidar böyle devam edemezdi. İktidar ya tamamen proletaryanın ya da burjuvazinin elinde kalmasını zorunlu kılıyordu. Bolşevik parti legale çıkınca, parti içinde görüş ayrılıkları da iyice su yüzüne çıktı. Kamenev ve Moskova örgütü geçici hükümetin ve savaş taraftarlarının bazı politikalarının bazı koşullarda desteklenmesi gibi yarı Menşevik bir tutum benimsediler.

Lenin, Petrograd'a 3 Nisan gecesi geldi. Finlandiya Garı önünde kendisini karşılamaya gelen binlerce işçi, asker ve köylüye ateşli bir konuşma yaptı. Lenin, Rusya'ya gelince tüm gücünü devrimin sorunlarına adadı ve Bolşevik ve Menşeviklerin katıldığı bir toplantıda ünlü Nisan Tezlerini sundu.

Lenin'in Nisan Tezleri, Partinin, Burjuva Demokratik Devrimi'nden sosyalist devrime geçme, devrimin ilk aşamasından ikinci aşamasına -sosyalist devrim aşamasına- geçme uğrunda savaşımların dehanın parlaklığıyla çizilmiş bir plandı. Parti, tüm tarihi boyunca bu büyük göreve hazırlanmış bulunuyordu. Daha 1905 yılında, Demokratik Devrim'de Sosyal Demokrasi'nin İki Taktiği adlı yapıtında Lenin, proletaryanın, Çarlığı devirdikten sonra sosyalist devrimi gerçekleştirmeye koyulacağını yazmıştı. Tezlerdeki yenilik, bu tezlerin sosyalist devrime geçişin ilk adımları için, teorik temele dayanan somut bir plan geçirmiş olmasıydı.

Tezlerde şöyle deniliyordu;

“Şu anda Rusya'nın içinde bulunduğu durumun en çarpıcı özelliği, -proletaryanın yeterince bilinçli ve örgütlü olmaması yüzünden iktidarın burjuvaziye teslim edildiği- devrimin birinci aşamasından ikinci aşamasına, iktidarı proletaryanın ve köylülüğün en yoksul tabakalarının eline verecek olan aşamasına, geçiş noktasında bulunmasıdır.”

Ekim Devrimi'nin hazırlanması döneminde Bolşeviklerin taktiğinin bazı özellikleri

Ekim Devrimi'nin hazırlanması döneminde Bolşeviklerin taktiğini anlamak için, en azından bu taktiğin son derece önemli bazı özelliklerini anlamak gerekir.

Birinci özellik: Troçki'yi duyan, Ekim'in hazırlanmasının tarihinde sadece iki dönem olduğuna inanabilir: Keşif dönemi ve ayaklanma dönemi. Ve sanılabilir ki, bütün geri kalanlar şeytanın işidir. 1917 Nisan gösterisi nedir? "Gerektiğinden 'fazla sola' sapan Nisan gösterisi, kitlelerin düşüncelerini ve onların Sovyetler'deki çoğunlukla ilişkilerini denetlemeyi amaçlayan bir keşif."

Ya 1917 Temmuz gösterisi nedir?- Troçki'ye göre "aslında bu kez de iş, hareketin yeni ve üst bir aşamasında, daha geniş ve yeni bir keşfe indirgendir."

"Partimizin siyasal taktiğini böylesine basit bir biçimde anlaşılmasının, her zamanki askeri taktikle, Bolşeviklerin devrimci taktiğinin birbirine karıştırılmasından başka bir şey olmadığını söylemeye gerek yok.

Aslında bütün bu gösteriler her şeyden önce kitleleri, kendiliğinden savaşa karşı sokakta gösteri yapmaya iten hoşnutsuzluğun sonucu idi.

Aslında Bolşeviklerin 1917 Mart'ında hazır bir siyasal ordusu yoktu ve olamazdı. Onlar, bu orduyu 1917'nin Nisan'ından Ekim'ine kadarki sınıf mücadelesi ve çatışmaları süresinde, sadece kurdular (ve en sonunda, 1917 Ekim'ine doğru kurma işini bitirdiler); onlar, bu orduyu, hem Nisan gösterisiyle, hem Haziran ve Temmuz gösterisiyle, hem kasaba ve kentlerin Duma seçimleriyle, hem Kornilov'a karşı mücadeleye, hem de Sovyetlerin ele geçirilmesiyle kurdular." (Lenin)

Ekim'in hazırlanmasının temel noktası

olarak yönetimin bütünüyle tek bir partinin, Komünist Partisi'nin elinde olması, Ekim Devrimi'nin belirleyici bir niteliği, Ekim'in hazırlanması döneminde Bolşeviklerin taktiğinin ilk özelliğidir.

Bolşeviklerin taktiğinin bu özelliği olmasaydı, emperyalizm koşullarında proletarya diktatörlüğünün zaferinin olanaksız olacağını göstermeye hemen hemen hiç gerek yoktur.

İkinci özellik: Ekim'in hazırlanması, böylece tek bir partinin, Bolşevik Partisi'nin yönetiminde yapıldı. Ama parti, bu yönetimi nasıl kullandı? Bu yönetim, devrimin harekete geçirilmesi döneminde en tehlikeli gruplaşmalar olarak uzlaştırıcı partilerin tecrit edilmesi yolunu izledi.

Leninizm'in temel stratejik kuralını oluşturan nedir?

Bu kural şunları kabul etmeye dayanır:

"1- Pek yakında olacak olan devrimin harekete geçirilmesi döneminde, devrim düşmanlarının en tehlikeli dayanağını uzlaştırıcı partiler oluşturur.

2- Bu partiler tecrit edilmeden, düşmanı (çarlığı ya da burjuvaziyi) devirmek olanaksızdır." (Lenin)

Ekim'in hazırlanması döneminde, mücadele halindeki güçlerin ağırlık merkezi, yeni bir plan üstüne kaymıştı. Artık Çar yoktu. Kadet partisi, uzlaşıcı güç halinden, emperyalizmin yönetici bir gücü, egemen bir gücü haline gelmişti. Mücadele artık Çarlık ile halk arasında değil, burjuvazi ile proletarya arasındaydı.

Böylece, Ekim'in hazırlanmasında yönetimin temel çizgisi olarak Menşevik ve sosyalist-devrimci partilerin tecrit edilmesi Bolşeviklerin taktiğinin ikinci özelliğidir. (...) Bolşevikler, Menşeviklerin ve sosyalist-devrimcilerin tecritini kolaylaştırabilecek, proletarya diktatörlüğünün zaferine geniş emekçi kitlelerini getirmekle görevlendirilecek bir

temel örgütlenme aracı olarak neden özellikle Sovyetlere sarıldılar.?

İç gelişmesi açısından, “bütün iktidar Sovyetlere” sloganı iki aşamadan geçti: Birinci (Temmuz ayında Bolşeviklerin yenilgisine dek, iktidarın ikili olduğu sürede) ve ikinci. (Kornilov ayaklanmasının yenilgisinden sonra)

Bu slogan ilk olarak, Menşevikler ve sosyalist devrimciler bloğunun Kadet’lerden kopması, Menşeviklerden ve sosyalist-devrimcilerden oluşan bir Sovyet hükümetinin kurulması (çünkü o zaman Sovyetler, sosyalist-devrimci ve Menşevikler), muhalefet için (yani Bolşevikler için) ajitasyon özgürlüğü ve Sovyetlerin bünyesinde partiler için mücadele özgürlüğü demektir; bu mücadele, devrimin barışçı bir gelişmesi sırasında Bolşeviklere Sovyetleri ele geçirmeye ve Sovyet hükümetinin bileşimini değiştirmeye olanak sağlayacaktı. Bu plan doğal olarak proletarya diktatörlüğü demek değildi. (...) Bolşeviklerin Temmuz’daki yenilgisi, avantajlı, generalerin ve Kadet’lerin karşı-devrimine vererek ve Sosyalist Devrimcileri ve Menşevikleri karşı-devrimin kucağına atarak bu gelişmeyi durdurdu. Bu durum, partiyi, “bütün iktidar Sovyetlere” sloganını, onu devrimin yeni bir atılımında yeniden ortaya atmak üzere geçici olarak geri çekmeye zorladı.

Kornilov ayaklanmasının yenilgisi ikinci aşamayı açtı. “Bütün iktidar Sovyetlere” sloganı yeniden gündeme geldi. Ama o zaman bu sloganın anlamı, ilk aşamadaki anlamı değildi. İçeriği kökten değişmişti. O zaman bu slogan, emperyalizmle kesin kopma ve Sovyetler, çoğunlukla o zamandan Bolşevik olduklarına göre, iktidarın Bolşeviklere geçmesi demektir. O zaman bu slogan, devriminin, ayaklanmayla proletarya diktatörlüğüne doğru yaklaşması demektir. Daha da ötesi, o zaman bu slogan, proletarya diktatörlüğünün örgütlenmesi ve devlet biçiminde kurulması demektir.

Eğer Bolşeviklerin, partilerinin sloganlarını nasıl ve niçin geniş kitleler için sloganlar haline devrimi ileriye iten sloganlar haline dönüştürdüklerini bilme sorunuyla ilgilenmeseydik, tablo eksik kalırdı; Bolşevikler sadece işçi sınıfının çoğunluğunu değil, aynı zamanda halkın çoğunluğunu da politikalarının doğruluğuna inandırmayı nasıl ve niçin başardılar?

Gerçek şudur ki, bir devrimin zaferi için, eğer bu devrim, gerçekten halk devrimiyse ve geniş kitleleri kucaklıyorsa, partinin sloganlarının doğru olmaları yetmez. Bir devrimin zaferi için bir başka vazgeçilmez koşul daha gereklidir, o da şudur; Kitlelerin kendileri, bu sloganların doğruluğuna kendi öz deneyimleriyle inanmış olmalıdırlar.

Geçici Hükümette buhranın başlangıcı, Bolşevik partisinin Nisan Konferansı

Bolşevikler, devrimi ileriye taşımaya hazırlanıyorlardı. Geçici Hükümet müttefiklere kesin bir zafere ulaşmaya dek tüm halkın, dünya savaşının sürdürülmesinde kararlı olduğunu ve müttefiklere karşı yüklenilen taahhütlere Geçici Hükümetin sonuna dek bağlı kalma kararında olduğunu bildirdi.

Bolşevikler Geçici Hükümetin bu politikasını deşifre etti ve halkı onları protesto etmeye çağırdı. İşçiler bu çağrıya uydular ve Geçici Hükümet binasına doğru yürüyüşe geçtiler. Bu Geçici Hükümetin buhranı demektir.

24 Nisan 1917’de Bolşeviklerin tarihe Nisan Konferansı olarak da geçen 7. Konferansı gerçekleşti. Bolşevik Partisi’nin kurulduğundan bu yana ilk kez açık bir konferans gerçekleştiriyordu. Konferans savaş ve devrim sorunlarını ilgilendiren tüm sorunları tartıştı ve çözüm önerileri sundu. Lenin Nisan Tezlerinde geliştirdiği tezleri daha da somut bir çerçevede dile getirdi. Bunu bir

rapor olarak sunan Lenin, Bolşevik Partisi'nin ilk görevi olarak, iktidarın burjuvaziden alınarak proletaryaya ve köylülüğün en yoksul kesimine verilmesinin zorunlu olduğunu dile getirdi. Lenin, bu hedefi “**Tüm iktidar Sovyetlere!**” sloganıyla dile getirdi. Bunun içeriği iktidarın burjuvaziden ve toprak ağalarından alınması olarak dile getirildi.

Nisan Konferansı toprak sorunu ve ulusal sorunu da görüştü ve bu iki soruna da çözüm getirdi. Toprak sorununda Konferans, toprak ağalarının topraklarına ele konularak bunun köylü komitelerine devrilme üzere millileştirilmesini kabul etti. Konferans ayrılıp bağımsız devletler kurma hakkı da dahil olmak üzere Ulusların Kendi Kaderini Tayin Hakkı'nı kabul etti.

Bolşeviklerin Nisan Konferansı meyvelerini kısa zamanda vermeye başladı. Bolşeviklerin sabırlı çalışması sonucunda Menşeviklerin ve Sosyalist Devrimcilerin halk karşıtı politikaları teşhir edildi. Bolşevikler cephe ve cephe gerisinde askerleri örgütlemeye başladılar. Bolşeviklerin bu örgütlenme ve ajitasyon çalışmaları sonucu işçiler birçok bölgede Bolşeviklerin saflarına geçerek yeniden seçim isteyerek Menşevik ve Sosyalist Devrimcileri yerel yönetimlerden uzaklaştırdılar. 16 Haziran 1917'de Sovyetlerin Birinci Tüm Rusya Kongresi toplandı. Bolşevikler Sovyetlerde henüz azınlıktaydılar. Lenin bu Kongrede yaptığı konuşmada, Sovyetler'de yalnızca Bolşeviklerin ülkeye barış getireceğini, iş ve ekmek sağlayacağını ortaya koydu. Buna rağmen Sovyetler'in I. Kongresi Geçici Hükümetin emperyalist politikasını onayladı. Ve işçilerin yer yer direnişleri sonuç getirmeyemedi. Savaş cephesinde de askerlerin hoşnutsuzlukları bir sonuç getirmeyince iktidar tamamen Geçici Hükümetin eline geçti. Bolşevikler yeniden yeraltına çekildiler ve Lenin güvenli bir bölgeye yerleştirildi.

Bolşevikler 26 Temmuz 1917'de Altıncı

Kongreyi topladılar. Bu aylarda işçilerin Bolşevik Partisi'ne olan güvenleri daha da arttı. 6. Kongre, iktidarın barışçıl yoldan ele geçirilmesinin olanaklarının kalmadığına işaret etti. Kongre sendikaların tarafsız olması politikasını reddetti. Kongre Lenin'in mahkeme önüne çıkmasını reddetti. Kongre yeni bir parti tüzüğü kabul etti. Kongre, Mejrayontsi'leri ve lideri Troçki'yi Partiye kabul etti.

Geçici Hükümetin düzenlediği devlet konferansı 12 Ağustos'ta Moskova'da toplandı. Burjuvazi ve toprak ağaları bu konferansta temsil edildiler. Kerenski bu konferansta toprak ağalarının topraklarına el koymalara karşı şiddet uygulanacağını dile getirdi. General Kornilov açıktan komünistlerin ve Sovyetler'in dağıtılmasını istedi. Burjuvazi açıktan Kornilov'a destek sundu. İngiltere ve Fransa da açıktan Kornilov'u destekledi ve bir an önce harekete geçmesini istediler.

Kornilov 25 Ağustos günü 25. Süvari Birliği'yle Petrograd üzerine yürüdü. Bolşevikler bu karşı-devrimci saldırıya karşı koydular ve kızıl muhafızlar kısa sürede birkaç katına çıktı. Başta Kornilov'a destek veren Kerenski son anda bundan çark etti. Çünkü Kornilov'un sonunda geçici hükümete de saldıracığını düşünüyordu. Kerenski Kornilov'un saldırısından sonra Bolşeviklerin desteğini almaya çalıştı, ancak Bolşevikler bir yandan Kornilov'a karşı savaşırken, diğer yanda Kerenski hükümetine karşı da savaşıyorlardı. Bolşevikler Kornilov ayaklanmasını bastırdılar. Kornilov intihar etti. Bu durum Bolşevik ve karşı-devrim arasındaki güç oranını alabilirdiğince ortaya çıkardı. Bolşeviklerin etkisi köylülük ve işçiler arasında arttı.

Devrim dalgası gitgide yükseliyordu.

Durum ayaklanma için giderek olgunlaşmaya başladı.

Uzlaşıcı partilerde çözülme başladı. Sosyalist Devrimci partiden burjuvaziye uzlaş-

maya karşı bu partiden sol kanat koşturdu. Menşeviklerden Bolşeviklere yanaşan bir grup "Enternasyonalistler" grubu koşturdu. Menşeviklerden ve Sosyalist Devrimcilerden geriye kalanlar, devrimi önlemek için son bir hamleyle Tüm Rusya Demokratik Konferansı'nı topladılar. Bu Konferansta bir ön parlamento seçtiler. Lenin kısa bir süre için de olsa bu ön parlamentoya girmeyi bir ihanet sayıyordu. Bolşevikler bu sırada İkinci Tüm Rusya Kongresi'ni toplamak için çalışıyorlardı. Kongre'nin 15-31 Ekim 1917'de toplanması kararlaştırıldı.

Bolşevikler, tüm güçlerini silahlı bir ayaklanma için seferber ediyorlardı. Lenin 7 Ekim günü gizlice Petrograd'a geldi. Ve 10 Ekim'de Bolşevik Partisi silahlı ayaklanmaya

geçilmesi kararı aldı. Toplantıda Kamenev ve Zinovyev bu karar aleyhine oy kullandılar. Troçki ise Sovyetlerin İkinci Kongresi'ne kadar bu kararın uygulanmamasını önerdi. Bolşevikler alınan karar doğrultusunda birçok bölgeye dağıldılar. Petrograd'ta bir askeri komite kuruldu. Bu arada Kerenski Petrograd'ı Almanlara teslim etmeye hazırlanıyordu. 16 Ekim günü MK genişletilmiş bir toplantı yaptı ve ayaklanmayı yönetecek bir komite seçildi. Başkanlığına da Stalin getirildi. Bu arada Troçki, Kamenev ve Zinovyev ayaklanmayı deşifre eden demeç ve açıklamalarda bulundular. Kerenski hükümeti buna karşı önlemleri artırdı. Bolşeviklerin yayınevleri basılıyor, Bolşevikler tutuklanıyordu. Bolşevikler buna karşın yayın organları vasıtasıyla halkı silahlı ayaklanmaya çağırıyordu. Ayaklanma başlamıştı.

25 Ekim (7 Kasım) 1917'de Kızıl Muhafızlar ve devrimci askerler tren istasyonlarını, postaneyi ve bakanlıkları ele geçirdiler. Ön parlamento dağıtıldı.

Geçici Hükümet askeri öğrencilerin kaldığı kışlık saraya sığındı. 25-26 Ekim gecesi devrimci askerler Kışlık Saraya girerek Geçici Hükümeti tutukladı. Silahlı ayaklanma zafere ulaşmıştı.

25 Ekim (7 Kasım) 1917 gecesi Sovyetlerin İkinci Kongresi açıldı. Kongre barış kararını kabul etti. Kongre savaşmakta olan ülkelere hemen 3 aylık ateşkes ilan edilmesi çağrısında bulundu. Kongre savaşmakta olan ülkelerin bilinçli işçilerine sesleniyordu. Ve barış davasını ve aynı zamanda çalışan ve sömürülen yığınları her türlü sömürüden kurtarma davasını başarılı bir sonuca ulaştırmak için yardıma çağırıyordu.

Kamanev ve Zinovyev Ekim Devrimi'ne karşı harekete geçtiler, Menşevik ve Sosyalist Devrimcilerin de katıldığı Tüm Sosyalist Hükümetin kurulmasını önerdiler. Lenin bunu karşı-devrimci bir hareket olarak değerlendirdi. Bunun üzerine Kamanev ve Zinovyev MK'den ayrıldıklarını bildirdiler.

Ekim 1917'den Şubat Mart 1918'e dek Sovyet Devrimi ülkeye olağan bir hızla yayıldı. Lenin bunu Sovyet iktidarının **Zafer Yürüyüşü** olarak değerlendirdi. Büyük Sosyalist Ekim Devrimi zafere ulaşmıştı.

Rusya'da devrimin "oldukça kolay" gerçekleşmesinin başlıca nedenleri vardı.

1- Ekim Devrimi, Rus burjuvazisi gibi, oldukça zayıf, kötü bir biçimde örgütlenmiş, politikada yeterince deneyimi olmayan bir düşmanla karşı karşıyaydı. Ekonomik bakımdan henüz kendisini toplayamamış olan ve tümüyle devlet ihalelerine bağımlı bulunan Rus burjuvazisi, buhrandan sıyrılabilmek için, gerekli politik yeterlilik ve girişkenlikten yoksundu.

2- Ekim Devrimi'nin başında, Rusya işçi sınıfı gibi devrimci bir sınıf, savaşlarda çelikleşmiş, kısa bir süre içinde iki devrim yaşamış ve üçüncü devrimin eşğine doğru, barış, toprak, özgürlük ve sosyalizm uğrunda verilen savaşlarda halkın öncülüğünü kazanmış bir sınıf buluyordu

3- Rusya işçi sınıfının, devrimde köylü nüfusunun büyük çoğunluğunu oluşturan yoksul köylüler gibi önemli bir bağlaştığı vardı. 8 aylık bir devrim deneyi -bu hiç duraksamadan on yıllarca sürececek "normal" bir gelişimin deneyiyle denk tutulabilir- emekçi köylü yığınları için boşa gitmiş değildi.

4- İşçi sınıfının başında, Bolşevik Partisi gibi, politik savaşımın zengin deneyimlerinden geçmiş bir parti vardı. Ancak Bolşevik partisi gibi bir parti, halkı nihai saldırıya kaldıracak kadar cesur ve hedefe giden yolda bütün tehlike ve engellerin üstesinden gelecek kadar

sağlam adımlar atan bir parti, birbirinden farklı devrimci hareketleri, barış uğrunda genel demokratik hareketi, toprak ağalarının topraklarını ele geçirme uğrunda demokratik köylü hareketini, ezilen ulusların bağımsızlık ve eşitlik uğrunda ulusal kurtuluş hareketlerini ve işçi sınıfının burjuvaziyi devirme ve proletarya diktatörlüğünü kurma uğrunda Sosyalist hareketini, tek bir ortak devrimci selin içinde ustalıkla kaynaştırabilirdi.

5- Ekim Devrimi, emperyalist savaşın hala en kızgın noktasında bulunduğu bir sırada, başlıca burjuva devletlerinin iki düşman kampa ayrıldığı, birbirleriyle savaşmakta ve birbirlerini zayıflatmakta oldukları, bu yüzden de "Rusya işlerine" etkin bir biçimde karışma ve Ekim Devrimi'ne karşı etkin biçimde harekete geçme olanağına sahip olmadıkları bir sırada başladı.

Bolşevik Partisi'nin Sovyet iktidarını pekiştirme savaşımı ve Brest-Litovsk Barışı

Ekim Devrimi'ni pekiştirmek için eski burjuva devlet aygıtını tamamen parçalayıp yerine Sovyet Devlet aygıtını geçirmek gerekiyordu. Ayrıca toplumu ayrıcalıklı sınıflara bölen rejimin tüm kalıntıları ortadan kaldırmak, ulusal baskıyı yıkmak, kilisenin ayrıcalıklarını kaldırmak, karşı devrimci odakları ortadan kaldırmak, toprağın ve sanayinin millileştirilmesi için Emperyalist Paylaşım Savaşı'ndan çıkmak gerekiyordu. Ancak Rusya, Almanya ve Avusturya'yla savaş halinde olduğu sürece bunları yapmak mümkün değildi.

Sovyet hükümeti savaşan bütün halklara ve onların hükümetlerine adil, demokratik bir barış için hemen görüşmelere başlanması çağrısında bulundu. Ancak müttefikler Fransa ve İngiltere çağrısını reddettiler. Bunun üzerine Sovyet hükümeti Almanya ve Avus-

turya'yla, 5 Aralık'ta Brest-Litovsk'da görüşmeye başladı. Ve 5 Aralık'ta ateşkes imzalandı. Ancak Menşevikler ve Sosyalist Devrimciler korkunç bir kampanya başlattılar ve barış görüşmelerini sekteye uğratmak için uğraştılar. Almanları kışkırtıp Rusya'ya saldırmak ve genç sosyalist devleti tehlikeye sokmak istiyorlardı.

Sovyet heyeti adına görüşmeleri sürdüren Troçki, MK talimatlarına uymayarak barış antlaşmasını imzalamayı reddedince Almanlar Şubat 1918'de saldırıya geçtiler. Bolşevikler "Anayurt tehlikede" çağrısında bulundular. Büyük bir atılımla Kızıl Ordu birlikleri kuruldu. Almanlar 22 Şubat günü barış imzalayabileceklerini bildirdiler, ancak bu sefer Almanların şartları daha da ağırdı. Bolşevikler ülkenin içinde bulunduğu ağır koşullardan dolayı Almanların barış koşullarını imzalamak zorunda kaldı. **Troçki'nin ihaneti** pahalya mal olmuştu ve yalnızca Polonya değil, Letonya ve Estonya da Almanların elinde kaldı.

Barış sorununu çözüme kavuşturmak için 6 Mart 1918'de 7. Parti Kongresi toplandı. Lenin Brest-Litovsk Barışı üzerine bir rapor sundu. Barış koşulları dayanılmaz kadar ağırdır. "Ama gene de tarih çizgisini izleyecektir... Örgütlenmek, örgütlenmek ve örgütlenmek içim çalışalım. Güçlüklerimiz nice büyük olursa olsun, gelecek bizimdir diyor ve tarih Lenin'i haklı çıkartarak Sovyetleri bu beladan kurtarıyordu. Kongre Lenin'in raporunu onayladı. Bu barış Sovyet iktidarını güçlendirip pekiştirmek ve ülkeyi refaha kavuşturmak için bir soluk alma dönemi idi.

7. Kongre, Partinin adını değiştirerek Rusya Komünist Partisi Bolşevik koydu.

Barışı sağlamış ve böylece zaman kazanmış olan Sovyet hükümeti, sosyalist kuruluş çalışmalarına hızla başladı. 1917 Ekim'inden Şubat 1918'e kadar tüm fabrikalar Sovyetle-

rin elinde toplandı. Lenin bunu Kızıl Muhafızların sermayeye saldırısı olarak değerlendirdi. Ve bu süre içinde ortaya çıkan karşı devrimci hareketleri ezdi.

Köylük bölgelerde köy komitelerinin kurulması sosyalist devrimi köylük bölgelerde daha da güçlendirdi. Bu arada Kulaklar giderek güçleniyor, toprak ağalarından alınan topraklara el koyuyor, elindeki hububatı hükümetin koyduğu fiyata vermek istemiyordu. Kurulan köylü komitelerinin kulaklara karşı etkin mücadelesi başladı.

4 Temmuz 1918'de Sovyetlerin 5. Kongresi açıldı. Kongre'de sol Sosyalist Devrimciler Lenin'e karşı kulakları savundular. Kaybettiklerini anlayınca da Moskova'da bir ayaklanma çıkardılar. Ancak bu karşı devrimci hareket birkaç saat içinde bastırıldı. Bu sırada bir Sosyalist Devrimci Almanya'nın Moskova elçisini öldürerek Almanya'nın Rusya'ya savaş açmasını sağlamaya çalıştı. Fakat bu provokasyon da önlenmedi.

Sovyetlerin 5. Kongresi ilk Sovyet Anayasası'nı -Rusya Federatif Sovyet Sosyalist Cumhuriyetleri Anayasası'nı- kabul etti.

Yabancı askerlerin müdahalesi ve iç savaş

I. Emperyalist Savaşın tüm hızıyla sürüp gittiği bir sırada Rusya ve Almanya arasında yapılan barış antlaşması İtilaf Devletleri arasında bir telaş yarattı. İtilaf Devletleri Almanya'nın yaptığı barışla askeri gücünü kuvvetlendireceğinden korkuyorlardı. Ayrıca Sovyet iktidarının sallantıda olduğu kanısıyla, bu iktidarın düşmanları ve İtilaf Devletlerinin bir kısmı Sovyetlere karşı yeni saldırı planlarına giriştiler.

İngilizler ve Fransızlar Rusya'nın kuzeyinden çıkartma yaptılar. Arkenjel'i ve Nurmansk'ı işgal ettiler. Orada baş gösteren karşı-devrimci ayaklanmayı desteklediler. Sovyetleri devirdiler ve Kuzey Rusya Hükü-

meti'ni kurdular. Japonlar, Vladivostok'ta çıkartma yatılar. Primoreye bölgesini ele geçirdiler. Sovyetleri dağıttılar ve burjuva düzenini yeniden kuran karşı-devrimcileri (Beyaz Muhafızları) desteklediler.

Orta Volga'da ve Sibirya'da, İngilizlerin ve Fransızların kışkırtmasıyla Çekoslovak kolordusu ayaklandırıldı.

İngiliz, Fransız, Japon ve Amerikan bloğunun bu emperyalist saldırganlığına ve müdahalesine karşın, Almanya çok istemesine rağmen bu blokla savaş halinde bulunması yüzünden, katılmadı. Buna karşın Bolşevikler yine de emperyalist Almanya'ya güvenmiyorlardı. Almanya'nın Rusya'nın düşmanı olduğundan kuşkuları yoktu. Bolşeviklerin ne kadar haklı olduğu çok fazla zaman geçmeden anlaşıldı. Emperyalist Almanya, genç Sovyet Rusya'yı yalıtılmak, olmuyorsa zayıf düşürmek için ellerine geçen her fırsatı değerlendirdiler. Karşı-devrimci Ukrayna Radası'nı (Ukrayna milliyetçi, karşı-devrimci burjuvazisinin hükümeti, devrimi boğmak için Almanya ve Avusturya'yı Ukrayna'ya sokmuştu) ile yapılan **antlaşma** ile Ukrayna'yı ve Transkafkasya'yı Sovyetler'den kopardılar. Gürcistan ve Azerbaycan milliyetçilerinin istekleri üzerine, buralara Alman birlikleri soktular. Bakü'de ve Tiflis'te efendilik rolü oynamaya başladılar. Sovyet iktidarını yıkmak için Don bölgesinde başkaldıran karşı-devrimci General Krasnov'a büyük miktarda silah ve malzeme yardımında bulundular.

Genç Sovyetlerin içinden geçtiği zor durumu iyi hesaplayan Krasnov, Kızıl Ordu'nun yeterince sağlamlaşmamış olmasını da hesaplayarak, Çaritsin'i ele geçirdi. Durumunu garanti ettiğini sanan General Krasnov'a karşı genç Kızıl Ordu Krasnov'u buradan Don Irmağı ötesine kadar püskürttü ve general Kornilov, Kızıl Ordu'ya karşı yürüttüğü bir hareket sırasında öldürüldü. Krasnov'un saf dışı bırakılmasından sonra karşı-devrimci De-

nikin'in hareketi, Kuzey Kafkasya'nın ufak bir bölgesine sıkıştırılıp temizlenirken, Çekoslovaklar, Sosyalist Devrimciler ve Beyaz Muhafızlar Kızıl Ordu'nun saldırıları karşısında, Kazan Simbirsik ve Samara'dan kaçıp Urallar'a doğru geri çekilmek zorunda kaldılar. Yaroslav'da Beyaz Muhafız Savinkov'un yönettiği ayaklanma bastırıldı ve bu ayaklanmayı hazırlayan ve yöneten Moskova'daki İngiliz elçisi Lockhart tutuklandı. Uritski ve Volodarski'yi öldüren ve Lenin'e kalleşçe bir suikast düzenleyen Sosyalist Devrimcilere karşı Bolşeviklerin başlattığı karşı saldırıyla bunlar, merkezi Rusya'nın az çok önemli bütün kentlerinde darmadağın edildiler.

Almanya'nın yenilgisi, Almanya'da devrim ve III. Enternasyonal'in kuruluşu

Sovyetler yeni yabancı saldırılara hazırlanırken, Batıda savaş halindeki ülkelerde ciddi gelişmeler yaşanıyordu. Almanya ve Avusturya'da ciddi yiyecek sıkıntısı baş gösterdi ve halk arasında barış isteği giderek güçleniyordu. Bunda Ekim Devrimi'nin de büyük etkisi vardı. Bütün bunlar Alman askerleri arasında barış isteğini artırdı. Almanya gücünü giderek kaybediyordu. İtilaf Devletleri'nin karşısında Almanya birçok cephe- den geri çekilmek zorunda kaldı. Almanya'nın içinde de 1918 Ekim'inde Wilhelm hükümetini deviren devrim patlak verdi. Almanya yenilgiyi kabul etmek zorunda kaldı. Almanya'nın yenilgisiyle Rusya tüm yükümlülüklerini feshetti. Ve kaybettiği toprakları geri aldı. İkincisi Avrupa'nın göbeğinde burjuva da olsa bir devrim patlak vermişti. Ancak bu devrim zayıftı. Uzlaşıcı Sosyal Demokratlar ağır basıyordu. Ve bunlar Alman beyaz muhafızları tarafından öldürülen Rosa Lüksemburg ve Karl Liebknecht gibi seçkin devrimcilerin hesabını bile sormadılar.

Mart 1919'da Bolşeviklerin çabalarıyla bir çok ülkeden Komünist Partisiyle Moskova'da yapılan toplantıda 3. Enternasyonal kuruldu. Kongreyi Lenin yönetiyordu. Kongrede Enternasyonal'in Yürütme Kurulu kuruldu. Böylece yeni tipte bir uluslararası devrimci proletarya örgütü kurulmuş oldu.

8. Parti Kongresi Mart 1919 yılında toplandı. Kongrede Partinin yeni programı kabul edildi. Kongrenin kabul edilen en önemli raporu Lenin'in emperyalizm tahliliydi. Bu tahlilde iki devlet sisteminin yani burjuva-demokratik devlet sistemiyle Sovyet devlet sistemi karşılaştırılıyor ve Partinin somut görevleri ayrıntılı olarak gösteriliyordu. Bu görevler şöyle sıralanıyordu;

Burjuvaziyi mülksüzleştirmenin tamamlanması, ülke ekonomisinin tek bir sosyalist plana göre yönetilmesi, sendikaların ulusal ekonominin örgütlenmesine katılması, sosyalist çalışma disiplini, ulusal ekonomide Sovyet organlarının denetimi altında burjuva uzmanlardan yararlanılması, orta köylülerin kerte kerte, düzenli olarak sosyalist kuruluş çalışmalarına çekilmesi benimsendi. Kızıl Ordu'nun kuruluş sorunu kongre görüşmelerinde özel bir yer tuttu. Ortaya askeri muhalefet diye bir şey çıktı. Bu muhalefet dağılmış olan sol Komünistlerden birçoğunu içine alıyordu. Askeri Muhalefet orduda çeteciliği, askeri uzmanlardan yararlanmayı ve bunsuz bir ordunun bir işe yaramayacağını savunuyorlardı.

Kolçak ve Denikin karşı-devrimci ayaklanması

İtilaf Devletleri İngiltere ve Fransa tüm cephelerde kaybettikten sonra son bir hamleyle yeni arayışlar içine girdiler. Onlar için son umut Kolçak'tı. Sibiry'a da Omsk kentindeki kulakları, Amiral Kolçak etrafında top-

ladılar. Kolçak, Rusya'nın başbuğu ilan edilmişti. Rusya'nın bütün karşı-devrimci kuvvetleri onun kumandası altına sokulmuştu. Kolçak, topladığı bu karşı devrimci güçlerle 1919 ilkbaharında Volga yakınlarına dek ilerledi. Bolşevikler bu karşı-devrimci ayaklanmaya karşı en sağlam kuvvetleri gönderdiler. Komünist Gençler Birliği bu karşı-devrimci saldırıda en önde savaştı. Kızıl Ordu Nisan 1919'da Kolçak'ı yenilgiye uğrattı. Kolçak'ın yenilmiş olmasından dolayı, İngilizler ve Fransızlar dikkatlerini Kornilov'un başlattığı ve Gönüllü Ordu'nun örgütleyicisi General Denikin üzerine çevirmiş bulunuyorlardı. Denikin o sıralarda Sovyetler'e karşı Güney'de Koban Irmağı bölgesinde hareket halindeydi. İtilaf Devletleri Denikin ordusuna önemli ölçüde silah ve cephane vererek onu Kuzey'e, Sovyet iktidarına karşı yürüttüler.

Güney cephesinin Troçki tarafından darmanın edilmiş olmasından dolayı Denikin kolayca ilerliyordu. Savaş Güney'de şiddetli bir şekilde devam ediyordu. Kızıl Ordu'nun dağılık olmasından dolayı Denikin kolay ilerliyordu. Denikin, Ekim'in ortalarına doğru Ukrayna ve Orel'i ele geçirdi. Bolşevik Parti bu durum üzerine yaptığı toplantıda Denikin'i yenilgiye uğratmak ve kaybedilen yerleri geri almak için Stalin'i Güney cephesine gönderdi. 1919 Ekim'inde Denikin çetin çarpışmalardan sonra yenilgiye uğratıldı.

Sovyetler bu iç savaş nedeniyle istediği gibi işleri rayına oturtamıyordu. Açlık ve diğer sorunlar giderek birikiyordu. Ve Dokuzuncu Parti Kongresi açılırken ülkede durum böyleydi.

Kongre, 1919 Mart'ının sonunda toplandı. Kongre ülkenin en acil sorunlarını gündem yaptı. Ulaşım, sanayi ve ekonomik görevleri saptadı ve işçi sendikalarının ekonomik kuruluşa katılmaları zorunluluğu üzerinde özellikle durdu. Her şeyden önce, ulaşım,

yakıt, demir-çelik sanayisinin kalkındırılmasını hedef alan tek bir ekonomik plan sorununa özel bir dikkatle eğildi. Bu planın esası, Lenin'in gelecek on ya da yirmi yıl için büyük program olarak ortaya attığı, ülkenin elektrikleştirilmesi projesiydi.

Kongre, sanayide tek elden yönetme ve yöneticilerin kişisel sorumluluğuna karşı çıkarak, sanayinin yönetiminde sınırsız bir grup yönetimini ve kişisel sorumsuzluğu savunan ve kendisine Demokratik Merkezîyetçi adını veren parti aleyhtarı grubun önerilerini reddetti. Bu parti aleyhtarı grupta Sapronov, Osinski, V. Smirnov başrolleri oynadılar.

Polonya soylularının Sovyet Rusya'ya saldırısı, General Vrangel hareketi

Emperyalistler Denikin ve Kolçak hareketinin yenilgiye uğratılmasını bir türlü hazmedemiyorlardı. Bunun için Sovyet Rusya'ya karşı yeni bir müdahalede bulunmaya karar verdiler. Bu sefer de Polonya devletinin başı durumunda olan Pilsudski ve Kırım'da Dini-kin ordusundan geri kalanları etrafına toplayan General Vrangel'den yararlanmaya başladılar.

Kısa soluk alma dönemi bir kez daha sona ermişti

Polonya birlikleri Sovyet Ukrayna topraklarına girdiler ve Kiev'i ele geçirdiler. Vrangel, aynı anda saldırıya geçti ve Doneç havzasını tehdit etti. Buna karşılık kızıl askerler Polonya'ya karşı saldırıya geçti, Kiev kurtarıldı. Ukrayna ve Beyaz Rusya'dan sökülüp atıldılar. 20 Ekim 1920'de Riga'da Polonya'yla barış antlaşması imzalandı. Bu antlaşmaya göre Galiçya ile Beyaz Rusya'nın bir kısmı Polonya'nın elinde kaldı.

Kızıl askerler çok güç koşullar altında Vrangel ordularına karşı saldırıya geçtiler. Vrangel'i destekleyen Mahnocu anarşist çetelerini tepeleyerek ilerliyorlardı. Kızıl Or-

du, Vrangel'i Kırım yarımadasına dek kovalayıp sıkıştırdı. Kasım 1920'de Preskop mevkiilerini ele geçirdiler. Kırım'a girip Vrangel'in birliklerini yerle bir ettiler.

1920 yılı sonunda, Transkafkasya burjuva milliyetçilerinin boyunduruğundan -Azerbaycan, müsavatçılardan; Gürcistan, Menşevik milliyetçilerden ve Ermenistan, Taşnaklardan- kurtarıldı. Sovyet iktidarı Azerbaycan da, Ermenistan'da ve Gürcistan'da zafere ulaştı.

Polonya üzerindeki emperyalist planlarının boşa çıkması ve Vrangel'in yenilgisi üzerine, müdahale dönemi kapansa da içte karşı-devrimci odaklar boş durmuyordu. Sosyalist Devrimciler ve Menşevikler ve Anarşistler yeni sloganlarla ortaya çıkıyorlardı. Bu sefer de Sovyetçi bir kisveye bürünerek eskimiş olan "**Kahrolsun Sovyetler!**" sloganını bir yana atarak yeni bir sloganla ("**Sovyetler için, ama komünistsiz Sovyetler için!**") ortaya çıktılar. Kronştad'daki karşı-devrimci hareket de bu koşullar içinde ortaya çıktı. Kapitalistlerin ve toprak ağalarının egemenliğini yeniden kurma istemleriyle ayaklandılar. Bu ayaklanmayı kolaylaştıran bazı nedenler vardı. Savaş gemilerindeki mürettebatın birleşimindeki bozukluk, Bolşevik örgütlülüğün zayıflığı, buna rağmen Bolşevikler bu ayaklanmayı da kısa sürede bastırdılar.

Genç Sovyet Cumhuriyeti dört yıl süren I. Emperyalist Savaş ve 3 yıl süren iş savaşından oldukça yıpranmış olarak çıktı. Ülkeyi bilinenden de fazla zorluklar bekliyordu. Açlık ve yoksulluğun izleri tümüyle silinmiş değildi. Halk katlandığı onca zorluğun ardından emek ve iş istiyordu. Savaş komünizminin uygulanması ve tüm sanayinin denetim altına alınması gündeme geldi. Tarım ve ticaret devlet tarafından tekelleştirildi. Özel ticaret yasaklandı. Toprak ürünlerinin teslim edilmesi zorunluluğu ve ayrıca her-

kese çalışma zorunluluğu getirildi. Ve bu dönem 1918 ile 1920 arasında sosyalist inşanın bir geçiş dönemi olarak zorunlu bir şekilde sürdürüldü.

1920 yılında tarımdan sağlanan gelir, savaştan öncekinin ancak yarısı kadardı. Tarım çok kötü durumdaydı. Çökmüş durumda olan sanayinin durumu da tarımdan farksızdı. Atölyelerin ve fabrikaların birçoğu çalışmaz durumdaydı. Maden ocakları sular altında kalmış, çalışmaz durumdaydı. Çelik üretimi 1921 yılında sadece 116.3 bin tonda, yani savaş öncesi üretimin yüzde üçü kadardı. Halk, savaş sırasında yoksulluğa boyun eğmezken şimdi bunun dayanılmaz bir boyutta olduğunu hissediyordu. İşçiler ve köylüler arasında hoşnutsuzluklar baş gösterdi. Savaş komünizmi özellikle köylülerin çıkarıyla çatışmaya başladı. Parti tüm bu gelişmeleri görüşerek, savaşın sona ermesinden hareketle savaş komünizmine artık gerek olmadığına karar verdi. Parti ürün fazlasına el koymak yerine, köylülerin ürün fazlasını istedikleri gibi kullanma ve bir aynı vergi konulması zamanının geldiğine karar verdi. Bunun aynı zamanda ekonomiyi canlandıracağı, şehirlerin yiyecek gereksinmelerinin böylece karşılanacağı ve işçi köylü bağlaşmasına yeni bir boyut kazandıracağı görülüyordu.

Sovyetler yeni bir döneme giriyordu. Bu dönemde ortaya çıkan muhalif gruplar sosyalizmin inşasında ekonominin, sendikaların yönetimine ilişkin farklı görüşleriyle öne çıktılar.

Troçki, 1920 Kasım'ının başlarında Beşinci Tüm Rusya Sendikalar Konferansı için yapılan komünist delegelerin toplantısında "vidaları sıkıştırma" ve "sendikaları sarma" gibi kuşku uyandırıcı sloganlarla ortaya çıktı. Troçki, sendikaların hemen "hükümet denetimi altına alınmasını" ileri sürüyordu. İşçi yığınlarını inandırma yöntemine karşıydı. Ve sendikalara askeri yöntemlerin getirilmesini savunuyordu. Troçki, sendikalarda demok-

rasinin genişletilmesine sendika organlarının işbaşına gelmesine karşıydı.

İşçilerin muhalefeti, ulusal ekonominin tüm yönetiminin "Tüm Rusya Üreticileri Kongresi"ne bırakılmasını öneren bir sloganla ortaya çıktı. Bu muhalif grup, Partinin rolünü sıfıra indiriyor, ekonomik kalkınmada proletarya diktatörlülüğünün önemini yadsıyordu. "İşçilerin Muhalefeti" sendikaların çıkarlarının Sovyet devleti ve Komünist Partisi'nin çıkarlarına karşı olduğunu ileri sürüyordu.

Demokratik Merkezîyetçiler grubu, klikler ve gruplar için tam bir özgürlük istiyordu. Troçkistler gibi bunlar da, Sovyetler ve sendikalar içinde partinin önderlik rolünü sekteye uğratmak ve yok etmek için çalışıyorlardı. Onuncu Parti Kongresi 8 Mart 1921'de açıldı.

Kongre, sendikalar üzerindeki tartışmanın bir değerlendirmesini yaptı ve ezici çoğunlukla Lenin programını kabul etti. Kongre, bütün klikçi grupların hemen dağıtılmasını kararlaştırdı.

Onuncu Kongre, ürün fazlasına el koyma sisteminin yerine aynı verginin konulması ve Yeni Ekonomik Politika'ya (NEP'e) geçilmesi için önemli bir karar aldı.

Savaş Komünizmi'nden Yeni Ekonomik Politika'ya geçiş, Lenin'in politikasının akıllığının ve ileri görüşlülüğünün parlak bir örneği idi.

Kongre'nin kararında, ürün fazlasına el koyma sisteminin yerine aynı verginin konulduğu üzerinde durulurken, aynı verginin, ürün fazlasına el koyma sisteminin yükünden daha az olacağı belirtiliyordu. Vergi miktarı her yıl ilkbahar ekiminden önce açıklanacaktı. Vergi ödeme tarihleri günü gününe kesin olarak saptanacaktı. Vergi tutarını aşan ürün fazlasının tümü köylülere bırakılacak ve köylü ürün fazlasını özgürce alıp satabilecekti. Lenin, raporunda ticaret özgürlüğünün, baş-

langıçta ülkede kapitalizmin bir ölçüde canlanmasına yol açacağını belirtiyordu. Özel ticareti serbest bırakmak ve özel imalatçıların küçük işletmeler açmalarını serbest bırakmak gerekiyordu. Ve bunun kaygı duyulacak bir yanı yoktu. Lenin, belli ölçüde bir ticaret özgürlüğünün, köylüler için ekonomik bir dürtü olacağını, onları daha fazla üretimde bulunmaya yönelteceğini ve tarımda daha hızlı bir kalkınmaya yol açacağını ve böylece, bu temel üzerinde devlet sanayinin gelişeceğini, özel sermayenin oradan kaldırılacağını, güç ve zenginlikler biriktirildikten sonra, sosyalizmin ekonomik temeli olarak güçlü bir sanayinin yaratılabileceğini ve ancak ondan sonra, ülkede kapitalizmin kalıntılarını ortadan kaldırmak üzere, kesin bir saldırıya geçilebileceğini düşünüyordu

Lenin güçlerini biriktirip, yeniden bir saldırıya geçmek için, biraz geri çekilmeyi, geçici olarak cephe gerisine çekilmeyi, kaleyi ele geçirmek için, saldırıya, sürekli bir kuşatma hareketine dönüştürmeyi öneriyordu.

Onuncu Kongre'nin bir başka kararı da ulusal sorun üzerineydi.

Stalin yoldaş ulusal sorun üzerindeki raporunda, parti aleyhtarı iki sapmaya -emperyalist şovenizme (büyük Rus şovenizmine) ve yerel milliyetçiliğe- değindi. Kongre, bu her iki sapmayı komünizm için zararlı ve tehlikeli olmakla suçladı. Ve aynı zamanda kongre, daha büyük bir tehlikeye, egemen ulus şovenizmine, yani değişik milliyetten halklara karşı takınılan tavrın kalıntılarına, örneğin Çarlık zamanında Rus olmayan halklara karşı Büyük Rus şovenlerinin takındığı türden bir tavrın kalıntılarına asıl vuruşu indirdi.

Yeni Ekonomik Politika'nın sonuçları ve 11. Parti Kongresi

Yeni Ekonomik Politika'nın uygulanması Partide kararsız öğelerin muhalefetiyle karşılaştı. Bunlardan bir uç; yeni ekonomik politikanın uygulanışı Ekim Devrimi'nin kazanç-

larından vazgeçmek ve kapitalizme geri dönmek ve sosyalist iktidarı yıkmak anlamına geliyordu. İkinci uç ise; Sovyetler’de sosyalizmin gelişmesine inanmayan ve kapitalizmin üstün gücü önünde eğilen, Sovyetler’de kapitalizmin güçlenmesi için yabancı özel sermayeye ayrıcalıklar tanınmasını ya da devlete ortak edilmesini isteyen Troçkistlerdi.

Parti politikasına karşı yürütülen bu muhalefet karşısında parti bir kez daha arınmayı zorunlu kılıyordu. 1921 yılında Partinin sağlaştırılması için büyük bir temizlik hareketine girildi. Bu hareket sırasında 170 bin kişinin partiyle ilişkisi kesildi. Temizlik hareketi, partili olmayan ve herkese açık toplantılarda yürütülüyordu. Bu temizlik hareketi sonunda parti daha da sağlaştı. Partinin sosyal birimleri arttı, halkın partiye olan güveni daha da yükseldi.

Yeni Ekonomik Politika’nın doğru bir politika olduğu daha ilk yıllarda verdiği meyvelerle anlaşıldı. Yeni Ekonomik Politika işçiköylü bağlaşmasını daha da güçlendirdi. Proletarya diktatörlüğü daha da sağlaştı. Sovyet hükümeti, ekonomik alanın tüm kilit noktalarını denetim altına aldılar. Tarım hızla ilerliyordu. Sanayi ve demiryollarında büyük başarılar elde edildi.

Mart 1922’de Onbirinci Parti Kongresi toplandı. Parti, Kongrede Yeni Ekonomik Politika’nın birinci yılını değerlendirdi. Lenin Kongrede “Bir yıldan bu yana geri çekiliyoruz. Parti adına artık bunu durdurmalıyız. Geri çekilmekte güdülen amaç elde edilmiştir. Bu dönem artık sona ermek üzeredir ya da sona ermiş bulunmaktadır. Şimdi amacımız farklıdır. Güçlerimizi yeniden bir araya getirmektir” demiştir.

Lenin Yeni Ekonomik Politika’nın sosyalizmle kapitalizm arasında kıyasıya bir ölüm kalım savaşı olduğunu söylüyor ve esas meselenin kimin kazanacağı sorunu olduğunu

belirtiyordu. Bu dönemde Bolşevikler ticarete fazla tecrübeli değillerdi. Nepman’lar ve bazı tüccarlar bu zayıflıktan yararlanarak dokuma mallarının ve diğer bazı malların ticaretini ellerine geçirmişlerdi.

Sovyet Cumhuriyeti’nin bütün topraklarında halklar arasında güçlü bir birliğe ihtiyaç vardı. Bolşeviklerin deyimile halkın bütün güçlerini kuruluş çalışmalarına seferber etmek gerekiyordu. Ülkeyi ele geçirilemez bir duruma getirmek gerekiyordu.

Aralık 1922’de Sovyetlerin Birinci Birlik Kongresi toplandı. Lenin ve Stalin’in önerisi üzerine bu Kongrede, Sovyet milliyetlerinin geçici bir devlet birliği, yani Sovyet Sosyalist Cumhuriyetler Birliği (SSCB) kuruldu. Sovyet Sosyalist Cumhuriyetler Birliği’ne ilkin, Rusya Sovyet Federatif Sosyalist Cumhuriyeti (RSFSC), Transkafkasya Sovyet Cumhuriyeti (TSFSC), Ukrayna Sovyet Sosyalist Cumhuriyeti (USSC) Ve Beyaz Rusya Sovyet Sosyalist Cumhuriyeti (BSSC) girdiler. Daha sonra da Orta Asya’da üç bağımsız Birlik Sovyet Cumhuriyeti -Özbek, Türkmen ve Tacik Sovyet Sosyalist Cumhuriyetleri- kuruldu. Şimdi bütün bu cumhuriyetler Sovyet devletleri birliğinden serbestçe ayrılma hakları saklı kalmak üzere, geçici ve eşit bir temel üzerinde tek bir devlette – Sovyet Sosyalist Cumhuriyetleri Birliği’nde- birleşmiş bulunuyorlardı.

Nisan 1923’de On İkinci Parti Kongresi toplandı. Bu Lenin’in hastalığından dolayı katılmadığı ilk kongreydi. Kongre Lenin’in tüm önerileri üzerinde durdu. Kongre Lenin’in önerisi üzerine Parti Merkez Denetim Komisyonu’yla İşçi ve Köylü Müfettişliğini tek bir organ halinde birleştirdi.

Devam edecek...

Tasfiyecilik Üzerine -1-

Komünist partilere ve devrime olan desteğin azalmasının birçok nedeni sayılabilir. Bu nedenleri sıralarken doğru olan, ilk önce kendi teori ve pratiğimize bakmaktır. Kitleleri kucaklayan, onların sorunlarını gündemine alan, devrimi ulaşılması gereken hedef olarak onların bilincine işleyebilen komünist partiler günümüzde ne kadar mevcuttur?

“**Tasfiyecilik rüzgârları esiyor**” belirlenmesi son yıllarda en çok duyduğumuz cümlelerden biridir. Fakat bu kadar sık tekrara rağmen bu cümlenin neyi ifade ettiği ne kadar bilinmektedir?

Özellikle 90’ların sonunda Rus Sosyal Emperyalizminin çöküşü hem kitlelerde hem de devrimci ve demokrat kesimde; devrime duyulan güven ve inançta büyük bir sarsıntı yaratmıştır. Öyle ki, sınıf mücadelesinde bir Komünist Partisi’nin gerekip gerekmediğine kadar birçok konu tartışılmaktadır. Latin Amerika’da yaşanan gelişmeler, “**toplumsal sol**” denilen “**yeni akım**”, bir hiyerarşinin olmadığı örgütlenmeler; bilinçleri daha çok karıştırmaktadır. Ve bu durum sadece Türkiye’nin siyasi coğrafyasında değil, genel olarak tüm dünyada görülmektedir.

Komünist partilere ve devrime olan desteğin azalmasının birçok nedeni sayılabilir. Bu nedenleri sıralarken doğru olan ilk önce kendi teori ve pratiğimize bakmaktır. Kitleleri kucaklayan, onların sorunlarını gündemine alan, devrimi ulaşılması gereken hedef olarak onların bilincine işleyebilen komünist partiler günümüzde ne kadar mevcuttur? Elbette ki; Nepal, Filipinler, Hindistan vb. ülkelerdeki komünist partileri unutmuyoruz. Ama bu partilerin estirdiği devrimci rüzgâr; dünya genelinde esen “**tasfiyecilik rüzgârını**” etkisizleştirecek, kitlelerde oluşan umutsuzluğu tersine çevirecek durumda değildir. Ki; dünya genelinde devrimci bir fırtına koptuğunda her ne kadar tek tek ülkeler üzerinde etkisi olacaksa da; esas olan her bir ülkedeki somut durum ve oradaki komünist partilerin pratiği olacaktır.

Devrimin bir alternatif olarak kitlelerin gündeminde yeterince yer tutamamasının bir nedeni de; burjuvazinin deneyimlerini ustaca kullanmasıdır. Burjuvazi; kitlelerin bilincini etkilemenin, bulanıklaştırmanın öneminin farkındadır. Bunun için de elinden ge-

len her imkânı kullanmaktadır! Dünya tarihini incelediğimizde kitlelerin hep bir azınlığın çıkarı için seferber edildiğini, dövüştürüldüğünü, katledildiğini görürüz. Kitlelerin bilinçsizliği, çıkarlarının nerede olduğunu görememesi buna her zaman olanak sunmuştur. Elbette ki burada; o tarihsel süreçlerdeki üretici güçlerin durumunu, çarkın nasıl döndüğünü yadsımıyoruz. Buradaki vurgumuz; kitlelerin çeşitli yanlısamarlarla, çıkarının taban tabana zıt olduğu sınıfların peşinden gitmesine sebep olmasıdır. Ki bu durumu tersine çevirecek olan, yani başka sınıfların ardından gitmesine engel olup, bağımsız çıkarlarını savunacak duruma getirecek olan da komünist partisidir.

Uluslararası Komünist Hareketin tarihine bakıldığında, devrime karşı inançsızlığın, yılgınlığın en çok boy verdiği, güçlendiği dönemlerin karşı-devrimin geliştiği, güçlendiği dönemler olduğunu görürüz. Devrim dalgası güçlüyken saflara katılanların, dalgayla birlikte yükselenlerin; dalga çekildiğinde bazen eski durumlarından dahi daha geri duruma geldiklerini görebiliyoruz. Marks’ın dediği gibi; “**tarihin dalgaları bazen yumurta kabuklarını ve hatta gübre artıklarını bile üste çıkarabilir.**” Ve dalga çekildiğinde; kısa bir süre öncesine kadar “üstte” olanların, kendilerini gerçekten o dalganın ruhuna, amacına “**sadık**” sananların ama hiç de öyle olmayanların; inançsızlıkları, yılgınlıkları ortaya çıkar ve toplumu etkiler.

Şu ana kadar yazdıklarımız genel belirlemedir! İlk olarak vurgulamak istediğimiz; bir sözün, cümlenin, kavramın her ne kadar gerçekliğe uysa da içi doldurulmadan çok sık tekrarlanmasının bir işe yaramadığıdır. Hatta bazen ilk kullanılmaya başlandığında yarattığı ufak da olsa bir etki varsa, zamanla onu bile kaybedebilir. Önemli olan kullanılan kavramların gerçekten neyi ifadelendiğinin net olarak ortaya konması, var olan durumun sınıfsal kökeninin ne olduğu-

Devrimin bir alternatif olarak kitlelerin gündeminde yeterince yer tutamamasının bir nedeni de; burjuvazinin deneyimlerini ustaca kullanmasıdır. Burjuvazi; kitlelerin bilincini etkilemenin, bulanıklaştırmanın önemini farkındadır.

nun açıklanması, ne yapılacağı belirlenmesi ve bu yönlü adımlar atılmasıdır.

Eğer içinden geçilen süreçte kitleleri ve dolayısıyla devrimcileri en olumsuz etkileyen akımın “tasfiyecilik” olduğunu söylüyorsak; bu olgunun bahsettiğimiz kapsamda çözümlenmesi ve pratik adımların atılması şarttır.

“Tasfiyecilik yalnızca işçi sınıfının eski partisinin tasfiye edilmesi (yani dağıtılması, yok edilmesi değil) aynı zamanda sınıf olarak proletaryanın bağımsızlığının yok edilmesi, onun sınıf bilincinin burjuva fikirlerle bozulmasıdır.” (Lenin, Seçme Eserler, Cilt ..., s.39)

Yazımızda hareket noktamız Lenin’in bu sözü olacaktır. Bu bağlamda ilk olarak burjuva fikirlerin proleter safları etkilemesinin tarihsel sürecine bakacağız. Bu da bizi burju-

vazinin ve dolayısıyla proletaryanın tarih sahnesine çıkışına götürecektir.

Tasfiyeciliğin tarihsel kökenleri...

“Tüm insanların eşitliği, özgürlük” sloganları; sınıflı toplumlarda ezilenleri kandırmanın bir aracı olmuştur!

“İnsanların eşitliği”, “erdem, özgürlük” gibi kavramlar, sınıfların ortaya çıktığı zamandan itibaren özellikle de filozofların tartışma konularından olmuştur. Var olan eşitsizliğin-sömürünün çeşitli önlemlerle, kısmi düzeltmelerle, insanların –zenginlerini niyetleriyle çözülebileceğine derin inanç hep olmuştur. Ve sınıflı toplumların tarihi boyunca yaşanan bu sorunlara çözüm olması için çeşitli öneriler getirilmiş, bazıları uygulamaya çalışılmıştır!

“Eşitlik ve özgürlüğün” gerçekleşmesi tamamen idealist düşünce tarzıyla “**mutlak akıl, mutlak adalet, mutlak hakikat**”le bağdaştırılmış ve insanların niyetlerine bırakılmıştır. Oysaki tüm tarih bize sorunun akılla, iyi niyetle vs. ilgili olmadığını, üretici güçler-üretim ilişkileriyle bağlantılı olduğunu göstermiştir.

Burjuvazi ve proletaryanın tarih sahnesine ilk çıktıkları dönemlerde bu idealist fikirlerin toplumsal alt-üst oluşlara uygun olarak yerlerini aldıklarını, ezilenleri de peşinden sürüklediğini görüyoruz.

1500–1800 yılları arası Avrupa’da burjuvazinin gelişmeye başladığı, fabrikaların önceli olan manifaktürlerin kurulduğu, coğrafi ve bilimsel keşiflerin peş peşe yaşandığı, sanayinin gelişmeye başladığı bir dönemdir.

Eski üretim ilişkileri, yeni üretici güçlerin önünde engel oluyordu. Düşünce ve iktisadi yapının üzerinde hakim olan kilisenin tutucu yapısı, derebeylerin-senyörlerin kitleler üzerindeki baskısı, emekçilerin yaşadığı açlık-sefalet bu dönemin karakteristik özellikleridir.

Hem burjuvazinin hem de işçi-köylülerin karşısında ortak bir düşman vardı; **feodal aristokrasi ve kilise**.

Köylüler; serf köleliğinin ortadan kaldırılmasını, feodal ihtiyaçların yok edilmesini, hak eşitliğinin sağlanmasını, zümrelerin ortadan kaldırılmasını istiyorlardı.

Burjuvazi ise, kanunlarda soylulara ve din adamlarına tanıyan imtiyazlara karşıydı. Tüm zümrelere eşitliği, serbestçe ticaret yapmayı, serbest ticaretin önündeki engellerin kaldırılmasını talep ediyordu.

Proletarya ilk ortaya çıktığından itibaren emek sömürüsüne maruzdu ve açlık-sefalet içerisindeydi. Manifaktür sürecinde işçi çoğu zaman patronuyla aynı yerde çalışıyor, aynı ortamı paylaşıyordu. Bu durumdan kaynaklı işçi, patronla olan çelişkinin dahi farkına varamıyordu. Alım gücü çok düşük olan işçi, içinde bulunduğu sefaletin nedenini yüksek vergiler ve elinde yüksek tahıl stoku bulunan yerel aristokrasi olarak görüyordu. Bu da köylülerle birlikte işçilerin de; burjuvaziyle birlikte “**tüm zümrelerin eşitliği**”, “**çalışma hakkı**”, “**özgürlük, eşitlik**” sloganları altında feodal egemenliğe karşı savaşımını beraberinde getirmiştir.

Yani proletaryanın burjuva düşüncelerden etkilenmesi, tüm sınıfların eşit olabileceğini düşünmesi; tarihte proletarya-burjuvazinin çıkış dönemine kadar uzanır. Ve burjuva-demokratik devrimler sürecinde proletarya henüz kendisi için bir sınıf olma bilincine sahip olmadığından kaynaklı burjuvazinin peşinden gider. Biliyoruz ki; *“insanın toplumsal bilgisi (yani onun çeşitli felsefi, dinsel, siyasal vb. görüş ve öğretileri) toplumun iktisadi sistemini yarıtır.”* (Lenin)

Avrupa’da 1789–1872 yılları arası burjuva demokratik devrimler çağıdır. Bu dönemde burjuvazinin önderliğini yaptığı toplumsal alt-üst oluşlar yaşanmıştır. Doğal olarak, hiçbir sınıf bilincine sahip olmayan proletarya düşünsel anlamda da pratik olarak da bu süreçlerde burjuvazinin peşinden sürüklenmiştir.

“Maddi üretim araçlarını elinde bulunduran sınıf, aynı zamanda zihinsel üretim araçlarını da elinde bulundurur, bunlar o kadar birbirinin içine girmiş durumdadırlar ki, kendilerine zihinsel üretim aracı verilmeyenlerin düşünceleri de aynı zamanda bu egemen sınıfa bağımlıdır.” (Marks)

Kapitalizmin gelişmeye başlamasıyla birlikte ortaya çıkan çelişkileri yukarıda saydık. Feodal aristokrasi dışında tüm sınıflar burjuvaziyle birlikte **“özgürlük, eşitlik”** ideallerinin peşinden sürüklenmişlerdir. Bunun sonucunda proletaryanın henüz **“bebeklik çağında”** olduğu 1700’lü yılların ortalarında **“ütöpik sosyalizm”** ortaya çıkmıştır.

Saint Simon, Fourier, Robert Owen, Etrenne Coinet ütöpik sosyalistlerin temsilcileri sayılmaktadır. Ütöpik sosyalistler; sistem içerisindeki sınıf karşıtlıklarını görüyorlar ve **“en çok acı çeken sınıf olarak özellikle işçi sınıfının çıkarlarını gözetmenin bilincindedirler.”**

Fakat sanayinin gelişim derecesi ve içinde bulunulan ekonomik durumdan kaynaklı, proletaryanın bağımsız bir sınıf olarak hare-

ket etme yetisinde olduğunu göremiyorlardı. **“Ezilen sınıfların mücadele etme”** fikri yerine özel tasarlanan sosyalist kolonilerle veya **Cabet’in Icaria’sı** gibi düşsel ülkelerde, **“yetkin”** kişilerin, **“yaratıcıların”** oluşturduğu yerlerde tüm insanların eşitçe kardeşçe yaşayabileceğini savunuyorlardı.

Mesela Saint-Simon; toplumun işverenler, tüccarlar, bankerler ve işçilerden oluşan bir karma sınıf tarafından yönetilmesini öneriyordu. Sonrasında Proudhon’u da etkileyen R. Owen ise, **“yurt içi koloniler”** diye adlandırdığı bölgelerde; işçilere birimi çalışma saatleriyle belirlenen vesikalar vererek sorunu çözeceğini düşünüyordu. Burjuvazinin de zamanla bu yaşama ortak olacağına inanıyordu.

Ütöpik sosyalistler; burjuvazi-proletarya ayrımı yapmadan tüm toplumun koşullarının düzeltilmesini, iyileşmesini istiyorlar ve bunun mümkün olabileceğine inanıyorlardı. Bunun için de en büyük desteği kapitalistlerden bekliyorlardı, hem parasal anlamda kurdukları veya kurabilecekleri kolonilere destek şeklinde; hem de işçilerin-çocukların çalışma koşullarının düzeltilmesinde...

Ütöpik sosyalistler; her türlü devrimci eylemi reddediyorlar ve barışçıl yollarla, süreç içerisinde onlara burjuvazinin de katılımıyla dünyayı değiştirip dönüştüreceklerine inanıyorlardı. Düşüncelerinin özünü Fourier’in *“insan iyidir, özgürce gelişebileceği sosyal kuruluşlara kavuşunca daha da yetkinleşti-recektir”* fikri vardır.

Kısacası tarihsel gelişimi göremiyorlar, burjuvazi-proletarya karşıtlığını doğru değerlendiremiyorlar; sınıf işbirliğiyle, yeni dünyalar yaratarak sorunu çözeceklerini sanıyorlardı. Sınıf savaşımı geliştikçe, proletarya burjuvazi tarafından kandırıldıkça; ütöpik sosyalistlerin **“ütöpyalarının”** bir anlamı kalmamıştır.

Ütöpik sosyalistlerin proleter mücadeleye en büyük katkısı; sendikaları kurmaları-

dır. R. Owen, İngiltere’de “**Büyük Ulusal Birleşik İşçi Sendikası**”nı kurdu. Owen, burjuvazinin de bu sendikaya destek vereceğini sanıyordu. Fakat kısa bir süre sonra sendika üzerindeki baskı arttı ve sendika üyeleri işe alınmaya başladı. Bu taktiğe hazırlıksız yakalanan sendika kısa bir sürede dağıldı.

Ütopik sosyalistlerin kitleler üzerindeki etkisi yavaş yavaş azalırken 1830’lu yıllarda İngiltere’de Chartistler (Bildirgeciler) etkin olmaya başladılar. Chartistler; hazırladıkları bildirgeleri parlamentoya sundular ve istemleri için grevler düzenlediler. Chartistlerin amacı “**herkes için gizli oy, eşit seçim bölgeleri, parlamento adaylarında aranan belli bir mülke sahip olma koşulunun kaldırılması**” idi. Yani Chartistlerin hareketi de, reform talepleri ile belli düzeltmeleri burjuvazinin yapması ve böylece koşulların düzeltilmesi fikrini aşmamıştı.

Verilen bu mücadeleler sonucu İngiltere’de 1842 yılında madencilik yasası ve işgününü 10 saatle sınırlandıran yasa elde edildi. İşçiler, ancak burjuvaziye karşı bir savaşla kazanımlar elde edebileceklerini görmeye başlamışlardı. Ama yine de henüz net bir sınıfsal bakış yakalanabilmiş değildi.

Burjuvazi gerçekleştirdiği devrimlerle her ne kadar bazı yerlerde iktidarı almış, bazı yerlerde iktidara ortak olmuşsa da feodal aristokrasiden tamamıyla kurtulmuş değildi. Bu durum onu sürekli olarak geniş halk kitlelerine muhtaç bırakıyordu. Bunun felsefi alana yansıması “burjuva sosyalizmi”, ekonomik alanda ise “**klasik liberalizm**” şeklinde olmuştur. Marks, **Komünist Manifesto**’da “**burjuva sosyalizmini**” şöyle anlatmıştır.

“İktisatçılar, insanseverler, insanlıkçılar, işçi sınıfının durumunu iyileştiriciler, hayır işleri örgütleyicileri, hayvanlara eziyet edilmesini önleme derneklerinin üyeleri, ılımlılık bağnazları, akla gelebilecek her türden gizli reformcular bu kesime girerler(...) Sosyalist burjuvalar, mo-

dem toplumsal koşulların bütün üstünlüklerini, buradan zorunlu olarak çıkan savaşlar ve tehlikeler olmaksızın istiyorlar(...) Bunlar proletaryasız bir burjuvazi istiyorlar(...)

Bu sosyalizmin ikinci ve daha pratik ama daha az sistematik biçimi şu ya da bu siyasal reformun değil, ancak maddi varoluş koşullarında, ekonomik ilişkilerdeki bir değişikliğin onlara bir yarar sağlayabileceğini göstererek, her türlü devrimci hareketi işçi sınıfının gözünden düşürmeye çalışmıştır(...) Serbest ticaret: işçi sınıfının çıkarı için. Koruyucu gümrükler; işçi sınıfının çıkarı için, Cezaevi reformu; işçi sınıfının çıkarı için. Burjuva sosyalizminin son sözü ve ciddi olarak söylediği tek söz işte budur.

Burjuva sosyalizmi şu sözlerle özetleniyor: Burjuva bir burjuvadır; işçi sınıfının çıkarı için.” (Komünist Manifesto, Sol Yayınları, s: 47-48-49’dan)

Özcesi; burjuvazinin bu kesimi burjuva toplumunun devamını sağlamak için, toplumsal hoşnutsuzlukları giderme amacını taşımaktadır.

1840’lı yıllardan sonra “**işçi sınıfının önderleri**” olarak ortaya çıkan **Proudhon**, **Bakunin**, **Lassale**, **Louis Blanc** bu fikirlerden etkilenmiş ve bu fikirlerin biraz daha farklı biçimlerde proletarya içerisinde yayılmasına sebep olmuşlardır.

Proudhon’un en belirgin savunusu ekonomik mücadele ve politik mücadelenin birbirinden ayrılması gerektiğidir. Proudhon; anarko-sendikalizmin kurucusu olarak da bilinir. Özünde Proudhon; sadece ekonomik ve politik mücadelenin ayrışması gerektiğini savunmakla kalmayıp ekonomik mücadeleyi dahi küçümsemiş, gereksiz görmüştür.

Proudhon; işçilerin ücretlerinin artması için mücadelenin anlamsız olduğunu; çünkü işçilerin ücretleri artarsa diğer ürünlerin de fiyatının artacağını iddia ediyordu. Dolayısıyla ekonomik istemler için mücadele anlamsız olacaktı ve işçilerin yaşantısında bir düzelleme getirmeyecekti. “**Tunç ücret yasa-**

si” olarak geçen bu savunu daha sonra Las-sale tarafından da savunuldu. Marks; bu savunuyu çürütmüştür. Ücretin tek bir veriyle oluşmadığını; çalışma koşulları ve toplumsal koşullarla belirlendiğini göstermiştir.

Proudhon, ütöpik sosyalistler gibi “**tüm insanların eşitliğini**” savunuyordu. Gereklili olan şey; düzendeki bazı olumsuz faktörlerin düzeltilmesiydi ve bu da burjuvaziyle el ele olacaktı. Bu savunular elbette ki Proudhon’un sınıfsal duruşundan bağımsız değildi.

Proudhon; Marks tarafından “**küçük burjuvazinin filozofu ve iktisatçısı**” olarak tanımlanmıştır. Yani bir yandan halkın çektiği sefalette gözlerini kapayamıyor diğer taraftan “**büyük burjuvazinin görkemi karşısında gözleri kamaşıyor.**”

Küçük burjuvazi; proletarya ve burjuvazi arasında sürekli yalpalar. Kapitalizmin gelişimi, rekabetin keskinleşmesi küçük burjuvayı hızlı bir şekilde proletarya safalarına yaklaştırır.

Ama küçük burjuva; hiçbir zaman burjuva olma, kapitalist sistem içerisinde kendine daha rahat bir yaşam arama isteğinden vazgeçmez. Küçük burjuva, sistemin düzeltilmesine ve kendilerine biraz daha kısıntı verilmesine götüren taleplerde bulunmaktan kendini alamaz.

“*Sermaye alacaklı olarak, özellikle bu sınıfın yakasını bırakmaz, bu sınıf ise kredi kurumları ister; sermaye rekabet yolu ile onu ezer, o ise denetleyen, yardım gören ortaklıklar ister; ser-*

maye bir merkezde yoğunlaşması ile küçük burjuvazinin belini büker. Küçük burjuva ise artan oranlı vergiler ister, sermayenin büyümesini zorla engelleyen başka önlemler ister. Kendi sosyalizminin barışçı bir yolla gerçekleşmesini düşler.” (Fransa’da Sınıf Savaşları, s: 129)

Yani küçük burjuva; beslediği umutlarla hep büyük burjuvaziden bir şeyler talep eder. Büyük burjuvazi ise onu proletaryaya daha da yakınlaştıracak önlemler almaktan “**kaçılmaz**”.

Küçük burjuvazi ve onun temsilcileri; hep çatışmasız bir şekilde durumların düzel-

mesini isterler ve proletaryayı da bu konuda ikna etmeye çalışırlar. Proletaryayı; çıkan-çıkabilecek yasalarla, olabilecek reformlarla hizada tutmaya çalışırlar. “*Sınıf mücadelesi; ama buna rağmen toplumsal devrim çağrısının olmaması; sınıf mücadelesi ama buna rağmen orta sınıflarla ortaklaşa çalışmak için işçilere çağrı; sınıf mücadelesi ama buna rağmen sınıfların ortak çalışması.*” (Sendikalar Üzerine, Maxime Le-

ror’dan aktaran Losovsky, c:2, s:43)

Maxime Leori; Proudhonculuğun özünü işte böyle koyuyor!

Bakunin; anarşist görüşleri ve hiçbir devlet otoritesini tanımayarak Proudhon’dan ayrılıyorsa da, Proudhon’dan beslenmektedir. Bakunin de tüm insanların eşitliğinden, “**proletarya**” yerine tabakalar arasındaki çelişkileri gizleyecek şekilde “**halk**”tan bahsetti. İşçi sınıfının devrimi yapacak güç olmadığını savundu. Politik ve ekonomik müca-

deleyi birbirinden ayırdı. Politik mücadeleyi, “**ayrıcılık bir kesim**” verecekti sadece! Proudhon’dan daha ileri olan yani ekonomik mücadeleyi kabul etmesi ve bu doğrultuda “**direnış kasalarının**” örgütlenmesini savunmasıydı. Bakunin; sınıfların ortadan kaldırılmasından değil, sınıfların eşit hale getirilmesinden bahsediyordu. Yani Bakunin de karışımıza aynı sloganlar çıkıyor; “**eşitlik, özgürlük, kardeşlik; tüm sınıflar için**”.

“**Sınıfların ortadan kaldırılması**” Marksist formülasyonu; devrimle birlikte özel mülkiyetin kaldırılmasını, sosyalist düzen içerisinde zaman içerisinde devletin sönp gitmesini ve sınıfsız olan komünist topluma ulaşılmasını içinde barındırır.

“**Sınıfların eşit hale getirilmesi**” formülasyonunda ise burjuvaziye dokunulmaktadır. Devrimle birlikte her kötülüğün başı olan devletin havaya uçurulacağı proletarya-burjuvazi ayrımı olmadan tüm insanların komün halinde, eşit şekilde bir arada yaşayacağı savunusu vardır. Ütopik sosyalistlerden tek farkı “**devrim**” olgusunun kabul edilmesidir.

Marks ve Engels önce Komünistler Birliğı içinde sonra I. Enternasyonal’de Proudhonculara ve Bakunincilere karşı uzun yıllar süren bir mücadele verdiler. Marks’ın Proudhon’a karşı mücadelesi, Proudhon’un “**Sefaletin Felsefi**” kitabına karşı yazdığı “**Felsefenin Sefaleti**”yle başlar. 1864’de I. Enternasyonal’in kurulduğu Londra Toplantısıyla birlikte daha da artan tartışmalar 1869’a kadar sürer.

Bu tartışmalar sırasında daha çok Marks ve Engels’in görüşleri benimsendi. Proudhoncular ve Bakuninciler bütün bu tartışma süreçlerinde birlikte hareket ettiler.

1840’lı yıllardan yani Marks’ın düşüncelerini sistematize etmeye başladığı dönemden itibaren tartışmaya girdiğı birçok pratikçi, düşün adamı vs. vardı. Bunların çoğu, kendisini komünist-sosyalist olarak isimlendiriyordu.

Marks’ın bir dönem yol arkadaşı olan Weitling; zaman içerisinde “**yeni teorilerin yaratılmasına gerek olmadığını, deneylerin artık sınıdığı teorileri ele almak gerektiğini**” savundu.

Almanya’dan Amerika’ya göçen Herman Kriege ise kendini “**Alman komünizminin temsilcisi**” olarak yansıtıyor, mücadele sözü yerine “**aşk**” sözcüğünü kullanıyordu. İnsan ilişkilerinin temelini aşk olduğunu ve tüm sosyal sorunların aşkla çözülebileceğini savunuyordu...

Komünistler Birliğı ise; Marks-Engels’in hazırladığı Komünist Manifesto temelinde birleşiyorlardı. Komünist Manifesto’da komünistlerin hedefi şöyle tanımlanmıştı; “**Proletaryanın proletarya tarafından ele geçirilmesi**” (**Komünist Manifesto, s: 27**)

Komünist Manifesto’da; tüm sınıflar, tabakalar incelenir ve proletaryanın mücadelesinde “**önder güç**” olacağı sonucuna varılır. Burjuvazi; köylüleri ve diğer tüm küçük burjuva katmanları parçalar, ama proletarya çalışma koşullarından kaynaklı bir araya gelir, birleşir. Proletarya dışındaki diğer sınıfların üretici güçler karşısındaki konumları, hep “**kaybedecek bir şeylerinin**” oluşu, onların bu mücadeleyi sonuna kadar götürmemesine, burjuvaziyle bir noktada uzlaşmasına yol açar. Devrimi sonuna kadar götürebilecek olan diğer katmanları etrafında toplayabilecek olan güç proletarya olduğundan devrimci mücadelede “**önder güç**” proletarya olacaktır.

Bunun için proletaryaya gerekli olan araçlar yaratılmıydı. Komplocu-anarşizan düşüncelerle veya sadece bir grubun hareketiyle bu amaca ulaşamazdı.

1800’lü yıllar aynı zamanda ulusal devletlerin oluşma sürecidir. İlk örgütlenme olarak ortaya çıkan Komünistler Birliğı (önceli “**Adiller Birliğı**”) uluslararası bir örgüttür. Bu örgütlenme içerisindeki tartışmalar so-

nucu her ülkenin kendi KP'sini kurması gerektiği fikri öne sürülür. Fakat bu konuda da herkes aynı fikirde değildir.

1848'de Fransa'da, Almanya'da ve Avrupa'nın diğer ülkelerinde yaşanan yenilgiden sonra Komünistler Birliği içinde yaşanan ilk önemli ayrışma, Willich ve Schapper'ledir.

Almanya'daki yenilgiden sonra Birlik önderleri ve bazı üyeler Londra'ya göçerek mücadelelerine devam ettiler. Marks; içine girilen sürecin ekonomik-sosyal koşullardan dolayı; **“devrimci dalganın tavsadığı”**nı; komünistlerin bu süreci gelecekteki mücadeleler için örgütlenmek amaçlı kullanmaları gerektiğini savunuyordu. Yani özünde tartışılan **“işçi hareketine dayanan bir işçi partisinin, bir sınıf partisinin gerekip-gerekmediği”**di. (Lenin, S. Eserler, s:94)

Willich ve Schapper'e göre; bir grup insanın bir araya gelmesi, para bulması, silah satın alması ve ayaklanması gerekiyordu. (Bu fikirler aynı zamanda Fransız devrimcisi Blanqui'nin de savunduğu fikirlerdir. Ki Blanquistler, bu fikirlerinden kaynaklı Komünistler Birliği içinde aktif olarak yer almamış, zaman zaman dinleme, gözlemlenme amaçlı toplantılara katılmışlardı.)

Burada yazımın konusu boyutuyla dikkat çekici olan yan; özellikle yenilgi dönemlerinde veya Marks'ın tanımıyla **“durgunluk gibi gözükken mevcut zaman diliminde”** devrimcilerin içerisinde bu tipte komplocu örgüt savunucularının (veya bazen tam tersi olarak tamamen geri çekilme savunucularının) ortaya çıktığıdır. Uluslararası Komünist Hareketin tüm tarihi bize bunu göstermektedir.

1848'deki devrimlerle birlikte burjuvazi hiç duraksamadan devlet iktidarını tamamen ele geçirdi. Ele geçirir geçirmez de tüm öfkesini, şiddetini o zamana kadar **“müttefiki”** olan proletarya ve köylülüğe yöneltti. İşçi sınıfı açısından burjuvazinin maskesi düşmüştü.

Marks ve Engels; 1848 yılına kadar **“Alman liberal burjuvalarının halka karşı oynadığı”** hain rolü bu dönemden sonra küçük burjuva demokratların üstleneceği belirlenmesinde bulundular. Küçük burjuvazi **“toplumsal koşullarda öyle bir değişiklik istiyor ki, var olan toplumsal düzen kendileri bakımından olabildiğince katlanılır ve rahat hale gelsin.”**

Bu belirlemelerle birlikte proletaryanın önündeki görevin **“bir kez daha burjuva demokratlara alkışçı bir koro olarak hizmet yerine, resmi demokratların yanı sıra illegal ve legal bağımsız bir işçi partisini örgütlenme doğrultusunda çalışmak”** olduğunu ve bu Partinin **“proletaryanın konumunun ve çıkarlarının burjuva etkilenmelerinden bağımsız olarak tartışılacağı işçi derneklerinin birer odağı ve çekirdeği haline dönüşmesi”** gerektiğini söylüyorlardı.

Yani Marks ve Engels bağımsız bir proleter partisinin kurulmasını ve bu partinin yığınları uzun ve direngen bir çalışmayla eğitmesi gerektiğini savunuyorlardı. Proletarya partisinin kitleleri örgütlerken önüne çıkacak en büyük engelin burjuva düşünceler olduğunun farkındaydılar. Engels 1895'te **“Fransa'da Sınıf Savaşmaları”** isimli Marks'ın kitabına yazdığı önsözünde; proletarya önderliğindeki devrimlere kadar; büyük yığınların hep öncülük eden bir azınlığın sunduğu yutturmacalara kendini kaptırdığını ve hep bir azınlığın çıkarı için mücadele ettiklerini vurgulamıştır. Ve şunu soruyor Engels:

“Kendi ekonomik durumlarının en gerçek yansısından başka bir şey olmayan ve henüz kendilerinin anlamamış oldukları ve ancak belirsiz bir duygu halinde hissettikleri gereksinmelerinin en açık, en uysal ifadesi olan fikirlere nasıl daha yabancı, daha uzak kalabilirlerdi?” (age, s:13)

Bunun cevabı; kitlelerin yeterince eğitilmemesi, sınıf çıkarlarını görememeleri idi.

PARTİZAN 65

Bunun için Partinin kurulması, örgütlenmesi, kitlelere bilinç taşıması gerekiyordu. Yani kitlelerin neyi, niçin yaptıklarını bilmeleri gerekiyordu.

Marks ve Engels'in devrim yenilgisinden sonra dikkat çektikleri, küçük burjuva demokratların fikirlerinin tehlikesi çok geçmeden ortaya çıktı.

Küçük burjuva demokrati olan Lassalle 1863'te Almanya'da "**Genel İşçi Derneği**"ni kurdu. Marks-Engels; 13 yıllık bir suskunluğu kırdığı için bu derneğin kuruluşunu olumlasalar da; sahip olduğu ideolojiyi sürekli eleştirmekten geri durmadılar.

Lassalle'nin derneği 2 talep

Daha sonra işçi fabrikaları oluşturulacak ve devlet bunlara parayı sökülecek ve bu kurumlar giderek tüm ülkeleri kapsayacak." (Marks-Engels'ten aktaran Losovsky; Sendikalar Üzerine, C:2, s: 56)

Sınıf mücadelesinin ve devletin yapısının kavranamadığı tipik küçük burjuva düşünce tarzının örneğidir bu duruş!

Proletarya; tarih sahnesine ilk çıktığı zamandan itibaren yukarıda açmaya çalıştığımız tarihsel koşullardan ve ekonomik-sınıfsal nedenlerden dolayı burjuvaziyle sürekli etkileşim halinde olduğundan bilincinin burjuva fikirlerle bulanması doğaldır.

B u

öne sürüyordu.

Genel seçim hakkı ve üretici birliklerinin devletçe desteklenmesi. Yani "**devrim**" diye bir hedef yoktu. İşçi sınıfının sorunlarının çözümünü açık bir diktatörlük olan devlete bağlıyordu.

Lassalle; "iş ücreti ile sermaye arasındaki sorunu 'oyun oynarcasına' kolay bir tarzda çözüyor. Yani işçiler genel seçim hakkı için ajitasyon yapmalı ve onun gibi bilimin yalın silahı ile donanmış kişileri parlamentoya göndermeli.

düşünceler

Parti içerisinde de boy verebilir veya Parti dışında burjuva ve küçük burjuva ideologların sistemleştirilmiş düşünceleriyle işçi sınıfının içerisine girebilir.

Engels şöyle diyor;

"Proletarya hareketi zorunlu olarak çeşitli gelişme aşamalarından geçer; her aşamada bazı kişiler takılır-kalır ve birlikte daha ileriye gitmezler; işte 'proletarya dayanışması'nın neden her yerde gerçekte birbiriyle ölüm-kalım müca-

delesi yürüten çeşitli Parti grupları içinde gerçekleştiği ancak böyle anlaşılabilir.” (Polemik, s: 383)

Komünistler Birliği, I. Enternasyonal, ardından II. Enternasyonal, Stalin’in Troçki ile tartışmaları, ÇKP-Kruşçev arasındaki tartışmalar; Lenin’in çeşitli dönemlerde Parti içinde yaşadığı tartışmalar özünde bu nedenledir. **“Bazı kişilerin takılıp kalmasının”** nedeni nedir? Olguları, tarihsel süreçleri doğru değerlendirememeleri, diyalektik materyalizmden, sınıf bakış açısından uzaklaşmalarıdır. Ve bu takılıp-kalanlarla ilerleyenler arasındaki mücadele geçmişte nasıl yaşandıysa şimdi de, gelecekte de yaşanacaktır.

Marks’ın; bu küçük burjuva ve burjuva akımlarla çatıştığı birçok konu mevcuttur. Köylülük sorunundan ulusların oluşum sürecine bakışına, KP’lerin gerekip gerekmediğinden sınıf olarak proletaryanın ön plana çıkarılıp-çıkarılmamasına ve proletarya diktatörlüğünün gerekip-gerekmediğine kadar...

Başta da vurguladığımız gibi, bu bölümü işleme nedenimiz; proletaryayı ve dolayısıyla KP’leri etkileyen burjuva fikirlerin tarihsel kaynağına bir göz atmaktır. Ayrıca şu anda birçok burjuva tasfiyeci akımın öne sürdüğü **“ideolojiler öldü”, “tüm insanlar eşittir”, “KP’lere ihtiyaç yoktur”, “sosyalizme geçiş barışçıl yollarla mümkündür”, “ekonomik ve politik mücadele birbirinden ayrı ele alınmalıdır”** gibi fikirlerin yeni olmadığını; önce Marks-Engels sonra Lenin, Stalin ve Mao’nun bu fikirlere karşı sürekli bir mücadele vermek zorunda kaldıklarını göstermektedir. Ve bu fikirler dile getirilirken ilk vurgulananın da **“artık dönem değişti; sınıfların yapısı değişti”** gibi söylemlerin olması da ilgi çekicidir.

Dikkat çekici olan bir diğer yan da **“sınıf mücadelesi”** nin genel anlamda tüm bu kesimler tarafından kabul edilmesidir. Zaten **“sınıf mücadelesi”** ni de reddediyor olsalardı, halkı kandırma gayretleri ilk baştan bo-

şa çıkardı. Dünya üzerinde çok yalın gözlerle görülen sömürünün, açlığın nedenleri konusunda bir şey diyemezlerdi. Yani çok yalın toplumsal gerçeklik; sınıf mücadelesini kabul etmelerini zorunlu kılıyor. O yüzden **“eşitlik”** diyorlar, o yüzden burjuvazinin de katıldığı çözümleri zorunlu görüyorlar vs.

Fakat sorun **“sınıf mücadelesinin”** kabulü değildir. Sorun sınıf mücadelesini nereye kadar, hangi amaçlarla sürdürdüğümüzdür. Marks’ın kendisi, **“sınıf mücadelesi”** öğretisinin burjuvazi tarafından oluşturulduğunu belirtmiştir. **“Sınıf mücadelesi”** öğretisi genel konuşulduğunda burjuvazi için kabul edilebilirdir.” (Lenin) Sorun bu sınıf mücadelesini; proletarya diktatörlüğü sorununa bağlayıp bağlamamaktır.

Yani **“amaç”** vardır, **“amaç”** vardır! Bu mücadelenin amacı burjuva kıstaslara uygun olarak, sömürünün sürdürüldüğü, **“iyiliksever, hayırsever insanlara...”** bağlı olarak sürdürülen bir yaşam olabilir veya iyi niyete, mutlak akıl, mutlak adalet vb. söylemlerden bağımsız, tarihsel gelişimin dayattığı, sömürünün kaldırılmasının tek yolu olan proletaryanın diktatörlüğünü savunmak olabilir. **Çıkış noktasının aynı olması, varış noktasının da aynı olacağı anlamına gelmiyor. “Nihai amaç”;** neyin niçin kabul edildiğinin yalın bir ifadesidir.

2. Enternasyonal Döneminde

Lenin’in 1905 devrim sürecinden sonra sağ ve sol tasfiyecilerle girdiği mücadeleye başlamadan önce; II. Enternasyonal dönemine kısaca bakalım;

II. Enternasyonal, içine girdiği oportünizm-revizyonizm bataklığıyla bilinmektedir. O dönem Avrupa ülkelerinde en güçlü olan Parti, Almanya Sosyal Demokrat İşçi Partisiydi.

Almanya Sosyal Demokrat İşçi Partisi; Lassalcılar ve Eiseach’çılar denilen (Liebkn-

echt ve Babel'in önderliğindeki grup) grubun 1875 yılında Gotha'da yapılan kongreyle birleşmesi sonucu oluştu. Bu kongrede kabul edilen programı Marks-Engels, "**Gotha Programının Eleştirisi**" isimli eserle eleştirdiler. Programda; küçük burjuva sosyalistleri olan Lassalcılar'a ödünler verilmişti. Bu parti çok kısa bir süre içinde işçi sınıfı içindeki etkisini büyüttü. 1879 Reichtag seçimlerinde oyların % 9'unu aldı. Komünistlerin bu hızlı gelişimi Bismarck yönetimini 1878'den 1890'a kadar yürürlükte kalan "Sosyalistler Yasası"nı çıkarmaya zorladı. Bu yasayla Sosyal-Demokratların tüm toplantıları, dernekleri, gazeteleri yasaklandı, resmi makamlara "**küçük sıkıyönetim**" ilanı ve kişileri sınır dışı etme hakkı tanındı. Parti bu hamle üzerine legal ve illegal mücadeleyi birleştirme kararı aldı. Bu yeni bir deneyimdi.

Bu yasa, sosyalistlerin etkin bir şekilde çalışmasına engel olamadı. Ama yasanın getirdiği baskı ve sınırlamalar, Reichtag'ta kazanılan sandalyelerin bırakılmak istenmemesi partinin birçok konuda oportünizme-reformizme sapmasına yol açtı. Bu dönemde oportünizmi; legalizm beslemişti.

1898'de kurulan II. Enternasyonal'de doğal olarak en büyük parti olan Alman SDİP'in önderleri (Kautsky, Bebel, Liebknecht, Bernstein) etkin idiler.

1871 Paris Komünü'nden 1905 dönemine kadar olan süreç işçi hareketlerinin seçtikleri yol ve yöntemler açısından "**barışçıl**" bir dönemdir. Avrupa, genel olarak burjuva demokratik devrimlerini tamamlamıştır. Bu yıllarda "her yerde burjuva parlamentarizminden yararlanmayı, kendi günlük basınını, kendi eğitim kurumlarını, sendikalarını, kooperatiflerini yaratmayı öğrenen sosyalist, temeli itibarıyla proleter partiler ortaya çıkar." (Leninizm Nedir?, I. Defter, s: 19)

Parlamentar mücadelenin araç değil amaç haline gelmeye başladığı, devrimlerde "zor" olgusunun gözden kaçtığı, "**barışçıl**"

geçişlerin olabileceğine dair yoğun tartışmaların yapıldığı yani Marksizm'in revize edildiği dönemdir bu!

Alman Sosyal-Demokratları özellikle "sosyalistler yasasının" kaldırıldığı 1890'dan sonra, birçok politikalarını o baskıcı dönemin geri gelmemesi düşüncesiyle, Reichtag'taki sandalyelerini kaybetme korkusuyla belirlediler. Bu yüzden proletaryanın gerçek devrimci hedeflerini gözden kaçırıyorlardı. Anlık çıkarlar için geleceğin çıkarları feda ediliyordu. Anlık çıkarlar için, geleceğin çıkarlarının feda edilmesi oportünizmdir.

"Politika alanında revizyonizm, gerçekten Marksizm'in temelini, yani sınıf savaşımı öğretisini değiştirmeyi denemiştir. 'Siyasal özgürlük, demokrasi, genel seçim hakkı sınıf savaşımını tabanından yoksun bırakır' deniyordu bize ve böylece Komünist Manifesto'daki 'işçilerin vatanı yoktur' biçimindeki eski tümcenin doğru olmayacağı öne sürülüyordu. Demokraside 'çoğunluğun iradesi' egemen olduğu için, ne devletin sınıf egemenliğinin organı olarak kabul edilebileceği ne de gericiye karşı ileriki, toplumsal reformcu burjuvazi ile ittifaklardan vazgeçilebileceği söyleniyordu." (Lenin, İşçi Sınıfı Partisi Üzerine, s: 296)

"**Genel seçim hakkı, demokrasi, özgürlük**" KP'leri sınıf savaşımı tabanından yoksun bırakır mı? 1700'lü yılların sonu ve tüm 1800'leri düşündüğümüzde yazımızda önceki sayfalarda işlediğimiz; proletarya adına hareket ettiğini iddia eden küçük burjuva önderlikli hareketlerin talepleri "**genel seçim hakkı, eşitlik vs.**" idi. Devrimci istemler değil, reformist istemlerdi bunlar. Bu taleplerin gerçekleşmesi durumunda "**her şey düzelecek**" gibi görünüyordu. 1890'larda boy veren revizyonizm kökenini bu düşünce tarzından almaktadır. Burjuvazi, kendisi için tehdit oluşturmadığını gördüğü bu talepleri yerine getirmekten kaçınmamıştır. 100 yıldır mücadelesi verilen istemler kabul edilmişti. Bu durum bazı kesimlerde

yanılırlara yol açarken, revizyonistler ise bunu Marksizm'den sapmanın aracı olarak kullanıyorlardı.

Bu taleplerin yaşama geçmesinin KP'leri sınıf savaşımı tabanından yoksun bırakmasına sebep olacağını iddia eden II. Enternasyonalciler, aslında sınıf mücadelesinin gerçekliklerini, devletin egemen sınıfın iradesi olduğunu yok sayıyorlardı. Sınıflı toplumlarda; tüm sınıflar için demokrasi olması mümkün değildir. Kapitalist toplumdaki **“demokrasi”** burjuvalara tanınan demokrasidir.

“Ortaçağ'a kıyasla muazzam bir tarihsel ilerleme anlamına gelen burjuva demokrasisi; her zaman dar, sınırlı, sahte, ikiyüzlü, zenginler için bir cennet, sömürülenler, yoksullar için bir tuzak, bir aldatmacadır ve kapitalizm altında böyle olmak zorundadır.” (Lenin, SE, c: 7 s: 143)

Genel oy içinse Engels şunu belirtmektedir:

“Genel oy işçi sınıfının olgunluk derecesinin göstergesidir. Bugünkü devlette asla bundan fazlası olamaz ve olmayacaktır.” (age, s:144)

Son olarak yine Lenin'in burjuva demokrasisi değerlendirmesine bir daha bakalım!

“En demokrati da dahil, her devletin anayasasında ‘düzen bozulduğunda’ yani gerçekte sömürülen sınıf içinde bulunduğu kölelik durumunu ‘bozup’ kölece davranmamaya çalıştığında burjuvaziye, işçilere karşı askeri harekete geçirme, sıkıyönetim ilan etme vs. olanakları veren açık kapılar ve hükümler bulunur.” (age, s: 145)

O dönem en **“demokrat”** ülke olarak bilinen ABD'nin 1 Mayıs'ta 4 işçi önderini nasıl katlettiği, işçilere nasıl saldırdığı bilinmektedir. Veya yine o dönemde **“demokrasi kültürünü en iyi oturtan”** İsviçre, grevci işçilere amansızca saldırmıştır vs. Fakat tüm bunlar Kautsky tarafından görmezden gelinmektedir.

Kautsky, Bernstein; sınıfsal zeminden kopmakta, devrimci hedeflerin gözden kaçmasına neden olmaktadır.

Bu dönemde oportünizm, revizyonizm; legalizm tarafından beslenmiştir. Parlamentarizm; sınıf mücadelesinin ağırlıklı biçimidir. Elbette ki burada sorun; parlamentarizmin, legal yolların vs. ağırlıklı kullanılması değildir. Marksist önderlerin bize öğrettiği; her dönemin kendine özgü mücadele yöntemlerinin olmasıdır. İçinde bulunulan dönem parlamentarizmin ve diğer legal yolların etkin olarak kullanılabileceği bir dönemdi ve kullanılmalıydı. Fakat **“hedef”** gözden kaçmadan. Yani **“büyük sınıf çatışmaları, proletaryanın devrimci muharebelere hazırlanması, proletarya diktatörlüğünü elde etmenin yolları”** unutulmadan ve gerekleri yerine getirilerek, legal yollar kullanılır!

“Bernstein gibi Kautsky de hararetle parlamenter yolun propagandasını yapıyor ve şiddete dayalı devrime, proletarya diktatörlüğüne karşı çıkıyordu. O burjuva demokrasinin çerçevesi içinde ‘sınıf anlaşmazlıklarının halledilmesi için silahların savaşımının artık yeri’ olmadığını iddia ediyor ve hala **‘şiddete dayalı devrimi vaaz etmenin gülünç olduğunu’** söylüyordu. Lenin ve Bolşevik Partisi'ni **‘hamile bir kadını 9. ayda doğurtacağına 5. ayda doğuma zorlamak için şiddet araçları kullanan sabırsız bir ebe’** ile kıyaslayarak onlara saldırıyorlar.” (Polemik, s: 430)

Tarihsel ve diyalektik materyalizm bize; hiçbir egemen sınıfın tarihsel gelişime uygun olarak; tarihin çöplüğüne atılacağı dönem geldiğinde kendiliğinden çekilmediğini, yerini yeni güçlere bırakmadığını göstermiştir. Burada **“zor”** devreye girmelidir. Ve bu **“zor”** kurulu devlet iktidarının ordusuna ve kendini savunma amaçlı kurduğu tüm kurumlarına, bürokrasisine yöneltmek zorundadır. Yani eski iktidar paramparça edilmek zorundadır. Bernstein-Kautsky revizyonistleri Marksizm'in temel öğretilerinden birini revize etmişlerdir! Devlet aygıtının ancak **“zor”**la paramparça edilebileceği...

Devlet aygıtının esas bileşkesi parlamento değil, zora dayalı kurumlardır. Parlatmentonun, burjuva hakimiyetinin “bir süsü, örtüsü” olduğu, zaman ilerledikçe daha açık görülmüştür. Askeri-bürokratik aygıt; burjuvazinin elinde oldukça parlamentoda çıkan yasalar, genel seçim hakkı vs. bir şey ifade etmemektedir. Sonuçta her şey burjuvazinin çıkarına göre ayarlanır. Elbette ki toplumu denetim altında tutmak için ordu gibi baskıcı kurumlar dışında; arada bir “kırıntılar” da verilir. Ama bu kırıntıların ömrü de, ilk ekonomik-siyasal krize kadardır!

II. Enternasyonal’in oportünizmi ve revizyonizmiyle mücadele III. En-

ternasyonal’in kuruluşuna kadar, Marksizm’in temel olan birçok konusu ve güncel sorunlarla ilgili olarak devam eder!

Lenin’in “Tasfiyecilik”le Mücadelesi

1872 yılından sonra Avrupa’da yaşanan “barışçıl” dönem; 20. yüzyılın başında sona erdi. “Kapitalizmin düzenli evriminin yerini, sıçramalı, yıkıcı gelişiminin aldığı, kapitalizmin eşitsiz gelişiminin ve çelişkilerinin büyük bir keskinlikle ortaya çıktığı, gelişmenin olağanüstü eşitsiz-

liği koşulları altında pazarlar ve sermaye ihracı alanları için mücadelenin, dünyanın ve nüfuz alanlarının periyodik bir biçimde yeniden paylaşımı için periyodik emperyalist savaşları kaçınılmaz kıldığı; kapitalizmin eski aşamasının yerini kapitalizmin yeni aşamasına emperyalist tekeli gelişim aşamasına bıraktığı” bir döneme girişliyordu. (Leninizim Nedir?, I. Defter, s: 44)

1900’lerin başlarında olan bu değişime II. Enternasyonal önderliğinin sahip olduğu bu sapmalarla hakim olmaları mümkün değildi. Ve gelişmeleri, yeni süreci doğru tahlil eden Lenin önderliğindeki Bolşevikler bu dönemin ön-

derleri olarak ortaya çıktılar! Elbette ki bu çıkış kolay olmadı. Kendini Marksist olarak değerlendiren ve kitle üzerinde etkisi olan “otoritelere” Plehenov’a, Kautsky’e karşı yürütülen bir mücadeleydi aynı zamanda bu! Devlet tahlilinden, proletarya diktatörlüğüne, ulusal soruna, işçi sınıfı dışında köylülük içerisinde örgütlenme gereğine, KP’lerin yapısına kadar; Marksizm’in revize edilen temel sorunlarının Marksist hat içinde değerlendirilişi ve bunun kabul ettirilişi uzun dönemli bir mücadeleyi gerektirdi.

İçine girilen yeni dönem; illegalitenin daha ağırlıklı kullanılmasını, devrimci zorun devreye girmesini gerektiriyordu. **“Açık devrimci muharebeler dönemi”** başlamış, **“parlamento dışı mücadele biçimleri”** ön plana çıkmıştı.

Devrimci dalganın yükselişten alçalışa (veya tam tersi durgunluktan yükselişe) geçtiği dönemlerde; eski tarza sarılanlarla yeni mücadele biçimlerinin gereklerini kavrayanlar arasındaki mücadele keskinleşir. Eski tarza sarılanların dogmatikliğini kırmak (hatta **“dogmatikliği tasfiye etmek de”** diyebiliriz) zorlu, inatçı bir mücadeleyi gerektirir. Marks; dönemini incelerken 1848’de yükselen devrimci dalganın ardından **“durgunluk gibi görünen”** döneme geçildiğinde Willich ve Shapper gibilerinin yeni süreci kavrayamadıklarını, sanki halen o “devrimci dönem yaşanıyor” gibi davrandıklarını görmüştük.

İşte içine girilen süreci hızlı bir şekilde doğru değerlendiren Bolşeviklerin önderliğinde Rusya’da grevler ve toplu ayaklanmaların iç içe girdiği 1905-1907 devrimi yaşanır. Devrimci güçler, bu süreçten yenilgiyle çıkarlar. 1907’de Stolipin’in 2. Duma’yı dağıtması ve Duma’daki 55 Sosyal Demokrat üyeyi uzaklaştırıp, 16’sını tutuklamasıyla birlikte Rusya için “gericilik yılları” başlar.

Yenilgiyle birlikte; Partide büyük bir dağılıma yaşandı. İdeolojik-politik ayrımlar bir kez daha ön plana çıkmaya başladı. Partide büyük bir üye kaybı görüldü. Devrimle birlikte oluşturulan Partide bağlı yarı-legal kuruluşlar darmadağın oldu. Partinin yaşadığı bu dağınıklık ve krizin etkisi, karşı devrimin estirdiği terör, toplumun ve devlet yapısının doğru çözümlenememesi, yeni yeni akımların, eğilimlerin ortaya çıkmasına neden oldu.

Lenin, içine girilen dönemi Rusya açısından **“kapitalist evrimin özgül bir aşaması olarak”** tanımlıyordu. O döneme kadar iktidarda tek söz sahibi olan otokrasinin;

burjuvazinin belirli kesimlerini de içine alan bir yönetim oluşturmaya çalışması, bununla birlikte derebeylerinin de çıkarlarını korumaya çalışmasını bu dönemin özgül yapısı olarak tanımlıyor Lenin. Yani otokrazi; burjuva ve derebeyinin ittifakını Duma içerisinde örgütlemeye çalışıyordu. Lenin, bunu **“burjuva monarşisine doğru bir yönelim”** olarak tanımlıyor.

Komünistler; stratejilerini, perspektiflerini, taktiklerini belirlerken toplum ve devlet iktidarının sosyal yapısını çözümllemek zorundadırlar. Eğer **“özgül bir aşamaya”** girilmişse; bu aşamanın tüm yönleriyle ortaya çıkarılması, devrimci ve komünistlerin buna göre tavır takınması, sınıf ittifaklarının buna göre belirlenmesi Parti örgütlenmesinde yapılabilecek değişikliklerin toplum ve devlet iktidarının sosyal yapısındaki değişikliklere göre belirlenmesi gereklidir. Bunların doğru belirlenmemesi, Partinin yanlış yola girmesi sonucunu getirecektir. Bu yanlışın fark edilmemesi, müdahale edilmemesi süreç içinde Partinin kitlelerden kopuşunu getirecektir. Veya Parti içerisinde, **“partinin gereksizliğine”** dair fikirler çıkabilecektir. Ki bu her iki durumun da özünde Partiyi etkisizleştirdiği, yok ettiği açıktır. Lenin’in **“görevler, faaliyetin yönü ve karakterinin”** belirlenmesine ilişkin sorunun tasfiyecilik sorunuyla sıkı sıkıya bağlı olduğunu belirtmesi bu nedenledir.

Rusya’nın bu özgün sürecinde çıkan en büyük taktiksel sorun; Duma’ya katılımın gerekip-gerekmediği üzerineydi.

Ağırlığını Bolşeviklerin oluşturduğu ama bazı Menşeviklerin de katıldığı Otvovistler; Partinin bu süreç içerisinde Duma’dan hızlı bir şekilde üyelerini çekmesi ve Partinin artık **“legal”** olanaklardan yararlanmaması gerektiğini savunan bir eğilimdi.

Ültimatistler ise; düşüncelerini-niyetlerini Otvovistler kadar açık bir şekilde söylemiyor, sadece Duma’da bulunan temsilcile-

rin geri çağrılması için bir ültimat verilmemesini savunuyorlardı. Lenin; Ültimatistlere “**utangaç Otvovistler**” diyordu.

Bir de illegal partinin tamamen tasfiye edilip, legal çalışma yapılmasını savunan, tasfiyeciler vardı.

1905 devrim yenilgisinden sonra esasta bu 3 eğilimle mücadele edilmiştir. Bunların dışında başını Troçki'nin çektiği “**uzlaşmacılar**” ortaya çıkmıştır. Lenin, başını Troçki'nin çektiği bu grubun iç yüzünü de kısa sürede ortaya çıkarmıştır.

Şimdi bu eğilimleri Lenin'in nasıl çözümlendiğini inceleyeceğiz.

Otvovizm ve Ültimatizmle Mücadele

1905'le yükselen devrimci dalganın hemen peşinden gelen karşı-devrim dalgası, devrimcilerin yeni politik durumu doğru çözümlenip, taktiklerini bu duruma göre uyarlamalarını gerektiriyordu. Otvovistlerle Ültimatistlerin en büyük yanlısı; devrim döneminde Bolşeviklerin Buligin Duması ve I. Duma'nın boykot şiarını bu döneme taşımaları oldu.

Marksizm'den sapmalar sosyal koşullardan bağımsız değildir. Devrim sürecinde Proletarya Partisi; proleter program dışında demokratik istemler için de enerjik bir şekilde mücadele etmiştir. Bu demokratik şiarları; proleter devrimle bağıntısından kopuk ele alan birçok unsur bu şiarlardan yola çıkarak Partiye katılmıştır.

“Proleter bakış açısı yeterince işlerine işlemedi bu tür unsurlar, Bolşevik fraksiyonumuzun saflarında da görüldü. Zor zamanlarda bu unsurlar yetersiz Sosyal Demokrat dayanıklılıklarını gittikçe daha güçlü gösteriyor, devrimci Sosyal Demokrat taktiğin esaslarıyla gittikçe daha çelişkiye düşüyor ve böylece son yılda Otvovizm ve Ültimatizm teorisini sağlam kalıplara sokmaya çalışan bir yönelim oluşturuyor, gerçekte ise sadece Sosyal Demokrat parlamenta-

rizm ve Duma'da Sosyal Demokrat çalışma konusunda yanlış düşünceleri prensip düzeyine yükseltiyor ve çoğu kez güçlendiriyorlar”. (Lenin, SE, Cilt: , s: 28)

Yeni oluşturulan Duma'nın önceki Dumalardan en belirgin farkı, yukarıda açıklamaya çalıştığımız; burjuvazi, derebeyler ve otokrazi arasında bir denge oluşturmaya çalışmasıydı. Lenin tam da bu özgün durumdan dolayı, geniş halk kitlelerinin önceki Dumaları “salt istişare organı” olarak gördüklerini ama bu Duma'da geniş köylü yığınlarının yanlısına yol açacak şekilde burjuvazinin yer aldığını ve bu kesimler için daha farklı bir anlam ifade ettiğini açıklıyor.

“İşçilerin sıkıntılarıyla alay etmek olan 3. Duma'nın çalışması yetersiz. SD eğilimleri dolayısıyla 3. Duma'nın tam da bu faaliyetinin, SD'lere sömürücü sınıfların bu temsilciliğinden, geniş halk kitlelerini otokrazinin ve tüm karşı devrimci güçlerin gerçek karakteri hakkında ve devrimci mücadelenin zorunluluğu hakkında aydınlatmak için devrimci tarzda yararlanma olanağı sağladığını kavrayacak durumda olmayan bu işçi katmanlarında, Duma'daki temsilcilerimizin geri çağrılması isteğini güçlendiriyor.” (age, s: 27)

3. Duma; egemenlerin gerçek yüzlerinin teşhiri için ve propaganda için bir arena olarak kullanılacaktı. Duma'daki yeni bileşim buna olanak veriyordu. Halka ulaşmak için “**mücadele arenasının (mücadeleye katılanların sayısının) genişletilmesinde özel bir aşama**” demektir 3. Duma. Otvovistlerle Ültimatistlerin bu taktikleri, kullanılabilecek bir aracı reddetmek anlamına geliyordu.

İçinde bulunulan dönem; en gerici sendikalar, kooperatifler ve diğer legal örgütler içinde çalışmayı gerektiriyordu. Legal ve illegal mücadele ustaca birleştirilmeliydi.

Otvovist ve Ültimatistler; parlamentodan çekilme, legal olanaklardan yararlanma fikirlerini Parti içinde tartışmakla kalma-

yor, Partinin birliğine zarar veriyorlardı. Keskin “**devrimci**” sloganlar atarak Partinin kitlelerden kopmasına ve pratikleriyle Partinin birliğinin dağılmasına yol açıyorlardı. Bu “**sol tasfiyecilik**”ti.

Direkt olarak Partinin örgütsel olarak dağıtılmasını ve legalizme geçişini savunan tasfiyeciler ile “**Markсист teoriye ve RSDİP programının esaslarına karşı illegal mücadele**” veren Otvovistlerle-Ültimatistler pratikte birbirlerine çok yakın duruyorlardı.

1909-1910 yıllarında toplanan Ulusal Kadın Kongresi, Fabrika Doktorları Ulusal Kongresi, Alkolizme Karşı Mücadele Birinci Ulusal Kongresine karşı alınan tavırlar; Lenin’e göre Tasfiyeciler ve Otvovistlerle Ültimatistler arasındaki en yakın bağı gösteriyordu.

Bolşevikler bu kongrelerde “**işçiler arasında SD ajitasyon için yararlanmak amacıyla**” katılımı savunuyorlardı ve katıldılar da. Otvovistler ise; bu kongrelere katılımın işçileri reformist politikaya sokacağını ve bunun proletaryanın davasına ihanet olduğunu savunuyorlardı. Daha çok Menşevikler içerisinde kök salan Tasfiyeciler ise; liberal burju-

vaziyi ürkütmemek adına yapılan konuşmaların içeriğinin ılımlılaştırılmasını istiyordu.

Bolşevik fraksiyonla, diğer eğilimler arasındaki fark ve diğer eğilimlerin “**kardeşliği**” artık çok açıktı. Otvovistlerle Ültimatistler “**sol**” değerleri “**sağ**” tasfiyeci durumdaydılar. Tasfiyeciler “**örgütsel tasfiyeyi**” açıktan savunarak Partiyi ideolojik-politik tasfiyeye götürüyorlardı. Diğerleri ise ideolojik-politik açıdan savunduklarıyla Partiyi kitlelerden koparıp süreç içerisinde örgütsel tasfiyeye götürüyordu.

Birbirine tamamen zıt karakterdeymiş gibi görünen Otvovistlerle-Tasfiyeciler; “burjuva düşüncelere tabiiyeti aynı biçimde ifade eden ve aynı biçimde Parti düşmanı olan en aşırı iki akımın temsilcileri; Parti içi politikalarında, Bolşeviklere karşı mücadelelerinde ve Merkez organa ‘**Bolşevik**’ damgası vurmada uyuşuyorlardı.” (age, s:46) yani “**sağ**”ın ve solun kardeşliği kendini bir kez daha göstermişti.

Bolşevik yayın organı “Proletori”nin 1909’da yapılan Genişletilmiş Yazı Kurulu Konferansı Otvovistlerle Ültimatistlere karşı yürütülen mücadelede dönüm noktasıdır. Konferansta bir kez daha Otvovist ve Ülti-

matistlerin oluşturduğu tehlikeye dikkat çekildi ve şu karar alındı:

“Bu işçi katmanlarına karşı uzun süreli bir SD eğitim ve örgütlenme çalışması, Otvovizm ve Ültimatizm tüm politik verimsizliği hakkında, SD parlamentarizmin gerçek önemi hakkında sistemli ve ısrarlı bir aydınlatma” (age, s: 27)

Yine aynı konferansta, parlamentarizmden devrimci tarzda yararlanmanın nasıl olması gerektiği açıklanır:

“Karar parlamentarizmin esas, temel, kendi başına var olan bir şey olarak değerlendirilmesine karşı uyarıda bulunur ve bunun karşısında proleter bir partinin parlamento fraksiyonunun sosyalist işçi hareketine tabi bir organ olarak tüm Partinin taktiğini uygulamak zorunda olan bir Parti örgütü olarak değerlendirilmesi gerektiği anlayışını koyar.” (age, Notlar bölümü, s: 361)

Avrupa’da “barışçıl” dönemde: parlamenter gruplar, partiyi kontrol eder hale gelmişti. RSDİP’in bu koyuşuyla; parlamenter grubun kesinlikle partinin denetiminde bir “organ” olarak değerlendirilmesi gerektiği netleşmişti.

Otvovistlerle-Ültimatistlerin savundukları politikalar yaşamda yer bulmadığı, verili sosyal-politik duruma uymadığı için gün geçtikçe kitlelerden koparlar. Ayrıca Parti içinde de onlara karşı etkin bir mücadele verilir. Bunun sonucunda 1909 Kasım’ında Lenin tarafından “sol” tasfiyeciliğin etkisinin kırıldığı, bundan dolayı artık daha az tehlikeli olduğuna yönelik bir karar hazırlanır. Bu süreç kadar hem sağ hem de sol tasfiyeciliğe karşı iki koldan yürütülen mücadelenin ağırlığı “sağ” tasfiyeciliğe kayar!

Tasfiyecilikle mücadele

Devrim yenilgisinden sonra Partide oluşan dağılma, ideolojik-politik çözülme, içine girilen zor durum; Partideki aşırı sağcıların “ne pahasına olursa olsun, hatta Partinin programı, taktiği ve örgütünden

açıkça vazgeçmesi pahasına legalleşme anlayışı”nın boy vermesine sebep oldu. Lenin, içine girilen krizin sadece örgütsel olmadığı, “**aynı zamanda ideolojik-politik bir kriz olduğu**” vurgusunu yaptı. Ve Parti krizinin ana nedeninin; “**işçi partisinin kendisini onlardan temizlemek zorunda olduğu, işçi hareketine esas olarak burjuva-demokratik devrimin yakın bir zaferini umarak katılmış ve gerici dönemine dayanmamış olan ikircikli entelektüel ve küçük burjuva unsurlardır**” belirlemesini yapmış. Ve bu unsurların istikrarsızlığının gerek teori alanında (“**devrimci Marksizm’den ricat etme**”) gerekse de taktik alanında (“**şiarların budanması**”) ve Partinin örgütsel politikası alanında” kendini gösterdiği vurgulamıştır. (age; s:4)

Otvovistlerle-Ültimatistlerin tutumlarını açıklarken de vurgulamaya çalıştık. Tasfiyecilik, genelde “**direkt olarak örgütün tasfiye edilmesi**” olarak anlaşılır. Oysa ki yazının başında, yazımıza temel olacağını söylediğimiz Lenin’in “**Tasfiyecilik, yalnızca işçi sınıfının eski partisinin tasfiye edilmesi değil aynı zamanda sınıf olarak proletaryanın bağımsızlığının yok edilmesi, onun sınıf bilincinin burjuva fikirlerle bozulmasıdır**” sözü de Marksizm’den sapmaların düzeltilmemesi halinde bu burjuva fikirlerin partiyi ideolojik-politik tasfiyeye götürececek akımlar haline gelebileceğini anlatmaktadır. Bunun da özünde örgütsel olarak bir varlığı olsa da kitleler içinde etkin olmayan bir Partiye dönüştüreceği açıktır. Marjinalleşen ve bunun içinden çıkamayan bir partinin ilk zorlu dönemeçte de kendini tasfiye edebileceği de tarihteki deneyimlerle açıktır. Otvovistlerle-Ültimatistlerin, tasfiyeciler gibi açıktan partinin gerekliliğini reddetmedikleri halde, “sol” tasfiyecilik olarak görülmesi bu nedendir.

Tasfiyeciliğin çıkış nedeni olarak; ayrıntıya inildiğinde birçok sebep sayılabilir. Ama özünde tasfiyeciliğe de diğer Marksizm'den sapmalar gibi, “**karşı devrim**” ve “**proletarya üzerindeki burjuva etki**” ortaya çıkarır.

Devrimin yenilgisinden sonra komünistler üzerinde estirilen azgın terör, tutuklamalar, sürgünler partiden ilk olarak küçük burjuva entelektüel kesimlerin uzaklaşmasını getirmiştir. Bu kesimlerin savunusu, tamamen legalleşmek, yasaların izin verdiği çerçevede faaliyet yürütmek ve bu şekilde baskılardan kurtulmaktır. Yani özünde yılgınlık psikolojisi yön veriyordu onlara. Fakat her sapmada olduğu gibi tasfiyeciler de bu zemini kabul etmiyor ve “**teorik**” olarak kendilerini gerekçelendiriyorlardı. Şimdi tasfiyeciliğin çıkış nedenlerine daha yakından bakalım.

Tasfiyeciler grup; devrimin yenilgi nedenlerini doğru belirleyemiyordu!

Onlara göre burjuva devrimde proletaryanın gücü abartılı değerlendirilmiş, Parti talepleriyle ve pratiğiyle çok ileri gitmişti. Kullanılan araçlar-yöntemler yanlıştı. Ve bunlar değiştirilmeliydi. Yenilgi Partinin önüne koyduğu hedeflerin ütopyikliğini gösteriyordu. Dolayısıyla Parti örgütlenme şeklini, politikasını vb. değiştirmeliydi.

Yani tasfiyeciler Lenin'in ifadesiyle “*korakça şöyle diyorlardı: Bir kez yenildiğiniz yere gitmeyin, bu uğursuz yola tekrar ayak basmayın!*”

İlk tarihsel deneyimde hemen zafere ulaşmayı bekleyen ama yenilenlerin psikolojisidir bu! Sınıf mücadelesinde birçok zorlu muharebe verileceğinin, zafere birçok yenilgiden ve yengiden sonra ulaşabileceğini görmeyenlerin psikolojisidir.

Bolşevikler; devrim yenilgisinin nedeninin araç ve yöntemlerin yanlışlığı değil; güçlerin yetersiz hazırlanmasından ve “**dev-**

rimci krizin derinlik ve boyutunun yetersiz” oluşundan kaynaklı olduğunu savunuyorlardı. Demek ki komünistlerin yapması gereken partiyi tasfiye etmek değil o yetersizlikleri gidermek, kitlelerin içine daha çok gitmekti.

Tasfiyeciler grup; “toplumun ve devlet iktidarının sosyal yapısını” doğru çözümleyemiyordu!

Lenin; toplumun ve devlet iktidarının sosyal yapısının doğru çözümlenememesi konusunda partinin herhangi bir faaliyet alanında tek bir adım dahi atmayacağını söylüyordu. Yani ülkenin ekonomik gelişimi, kapitalizmin gelişimi, proletaryanın ve diğer sınıfların hareketleri, sınıfların çatışmaları doğru çözümlenmeliydi. Ve bu çözümlenmelerin sonucunda Parti “perspektiflerini” ortaya koymalıdır. Bu perspektifler; “görevler, faaliyetin yönü ve karakterine ilişkin” olacaktır. Dolayısıyla ilk baştan itibaren yapılan yanlış tahlillerin; yanlış görev ve hedef belirlemelerine yol açacağı açıktır.

Larin ve Martov; tasfiyeciydiler. Fakat her biri Partinin tasfiye edilmesi sonucuna farklı değerlendirmelerden yola çıkarak ulaşıyordu.

Larin; devlet iktidarında burjuvazinin yer almasını, Rusya'da burjuva-demokrat devrimin tamamlanması olarak değerlendirdi. Eğer burjuva demokrat devrim tamamlanmışsa; illegal bir örgütlenmeye, KP'ye ihtiyaç yoktu. Burjuva demokratik devrimden sonra bazı reformlar için mücadele edilmeliydi. Reformlar için de; açık, legal bir parti yeterliydi. Larin illegal partinin tasfiyesi sonucuna böyle ulaşıyordu.

Martov ise; tam tersi bir belirleme yapıyordu. İktidarda burjuvazinin yer almasını görmüyor, liberal burjuvaziyi ürkütmemek, ileriye doğru atılımını sağlamak için de partinin “ileri gitmemesi” gerektiğini savunuyor-

du. “Burjuvaziyi ürkütmemek” demek sadece bazı reformlarla yetinmek, demokratik devrimin önderliğini burjuvaziye bırakmak demektir. Bunun için de illegal bir partiye ihtiyaç yoktu!

Bolşevikler ise; ülkenin “**kapitalizmin özgül bir aşamasından**” geçtiğini, otokrasinin burjuvazi ve feodal aristokrasi arasında bir denge kurmaya çalıştığını söylüyorlardı. Bu durum “**feodal tipte toprak sahiplerinin, iktidar ve gelirlerini korumayı engelliyor mu?**” sorusuna Lenin; “*hayır engellemiyor... Ortaya çıkan değişiklikler, eski rejimin temel özelliklerini, sosyal güçlerin eski karşılıklı ilişkisini ortadan kaldırmıyor*” cevabını veriyordu. Yeni burjuva-demokratik devrimin tamamlanması görevi halen proletaryanın omuzlarındaydı. Ve bu devrimin gerçekleşmesi reformlarla, tedrici yollarla olmazdı! Devrimci bir mücadele gerekiyordu.

Görüldüğü gibi; toplumun ve devlet iktidarının sosyal yapısının 3 farklı değerlendirilişi ve 3 farklı sonuç var elimizde. Yanlış değerlendirmeler, yanlış sonuçlara ulaşacaktır. Bu da partinin başarısızlığa uğraması demektir. Veya bazı tarihsel dönemlerde tasfiye oluşa doğru hızlı gidişi demektir.

Tasfiyeciler, liberal burjuvazinin etkisinde kalıyordu!

1904-1907 yılları arasında Rusya’da legal faaliyet çok yaygınlaşmıştı. Dernekler, sendikalar, kooperatifler devrimcilerin faaliyet alanlarıydı. “*Yerel siyasi grevler, siyasi gösteriler, siyasi genel grev, Duma boykotu, ayaklanma, devrimci mücadele şiarları*” bu dönemdeki mücadele biçimleriydi. Ve parti “*az çok açık bir şekilde faaliyet yürütüyordu.*” (Tırnak içleri Stalin’den)

Legal faaliyetin bu kadar çok yaygınlaştığı bir dönemde; hiçbir SD akım “**legal parti için mücadele**” şiarını ortaya atmıyorken; legal faaliyetin çok daha zayıf geliştiği bir dönemde ortaya atılmasının nedenlerini soruyor Lenin!

Burjuvazi, kendi iktidarının temellerini sarsabilecek olan güçlerin etkisizleştirilmesini, dağıtılmasını ister. Bu nedenle proletarya partisinin dağıtılmasına yönelik, gereksizliğine yönelik fikirleri yayar-des-tekler.

Ve şu cevabı veriyor:

“Çünkü o sıralar; SD’lerin bir bölümünü yüksek dereceli bir oportünizmle ayartan karşı-devrimin cümbüşü henüz kasıp kavurmuyordu. O sıralar, ‘legal parti için mücadele’ şiarının oportünist bir safsata, illegal örgütten vazgeçme olduğu çok açıktı.” (Cilt: 4, s: 148)

Lenin, liberal burjuvazinin iktidarda hiç-bir söz hakkının olmadığı 1902 yılında Struve aracılığıyla illegal “**Osvobojdenniye**” gazetesini çıkarttığını hatırlatıyor. Fakat işçi hareketi gelişip 1905-1907 devrimine yol açtığına liberal burjuvalar “**illegal partiyi gereksiz, anlamsız, günah ve suç ilan ettiler**”. Liberal burjuvazi; legal örgütlenmeyi savunmaya başladı. Bir taraftan yapılmış olan reformları, iktidarda elde ettiği durumu korumak için uğraş verirken, diğer taraftan işçilerin ayaklanmasının önüne ket vurmaya çalışmaktadır. Kendisi “**açık Parti şiarını savunurken**” proletaryanın partisinin de illegal mücadeleden elini ayağını çekmesini istediler.

“**Açık parti şiarı**” liberal burjuvaziye ait bir şiarı. Rusya’nın toplumsal güçler dengesinde bu şiarı, proletaryanın demokratik ve sosyalist hedefleri uğruna mücadelesini kırpmak-budamak anlamındadır. (Cilt: 4, S: 145)

Yani tasfiyeciler; karşı-devrimci liberal burjuvazinin şiarını savunuyorlardı. Liberal burjuvazinin etkisi altında kalıyorlardı.

Burjuvazi, kendi iktidarının temellerini sarsabilecek olan güçlerin etkisizleştirilmesini, dağıtılmasını ister. Bu nedenle proletarya partisinin dağıtılmasına yönelik, gereksizliğine yönelik fikirleri yayar-destekler.

“Burjuvazi eski görevlerden vazgeçme tohumlarını ekmeye çalışır ki, böylelikle bu görevler ‘kırpılsın’, budansın, hadım edilsin ve Purişkeyiç’le (gericilerden biri: bn) ortaklarının iktidarının temellerini kararlılıkla ortadan kaldırmanın yerine onlarla uzlaşma ya da anlaşma geçsin. Ve tasfiyecilik de işte bu burjuva vazgeçme ve döneklik fikirlerinin proletarya içine sızmasıdır.” (age, s: 139)

Tasfiyeci grup; Avrupa’daki şiarları özgün koşulları düşünmeden Rusya’ya uydurmaya çalışıyor!

Tasfiyeciler tıpkı liberaller gibi Avrupa’daki anayasaların Rusya’ya uygulanabileceğini düşünüyorlardı. Avrupa ülkelerindeki anayasaların yüzyıllardır süren halk mücadeleleri sonucu ortaya çıktığını ve “**kendine özgü yolu**” dikkate almıyorlardı. Rusya’da otokrasinin ve feodal aristokrasinin etkisini, burjuvazinin proletaryanın gücünden korkarak yüzünü geri ittifaklara döndüğünü görüyorlardı. Lenin’in deyimiyle tasfiyeciler ve liberaller “**giysiye islatmadan yıkamak istiyorlar**”dı.

Her ülke devriminin kendine özgü bir yol çizeceği onlar tarafından kavranmamıştı. Rusya’da köylülerle ittifak yapılması, proletarya önderliğinde bir devrim olması gerektiği görülüyordu, birebir Avrupa modelinin izlenmesi istendiği için Rusya’ya özgü yanları vurgulaması nedeniyle; Lenin’e “**tasfiyeci**”, “**Marksizm’i doğru anlamayan**” kişi yaftasını yapıştırıyorlardı.

Oysaki yukarıda vurguladığımız gibi toplumun ve devlet iktidarının sosyal yapısı; ülkeye özgüdür! Başka bir ülkedeki devrimin yolu, araçları alınıp birebir uygulanamaz. Tasfiyeciler; Avrupa’da bir dönem yaşanmış olan “**barışçıl**” dönemin politikalarını alıp-uygulamaya çalışıyorlardı. Yukarıda vurguladığımız bu dönem içerisinde özellikle II. Enternasyonal’in içine düştüğü oportünizmi görmüyorlardı. Ki Tasfiyecilerle-Bolşevikler arasında yaşanan çatışmalarda Kautsky’nin genelde tasfiyecileri haklı gördüğünü, Lenin’in “**bölücülük**” yaptığı iddialarına katıldığını belirtelim.

Avrupa’daki “reformculuk” ve “oportünizm”, Rusya’da Tasfiyeciliktir!

Her Marksist sapma, “**tasfiyecilik**” değildir. (Her ne kadar var olan sapmalarla ge-

reken mücadelenin verilmemesi eninde sonunda o örgütü etkisizleştirmeye-yok oluşa götüre de...) Ama ülkenin koşullarına, savunulan şiarlara göre “**reformistler**” veya “**oportünistler**” aynı zamanda tasfiyeci olabilirler.

Marksistler; reformlar için savaşımı gerekli bulurlar! Var olan düzen içerisinde emekçilerin durumunda iyileştirmeler olması için mücadele ederler. Reformları savunmakla, “**reformculuk**” aynı şey değildir.

Reformcular; kısmi düzeltmelerle kapitalizmi daha yaşanır hale getirmek peşindedirler. Devrim gibi bir amaçları yoktur. Reformcular; reformlarla işçi sınıfının mücadelesini belli sınırlar içinde tutmaya çalışırlar.

Devrimciler ise; reformları devrimci mücadeleyi geliştirecek bir araç olarak kullanırlar. İşçilere, her zaman sorunun sistem sorunu olduğunu kavratmaya çalışırlar ve böylece işçilerin mücadeleyi bir sınırdan tutmamasını, devrimi hedeflemesini sağlarlar.

Sonuçta reformcular; bütün ülkelerde bir şekilde vardır. Ve reformculuk özünde Marksizm’den dönme ve “**onun yerine burjuva bir toplumsal politikanın konması**” anlamına gelir!

Lenin; Rusya’daki reformcular için bu tanıma “**geçmişimizden kendini koparan ve işçileri yeni, açık, legal bir parti ile uyutan tasfiyecilerdir**” ekini de yapmaktadır.

Lenin bu savını tasfiyeci reformcuların çeşitli pratiklerini inceleyerek, şiarlarının Rusya özgülüne ne kadar uyduğuna bakarak güçlendirmektedir. Marksistler, o dönemde 3 devrimci slogan kullanıyorlardı: **demokratik cumhuriyet, 8 saatlik iş günü, bütün çiftlik sahiplerinin topraklarına el konması**. Tasfiyeciler; bu sloganlardan sadece “**8 saatlik iş günü**” sloganını öne sürdüler. Diğer sloganlar ise burjuvaziye ürkütteceği için reddedildi. “**8 saatlik iş günü**” sloganı tek başına tam anlamıyla reformist

bir taleptir. Burada reformizme düşmemenin yolu, yani “**reform çerçevesini**” aşmanın yolu, diğer 2 sloganı da öne sürebilmeğidir.

“*İşçilerin ekonomik hareketi, reformculuk çerçevesini aşan sloganlarla bağlantılı olmakla kalsa bile, hemen tasfiyecilerin öfkesine ve saldırılarına (“ateş yükselmesi”, “gereksiz güç harcama” vb. vb.) neden oluyor*”. (İşçi Partisi Üzerine, s: 299)

Yani Bolşeviklerin reformculuk çerçevesi dışına çıkan her eylem: “tasfiyecilerin ya saldırılarına ya da küçümseyici bir tavır almalarına neden oluyor.”

“*Bizde tasfiyecilik reformculuk yalnız bu anlamda (yani “Marksizm’den dönüş ve onun yerine burjuva bir “toplumsal politika konması” bn) gelmekle kalmıyor, ayrıca Marksist örgütün yıkılması, işçi sınıfının demokratik görevlerinden vazgeçilmesi ve bunun yerine liberal bir işçi politikasının konması anlamına da gelir.*” (age, s: 300)

Rusya’da reformculuk; “**işçi sınıfının demokratik görevlerinden vazgeçilmesidir**”. Çünkü Rusya’da reformizmi savunmak; otokrasi ve feodal aristokraziyle işbirliği yaparak yüzünü gericilere dönmüş olan, devrimci barutunu çoktan tüketmiş olan burjuvaziden bu demokratik görevlerin talep edilmesini savunmak demektir. Burjuvazinin aslında emperyalist süreçten ve işçi hareketlerinin gelişmesinden önce yerine getirmesi gereken bu tarihsel sorumluluğunu artık yerine getiremeyeceği açıktır. Demokratik görevlerin devrimci barutunu tüketmiş olan liberal burjuvaziye bırakılması demek devrimin imkansız hale getirilmesi demektir.

Avrupa’daki oportünizmle bağına ise Lenin şöyle açıklıyor:

“*Tasfiyecilik elbette döneklikle, programı ve taktiği reddetmeyle, oportünizmle bağlıdır... Fakat tasfiyecilik yalnızca oportünizm değildir. Oportünistler Partiyi doğru olmayan, burjuva yola, liberal işçi politikası yoluna götürürler, ama*

bizzat partiyi reddetmez, onu tasfiye etmezler. Tasfiyecilik, partinin reddine kadar giden oportünizmdir. Partinin varlığını tanımayanları saflarında tutarsa varlığını sürdüremeyeceği kendiliğinden anlaşılırdır. Mevcut koşullar altında illegaliteyi reddetmenin, eski partiyi reddetme anlamına geldiği de o kadar anlaşılırdır.” (Lenin, Seçme Eserler, c: 4, s: 135)

Tasfiyeciler; “her ne pahasına olursa olsun açıkta var olma” şiarıyla partinin programını, taktiğini ve geçmiş deneyimlerini reddetmektedirler. Ve partinin tasfiyecilere karşı mücadelesi, onun kendini savunması demektir. Yeni bir parti adına mevcut partiden ayrılanların, artık partiye üye olmaları kabul edilemez.

Kısacası; herhangi bir sapmanın şiarları savunulan mevcut koşullar altında değerlendirilir. Bu şiarların-savunuların partiyi reddetmesi durumunda o akım “tasfiyecilik” olarak değerlendirilir. Tasfiyeci reformizm, tasfiyeci oportünizm gibi.

Bolşeviklerin 1905-1907 devrim yenilgisinden sonra önlerine koydukları görevler:

Bolşevikler; devrimden sonra oluşan özgün durumu değerlendirerek Duma’dan ve her türlü legal olanaktan kesinlikle faydalanılması gerektiği vurgusunu yaptılar. Legal faaliyeti, illegal faaliyeti (-örgütü) güçlendirmek, korumak için savundular. Yalnızca legal faaliyet yürütülmesinin, Rusya’nın özgül yapısını kavramamak demek olduğunu, tutarlı devrimci-demokratik çizgiden kopuş demek olacağını, liberal burjuvazinin şiarlarını savunmak demek olduğunu belirttiler.

Ocak 1909’da RSDİP Paris Ulusal Konferansı Kararları doğrultusunda Lenin tarafından yazılan “Doğru Yolda” makalesinde partinin örgütsel politikası şöyle açıklanmıştır.

“İllegal parti örgütünün sağlamaştırılması, tüm çalışma alanlarında parti hücrelerinin

oluşturulması, ilk planda ‘her endüstriyel girişimde, sayıları az da olsa sadece parti üyelerinden oluşan işçi komiteleri’nin kurulması, yönetici fonksiyonların SD hareketin bizzat işçi çevrelerinden gelen önderlerinin elinde yoğunlaşması –günün görevi budur. Ve tabii ki bu hücre ve komitelerin görevi, tüm yarı-legal örgütlerden ve

Marks-Engels dönemindeki burjuva ideolojisinin çeşitli sosyalizm versiyonları Marksizm’in tabanından bağımsız olarak çıkmıştı. Onlarla verilen teorik-politik mücadele ile önce ütöpik sosyalistler, sonrasında anarşizmin en önemli akımları olarak 1871’de Proudhunculuk, 1873’te Bakunincilik yenilmişti. Burjuvazi de yaşanan gelişmelerden, sınıf mücadelesinden öğrenmektedir.

mümkün olduğunca da legal örgütlerden yararlanmak, “kitlelerle sıkı bir bağ”ı korumak ve çalışmayı sosyal demokrasinin kitlelerin tüm taleplerini benimseyeceği şekilde yönetmek olmalıdır. Her hücre ve işçilerden oluşan her parti komitesi, ‘kitleler arasında ajitasyon, propaganda ve pratik örgütsel çalışmanın bir üssü’ haline gelmek zorundadır, yani mutlaka kitlenin gittiği yere gitmek ve adım başında, onun bilincine sosyalizme doğru yön vermeye, tek tek her sorunu proletaryanın genel görevleriyle bağlantılandırmaya, her örgütsel başlangıcı bir sınıfsal birlik meselesine dönüştürmeye, kendi enerjisiyle, kendi ideolojik etkisiyle (ama doğal olarak, unvan ve makama dayanarak değil) bütün legal proleter örgütlerde yönetici rolü kazanmaya çabalamak zorundadır. Varsın bu hücre ve komiteler bazen sayısal olarak bir hayli zayıf olsun, buna karşılık, aralarında parti geleneği ve parti örgütü bağı olacak ve belirli bir sınıf programı bulunacaktır. Böylece partiye sadık iki-üç SD; legal bir örgüt içinde eriyip gitme tehlikesine düşmeyecek, tersine her koşul altında, ilişkiler nasıl şekillenirse şekillensin ve düşünülebilecek her durumda kendi parti çizgisini izleyecekler, çevrelerine partinin bütününün isteği doğrultusunda etkide bulunacak ve çevreye yenik düşmeyeceklerdir.” (c: 4, s: 19)

Bolşevikler, alıntıda da anlaşılacağı gibi; kitlelerle sıkı bir bağ kurmak, onları eğitmek ve örgütlemek için legal ve illegal faaliyetin ustaca birleştirilmesini hayata geçirmişlerdir.

1917’de yaşanan devrim; bu süreçte hangi kesimin doğru politikayı uyguladığını açık bir şekilde göstermiştir.

1912’de yapılan RSDİP Prag Ulusal Konferansı’nda tasfiyecilerle, Menşeviklerle, uzlaşmacılarla olan bağ koparılır. RSDİP; onu engelleyen, geri götüren, birliğine zarar veren akımlardan arınmış olarak; 1910’dan itibaren yükselmeye başlayan kitle hareketlerinin içerisine dalar!

II. Emperyalist Paylaşım Savaşı sonrası tasfiyecilik

1917 Ekim Devrimi; tasfiyecilerle, Menşeviklerle, II. Enternasyonalin oportünistleriyle mücadelede önemli bir zaferdir. Ekim Devrimi; Lenin’in tezlerinin pratik olarak doğrulanmasıydı.

Ekim Devrimi hem dünya halkları hem de burjuvazi üzerinde büyük bir etki yaratır. Halklar; bu devrimden ilham ve güç alırlar. Burjuvazi ise bu devrimin yayılmasından korkmakta ve bu devrimi boğmanın, devrim rüzgarlarının tersine çevirmenin peşindedir.

Marks-Engels dönemindeki burjuva ideolojisinin çeşitli sosyalizm versiyonları Marksizm’in tabanından bağımsız olarak çıkmıştı. Onlarla verilen teorik-politik mücadele ile önce ütopyik sosyalistler, sonrasında anarşizmin en önemli akımları olarak 1871’de Proudhunculuk, 1873’te Bakunincilik yenilmişti. Burjuvazi de yaşanan gelişmelerden, sınıf mücadelesinden öğrenmektedir.

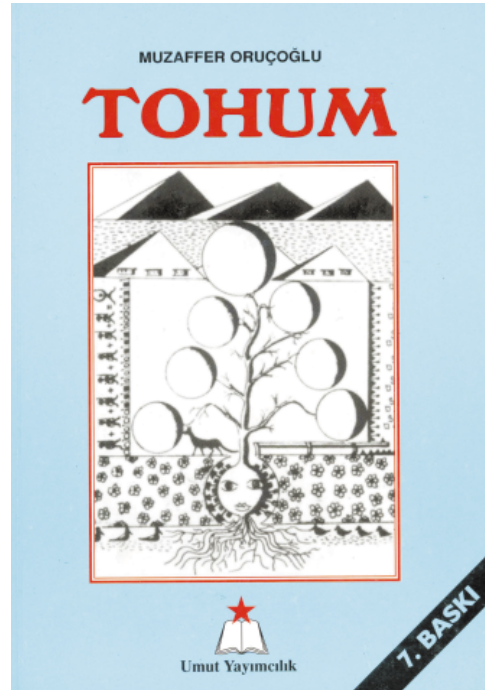
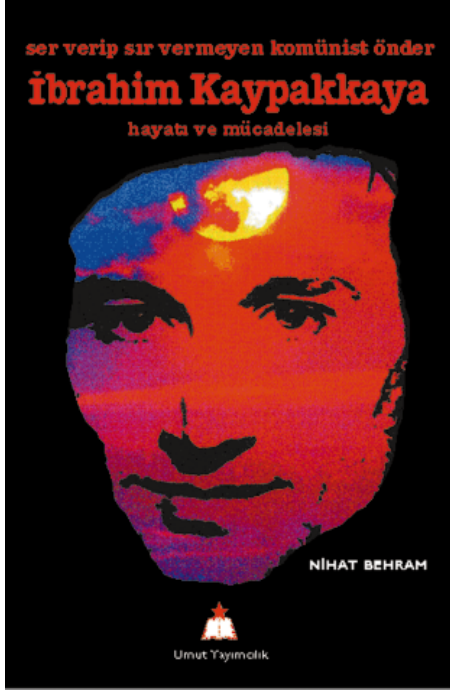
“Eğer burjuvazinin taktikleri hep tekdüze olsaydı, ya da en azından aynı türden olsaydı, o zaman işçi sınıfı bunlara aynı tekdüzelikte ya da aynı türden taktiklerle karşılık vermeyi çabuk öğrenirdi.” (Lenin)

Burjuvazi “artık savaşımı kendi bağımsız tabanı üzerinde yürütmüyor, Marksizm’in genel tabanı üzerinde revizyonizm olarak yürütüyor.” (Lenin)

Mücadelede artık daha uyanık, daha kararlı olmak gerekiyordu. Çünkü düşman artık içerdeydi.

Stalin zamanında Troçki-Buharin’le yapılan mücadeleler Mao’nun Kruşçev ile mücadelesi; Büyük Proleter Kültür Devrimi bunlara örnektir. Ki günümüzde tasfiyecilik dalgası; esasta revizyonizmden ve de anarşizmden beslenmektedir.

UMUT YAYIMCILIK BÜROLARINDA

Çıktı

Bu kitap uluslararası emek hareketinin 1 Mayıs üzerinden yükselen 8 saatlik iş günü mücadelesini aktarmaktadır bizlere. Ancak burada aktarılan sadece 1 Mayıs değildir. Aynı zamanda bir bütün olarak ezenler ve ezilenler arasında tarih boyunca süregelen sınıf mücadelesinin geldiği evrenin de tarihidir bu. 1 Mayıs'ın sınıf mücadelesiyle nasıl kopmaz bir bağ içinde olduğu, aktarılan dönemin siyasal-ekonomik konjonktürü ve buna bağlı gelişmeler, başta Alman işçi sınıfı olmak üzere, uluslararası işçi sınıfının mücadeleleri üzerinden sunulmaktadır.

Fiyatı: 10 YTL

Hazırlanıyor

Bizler dünyayı değiştirmek adına yola çıktık. Ama dünyayı değiştirmek ancak kendimizi de değiştirmekle mümkün olabilir. Çünkü anadan doğma komünist olmuyoruz ya da gözümüzü komünist bir toplumda dünyaya açmıyoruz. Halkların yüzyıllardan beri gelen bazı olumlu değer yargılarının yanında doğaldır ki, topluma damgasını vuran hakim sınıf ideolojisi ve kültürüdür. Bunun içindir ki, kendimizle birlikte toplumu da değiştirmek istiyorsak, önce nasıl bir toplumda yaşadığımızı ve o toplumun bizdeki yansımalarını bulup ortaya çıkarmak ve yanlışın yerine doğruyu koymak zorundayız.

İBRAHİM KAYPAKKAYA

KATLEDİLiŞİNİN 35. YILINDA...

YAŞIYOR!